

Teach Me to Help | Μάθε με να βοηθάω

Εγχειρίδιο για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενός
διαδικτυακού μαθήματος εκπαίδευσης κοινωνικής εργασίας

eManual

Αύγουστος
2023

Co-funded by
the European Union

Αριθμός έργου: 2022-1-RO01-KA220-VET-000085029

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
Εισαγωγή	5
Κεφάλαιο 1 - Διατύπωση του σκοπού του μαθήματος	8
1.1 Πώς να διατυπώσετε το σκοπό ενός μαθήματος	8
1.2. Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναγκών για τον προσδιορισμό του σκοπού του μαθήματος	14
Βιβλιογραφία	21
Κεφάλαιο 2. - Δήλωση εφικτών στόχων	23
2.1. Τι είναι ο στόχος;	23
2.2. Δήλωση εφικτών στόχων	28
2.3. Συμβουλές για τους εκπαιδευτές κατά τη διατύπωση των στόχων	36
Βιβλιογραφία	45
Κεφάλαιο 3 - Καθορισμός των θεμάτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν	47
3.1 Καθολικός σχεδιασμός για μάθηση	47
3.2 Πρόγραμμα σπουδών χωρίς αποκλεισμούς	48
3.3 Σχεδιασμός του προγράμματος σπουδών και αναδόμηση του περιεχομένου	50
3.4 Σχεδιασμός προγραμμάτων σπουδών χωρίς αποκλεισμούς	52
3.5 Επιλογή του περιεχομένου του εκπαιδευτικού προγράμματος και καθορισμός της σειράς παρουσίασης	54
3.6. Εκπαίδευση ή κατάρτιση;	55
3.6.1 Σχέδιο μαθημάτων κατάρτισης	56
3.7 Τύποι περιεχομένου	57
3.8 Παραδείγματα μαθημάτων και πόρων	59
3.8.1 Παραδείγματα μαθημάτων	59
3.8.2 Ιδρύματα που υποστηρίζουν την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία	61
Βιβλιογραφία	62
Κεφάλαιο 4 - Προσδιορισμός μεθόδων διδασκαλίας	64
4.1 Παιδαγωγικές προσεγγίσεις	64
4.2 Τάσεις στη διδακτική μεθοδολογία. Κλασικές έναντι σύγχρονων μεθόδων	67
4.3 Ταξινόμηση των μεθόδων κατάρτισης	70
4.4 Εκπαίδευση στο εικονικό περιβάλλον	76
4.4.1 Το εικονικό περιβάλλον μάθησης	76
4.4.2 Αυτονομία και αυτοπαρακίνηση	77
4.4.3 Στρατηγικές και συστάσεις για την επίτευξη του στόχου της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης στην εικονική εκπαίδευση	77
4.5 Εμπόδια στη διαδικτυακή μάθηση	80
4.6 Αξιολόγηση του επιπέδου αναπηρίας	82
4.7 Προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας	84
4.8 Προσαρμοσμένες μαθησιακές δραστηριότητες	86

4.8.1 Μέθοδοι επαυξητικής και εναλλακτικής επικοινωνίας (AAC)	87
4.8.2 Αλληλεπίδραση, συμμετοχή και αξιολόγηση	90
Βιβλιογραφία	93
Κεφάλαιο 5 - Καθορισμός των μέσων με τα οποία μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι	95
5.1 Τα μέσα εκπαίδευσης μεταξύ παράδοσης και πραγματικότητας	95
5.2 Αναφορά των μέσων ψηφιακής μάθησης σε νέα μοντέλα αναφοράς για την ψηφιακή διδακτική επάρκεια	98
5.3 Τύποι και χαρακτηριστικά των μέσων ηλεκτρονικής μάθησης	103
5.4. Σχεδιασμός ψηφιακών μέσων μάθησης στο σχεδιασμό διαδικτυακών μαθημάτων	113
Βιβλιογραφία	115
Κεφάλαιο 6 - Παρουσίαση συνοδευόμενη από τεχνικά μέσα. Συζήτηση, άσκηση, επίδειξη	117
6.1. Από την παραδοσιακή προβολή στην ψηφιακή παρουσίαση	117
6.2. Διδασκαλία συνομιλίας: επικοινωνία, συνομιλία και ανταλλαγή μηνυμάτων	123
6.3. Άσκηση και εφαρμογή στην ηλεκτρονική μάθηση	126
6.4. Επίδειξη και διδασκαλία μέσω ψηφιακού λογισμικού	130
Βιβλιογραφία	134
Κεφάλαιο 7 - Ενεργές συμμετοχικές μέθοδοι	135
7.1 Εισαγωγή	135
7.2 Τι είναι οι μέθοδοι ενεργού συμμετοχής;	136
7.3 Τύποι μεθόδων ενεργού συμμετοχής	137
7.4 Συμπέρασμα	153
7.5 Παραδείγματα: Μελέτη περίπτωσης και σενάριο προς επεξεργασία με τους συμμετέχοντες στο μάθημα	154
7.5.1 Μελέτη περίπτωσης: "Υποστηρικτική τεχνολογία και προσβασιμότητα στην τάξη"	154
7.5.2 Σενάριο παιχνιδιού ρόλων: Διαχείριση μιας κατάστασης με ένα άτομο με αναπηρία σε ένα διαδικτυακό μάθημα	156
Βιβλιογραφία	159
Κεφάλαιο 8 - Μέθοδοι στερέωσης και παγίωσης	161
8.1 Εισαγωγή	161
8.2 Fixation Methods	161
8.2 Μέθοδοι στερέωσης	163
8.4 Παρακολούθηση και αξιολόγηση	164
8.5 Βιωσιμότητα	166
8.6 Εμπλοκή των ενδιαφερομένων μερών	168
8.7 Συμπέρασμα	169
Βιβλιογραφία	172
Κεφάλαιο 9 - Δημιουργία του μαθήματος	173
9.1 Τι είναι η προσοχή;	173
9.2 Τύποι αναπηριών και διαταραχών που σχετίζονται με την προσοχή	175
9.3 Μέθοδοι που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένας κοινωνικός λειτουργός με άτομα με αναπηρία κατά την εκπαιδευτική διαδικασία	179
Βιβλιογραφία	181

Κεφάλαιο 10 - Παραγωγή οπτικών στοιχείων για το μάθημα	183
10.1 Η ψυχολογία των χρωμάτων	183
10.2 Η ψυχολογία των σχημάτων	187
10.3 Εργαλεία σχεδιασμού για τη δημιουργία ενός οδηγού	189
Βιβλιογραφία	191
Συμπεράσματα	193

Εισαγωγή

Ενδυνάμωση των κοινωνικών λειτουργιών για την ενταξιακή διαδικτυακή εκπαίδευση

Το έργο Teach Me to Help (TΜΤΗ) ξεκίνησε ως απάντηση στην επείγουσα ανάγκη για προσβάσιμη και φιλική προς την αναπηρία διαδικτυακή εκπαίδευση. Σε αυτή τη συλλογική προσπάθεια συμμετέχουν πέντε οργανισμοί - από τη Ρουμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία και την Κύπρο - που έχουν δεσμευτεί να εξοπλίσουν τους κοινωνικούς λειτουργούς με τις δεξιότητες που απαιτούνται για τον σχεδιασμό και την παροχή αποτελεσματικών διαδικτυακών μαθημάτων για αυτή την υποβαθμισμένη δημογραφική ομάδα.

Με την έλλειψη ηλεκτρονικών μαθημάτων που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για άτομα με αναπηρίες, το έργο ΤΜΤΗ επιδιώκει να γεφυρώσει αυτό το κενό. Η πρόσφατη παγκόσμια πανδημία έχει αναδείξει την αποτελεσματικότητα της διαδικτυακής εκπαίδευσης και ο γενικός στόχος του έργου είναι η άρση των εμποδίων που εμποδίζουν την εκπαιδευτική και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Ενδυνάμωση των κοινωνικών λειτουργιών ως φορέων αλλαγής

Αναγνωρίζοντας ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι κεντρικά πρόσωπα στην υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία, το έργο ΤΜΤΗ στοχεύει στην ενίσχυση των ικανοτήτων τους. Οι κοινωνικοί λειτουργοί, δεδομένης της συχνής αλληλεπίδρασής τους με διαφορετικούς πληθυσμούς, είναι σε θέση να διαδραματίσουν μετασχηματιστικό ρόλο. Μέσω του έργου, θα αποκτήσουν τα εργαλεία και τις γνώσεις που απαιτούνται για τη δημιουργία διαδικτυακών μαθημάτων που ανταποκρίνονται στις μοναδικές ανάγκες του κοινού-στόχου τους.

Κεντρικό ρόλο στο έργο ΤΜΤΗ διαδραματίζει η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου οδηγού, ο οποίος αναπτύχθηκε σχολαστικά από συνεργαζόμενους εταίρους. Κάθε εταίρος φέρνει την εμπειρογνωμοσύνη του, την καινοτόμο σκέψη του και την κοινή αφοσίωση στην επίτευξη ουσιαστικού αντίκτυπου.

Παρουσίαση των εταίρων:

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Φροντίδας Arad (DAS Arad): Ως δημόσια υπηρεσία, η DAS Arad είναι επιφορτισμένη με το κρίσιμο έργο της προσφοράς επαγγελματικών υπηρεσιών και προγραμμάτων που προστατεύουν και υποστηρίζουν ευάλωτες ομάδες. Με επίκεντρο την προστασία των παιδιών, τη δυναμική της οικογένειας, τη φροντίδα των ηλικιωμένων και τα άτομα με αναπηρίες, η DAS Arad αποτελεί παράδειγμα σταθερής δέσμευσης για την κοινωνική ευημερία.

Η συμβολή τους στο έργο περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα κρίσιμων θεμάτων, από τον καθολικό σχεδιασμό για τη μάθηση έως την αναδόμηση του προγράμματος σπουδών, θέτοντας τα θεμέλια για ένα εκπαιδευτικό ταξίδι χωρίς αποκλεισμούς.

Διεθνές Κέντρο CELIZ: CELIZ: Ως κέντρο αριστείας για πρωτοβουλίες δια βίου μάθησης, το CELIZ συνέβαλε σημαντικά με την καθοδήγηση της διαδικασίας καθορισμού στόχων και τη διατύπωση σαφών στόχων μαθημάτων. Αυτές οι συνεισφορές εμπλουτίζουν συλλογικά το εκπαιδευτικό ταξίδι των ατόμων με αναπηρία.

Η Oriensys είναι ένας γαλλικός οργανισμός που δημιουργήθηκε γύρω από τον ιδρυτή - του οποίου η υψηλού επιπέδου πρακτική στην εκπαίδευση, την επιστήμη και την εκπαιδευτική ηγεσία είχε ως στόχο να μετασχηματίσει την εκπαίδευση σε κοινωνική δυναμική. Αυτή η προοπτική αποτυπώνει το έργο της ομάδας εμπειρογνομόνων της στον τομέα των εκπαιδευτικών επιστημών, αντανakλώντας αξιοσημείωτα αποτελέσματα στον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών πρακτικών. Η σημαντική συμβολή της Oriensys σε αυτόν τον οδηγό συνίστατο στην επεξήγηση και την παραδειγματική παρουσίαση των σημερινών διδακτικών μεθόδων, από το ψηφιακό περιβάλλον, των ριζών τους στην κλασική παιδαγωγική και των περιεκτικών αξιών τους από το διαδικτυακό περιβάλλον.

Ο Οργανισμός Προώθησης Ευρωπαϊκών Θεμάτων (ΟΡΕΙ) λειτουργεί με αποφασιστική δέσμευση για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Ο ρόλος του ΟΡΕΙ στο έργο περιλαμβάνει τη δημιουργία και την καλλιέργεια τεχνικών διδασκαλίας με ενεργό συμμετοχή. Οι μέθοδοι αυτές έχουν τη δυνατότητα να φέρουν επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο παραδίδεται και απορροφάται το εκπαιδευτικό περιεχόμενο.

Igor Vitale International Srl: Igor Vitale International Srl: Ως εξειδικευμένη οντότητα στην εφαρμοσμένη ψυχολογία, η Igor Vitale International Srl είναι σε μοναδική θέση να αναβαθμίσει το πεδίο της παιδαγωγικής. Στο έργο ΤΜΤΗ, η ομάδα ΙVΙ εργάστηκε για την τελειοποίηση των μεθοδολογιών διδασκαλίας, διασφαλίζοντας ότι αυτές δεν είναι μόνο ολοκληρωμένες αλλά και καθολικά προσβάσιμες. Επιπλέον, η ΙVΙ διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση οπτικά ελκυστικών στοιχείων που ενισχύουν τη συνολική μαθησιακή εμπειρία.

Μια συλλογική προσπάθεια για την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς

Συνδυάζοντας την τεχνογνωσία τους, οι εταίροι αυτοί στοχεύουν να αναμορφώσουν το τοπίο της διαδικτυακής εκπαίδευσης για τα άτομα με αναπηρίες. Αυτό το αποτέλεσμα του έργου δεν είναι απλώς ένας οδηγός- είναι ένα συνεργατικό εγχείρημα με εκτεταμένες επιπτώσεις. Μαζί, οι εν λόγω

οργανισμοί δεσμεύονται να ενδυναμώσουν τους κοινωνικούς λειτουργούς, να προωθήσουν την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και τελικά να προωθήσουν μια πιο δίκαιη κοινωνία.

Κεφάλαιο 1 - Διατύπωση του σκοπού του μαθήματος

1.1 Πώς να διατυπώσετε το σκοπό ενός μαθήματος

Η διατύπωση του σκοπού ενός μαθήματος είναι μια σημαντική διαδικασία για κάθε εκπαιδευτή ή εκπαιδευτή. Ο σκοπός πρέπει να είναι σαφής, συνοπτικός και συγκεκριμένος και να επικεντρώνεται στο τι επιδιώκει να επιτύχει το μάθημα. Όταν μιλάμε για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρία, ο στόχος θα πρέπει να αντικατοπτρίζει συγκεκριμένα τους μαθησιακούς στόχους και τις ανάγκες αυτών των ατόμων. Ακολουθούν ορισμένες προτάσεις για τη διατύπωση ενός στόχου για ένα τέτοιο μάθημα:

- ❖ Προσδιορισμός ειδικών μαθησιακών στόχων για άτομα με αναπηρίες: Οι μαθησιακοί στόχοι πρέπει να είναι σαφείς και συγκεκριμένοι και να αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες και τους μαθησιακούς στόχους των ατόμων με αναπηρία. Οι στόχοι αυτοί θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τη βελτίωση της διαδικτυακής προσβασιμότητας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης ή τη βελτίωση της πλοήγησης και των δεξιοτήτων χρήσης της τεχνολογίας.
- ❖ Καθορισμός του σκοπού με σαφείς και κατανοητούς όρους: Ο σκοπός πρέπει να ορίζεται με σαφή και κατανοητή γλώσσα για το κοινό-στόχο. Αυτός θα πρέπει να αντικατοπτρίζει τις ειδικές μαθησιακές ανάγκες και τους στόχους των ατόμων με αναπηρία, ώστε να μπορούν να κατανοήσουν ακριβώς τι θα μάθουν από το μάθημα.
- ❖ Διασφάλιση ότι ο στόχος είναι μετρήσιμος: Ο στόχος πρέπει να είναι μετρήσιμος, ώστε να μπορείτε να αξιολογήσετε αν οι συμμετέχοντες έχουν επιτύχει τους μαθησιακούς στόχους και να

τους παρέχετε την απαραίτητη ανατροφοδότηση. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, την αξιολόγηση των δεξιοτήτων τους στην περιήγηση στο διαδίκτυο ή την ικανότητά τους να επικοινωνούν και να αλληλεπιδρούν κοινωνικά.

❖ Συμπεριλάβετε μια δήλωση σχετικά με τα οφέλη του μαθήματος: Το πεδίο εφαρμογής θα πρέπει να περιλαμβάνει μια δήλωση σχετικά με τα οφέλη του μαθήματος για τα άτομα με αναπηρία. Τα οφέλη αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη βελτίωση της ικανότητάς τους να χρησιμοποιούν την τεχνολογία, την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων ή τη βελτίωση της ικανότητάς τους να συμμετέχουν σε διαδικτυακές δραστηριότητες.

Ακολουθεί ένα παράδειγμα για το πώς μπορεί να διατυπωθεί ένας αποτελεσματικός στόχος για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες: "Ο στόχος αυτού του μαθήματος είναι να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να αποκτήσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις για να πλοηγηθούν και να χρησιμοποιήσουν την τεχνολογία αποτελεσματικά και προσβάσιμα, ώστε να μπορέσουν να βελτιώσουν τις ικανότητες επικοινωνίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και να ενταχθούν καλύτερα στις διαδικτυακές κοινότητες."

a. Ορισμός των μαθησιακών στόχων

Η διατύπωση του σκοπού ενός μαθήματος αποτελεί σημαντικό μέρος της διαδικασίας σχεδιασμού του μαθήματος και μπορεί να επηρεάσει την επιτυχία του. Ο σκοπός είναι μια συνοπτική και σαφής δήλωση του τι επιδιώκεται να επιτευχθεί μέσω του μαθήματος. Για τη διατύπωση ενός στόχου είναι σημαντικό να προσδιοριστούν οι μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος. Αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι. Επίσης, οι στόχοι αυτοί μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με το είδος της αναπηρίας των εμπλεκόμενων ατόμων, αλλά μπορεί να περιλαμβάνουν τις ακόλουθες πτυχές:

Γνώση: Οι μαθησιακοί στόχοι που σχετίζονται με τις γνώσεις μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την εκμάθηση συγκεκριμένων εννοιών που σχετίζονται με την αναπηρία, την κατανόηση της νομοθεσίας ή της πολιτικής που αφορά τα άτομα με αναπηρία και την εκμάθηση των διαθέσιμων επιλογών υποστήριξης.

Δεξιότητες: Οι μαθησιακοί στόχοι που σχετίζονται με τις δεξιότητες μπορεί να περιλαμβάνουν την εκμάθηση συγκεκριμένων τεχνικών και στρατηγικών επικοινωνίας, όπως η χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών ή η προσαρμογή της συμπεριφοράς και της γλώσσας του σώματος για την αποτελεσματικότερη επικοινωνία με άτομα με αναπηρίες.

Ικανότητες: Οι μαθησιακοί στόχοι που σχετίζονται με τις ικανότητες μπορεί να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων ηγεσίας και συνεργασίας στην εργασία με άτομα με

αναπηρίες, καθώς και την εκμάθηση προσαρμοστικών δεξιοτήτων και ευελιξίας στην αντιμετώπιση σύνθετων καταστάσεων.

Κατά τον καθορισμό των μαθησιακών στόχων ενός τέτοιου μαθήματος, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι διάφοροι τύποι αναπηριών και οι ειδικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Από την άποψη αυτή, θα ήταν χρήσιμο να ληφθούν υπόψη τα σχόλια των ατόμων με αναπηρία και των εμπειρογνομόνων του αντικειμένου, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι μαθησιακοί στόχοι είναι σχετικοί και κατάλληλοι. Θα ήταν επίσης χρήσιμο να εξεταστεί πώς οι μαθησιακοί στόχοι μπορούν να μετρηθούν και να αξιολογηθούν αποτελεσματικά, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευόμενοι επιτυγχάνουν τους στόχους τους και σημειώνουν πρόοδο στη μάθησή τους.

a. Προσδιορισμός του κοινού-στόχου

Ανάλογα με το κοινό-στόχο, ο σκοπός μπορεί να διατυπωθεί διαφορετικά. Για παράδειγμα, ο σκοπός ενός μαθήματος για μαθητές εισαγωγικού επιπέδου μπορεί να είναι διαφορετικός από αυτόν για μαθητές προχωρημένου επιπέδου. Ο προσδιορισμός του κοινού-στόχου αποτελεί σημαντικό βήμα για τη διατύπωση του σκοπού ενός μαθήματος, καθώς μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τις ανάγκες, το επίπεδο εμπειρίας και τα ενδιαφέροντα των διαφόρων ομάδων εκπαιδευόμενων. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα για να γίνει αυτό κατανοητό:

Σκοπός ενός εισαγωγικού μαθήματος: Ένα εισαγωγικό μάθημα απευθύνεται συνήθως σε εκπαιδευόμενους που έχουν μικρή ή καθόλου εμπειρία στον τομέα του θέματος. Ο σκοπός αυτού του μαθήματος θα μπορούσε να είναι να παρέχει μια ολοκληρωμένη εισαγωγή στον τομέα, να εξοικειώσει τους σπουδαστές με τη βασική ορολογία και τις έννοιες και να τους προετοιμάσει για τα επόμενα μαθήματα. Για ένα κοινό-στόχο που έχει μικρή ή καθόλου εμπειρία στην εργασία με άτομα με αναπηρία, ο στόχος ενός εισαγωγικού μαθήματος θα μπορούσε να είναι να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν τις συγκεκριμένες ανάγκες και ικανότητές τους και να τους δώσει μια εισαγωγή στον τρόπο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με τα άτομα αυτά. Ο σκοπός θα μπορούσε επίσης να είναι να τους προετοιμάσει για μεταγενέστερα μαθήματα, τα οποία θα μπορούσαν να είναι πιο προχωρημένα.

Σκοπός ενός προχωρημένου μαθήματος: Ένα μάθημα για προχωρημένους απευθύνεται συνήθως σε εκπαιδευόμενους που έχουν ήδη μεγάλη εμπειρία στο συγκεκριμένο θέμα. Σκοπός αυτού του μαθήματος μπορεί να είναι η ανάπτυξη και εμβάθυνση των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν σε προηγούμενα μαθήματα, καθώς και η διερεύνηση προχωρημένων και πολύπλοκων θεμάτων στον τομέα. Για ένα κοινό-στόχο με εμπειρία και σταθερή κατάρτιση στην εργασία με άτομα με αναπηρία, ο σκοπός ενός μαθήματος για προχωρημένους θα μπορούσε να είναι η ανάπτυξη και εμβάθυνση των δεξιοτήτων και των γνώσεών τους στην εργασία με άτομα με

αναπηρία, η διερεύνηση προηγμένων θεμάτων και η εκμάθηση νέων τεχνικών και στρατηγικών για τη βελτίωση της απόδοσής τους.

Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη το επίπεδο εμπειρίας και κατάρτισης του κοινού-στόχου κατά τη διατύπωση του σκοπού ενός μαθήματος, ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι κατάλληλο και σχετικό με αυτό. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη τα συγκεκριμένα ενδιαφέροντα και οι ανάγκες του κοινού-στόχου για να αυξηθεί η δέσμευση και το ενδιαφέρον για το μάθημα.

Στην περίπτωση ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρία, ο προσδιορισμός του κοινού-στόχου είναι απαραίτητος για να διασφαλιστεί ότι ο σκοπός του μαθήματος είναι κατάλληλος και σχετικός με αυτά. Το κοινό-στόχος ενός τέτοιου μαθήματος θα μπορούσε να περιλαμβάνει άτομα με σωματικές, γνωστικές ή αναπτυξιακές αναπηρίες, καθώς και άτομα που εργάζονται μαζί τους, όπως επαγγελματίες υγείας, θεραπευτές ή μέλη της οικογένειάς τους. Ανεξάρτητα από το επίπεδο κατάρτισης και την εμπειρία του κοινού-στόχου, ο στόχος ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες θα πρέπει να είναι να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να βελτιώσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους κατά την εργασία με τα άτομα αυτά, να τους παρέχει υποστήριξη και βοήθεια για την ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων και να τους δώσει μια βαθύτερη κατανόηση των ειδικών αναγκών και ικανοτήτων τους.

a. Διατύπωση του στόχου

Η δήλωση σκοπού πρέπει να είναι μια συνοπτική και σαφής δήλωση του τι επιδιώκεται να επιτευχθεί μέσω του μαθήματος. Σε γενικές γραμμές, ο σκοπός ενός μαθήματος θα πρέπει να εμπνέει και να παρακινεί τους εκπαιδευόμενους να επιτύχουν τους μαθησιακούς στόχους και να βελτιώσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους. Ένας σαφής και καλά διατυπωμένος σκοπός μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της μάθησης και στην αύξηση της δέσμευσης των εκπαιδευομένων κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Η σημασία της διατύπωσης ενός σαφούς και συνοπτικού σκοπού: Ο σκοπός ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες θα πρέπει να είναι μια σαφής και συνοπτική δήλωση του τι επιδιώκεται να επιτευχθεί μέσω του μαθήματος. Αυτό είναι σημαντικό για να βοηθηθούν οι συμμετέχοντες να κατανοήσουν τι ακριβώς αναμένεται από αυτούς και να παρακινηθούν να επιτύχουν τους μαθησιακούς τους στόχους.

Καθορισμός συγκεκριμένου και μετρήσιμου στόχου: Ο στόχος ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες πρέπει να είναι συγκεκριμένος και μετρήσιμος. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένος και μετρήσιμος για να διαπιστωθεί πόσο καλά οι συμμετέχοντες έχουν επιτύχει τους μαθησιακούς στόχους.

Ένα παράδειγμα διατύπωσης ενός συγκεκριμένου και μετρήσιμου στόχου για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες μπορεί να είναι: "Ο σκοπός αυτού του μαθήματος είναι να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν τεχνικές και στρατηγικές για την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση με άτομα με αναπηρίες to- και να βελτιώσουν τις δεξιότητες και τις επιδόσεις τους σε αυτόν τον τομέα."

Προσδιορισμός μαθησιακών στόχων: Πριν από τη διατύπωση ενός σαφούς σκοπού για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες, είναι σημαντικό να προσδιοριστούν οι μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος. Αυτοί θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την εκμάθηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με άτομα με αναπηρίες, την ανάπτυξη στρατηγικών προσαρμογής στις ιδιαίτερες ανάγκες τους και την εκμάθηση τρόπων εργασίας με υποστηρικτικές τεχνολογίες.

Εξασφάλιση της συνάφειας και της καταλληλότητας: Ο σκοπός ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρία πρέπει να είναι κατάλληλος και σχετικός με το κοινό-στόχο. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη συμμετοχή εμπειρογνομώνων του αντικειμένου και την ανατροφοδότηση από τους συμμετέχοντες, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο σκοπός είναι σχετικός και κατάλληλος για τις συγκεκριμένες ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους.

Διατυπώστε έναν ρεαλιστικό και εφικτό στόχο: Ο στόχος ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες πρέπει να είναι ρεαλιστικός και εφικτός. Αυτό σημαίνει ότι ο στόχος πρέπει να είναι εφικτός μέσω του μαθήματος και ρεαλιστικός όσον αφορά τις προσδοκίες για τις επιδόσεις των συμμετεχόντων.

Προσδιορίστε σαφή κριτήρια αξιολόγησης: Για να διασφαλιστεί ότι ο στόχος είναι μετρήσιμος και αξιολογήσιμος, είναι σημαντικό να προσδιοριστούν σαφή κριτήρια αξιολόγησης.

a. Ο στόχος πρέπει να είναι εφικτός

Ο στόχος πρέπει να είναι εφικτός, δηλαδή να μπορεί να επιτευχθεί μέσω του μαθήματος. Είναι σημαντικό να είστε ρεαλιστές όσον αφορά τις προσδοκίες και να διασφαλίσετε ότι οι πόροι είναι διαθέσιμοι για την επίτευξη του στόχου. Η διασφάλιση της εφικτότητας αποτελεί σημαντική πτυχή της διατύπωσης ενός στόχου για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρία. Για να διασφαλιστεί ότι ο στόχος είναι εφικτός, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες πτυχές:

Ρεαλιστικοί μαθησιακοί στόχοι: Οι μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος πρέπει να είναι εφικτοί και κατάλληλοι για το επίπεδο κατάρτισης και εμπειρίας του κοινού-στόχου. Είναι επίσης σημαντικό να εξεταστούν οι διαθέσιμοι πόροι για την επίτευξη αυτών των στόχων.

Διαθέσιμοι πόροι: Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι υπάρχουν οι απαραίτητοι πόροι για την επίτευξη του στόχου. Αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, εξειδικευμένο προσωπικό,

εκπαιδευτικό υλικό, υποστηρικτικές τεχνολογίες ή άλλους πόρους που είναι απαραίτητοι για την επίτευξη του στόχου.

Απαιτούμενος χρόνος για την επίτευξη του στόχου: Είναι σημαντικό να εξεταστεί ο χρόνος που απαιτείται για την επίτευξη του στόχου και να διασφαλιστεί ότι είναι ρεαλιστικός και κατάλληλος για τη διάρκεια του μαθήματος.

Εξασφάλιση της δέσμευσης των συμμετεχόντων: Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι συμμετέχοντες είναι δεσμευμένοι και έχουν κίνητρο να επιτύχουν τους μαθησιακούς τους στόχους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω κατάλληλων μεθόδων κατάρτισης και αλληλεπίδρασης, όπως συνεδρίες ερωτήσεων και απαντήσεων, ομαδικές εργασίες, ανατροφοδότηση και συνεχής αξιολόγηση.

Προσδιορισμός πρόσθετων πόρων: Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι ορισμένα άτομα με αναπηρία μπορεί να χρειάζονται πρόσθετους πόρους για να επιτύχουν τους μαθησιακούς στόχους. Αυτοί οι πόροι μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, μετάφραση στη νοηματική γλώσσα, εναλλακτικά έγγραφα ή άλλες υποστηρικτικές τεχνολογίες.

Η διασφάλιση της δυνατότητας επίτευξης είναι σημαντική για να διασφαλιστεί ότι ο στόχος είναι ρεαλιστικός και κατάλληλος όσον αφορά τις προσδοκίες από τις επιδόσεις των συμμετεχόντων και τους διαθέσιμους πόρους για την επίτευξη του στόχου. Αυτό μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της δέσμευσης και των κινήτρων των συμμετεχόντων και να εξασφαλίσει μια επιτυχημένη πορεία.

a. Προσαρμογή προθεσμίας

Ο στόχος θα πρέπει να έχει μια σαφή προθεσμία για να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να επικεντρωθούν και να εργαστούν για την επίτευξή του. Επίσης, η προθεσμία θα πρέπει να είναι ρεαλιστική και να επιτρέπει αρκετό χρόνο για την επίτευξη του στόχου. Η προσαρμογή της προθεσμίας είναι μια σημαντική πτυχή της διατύπωσης ενός στόχου για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες. Η προθεσμία είναι σημαντική επειδή βοηθά τους συμμετέχοντες να εστιάσουν και να οργανώσουν τις προσπάθειές τους για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων και επίσης τους παρακινεί να εργαστούν για την επίτευξή τους. Ωστόσο, είναι σημαντικό η προθεσμία να είναι ρεαλιστική και να επιτρέπει αρκετό χρόνο για την επίτευξη του στόχου. Μια μη ρεαλιστική ή πολύ στενή προθεσμία μπορεί να οδηγήσει σε άγχος και ανησυχία για τους εκπαιδευόμενους, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την απόδοσή τους και την ικανότητά τους να επιτύχουν τους μαθησιακούς στόχους. Επιπλέον, για τα άτομα με αναπηρίες, μια στενή προθεσμία μπορεί να είναι ακόμη πιο δύσκολο να τηρηθεί, λόγω των ειδικών αναγκών τους και των πιθανών εμποδίων που μπορεί να συναντήσουν κατά τη μαθησιακή διαδικασία.

Συνεπώς, για να εξασφαλιστεί μια επαρκής και ρεαλιστική προθεσμία, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες πτυχές:

Επίπεδο δυσκολίας του μαθήματος: Η προθεσμία πρέπει να προσαρμόζεται στο επίπεδο δυσκολίας του μαθήματος. Εάν το μάθημα είναι πιο δύσκολο ή απαιτεί περισσότερο χρόνο και προσπάθεια, η προθεσμία θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη ώστε να υπάρχει αρκετός χρόνος για την επίτευξη του στόχου.

Ανάγκες και δυνατότητες των συμμετεχόντων: Είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και οι δυνατότητες των συμμετεχόντων και να διασφαλίζεται ότι η προθεσμία είναι κατάλληλη γι' αυτούς. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα για την ολοκλήρωση των εργασιών για άτομα με αναπηρίες ή για άτομα που χρειάζονται υποστηρικτικές τεχνολογίες.

Εξωτερικοί παράγοντες: Η προθεσμία πρέπει να λαμβάνει υπόψη εξωτερικούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν τη μαθησιακή διαδικασία, όπως διακοπές ή ειδικές εκδηλώσεις.

Συνεχής αξιολόγηση και ανατροφοδότηση: Είναι σημαντικό να παρέχεται συνεχής αξιολόγηση και ανατροφοδότηση καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος, ώστε οι μαθητές να μπορούν να προσαρμόζουν τις προσπάθειές τους ανάλογα με την πρόοδό τους και να επιτυγχάνουν εγκαίρως τους μαθησιακούς τους στόχους.

1.2. Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναγκών για τον προσδιορισμό του σκοπού του μαθήματος

Οι ανάγκες κατάρτισης αναφέρονται σε κενά ή ελλείψεις στις γνώσεις, τις δεξιότητες ή τις συμπεριφορές ενός ατόμου που πρέπει να βελτιωθούν προκειμένου να εκτελεί καθήκοντα ή να αποδίδει καλύτερα σε έναν συγκεκριμένο τομέα. Οι ανάγκες κατάρτισης μπορούν να εντοπιστούν με την αξιολόγηση της απόδοσης των ατόμων, την ανατροφοδότηση από συναδέλφους και πελάτες, την ανάλυση κρίσιμων καταστάσεων, τη μελέτη των τάσεων στον τομέα ή άλλες μεθόδους αξιολόγησης. Ο προσδιορισμός των εκπαιδευτικών αναγκών είναι σημαντικός για να διασφαλιστεί ότι η εκπαίδευση είναι σχετική και κατάλληλη για το κοινό-στόχο και για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Μόλις προσδιοριστούν οι ανάγκες κατάρτισης, μπορούν να μετατραπούν σε συγκεκριμένους στόχους κατάρτισης. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να είναι μετρήσιμοι και συγκεκριμένοι, ώστε να μπορούν να αξιολογούνται και να παρακολουθούνται. Επιπλέον, η κατάρτιση θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στις ειδικές ανάγκες του κοινού-στόχου.

"Εκτίμηση εκπαιδευτικών αναγκών" (ΕΑΑ) είναι η μέθοδος προσδιορισμού του κατά πόσον υπάρχει ανάγκη κατάρτισης και, εάν ναι, ποια κατάρτιση απαιτείται για την κάλυψη της ανάγκης. Ο

σκοπός ενός μαθήματος μπορεί να μειώσει, αν όχι να εξαλείψει, το χάσμα μεταξύ του τι χρειάζεται και του τι λείπει από άποψη κατάρτισης, εξοπλίζοντας τους συμμετέχοντες με γνώσεις και δεξιότητες και ενθαρρύνοντάς τους να οικοδομήσουν και να βελτιώσουν τις ικανότητές τους. Τα δεδομένα της τρέχουσας κατάστασης είναι απαραίτητα για την αξιολόγηση των αναγκών κατάρτισης, καθώς χρησιμεύουν ως δεδομένα βάση.

a. Τεχνικές για την απόκτηση εκπαιδευτικών αναγκών

Ο προσδιορισμός των εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με αναπηρία μπορεί να διαφέρει από τον προσδιορισμό των εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων χωρίς αναπηρία, καθώς μπορεί να έχουν ειδικές μαθησιακές ανάγκες που σχετίζονται με το είδος και το βαθμό της αναπηρίας τους. Ακολουθούν ορισμένες ειδικές τεχνικές για τον εντοπισμό των εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με αναπηρία:

- *Διαβούλευση με το άτομο με αναπηρία*: Η διαβούλευση με το άτομο με αναπηρία είναι ένας σημαντικός τρόπος για τον προσδιορισμό των ειδικών αναγκών κατάρτισης. Το άτομο με αναπηρία είναι σε θέση να εκφράσει καλύτερα τις συγκεκριμένες μαθησιακές του ανάγκες και απαιτήσεις και η διαβούλευση μαζί του μπορεί να βοηθήσει στον προσδιορισμό του τρόπου με τον οποίο το πρόγραμμα κατάρτισης μπορεί να προσαρμοστεί ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις ικανότητές του.
- *Αξιολόγηση των υφιστάμενων δυνατοτήτων*: Η αξιολόγηση των σημερινών δυνατοτήτων του ατόμου με αναπηρία μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό των κενών σε γνώσεις ή δεξιότητες και να προσδιορίσει τι θα χρειαστεί για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων.
- *Αξιολόγηση του περιβάλλοντος και των υποστηρικτικών τεχνολογιών*: Η αξιολόγηση του περιβάλλοντος και των υποστηρικτικών τεχνολογιών μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό των αναγκών προσβασιμότητας όσον αφορά το μαθησιακό περιβάλλον και τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται στο πρόγραμμα κατάρτισης.
- *Διαβούλευση με ειδικούς σε θέματα αναπηρίας*: Η διαβούλευση με ειδικούς σε θέματα αναπηρίας μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό υποστηρικτικών τεχνολογιών και άλλων προσεγγίσεων για την προσαρμογή του προγράμματος κατάρτισης που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των ειδικών μαθησιακών αναγκών των ατόμων με αναπηρία.
- *Ανάπτυξη εξατομικευμένων σχεδίων κατάρτισης*: Η ανάπτυξη εξατομικευμένων σχεδίων κατάρτισης που εστιάζουν στις ειδικές ανάγκες και στόχους των ατόμων με αναπηρία μπορεί να βοηθήσει στην κάλυψη των μαθησιακών τους αναγκών και στην επίτευξη των στόχων τους. Με τη χρήση αυτών των ειδικών τεχνικών για τον εντοπισμό των εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με αναπηρία, μπορεί να διασφαλιστεί ότι το πρόγραμμα κατάρτισης είναι προσαρμοσμένο στις ατομικές ανάγκες και ικανότητες των ατόμων με αναπηρία και ότι θα έχουν μια ισότιμη και

προσβάσιμη μαθησιακή εμπειρία. Οι ανάγκες κατάρτισης μπορούν να συγκεντρωθούν μέσω μιας διαδικασίας συλλογής πληροφοριών και να καλυφθούν μέσω της κατάρτισης. Η διαδικασία ΤΝΑ βοηθά τον εκπαιδευτή αλλά και τον αποδέκτη που ζητά την εκπαίδευση να προσδιορίσει την εκπαιδευτική ανάγκη ή την ανεπάρκεια απόδοσης. Οι αξιολογήσεις μπορεί να είναι επίσημες (με τη χρήση ερευνών και τεχνικών έρευνας και συνέντευξης) ή ανεπίσημες (με ερωτήσεις προς τους εμπλεκόμενους) (Jean B., 2006). Η κατάρτιση είναι ένα μέσο που εξασφαλίζει ότι οι εκπαιδευόμενοι διαθέτουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες για να εκτελούν αποτελεσματικά και με επάρκεια την εργασία τους. Η κατάρτιση μπορεί να απαιτείται όταν υπάρχει χάσμα μεταξύ της επιθυμητής απόδοσης και της πραγματικής απόδοσης και ο λόγος για το χάσμα αυτό είναι η έλλειψη δεξιοτήτων ή γνώσεων. Η κατάρτιση μπορεί να είναι σε θέση να λύσει μόνο ορισμένα από τα προβλήματα. Συνεπώς, το πρόβλημα πρέπει να αναλυθεί και να προσδιοριστεί αν η κατάρτιση θα μπορέσει να το λύσει. Εάν απαιτείται κατάρτιση, πρέπει επίσης να καθοριστεί ο στόχος της κατάρτισης και ο τρόπος με τον οποίο θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να γίνουν πιο αποτελεσματικοί. Η διαδικασία αυτή ονομάζεται αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναγκών ή ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα εκπαιδευτικών αναγκών, οι οποίες μπορεί να καλύπτουν τις ακόλουθες καταστάσεις.

- Επίλυση τρέχοντος προβλήματος
- Αποφυγή ενός προβλήματος του παρελθόντος ή του παρόντος
- Δημιουργία ή αξιοποίηση μιας μελλοντικής ευκαιρίας
- Εξασφάλιση της μάθησης, της ανάπτυξης ή της εξέλιξης

Ο σκοπός της ΤΝΑ είναι να απαντήσει σε ορισμένα γνωστά ερωτήματα: γιατί, ποιος, πώς, τι και πότε. Στη συνέχεια περιγράφονται οι ερωτήσεις και τι ανάλυση μπορεί να γίνει για να απαντηθούν.

Οι διαδικασίες αξιολόγησης των εκπαιδευτικών αναγκών μπορούν να χωριστούν σε πέντε στάδια:

- i) εντοπισμός του προβλήματος και των αναγκών, ii) καθορισμός του σχεδιασμού των αναγκών αξιολόγησης, iii) συλλογή δεδομένων, iv) ανάλυση δεδομένων και v) ανατροφοδότηση.

a. Σημαντικές πτυχές στη διατύπωση του σκοπού ενός μαθήματος

Κατά τη διατύπωση του σκοπού ενός μαθήματος, είναι καλό να λαμβάνονται υπόψη ορισμένες πτυχές όπως:

Ο ρόλος του εκπαιδευτή ("διευκολυντής", "μέντορας", "καθρέφτης" κ.λπ.). Είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητός ο ρόλος που διαδραματίζει ο εκπαιδευτής στην εκπαίδευση. Ο εκπαιδευτής μπορεί να έχει το ρόλο του διευκολυντή, ο οποίος διεγείρει τον προβληματισμό και την κριτική

σκέψη, του καθρέφτη που αντανακλά τις συμπεριφορές και τις σκέψεις των συμμετεχόντων για να τις κάνει εμφανείς, κ.λπ.

Προσαρμογή μιας κατάρτισης. Η προσαρμογή της διαδικτυακής κατάρτισης για άτομα με αναπηρία αποτελεί ζωτική ανάγκη για να εξασφαλιστεί μια ισότιμη και προσβάσιμη εμπειρία συμμετοχής και μάθησης για όλους τους συμμετέχοντες. Ακολουθούν ορισμένες προτάσεις για την προσαρμογή της διαδικτυακής κατάρτισης για άτομα με αναπηρίες:

- Βεβαιωθείτε ότι η πλατφόρμα παράδοσης είναι προσβάσιμη: Πρώτον, βεβαιωθείτε ότι η πλατφόρμα παράδοσης που χρησιμοποιείται για την κατάρτιση είναι προσβάσιμη σε άτομα με αναπηρίες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τη διασφάλιση ότι η πλατφόρμα είναι συμβατή με υποστηρικτικές τεχνολογίες, όπως προγράμματα ανάγνωσης οθόνης ή ειδικά πληκτρολόγια.
 - Εξασφαλίστε ότι το υλικό των μαθημάτων είναι προσβάσιμο: Διασφαλίστε ότι το υλικό των μαθημάτων είναι προσαρμοσμένο ώστε να είναι προσβάσιμο σε όλους τους συμμετέχοντες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τη χρήση κειμένου υψηλής αντίθεσης και μεγάλων γραμματοσειρών για τα άτομα με προβλήματα όρασης ή την παροχή απομαγνητοφώνησης για βίντεο και ηχητικό υλικό.
 - Παροχή επιλογών επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης: Παρέχετε επιλογές επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης που ανταποκρίνονται στις ατομικές ανάγκες των συμμετεχόντων με αναπηρία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, την παροχή επιλογών επικοινωνίας μέσω συνομιλίας ή βίντεο, έτσι ώστε άτομα με προβλήματα ακοής ή όρασης να μπορούν να συμμετέχουν σε ομαδικές συζητήσεις.
 - Βεβαιωθείτε ότι οι οδηγίες και οι εργασίες είναι σαφείς και εύκολα κατανοητές: Βεβαιωθείτε ότι οι οδηγίες και οι εργασίες είναι σαφείς και εύκολα κατανοητές για όλους τους συμμετέχοντες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τη χρήση απλής και ξεκάθαρης γλώσσας, την αποφυγή της χρήσης αργκό και την επεξήγηση τεχνικών όρων.
 - Παρέχετε εξατομικευμένη ανατροφοδότηση και εξατομικευμένη υποστήριξη: Παρέχετε εξατομικευμένη ανατροφοδότηση και εξατομικευμένη υποστήριξη για κάθε συμμετέχοντα με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες και απαιτήσεις του. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, την προσφορά ατομικών συνεδριών ερωτήσεων και απαντήσεων ή προσωπικής καθοδήγησης.
- Γενικά, η προσαρμογή της διαδικτυακής κατάρτισης για άτομα με αναπηρίες απαιτεί εξατομικευμένη προσέγγιση και ευαισθησία στις ανάγκες και τις εμπειρίες κάθε συμμετέχοντα. Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η ποικιλομορφία της ομάδας των συμμετεχόντων και να προσαρμόζεται το μάθημα αναλόγως, ώστε να διασφαλίζεται μια δίκαιη και προσβάσιμη μαθησιακή εμπειρία για όλους.

Αν μιλάμε για μια φυσική πορεία, πρέπει να εστιάσουμε στις ακόλουθες πτυχές:

Ο χώρος όπου πραγματοποιείται η εκπαίδευση πρέπει να είναι πρακτικός και άνετος.

- μέγεθος δωματίου: ούτε πολύ μεγάλο ούτε πολύ μικρό. Δεν πρέπει να αφήνεται πολύς χώρος μεταξύ του εκπαιδευτή και των συμμετεχόντων,
- φωτεινότητα: συνιστάται ένα δωμάτιο στο οποίο μπορείτε να επωφεληθείτε από το φυσικό φως,
- καθίσματα: άνετα και κινητά, ενδεχομένως διατεταγμένα σε κύκλο, γεγονός που επηρεάζει θετικά τη δυναμική,
- όχι πολύ ογκώδη έπιπλα,
- το περιβάλλον πρέπει να είναι ήσυχο: ένα θορυβώδες περιβάλλον θα διαταράξει την εκπαίδευση.

Εάν ο χώρος στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η εκπαίδευση δεν μπορεί να έχει ορισμένες από αυτές τις πτυχές (για παράδειγμα, οι καρέκλες είναι σταθερές και δεν μπορούν να μετακινηθούν), ο εκπαιδευτής θα πρέπει να έχει αρκετό χρόνο για να προσαρμοστεί. Εάν δεν υπάρχει προβολέας ή πίνακας είναι σημαντικό για τον εκπαιδευτή να σκεφτεί πώς θα τα αντικαταστήσει. Κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος, οι συμμετέχοντες μπορούν να ζητήσουν, για παράδειγμα, αν είναι ωραία μέρα, να συνεχίσουν τις υπαίθριες δραστηριότητες. Αυτό έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Μπορούμε να θεωρήσουμε πλεονεκτήματα εάν οι συμμετέχοντες ζητήσουν και ο εκπαιδευτής δεχτεί, τα εξής:

- Οι συμμετέχοντες θα αισθάνονται ότι συμπεριλαμβάνονται
- Μπορεί να βοηθήσει να ξεπεραστούν ορισμένες αντιστάσεις

Μπορούμε να εξετάσουμε τα ακόλουθα μειονεκτήματα:

- Η αποχώρηση από το γυμναστήριο μπορεί να σημαίνει ότι μπορεί να παραβιαστούν οι κανόνες του γυμναστηρίου και αυτό είναι πολύ επικίνδυνο.
- Συνήθως είναι πολύ πιο δύσκολο να μιλήσετε σε εξωτερικούς χώρους, ο εκπαιδευτής πρέπει να μιλάει πιο δυνατά και οι συμμετέχοντες έχουν πολλές περισσότερες πηγές απόσπασης της προσοχής.

Η ώρα. Συχνά συμβαίνει ο εκπαιδευτής να πιστεύει ότι ο διαθέσιμος χρόνος είναι μικρότερος από τον πραγματικά απαιτούμενο. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να είστε προετοιμασμένοι να συντομεύσετε τη διάλεξη αν χρειαστεί, διατηρώντας ωστόσο τα απολύτως απαραίτητα μέρη, δηλαδή

- εισαγωγική συνεδρία (οι συμμετέχοντες μπορούν να γνωριστούν μεταξύ τους, να εξηγήσουν τις προσδοκίες τους, να δημιουργηθεί η κατάλληλη ατμόσφαιρα για τα επόμενα μέρη)
- τελική συνεδρία (αναστοχασμός σχετικά με το τι έγινε και τι διδάχτηκε)

Πρέπει να σημειωθεί ότι:

- ❖ Πολλές αποφάσεις (περικοπές ή προσθήκες) πρέπει να ληφθούν επί τόπου.
- ❖ Ο εκπαιδευτής γνωρίζει ποια κομμάτια είναι κρίσιμα και δεν μπορούν να κοπούν εάν ο διαθέσιμος χρόνος δεν επαρκεί.
- ❖ Ενημερώστε τον εκπαιδευτή σχετικά με τα πρόσθετα παιχνίδια ή δραστηριότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιοποίηση του χρόνου, εάν απομένει χρόνος.
- ❖ Ο εκπαιδευτής πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά ποια μέρη της εκπαίδευσης είναι εναλλάξιμα και ποια όχι.
- ❖ Ορισμένες δραστηριότητες μπορούν να αναβληθούν για μετά την κατάρτιση (αναγνωστικό υλικό κ.λπ.)

γ) Αριθμός συμμετεχόντων

Ο αριθμός των συμμετεχόντων σε ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρία μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη φύση και το σκοπό του μαθήματος. Σε γενικές γραμμές, ένα διαδικτυακό μάθημα μπορεί να σχεδιαστεί για να παραδίδεται σε μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων, εάν η χρησιμοποιούμενη τεχνολογία και η πλατφόρμα παράδοσης το επιτρέπουν. Ωστόσο, στην περίπτωση ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες, οι εκπαιδευτές και οι εκπαιδευτές μπορεί να θέλουν να περιορίσουν τον αριθμό των συμμετεχόντων, ώστε να διασφαλίσουν ότι όλοι οι συμμετέχοντες μπορούν να λάβουν ατομική προσοχή και υποστήριξη προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Επίσης, για ένα μάθημα που περιλαμβάνει πρακτικές δεξιότητες ή δεξιότητες κοινωνικής αλληλεπίδρασης, ένας μικρότερος αριθμός συμμετεχόντων θα μπορούσε να επιτρέψει ένα ασφαλέστερο και πιο άνετο περιβάλλον για μάθηση και αλληλεπίδραση.

Γενικά, είναι σημαντικό οι εκπαιδευτές και οι εκπαιδευτές να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των συμμετεχόντων με αναπηρία και να προσαρμόζουν το μάθημα ανάλογα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον περιορισμό του αριθμού των συμμετεχόντων, την παροχή επιλογών για ατομική αλληλεπίδραση και επικοινωνία, την προσαρμογή του υλικού του μαθήματος ώστε να είναι προσβάσιμο και την προσαρμογή στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε συμμετέχοντα κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας.

Εάν το μάθημα θα είναι φυσικό, για να εξασφαλιστεί η επιτυχία της κατάρτισης (από την άποψη της δυναμικής της ομάδας και της υλοποίησης των δραστηριοτήτων) θα πρέπει να συμμετέχουν τουλάχιστον έξι άτομα. Ο βέλτιστος μέγιστος αριθμός είναι περίπου είκοσι συμμετέχοντες. Ο βέλτιστος αριθμός συμμετεχόντων εξαρτάται επίσης σε μεγάλο βαθμό από τον τόπο διεξαγωγής του μαθήματος. Υπάρχουν ασκήσεις που μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνο με συγκεκριμένο

αριθμό συμμετεχόντων. Αυτή είναι η τυπική κατάσταση που πρέπει να προβλεφθεί από τον εκπαιδευτή, ο οποίος πρέπει να έχει ως εναλλακτική λύση την ικανότητα να αυτοσχεδιάζει.

δ) Η εμπειρία και η αντοχή των συμμετεχόντων

Ο εκπαιδευτής πρέπει πάντα να λαμβάνει υπόψη την εμπειρία της ομάδας. Η εμπειρία και η αντίσταση των συμμετεχόντων σε ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρία μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τον τύπο και τον βαθμό της αναπηρίας και το επίπεδο προσβασιμότητας του μαθήματος. Ορισμένα άτομα με αναπηρία μπορεί να έχουν προηγούμενη εμπειρία στη χρήση της τεχνολογίας, ενώ άλλα μπορεί να είναι λιγότερο εξοικειωμένα με αυτήν. Όσον αφορά την αντίσταση, τα άτομα με αναπηρία μπορεί να δυσκολεύονται να χρησιμοποιήσουν ορισμένες τεχνολογίες ή διαδικτυακές πλατφόρμες, ανάλογα με τον βαθμό και τον τύπο της αναπηρίας τους. Για παράδειγμα, τα άτομα με προβλήματα όρασης μπορεί να δυσκολεύονται να πλοηγηθούν σε ιστότοπους που δεν είναι προσβάσιμοι ή έχουν ανεπαρκή αντίθεση μεταξύ κειμένου και φόντου. Ωστόσο, υπάρχουν επίσης πολλοί διαθέσιμοι πόροι για να βοηθήσουν τα άτομα με αναπηρίες να ξεπεράσουν αυτά τα εμπόδια και να συμμετάσχουν σε διαδικτυακά μαθήματα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, υποστηρικτικές τεχνολογίες, όπως προγράμματα ανάγνωσης οθόνης ή ειδικά πληκτρολόγια, ή προσβάσιμο υλικό μαθημάτων, όπως αρχεία ήχου ή κείμενο υψηλής αντίθεσης.

Είναι σημαντικό οι εκπαιδευτές ή οι εκπαιδευτές να γνωρίζουν τις ανάγκες και την εμπειρία των συμμετεχόντων με αναπηρία και να προσαρμόζουν τα μαθήματά τους ώστε να διασφαλίζουν ότι μπορούν να συμμετέχουν και να μαθαίνουν με αποτελεσματικό και προσβάσιμο τρόπο. Είναι επίσης σημαντικό να παρέχουν θετική και ενθαρρυντική ανατροφοδότηση και να διασφαλίζουν ότι οι συμμετέχοντες αισθάνονται ότι υποστηρίζονται και ενθαρρύνονται να επιτύχουν τους μαθησιακούς τους στόχους.

ε) Γνώση του θέματος. Παιχνίδια και δραστηριότητες

Τα πλεονεκτήματα της διαδικτυακής μάθησης σε πραγματικό χρόνο περιλαμβάνουν ευελιξία και οικονομική προσιτότητα. Οι συμμετέχοντες μπορούν να λάβουν μέρος σε εκπαιδευτικές συνεδρίες από όπου κι αν βρίσκονται, χωρίς να χρειάζεται να ταξιδέψουν. Αυτό μπορεί να είναι πολύ επωφελές για άτομα με αναπηρίες που μπορεί να δυσκολεύονται να μετακινηθούν ή που ζουν σε απομονωμένες περιοχές. Επιπλέον, η διαδικτυακή κατάρτιση μπορεί να είναι αποτελεσματική στην αύξηση της δέσμευσης και της συμμετοχής των συμμετεχόντων. Η μάθηση σε πραγματικό χρόνο μπορεί να ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να αλληλεπιδρούν και να συμμετέχουν σε

συζητήσεις και δραστηριότητες, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε πιο διαδραστική και ελκυστική μάθηση.

Ωστόσο, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές ανάγκες και ικανότητες των συμμετεχόντων. Ορισμένα άτομα με αναπηρίες μπορεί να χρειάζονται πρόσθετη βοήθεια για να συμμετάσχουν σε διαδικτυακές συνεδρίες σε πραγματικό χρόνο, όπως υποστηρικτικές τεχνολογίες ή μια προσβάσιμη πλατφόρμα παροχής. Σε γενικές γραμμές, η διαδικτυακή μάθηση σε πραγματικό χρόνο μπορεί να είναι ένας αποτελεσματικός και ευέλικτος τρόπος για την παροχή μαθημάτων και εκπαιδευτικών συνεδριών, ιδίως για άτομα με αναπηρίες που μπορεί να δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν δια ζώσης εκπαιδευτικές συνεδρίες. Είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές ανάγκες και ικανότητες των συμμετεχόντων και να προσαρμόζεται ανάλογα η μέθοδος παροχής ώστε να διασφαλίζεται μια προσβάσιμη και ισότιμη μαθησιακή εμπειρία. Η γνώση του θέματος μπορεί να βελτιωθεί μέσω της χρήσης παιχνιδιών και δραστηριοτήτων στα προγράμματα κατάρτισης. Αυτά τα παιχνίδια και οι δραστηριότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες να απορροφήσουν καλύτερα τις πληροφορίες, να τις διατηρήσουν και να τις εφαρμόσουν αποτελεσματικότερα στις δραστηριότητές τους.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα παιχνιδιών και δραστηριοτήτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της γνώσης του θέματος σε προγράμματα κατάρτισης:
 Παιχνίδια λέξεων: Μπορούν να χρησιμοποιηθούν παιχνίδια λέξεων για να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες να θυμούνται βασικούς όρους και έννοιες. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν σταυρόλεξα ή παζλ λέξεων.

Ομαδικές δραστηριότητες: Οι ομαδικές δραστηριότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των συμμετεχόντων. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν παιχνίδια ρόλων ή δραστηριότητες που περιλαμβάνουν ομάδες συζήτησης ή ομαδική εργασία.

Σύντομες παρουσιάσεις: Σύντομες παρουσιάσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εισαγωγή νέων θεμάτων ή για την επανάληψη βασικών πληροφοριών. Μπορούν να γίνουν με τη μορφή παρουσιάσεων PowerPoint ή με τη μορφή οπτικού ή διαδραστικού υλικού.

Περιοδικές αξιολογήσεις: Οι περιοδικές αξιολογήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να ελέγξουν τις γνώσεις των συμμετεχόντων και να τους βοηθήσουν να εντοπίσουν τα κενά στην κατανόηση του θέματος. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν τεστ ή ασκήσεις επανάληψης.

Προσομοιώσεις: Οι προσομοιώσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους σε πρακτικές καταστάσεις ή να κατανοήσουν

καλύτερα τις επιπτώσεις των αποφάσεων ή των ενεργειών. Αυτές μπορούν να γίνουν με τη μορφή παιχνιδιών ρόλων ή εικονικών προσομοιώσεων.

Γενικά, τα παιχνίδια και οι δραστηριότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να κάνουν τη μάθηση πιο διαδραστική και ελκυστική, γεγονός που μπορεί να βοηθήσει στην εμπέδωση των γνώσεων και να βελτιώσει τη μαθησιακή εμπειρία των συμμετεχόντων. Είναι σημαντικό αυτά τα παιχνίδια και οι δραστηριότητες να είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των συμμετεχόντων με αναπηρία και να παρέχονται σε ένα προσβάσιμο και δίκαιο περιβάλλον για όλους.

στ) Άλλες πτυχές σχετικά με τους συμμετέχοντες

Ο εκπαιδευτής πρέπει να γνωρίζει την παρουσία ατόμων με αναπηρία στο μάθημα και να σχεδιάζει τις δραστηριότητες λαμβάνοντας το υπόψη. Μπορεί να είναι χρήσιμο να προσδιοριστεί το επίπεδο γνώσεων των μελών της ομάδας, ώστε να εκτιμηθεί ο καλύτερος τρόπος για τη διαμόρφωση του αρχικού μέρους της κατάρτισης.

Βιβλιογραφία

1. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). "Μια ταξινόμια για τη μάθηση, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση: Bloom's taxonomy of educational objectives". Longman.
2. Ayres, K. M., Mechling, L. C., & Sansosti, F. J. (2013). "Ο αντίκτυπος της διδασκαλίας μέσω βίντεο στις κοινωνικές δεξιότητες μαθητών με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού". *Journal of Positive Behavior Interventions*, 15(2), 95-106.
3. Barton, L. E., & Smith, J. D. (2015). "Επιδράσεις μιας συσκευής αυτοελέγχου στη συμπεριφορά κατά την εργασία μαθητών με αναπηρία σε περιβάλλοντα γενικής εκπαίδευσης". *Journal of Behavioral Education*, 24(1), 59-80.
4. Bausch, M. E. (2013). "Γραμματισμός για όλους τους μαθητές: ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ: Ένα διδακτικό πλαίσιο για την κάλυψη του χάσματος". Guilford Press.
5. Browder, D. M., Gibbs, S. L., Ahlgrim-Dezell, L., Courtade, G. R., Lee, D. L., & Flowers, C. (2009). "Διδασκαλία της ανάγνωσης για μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με μέτριες έως σοβαρές αναπηρίες". *Exceptional Children*, 75(2), 135-150.
6. Christensen, L., & Johnson, R. B. (2014). "Εκπαιδευτική έρευνα: Ποσοτικές, ποιοτικές και μικτές προσεγγίσεις". Εκδόσεις Sage.
7. Cook, B. G., & Schirmer, B. R. (2003). "Τι το ιδιαίτερο έχει η ειδική εκπαίδευση για μαθητές με συναισθηματικές ή συμπεριφορικές διαταραχές;". *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 11(4), 216-225.
8. Danforth, S., & Rhodes, L. (2017). "Η εφαρμοσμένη ανάλυση συμπεριφοράς στην τάξη". Routledge.
9. Ellis, E. S., & Lenz, B. K. (2016). "Διδασκαλία της ανάγνωσης σε μαθητές με δυσλεξία: Μια πολυαισθητηριακή προσέγγιση". Pearson.
10. Gardner, H. (2011). "Frames of mind: Η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης". Basic Books.
11. Gargiulo, R. M. (2017). "Η ειδική εκπαίδευση στη σύγχρονη κοινωνία: Α. Εκδόσεις Sage.

12. Gennari, V. J., Pappas, C. L., & Curtis, D. F. (2016). "Υποστήριξη μαθητών με αναπηρίες στο διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης: Μια ανασκόπηση των βέλτιστων πρακτικών". *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 29(3), 231-246.
13. Giangreco, M. F., Cloninger, C. J., & Iverson, V. S. (2002). "Επιλέγοντας αποτελέσματα και προσαρμογές για τα παιδιά (COACH): Ένας οδηγός για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό για μαθητές με αναπηρίες". Εκδόσεις Paul H. Brookes.
14. Gough, N. (2014). "Στρατηγική σκέψη για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και την αναπηρία στα πρώτα χρόνια της εκπαίδευσης". Routledge.
15. Leko, M. M. (2012). "Καθολικός σχεδιασμός για τη μάθηση: Ένας οδηγός για εκπαιδευτικούς και επαγγελματίες της εκπαίδευσης". Harvard Education Press.
16. Mastropieri, M. A., & Scruggs, T. E. (2010). "Η τάξη χωρίς αποκλεισμούς: Στρατηγικές για αποτελεσματική διαφοροποιημένη διδασκαλία". Pearson.
17. Reynolds, C. R., & Fletcher-Janzen, E. (2012)
18. Heward, W. L. (2014). "Εξαιρετικά παιδιά: Ειδική αγωγή". Pearson Education.
19. Westwood, P. (2004). "Πρόγραμμα σπουδών και αξιολόγηση για μαθητές με μέτριες και σοβαρές αναπηρίες". Εκδόσεις Jessica Kingsley.
20. Salend, S. J., & Duhaney, L. M. (2017). "Δημιουργώντας τάξεις χωρίς αποκλεισμούς: Αποτελεσματικές και αναστοχαστικές πρακτικές". Pearson.
21. Turnbull, A. P., & Turnbull, H. R. (2015). "Εξαιρετικές ζωές: Ειδική εκπαίδευση στα σημερινά σχολεία". Pearson.
22. Villa, R. A., & Thousand, J. S. (2016). "Δημιουργώντας ένα σχολείο χωρίς αποκλεισμούς". ASCD.

Κεφάλαιο 2. - Δήλωση εφικτών στόχων

2.1. Τι είναι ο στόχος;

Ο στόχος παράδοσης μαθημάτων αναφέρεται σε έναν συγκεκριμένο και μετρήσιμο στόχο που ένας εκπαιδευτής ή ένας συμμετέχων επιδιώκει να επιτύχει κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Οι στόχοι μαθημάτων είναι σημαντικοί για να παρέχουν μια σαφή δομή και κατεύθυνση προς την οποία θα κινηθούν οι συμμετέχοντες κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Αυτοί μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με το περιεχόμενο του μαθήματος, το επίπεδο εμπειρίας των συμμετεχόντων και τις προσδοκίες τους. Συνεπώς, οι στόχοι αντιπροσωπεύουν το συγκεκριμένο αποτέλεσμα ή τον σκοπό που αναμένεται από ένα μάθημα. Οι στόχοι προσδιορίζουν τι θα επιτευχθεί καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος και θα πρέπει να σχετίζονται άμεσα με τις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Κατά συνέπεια, οι στόχοι είναι τα συγκεκριμένα βήματα που οδηγούν στην επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Η επίτευξη των στόχων οδηγεί σε συγκεκριμένα, μετρήσιμα αποτελέσματα. Ο καθορισμός συγκεκριμένων, μετρήσιμων, εφικτών, σχετικών και χρονικά περιορισμένων στόχων (SMART) είναι ένας καλός τρόπος για τον προγραμματισμό των σταδίων του μαθήματος. Ο καθορισμός στόχων SMART διατηρεί την πορεία σε κίνηση, βοηθάει στη λογοδοσία και το χρονοδιάγραμμα και μας επιτρέπει να γνωρίζουμε ότι πετυχαίνουμε αυτό που έχουμε θέσει ως στόχο.

Τι σημαίνει SMART;

SMART σημαίνει: Ειδικός, μετρήσιμος, εφικτός, σχετικός και χρονικά περιορισμένος.

- Συγκεκριμένος - Ο στόχος δηλώνεται με σαφήνεια, ώστε να μπορεί να καταλάβει ο καθένας που τον διαβάζει τι θα γίνει
- Μετρήσιμος - Ο στόχος περιλαμβάνει τον τρόπο μέτρησης της δράσης.
- Εφικτός - Ο στόχος είναι ρεαλιστικός
- Σχετικός - Ένας σχετικός στόχος έχει νόημα
- Χρονικός περιορισμός - Κάθε στόχος έχει συγκεκριμένη προθεσμία για την ολοκλήρωσή του

Παραδείγματα στόχων SMART

Παράδειγμα 1: Συνεργασία με 11 φυλετικές οντότητες.

Ο παρακάτω κατάλογος με κουκκίδες δείχνει πώς αυτός ο στόχος είναι και πώς δεν είναι στόχος SMART.

Είναι συγκεκριμένο; Είναι σαφές, αλλά θα μπορούσε να είναι πιο συγκεκριμένο σχετικά με το ποιος θα το κάνει αυτό και τι

τι σημαίνει "συνεργασία";

Είναι μετρήσιμο; Ναι, αλλά πρέπει να διευκρινιστεί πώς θα μετρηθεί.

Είναι εφικτό; Ναι, αν έχετε το χρόνο και τους πόρους

Είναι σχετικό; Ναι, διότι η συνεργασία αυξάνει τις πιθανότητες να γίνουν αλλαγές και συμβάλλει στη βιωσιμότητα.

Είναι περιορισμένη χρονικά; Όχι - δεν ορίζεται προθεσμία για την επίτευξη του στόχου.

Παράδειγμα 2: Ο Διαχειριστής Έργου θα λάβει μνημόνια κατανόησης που θα καθορίζουν τους όρους συνεργασίας των οργανισμών με 11 φυλετικές οντότητες που ασχολούνται με τη νεολαία έως τις 31 Αυγούστου 2017.

Ο στόχος περιγράφει τι θα γίνει και ποιος θα το κάνει. Είναι μετρήσιμος, καθορισμένος λεπτομέρειες των μνημονίων και είναι χρονικά περιορισμένη.

Παράδειγμα 3: Ο διευθυντής του έργου θα λάβει μνημόνια κατανόησης που θα καθορίζουν τους όρους της διυπηρεσιακής συνεργασίας για 11 φυλετικές οντότητες που εργάζονται με νέους. Τα μνημόνια θα καθορίζουν πόσες φορές το χρόνο θα συναντώνται οι οντότητες, καθώς και άλλες λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι οντότητες θα συνεργάζονται. Η συμβουλευτική επιτροπή θα εξετάσει όλα τα έγγραφα πριν από την υπογραφή- ο διευθυντής θα παρουσιάσει τα έγγραφα στη συμβουλευτική επιτροπή και στο συμβούλιο της φυλής έως τις 31 Αυγούστου.

Τύποι στόχων

Υπάρχουν τρεις τύποι στόχων, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν διαφορετικές πτυχές:

- ❖ Γνωστικοί στόχοι: "Τι θέλουμε να γνωρίζουν οι μαθητές;"
- ❖ Συναισθηματικοί στόχοι: "Τι εμπειρίες θέλουμε να έχουν οι μαθητές;"
- ❖ Συμπεριφορικοί στόχοι: "Τι θέλουμε να κάνουν οι εκπαιδευόμενοι;"

Οι στόχοι μπορούν επίσης να αντικατοπτρίζουν διαφορετικά επίπεδα:

- Οι στόχοι κυριαρχίας αφορούν συνήθως τις ελάχιστες απαραίτητες επιδόσεις - τα μαθησιακά καθήκοντα/δεξιότητες που πρέπει να κατακτηθούν πριν από τη μετάβαση στο επόμενο επίπεδο διδασκαλίας.
- Οι αναπτυξιακοί στόχοι αφορούν πιο σύνθετα μαθησιακά αποτελέσματα - τα μαθησιακά καθήκοντα στα οποία οι μαθητές αναμένεται να επιδείξουν διαφορετικούς βαθμούς προόδου.
- Οι διδακτικοί στόχοι περιγράφουν λεπτομερώς τις συμπεριφορές που οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να εκτελέσουν στο τέλος του μαθήματος. Τόσο οι σκοποί όσο και οι στόχοι χρησιμοποιούν τη γλώσσα για την επίτευξη αποτελεσμάτων και το χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί τους στόχους από τους σκοπούς είναι το επίπεδο εξειδίκευσης. Ο σκοπός εκφράζει τα αναμενόμενα αποτελέσματα με γενικούς όρους, ενώ οι στόχοι τα εκφράζουν με συγκεκριμένους όρους. Τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι δηλώσεις που περιγράφουν την ουσιαστική και ουσιαστική μάθηση που έχουν επιτύχει οι εκπαιδευόμενοι και μπορούν να αποδείξουν αξιόπιστα στο τέλος ενός μαθήματος ή προγράμματος. Τα μαθησιακά αποτελέσματα προσδιορίζουν τι θα γνωρίζει και τι θα μπορεί να κάνει ο εκπαιδευόμενος στο τέλος ενός μαθήματος ή προγράμματος, όπως τα βασικά και διαρκή στοιχεία και γνώσεις, δεξιότητες (skills) και στάσεις (values, dispositions) που συνιστούν ολοκληρωμένη μάθηση. που χρειάζεται ένας απόφοιτος ενός μαθήματος ή προγράμματος.

Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ στόχων και αποτελεσμάτων;

Οι στόχοι είναι τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα ή οι συνέπειες της διδασκαλίας, των προγραμμάτων σπουδών, των προγραμμάτων ή των δραστηριοτήτων. Αποτελέσματα είναι τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται ή οι συνέπειες των όσων έχουν διδαχθεί, δηλαδή η απόδειξη ότι η μάθηση έχει συντελεστεί. Οι στόχοι επικεντρώνονται σε συγκεκριμένους τύπους επιδόσεων που αναμένεται να επιδείξουν οι εκπαιδευόμενοι στο τέλος της κατάρτισης. Οι στόχοι συχνά γράφονται περισσότερο με όρους διδακτικών προθέσεων και συνήθως υποδεικνύουν το περιεχόμενο του θέματος που προτίθεται να καλύψει ο εκπαιδευτής. Τα μαθησιακά αποτελέσματα, από την άλλη πλευρά, είναι περισσότερο μαθητοκεντρικά και περιγράφουν τι πρέπει να μάθει ο εκπαιδευόμενος. Τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι δηλώσεις που προσδιορίζουν τι θα γνωρίζουν ή θα είναι σε θέση να κάνουν οι εκπαιδευόμενοι ως αποτέλεσμα μιας μαθησιακής δραστηριότητας. Τα αποτελέσματα είναι πιο ακριβή, συγκεκριμένα και μετρήσιμα από τους στόχους. Μπορεί να υπάρχουν πολλαπλά αποτελέσματα που σχετίζονται με κάθε στόχο και ένα δεδομένο μαθησιακό αποτέλεσμα μπορεί να υποστηρίξει πολλαπλούς στόχους

Τα μαθησιακά αποτελέσματα περιλαμβάνουν:

- Ποιες γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες, κλίσεις και διαθέσεις θα πρέπει να έχει ο μαθητής όταν αποφοιτήσει από τα μαθήματα;
- Πώς θα είναι σε θέση να αποδείξουν αυτές τις ικανότητες;
- Πόσο καλά τον προετοιμάζει το μάθημα;
- Ποιες αξιολογήσεις μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για να καταδείξουμε την ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων των μαθητών;

Οι μαθησιακοί στόχοι προσδιορίζουν τόσο μια παρατηρήσιμη συμπεριφορά όσο και το αντικείμενο αυτής της συμπεριφοράς.

"Οι μαθητές θα είναι σε θέση να γράψουν μια ερευνητική εργασία".

Επιπλέον, το κριτήριο θα μπορούσε επίσης να καθορισθεί:

"Οι μαθητές θα είναι σε θέση να συντάσσουν μια ερευνητική εργασία με το κατάλληλο επιστημονικό ύφος."

Χαρακτηριστικά καλών μαθησιακών αποτελεσμάτων

Οι δηλώσεις μαθησιακών αποτελεσμάτων θα πρέπει:

- Καθορίζουν το επίπεδο, το κριτήριο ή το πρότυπο για τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις ικανότητες, τις δεξιότητες ή τις διαθέσεις που πρέπει να επιδείξει ο εκπαιδευόμενος
- Περιλάβετε τις συνθήκες υπό τις οποίες θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους,
- Να είναι μετρήσιμοι (κάποιοι είναι ευκολότεροι από άλλους)
- Να διατυπώνεται κατά τρόπο ώστε το αποτέλεσμα να μπορεί να μετρηθεί με διάφορες μεθόδους αξιολόγησης (ιδανικά).
- Να συντάσσεται κατά τρόπο ώστε να μην συνδυάζει σε μια δήλωση αποτελέσματος στοιχεία που δεν μπορούν να αξιολογηθούν

Κατευθυντήριες γραμμές για τη συγγραφή δηλώσεων μαθησιακών αποτελεσμάτων των φοιτητών

- Οι δηλώσεις μαθησιακών αποτελεσμάτων των φοιτητών πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τις δηλώσεις αποστολής (και τους εφαρμοστέους στόχους).
- Οι δηλώσεις των μαθησιακών αποτελεσμάτων των εκπαιδευομένων θα πρέπει να υποδεικνύουν σαφώς το επίπεδο και το είδος των δεξιοτήτων που απαιτούνται από τους αποφοίτους ενός προγράμματος.
- Οι περιοχές που αποτελούν αντικείμενο της αξιολόγησης.
- Γνώσεις, δεξιότητες, αξίες και στάσεις που αναμένεται να έχει ένας εκπαιδευόμενος στο πρόγραμμα κατάρτισης.
- Το βάθος των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των αξιών και των στάσεων που αναμένεται να έχει ο εκπαιδευόμενος από το πρόγραμμα κατάρτισης.
- Οι δηλώσεις των μαθησιακών αποτελεσμάτων πρέπει να είναι σαφείς και συγκεκριμένες.

Παράδειγμα γενικού αποτελέσματος:

Οι εκπαιδευόμενοι που ολοκληρώνουν το πρόγραμμα μηχανικής θα εξασκηθούν σε δεξιότητες σχεδιασμού.

Παράδειγμα διακριτικού αποτελέσματος:

- Οι απόφοιτοι του προγράμματος μηχανικής θα επιδεικνύουν γνώσεις μαθηματικών και βασικών αρχών της μηχανικής. Συγκεκριμένα, ο εκπαιδευόμενος θα έχει την ικανότητα να επιδεικνύει γενικές αρχές σχεδιασμού- να χρησιμοποιεί θεμελιώδεις τεχνικές μηχανικής, δεξιότητες και εργαλεία για την πρακτική της μηχανικής- να αναλύει και να ερμηνεύει δεδομένα για την παραγωγή ουσιαστικών συμπερασμάτων και συστάσεων.

Εξέταση του προγράμματος σπουδών

- Υπάρχουν κενά; Υπάρχουν μαθησιακοί στόχοι/στόχοι που δεν αντιμετωπίζονται ή αντιμετωπίζονται πολύ ανεπαρκώς;
- Πώς θα ήταν ο ιδανικός απόφοιτος του προγράμματος (γνώσεις, δεξιότητες, πεποιθήσεις και αξίες);
- Ποιες εμπειρίες (εργασίες, εργασίες, παραγωγές, πρακτική άσκηση κ.λπ.) αποκτούν οι σπουδαστές μέσω του προγράμματος κατάρτισης;
- Τι πρότυπα θα περιμέναμε να επιτύχουν οι μαθητές;

2.2. Δήλωση εφικτών στόχων

Για να καθορίσουμε έναν στόχο μαθήματος, πρέπει να λάβουμε υπόψη τις ακόλουθες πτυχές: Ειδικότητα: Ένας καλά καθορισμένος στόχος του μαθήματος πρέπει να είναι σαφής και να περιγράφει λεπτομερώς τι αναμένεται να μάθουν ή να επιτύχουν οι συμμετέχοντες στο τέλος του μαθήματος.

Μετρήσιμο: Ένας αποτελεσματικός στόχος πρέπει να είναι μετρήσιμος, ώστε να αξιολογείται η πρόοδος και να διαπιστώνεται αν ο στόχος έχει επιτευχθεί.

Χειροπιαστό: Ο στόχος πρέπει να είναι ρεαλιστικός και εφικτός, λαμβάνοντας υπόψη τους διαθέσιμους πόρους, τον διατιθέμενο χρόνο και το επίπεδο εμπειρίας των συμμετεχόντων.

Σχετικό: Ο στόχος πρέπει να συνάδει με το σκοπό του μαθήματος και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων.

Δεσμευμένη χρονικά: Ένας αποτελεσματικός στόχος του μαθήματος πρέπει να έχει μια σαφώς καθορισμένη προθεσμία, ώστε να μπορεί να επιτευχθεί εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

Κατά τον καθορισμό ενός στόχου για ένα μάθημα, πρέπει να διασφαλίσουμε ότι περιλαμβάνει αυτές τις πτυχές και παρέχει σαφή κατεύθυνση για την ανάπτυξη και την εφαρμογή του μαθήματος.

Ας πάρουμε το καθένα από αυτά και ας τα αναλύσουμε, ειδικά για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες

1. Ειδικότητα

Η εξειδίκευση σημαίνει τον καθορισμό σαφών και συνοπτικών στόχων που δείχνουν ρητά τι πρέπει να μάθουν οι συμμετέχοντες ή ποιες δεξιότητες πρέπει να αποκτήσουν μέχρι το τέλος του μαθήματος. Αυτό βοηθά τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν τι αναμένεται από αυτούς και να προγραμματίσουν τη μάθησή τους αναλόγως.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα συγκεκριμένων στόχων για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες:

- Στο τέλος αυτού του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ένα πρόγραμμα ανάγνωσης οθόνης για να πλοηγούνται και να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στο περιεχόμενο του διαδικτύου.
- Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν λογισμικό αναγνώρισης ομιλίας για τη σύνταξη εγγράφων και την επικοινωνία στο διαδίκτυο.
- Στο τέλος του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν δεξιότητες αυτοσυνηγορίας και θα είναι σε θέση να εκφράζουν τις ανάγκες και τα δικαιώματά τους σε διάφορα πλαίσια, όπως στην εργασία ή στις σχέσεις τους με τους θεσμούς.

- Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα κατανοήσουν τους διάφορους τύπους αναπηρίας και θα είναι σε θέση να εντοπίζουν τους κατάλληλους πόρους και τις υποστηρικτικές τεχνολογίες για κάθε τύπο αναπηρίας.
- Με την ολοκλήρωση αυτού του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να αναπτύξουν εξατομικευμένες στρατηγικές μάθησης που θα διευκολύνουν την πρόσβασή τους σε πληροφορίες και επικοινωνία στο διαδικτυακό πλαίσιο.
- Κάθε ένας από αυτούς τους στόχους είναι συγκεκριμένος, σαφής και στοχευμένος, γεγονός που βοηθά τους συμμετέχοντες να γνωρίζουν τι να περιμένουν από το μάθημα και πώς να κατευθύνουν τις προσπάθειές τους στη διαδικασία μάθησης.

2. Μετρήσιμο

Ένας μετρήσιμος στόχος σημαίνει ότι τα επιτευχθέντα αποτελέσματα μπορούν να αξιολογηθούν με συγκεκριμένο τρόπο, επιτρέποντας στους εκπαιδευτές και τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί και να προσδιορίσουν αν ο στόχος έχει επιτευχθεί. Αυτό διευκολύνει την προσαρμογή του μαθήματος ανάλογα με τις ανάγκες και τη βελτίωση των μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα μετρήσιμων στόχων για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες:

- Στο τέλος του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να περιηγηθούν σε έναν ιστότοπο χρησιμοποιώντας ένα πρόγραμμα ανάγνωσης οθόνης, αποδεικνύοντας το μέσω μιας πρακτικής δοκιμασίας όπου θα έχουν πρόσβαση και θα αναγνωρίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες.
- Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα χρησιμοποιούν με επιτυχία το λογισμικό αναγνώρισης ομιλίας για τη σύνταξη ενός εγγράφου τουλάχιστον 500 λέξεων με ποσοστό λαθών πληκτρολόγησης κάτω του 10%.
- Στο τέλος του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα αναπτύξουν ένα εξατομικευμένο σχέδιο αυτο-υπεράσπισης, που θα περιλαμβάνει τουλάχιστον τρεις στρατηγικές που μπορούν να εφαρμόσουν στο πλαίσιο της καθημερινής τους ζωής.
- Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα συμπληρώσουν ένα τεστ γνώσεων που θα αξιολογεί την κατανόηση των διαφόρων τύπων αναπηρίας και των κατάλληλων πόρων και υποστηρικτικών τεχνολογιών για κάθε μία από αυτές.
- Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα παρουσιάσουν ένα ατομικό έργο που θα αποδεικνύει την εφαρμογή στρατηγικών εξατομικευμένης μάθησης σε ένα πραγματικό πλαίσιο, όπως ένα έργο εργασίας ή μια εκπαιδευτική δραστηριότητα.

Οι στόχοι αυτοί μπορούν να αξιολογούνται με συγκεκριμένα εργαλεία και μεθόδους, όπως πρακτικές δοκιμασίες, σχέδια εργασίας ή εξετάσεις, ώστε να μπορούν να μετρηθούν και να συγκριθούν με τα κριτήρια που έχουν καθοριστεί πριν από την έναρξη του μαθήματος. Αυτό συμβάλλει στη διασφάλιση ότι τα αποτελέσματα του μαθήματος είναι απτά και ότι οι συμμετέχοντες αποκτούν τις δεξιότητες και τις γνώσεις που προτείνει το μάθημα.

3. Από

Ένας απτός στόχος σημαίνει ότι ο προτεινόμενος στόχος είναι ρεαλιστικός και μπορεί να επιτευχθεί με δεδομένους τους διαθέσιμους πόρους, τον διατιθέμενο χρόνο και το επίπεδο εμπειρίας των συμμετεχόντων. Αυτό είναι σημαντικό για να διατηρηθεί το κίνητρο των συμμετεχόντων και να αποφευχθεί η απογοήτευση που προκαλείται από υπερβολικά φιλόδοξους ή μη ρεαλιστικούς στόχους.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα απτών στόχων για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες:

- Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα μάθουν να χρησιμοποιούν τουλάχιστον δύο υποστηρικτικές εφαρμογές λογισμικού για να διευκολύνουν την πρόσβασή τους σε πληροφορίες και επικοινωνία στο διαδίκτυο, προσαρμοσμένες στις ατομικές τους ανάγκες και ικανότητες.
- Κατά τη διάρκεια των έξι εβδομάδων του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα συμμετάσχουν σε τουλάχιστον τέσσερα πρακτικά εργαστήρια όπου θα εξερευνήσουν και θα δοκιμάσουν διάφορες υποστηρικτικές τεχνολογίες σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον προσαρμοσμένο στο επίπεδο εμπειρίας τους.
- Στο τέλος του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να προσδιορίσουν τις δικές τους ανάγκες και να επιλέξουν τις κατάλληλες υποστηρικτικές τεχνολογίες, λαμβάνοντας υπόψη τη διαθεσιμότητα των πόρων και την προσβασιμότητα.
- Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να μοιραστούν τις εμπειρίες τους και να μάθουν ο ένας από τον άλλο μέσω ενός διαδικτυακού φόρουμ, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία και αναπτύσσοντας μια υποστηρικτική κοινότητα.
- Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν για να βελτιώσουν την προσβασιμότητα του προσωπικού και επαγγελματικού τους περιβάλλοντος, δεδομένων των διαθέσιμων πόρων και του διαθέσιμου χρόνου.

Οι στόχοι αυτοί λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι οι συμμετέχοντες έχουν διαφορετικά επίπεδα εμπειρίας και αναπηρίας, καθώς και τους πόρους και το χρόνο που είναι διαθέσιμοι για το μάθημα.

Έτσι, οι στόχοι προσαρμόζονται στις πραγματικές τους ανάγκες και μπορούν να επιτευχθούν μέσω μιας βιώσιμης και ρεαλιστικής προσπάθειας.

4. ΣΧΕΤΙΚΟ

Η συνάφεια ενός στόχου μαθήματος σημαίνει ότι ο σκοπός του πρέπει να σχετίζεται άμεσα με το θέμα του μαθήματος και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων.

Οι σχετικοί στόχοι διασφαλίζουν ότι ο χρόνος και η προσπάθεια που επενδύεται στο μάθημα είναι πολύτιμοι για τους συμμετέχοντες και ότι θα αποκτήσουν δεξιότητες και γνώσεις που θα τους βοηθήσουν στην καθημερινή τους ζωή ή στις επαγγελματικές τους δραστηριότητες.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα σχετικών στόχων για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες:

- Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα μάθουν για τους νόμους και τους κανονισμούς για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στο εκπαιδευτικό και επαγγελματικό πλαίσιο, γεγονός που θα τους επιτρέψει να γίνουν πιο ενημερωμένοι και ικανοί να αυτοσυνηγορούν αποτελεσματικά.
 - Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα διερευνήσουν διάφορες στρατηγικές προσαρμογής και αντιστάθμισης που θα τους επιτρέψουν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που μπορεί να παρουσιάζουν οι αναπηρίες στις καθημερινές δραστηριότητες και στο εργασιακό περιβάλλον.
 - Στο τέλος του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα είναι εξοικειωμένοι με μια ποικιλία πόρων και υποστηρικτικών τεχνολογιών που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να υποστηρίζουν τα άτομα με αναπηρίες στην πρόσβαση και τη χρήση διαδικτυακών πληροφοριών και υπηρεσιών.
- Το μάθημα θα ασχοληθεί με διαφορετικούς τύπους αναπηρίας και θα παρέχει πληροφορίες και συγκεκριμένα παραδείγματα για το πώς οι υποστηρικτικές τεχνολογίες μπορούν να προσαρμοστούν και να βελτιστοποιηθούν για κάθε τύπο αναπηρίας, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις γνώσεις στο προσωπικό τους πλαίσιο.
- Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να συνεργαστούν με άλλους εκπαιδευόμενους που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις, αναπτύσσοντας έτσι ένα δίκτυο υποστήριξης και μαθαίνοντας ο ένας από τον άλλον για αποτελεσματικούς τρόπους υπέρβασης των εμποδίων.

Αυτοί οι στόχοι αφορούν τα άτομα με αναπηρία, επειδή αντιμετωπίζουν άμεσα συγκεκριμένα προβλήματα και καταστάσεις που αντιμετωπίζουν στην καθημερινή τους ζωή. Ως εκ τούτου, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτούν στο

μάθημα για να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σε διάφορα πλαίσια

5. Περιορισμένη χρονικά

Ένας χρονικά περιορισμένος στόχος σημαίνει ότι ο επιδιωκόμενος στόχος πρέπει να επιτευχθεί εντός ενός σαφώς καθορισμένου και εύλογου χρονικού πλαισίου. Ο καθορισμός μιας προθεσμίας για τους στόχους των μαθημάτων συμβάλλει στη διατήρηση των κινήτρων και της δέσμευσης των συμμετεχόντων, ενώ παράλληλα διασφαλίζει την αποτελεσματική αξιολόγηση της προόδου και των αποτελεσμάτων.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα χρονικά προσδιορισμένων στόχων για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες:

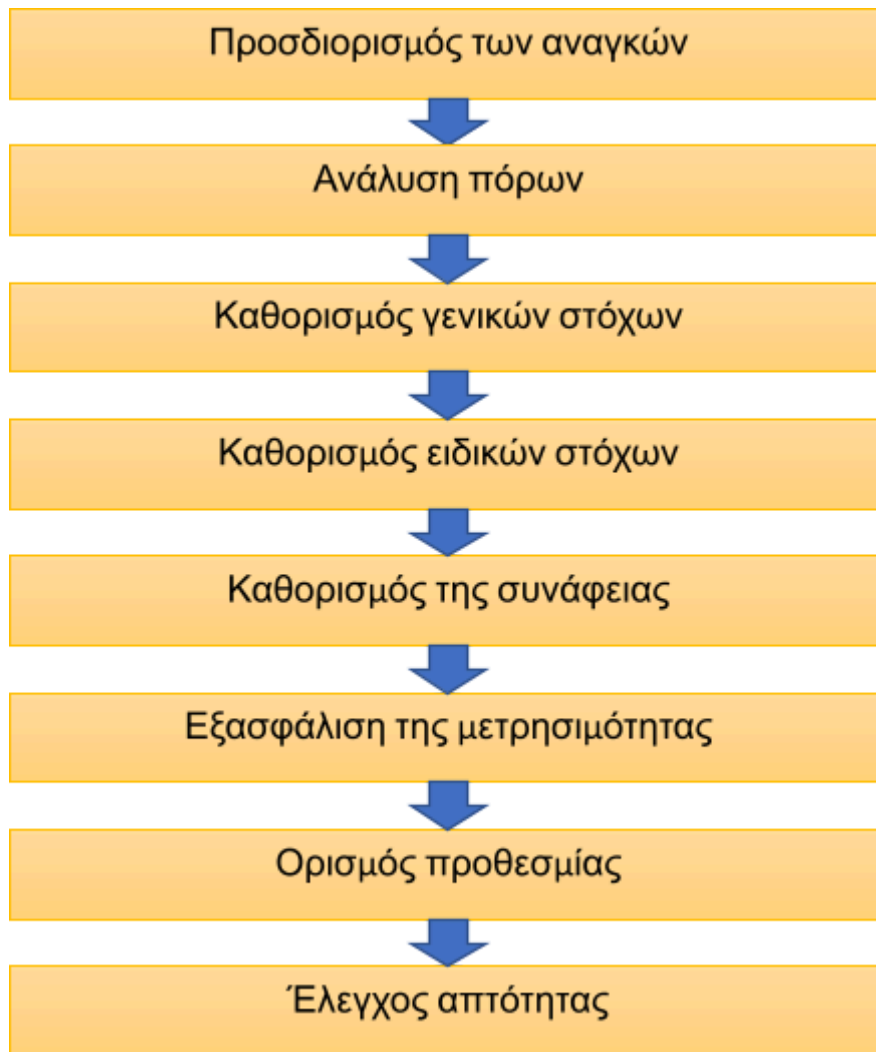
- Μέχρι το τέλος της τρίτης εβδομάδας του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ένα πρόγραμμα ανάγνωσης οθόνης για να περιηγηθούν και να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στο περιεχόμενο του διαδικτύου.
- Κατά τη διάρκεια του κύκλου μαθημάτων διάρκειας οκτώ εβδομάδων, οι συμμετέχοντες θα μάθουν και θα εξοικειωθούν με τουλάχιστον τρεις διαφορετικές υποστηρικτικές τεχνολογίες που θα τους βοηθήσουν στις καθημερινές και επαγγελματικές τους δραστηριότητες.
- Στο τέλος κάθε εβδομάδας του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα συμπληρώνουν μια σύντομη αξιολόγηση της προόδου τους για την παρακολούθηση της κατανόησης και της εφαρμογής των εννοιών και των τεχνικών που παρουσιάζονται στο μάθημα.
- Την έκτη εβδομάδα του μαθήματος, οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να μοιραστούν τις εμπειρίες τους και τις λύσεις που βρήκαν για να ξεπεράσουν συγκεκριμένες προκλήσεις μέσω μιας προγραμματισμένης συνεδρίασης ομαδικής συζήτησης.
- Στο τέλος των μαθημάτων διάρκειας δέκα εβδομάδων, οι συμμετέχοντες θα παρουσιάσουν ένα τελικό έργο που θα αποδεικνύει την εφαρμογή των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν σε ένα πραγματικό πλαίσιο, όπως ένα έργο εργασίας ή μια εκπαιδευτική δραστηριότητα.

Ο καθορισμός μιας προθεσμίας για τους στόχους αυτούς ενθαρρύνει την οργάνωση και τον προγραμματισμό τόσο από την πλευρά των εκπαιδευτών όσο και από την πλευρά των συμμετεχόντων και εξασφαλίζει την αποτελεσματική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων με βάση την πρόοδο που σημειώνεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αυτό συμβάλλει στη διατήρηση των κινήτρων των συμμετεχόντων και στην επικέντρωση στους στόχους που έχουν τεθεί

Για να θέσετε αποτελεσματικούς στόχους, είναι καλό να λάβετε υπόψη το σχήμα που περιλαμβάνει τα βήματα για την επίτευξη ενός βέλτιστου αποτελέσματος. Το σχήμα αυτό παρουσιάζεται παρακάτω.

Σχήμα 1. Σχήμα διατύπωσης στόχου

Προσδιορισμός αναγκών: Αξιολογήστε τις ανάγκες των συμμετεχόντων και προσδιορίστε τους στόχους που πρέπει να καλύψει το μάθημα.

Ανάλυση πόρων: Προσδιορίζει τους διαθέσιμους πόρους για την επίτευξη των στόχων (χρόνος, προσωπικό, υλικά, τεχνολογία).

Καθορισμός γενικών στόχων: Αναφέρετε τους γενικούς στόχους του μαθήματος, οι οποίοι περιγράφουν σε γενικές γραμμές τον σκοπό και τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Καθορισμός συγκεκριμένων στόχων: Διατυπώστε συγκεκριμένους στόχους που περιγράφουν λεπτομερώς τι θα μάθουν ή θα επιτύχουν οι συμμετέχοντες στο τέλος του μαθήματος.

Εξασφάλιση της μετρησιμότητας: Καθιερώνει κριτήρια και μεθόδους για την αξιολόγηση της προόδου και τον προσδιορισμό της επίτευξης των στόχων.

Καθορισμός της συνάφειας: Ελέγχει αν οι στόχοι συνάδουν με το σκοπό του μαθήματος και αν ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων.

Ορίστε μια προθεσμία: Ορίστε ένα εύλογο χρονικό πλαίσιο εντός του οποίου θα πρέπει να επιτευχθούν οι στόχοι.

Έλεγχος απτότητας: Εξασφαλίζει ότι οι στόχοι είναι ρεαλιστικοί και εφικτοί, λαμβάνοντας υπόψη τους διαθέσιμους πόρους, τον διατιθέμενο χρόνο και το επίπεδο εμπειρίας των συμμετεχόντων.

2.3. Συμβουλές για τους εκπαιδευτές κατά τη διατύπωση των στόχων

Γνωρίστε το κοινό σας: Οι εκπαιδευτές πρέπει να κατανοήσουν τις ανάγκες, τις ικανότητες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συμμετέχοντες με αναπηρία. Αυτό περιλαμβάνει την εξοικείωση με τους διάφορους τύπους αναπηριών και τις σχετικές υποστηρικτικές τεχνολογίες.

Ειδικότητα: Βεβαιωθείτε ότι οι στόχοι του μαθήματος είναι σαφείς και λεπτομερείς. Οι στόχοι πρέπει να αναφέρουν ρητά τι αναμένεται να μάθουν ή να επιτύχουν οι συμμετέχοντες στο τέλος του μαθήματος.

Μετρησιμότητα: Διατυπώστε τους στόχους έτσι ώστε να μπορούν να αξιολογηθούν με συγκεκριμένο τρόπο. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει πρακτικές δοκιμασίες, εξετάσεις ή έργα που επιτρέπουν τόσο στους εκπαιδευτές όσο και στους συμμετέχοντες να μετρήσουν την πρόοδο και να καθορίσουν αν οι στόχοι έχουν επιτευχθεί.

Επιτευξιμότητα: Οι στόχοι πρέπει να είναι ρεαλιστικοί και εφικτοί, λαμβάνοντας υπόψη τους διαθέσιμους πόρους, τον διατιθέμενο χρόνο και το επίπεδο εμπειρίας των συμμετεχόντων.

Αποφύγετε τον καθορισμό στόχων που είναι υπερβολικά φιλόδοξοι ή μη ρεαλιστικοί, οι οποίοι μπορεί να προκαλέσουν απογοήτευση και απομάκρυνση από το κίνητρο.

Συνάφεια: Βεβαιωθείτε ότι οι στόχοι του μαθήματος συνάδουν με το σκοπό του μαθήματος και ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων. Αυτό θα διασφαλίσει ότι ο χρόνος και η προσπάθεια που επενδύεται στο μάθημα είναι πολύτιμοι και εφαρμόσιμοι στην καθημερινή τους ζωή.

Δεσμευμένα χρονικά: Διατυπώστε τους στόχους του μαθήματος έτσι ώστε να έχουν μια σαφώς καθορισμένη προθεσμία, που να επιτρέπει την επίτευξή τους εντός ενός εύλογου χρονικού πλαισίου. Αυτό συμβάλλει στη διατήρηση των κινήτρων και της δέσμευσης των συμμετεχόντων.

Ευελιξία: Να είστε προετοιμασμένοι να προσαρμόζετε τους διδακτικούς στόχους και τη μεθοδολογία στις ειδικές ανάγκες των συμμετεχόντων με αναπηρία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την προσαρμογή του ρυθμού του μαθήματος, την προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού ή την παροχή πρόσθετης υποστήριξης.

Ενθαρρυντική ανατροφοδότηση: Ζητήστε ανατροφοδότηση από τους συμμετέχοντες σχετικά με τους στόχους του μαθήματος και τις μεθόδους διδασκαλίας. Αυτό θα σας δώσει πολύτιμες

πληροφορίες για το πώς μπορείτε να βελτιώσετε το μάθημα και να προσαρμόσετε τους στόχους ώστε να τους κάνετε ακόμη πιο αποτελεσματικούς.

Η γνώση του ακροατηρίου σας είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση κατάλληλων και αποτελεσματικών στόχων μαθημάτων. Στην περίπτωση ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες, είναι σημαντικό οι εκπαιδευτές να εξετάζουν τις ακόλουθες πτυχές:

- ❖ Διαφορετικοί τύποι αναπηρίας: Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα αναπηριών, όπως σωματικές, αισθητηριακές, γνωστικές και νοητικές. Οι εκπαιδευτές πρέπει να εξοικειωθούν με αυτούς τους τύπους αναπηριών και να κατανοήσουν πώς μπορούν να επηρεάσουν τη μαθησιακή διαδικασία.
- ❖ Επίπεδα δεξιοτήτων και εμπειρίας: Οι συμμετέχοντες στα μαθήματα μπορεί να έχουν διαφορετικά επίπεδα δεξιοτήτων και εμπειρίας στον τομέα ενδιαφέροντος καθώς και στη χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών. Οι εκπαιδευτές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη αυτές τις διαφορές και να προσαρμόζουν ανάλογα το μάθημα και τους στόχους.
- ❖ Υποστηρικτικές τεχνολογίες: Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να γνωρίζουν τις υποστηρικτικές τεχνολογίες που είναι διαθέσιμες για διάφορους τύπους αναπηριών, όπως συσκευές ανάγνωσης οθόνης, συσκευές ελέγχου δρομέα ή λογισμικό αναγνώρισης ομιλίας. Αυτό θα τους επιτρέψει να προσαρμόσουν το εκπαιδευτικό υλικό και να παρέχουν την κατάλληλη υποστήριξη στους συμμετέχοντες.
- ❖ Εμπόδια στη μάθηση: Όπως η προσβασιμότητα του υλικού, η προσαρμογή του εικονικού μαθησιακού περιβάλλοντος ή η αποτελεσματική επικοινωνία με τους συμμετέχοντες.
- ❖ Στρατηγικές συμπεριληπτικής διδασκαλίας: Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να χρησιμοποιούν στρατηγικές διδασκαλίας χωρίς αποκλεισμούς και να διασφαλίζουν ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι προσβάσιμο σε όλους τους συμμετέχοντες, ανεξάρτητα από το είδος της αναπηρίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση υπότιτλων, απομαγνητοφώνησης, εναλλακτικών εικόνων και περιγραφικού κειμένου.
- ❖ Νομοθεσία και κανονισμοί: Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να ενημερώνονται για την εθνική και διεθνή νομοθεσία και τους κανονισμούς σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στον τομέα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης.
- ❖ Δίκτυα υποστήριξης: Οι εκπαιδευτές πρέπει να γνωρίζουν τους πόρους και τα δίκτυα υποστήριξης που είναι διαθέσιμα για τα άτομα με αναπηρία, ώστε να μπορούν να τα καθοδηγούν και να τους παρέχουν σχετικές πληροφορίες.

Η κατανόηση αυτών των πτυχών και η συνεκτίμησή τους κατά τη διαμόρφωση των στόχων των μαθημάτων θα εξασφαλίσει μια αποτελεσματική και χωρίς αποκλεισμούς μαθησιακή εμπειρία για όλους τους συμμετέχοντες, προσαρμοσμένη στις ειδικές ανάγκες και προκλήσεις των ατόμων με αναπηρία.

Η εξειδίκευση στη διατύπωση των στόχων του μαθήματος είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι οι συμμετέχοντες κατανοούν σαφώς τι τους ζητείται να μάθουν ή να επιτύχουν και να τους παρέχεται μια σαφής και δομημένη πορεία μέσα από τη μαθησιακή διαδικασία. Ακολουθούν ορισμένες συμβουλές για να διασφαλίσετε ότι οι στόχοι των μαθημάτων είναι συγκεκριμένοι:

- ❖ Χρησιμοποιήστε σαφή και ακριβή γλώσσα: Κατά τη διατύπωση των στόχων, χρησιμοποιήστε σαφή και ακριβή γλώσσα, αποφεύγοντας τις ασάφειες και την ορολογία. Αυτό θα διασφαλίσει ότι οι συμμετέχοντες κατανοούν ακριβώς τι αναμένεται από αυτούς.
 - ❖ Προσδιορίστε τις δεξιότητες και τις γνώσεις που πρέπει να αποκτηθούν: Βεβαιωθείτε ότι οι στόχοι του μαθήματος αντικατοπτρίζουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις που πρέπει να αποκτήσουν οι συμμετέχοντες από το μάθημα. Για παράδειγμα, αντί να πείτε "οι συμμετέχοντες θα μάθουν για τις υποστηρικτικές τεχνολογίες", μπορείτε να πείτε "οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τουλάχιστον τρεις διαφορετικές υποστηρικτικές τεχνολογίες στο προσωπικό ή επαγγελματικό τους πλαίσιο".
 - ❖ Αναλυτικά αναμενόμενες δράσεις και αποτελέσματα: Προσδιορίστε τις ενέργειες που θα κάνουν οι συμμετέχοντες και τα αποτελέσματα που θα επιτύχουν ως αποτέλεσμα του μαθήματος. Π.χ,
 - ❖ "οι συμμετέχοντες θα δημιουργήσουν ένα έργο που θα καταδεικνύει την εφαρμογή υποστηρικτικών τεχνολογιών στο εργασιακό ή εκπαιδευτικό τους πλαίσιο".
 - ❖ Διάρθρωση των στόχων: Διαρθρώστε τους στόχους του μαθήματος έτσι ώστε να αντικατοπτρίζουν μια λογική ακολουθία γεγονότων και ενεργειών, από τις βασικές γνώσεις έως τις πιο προχωρημένες. Αυτό θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να δουν πώς συνδέονται οι διάφορες πτυχές του μαθήματος και να κατανοήσουν την πρόοδο που πρέπει να σημειώσουν.
 - ❖ Περιλαμβάνει κριτήρια αξιολόγησης: Καθορίζει πώς θα αξιολογηθεί η πρόοδος και τα επιτεύγματα των συμμετεχόντων σε σχέση με τους στόχους του μαθήματος. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει πρακτικές δοκιμασίες, αξιολογήσεις, εργασίες ή παρουσιάσεις.
 - ❖ Παραδείγματα και συμφραζόμενα: Παρέχει συγκεκριμένα παραδείγματα και πλαίσια όπου οι στόχοι του μαθήματος μπορούν να εφαρμοστούν στην πραγματική ζωή των συμμετεχόντων. Αυτό θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν τη συνάφεια των στόχων και να τους εφαρμόσουν αποτελεσματικά σε πρακτικές καταστάσεις.
- Συμπερασματικά, η εξειδίκευση στη διατύπωση των στόχων των μαθημάτων εξασφαλίζει ότι οι συμμετέχοντες έχουν σαφή αντίληψη των προσδοκιών και του τι πρέπει να μάθουν ή να επιτύχουν. Αυτό διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτών και συμμετεχόντων και συμβάλλει στην επιτυχία του μαθήματος

Η μετρησιμότητα των στόχων του μαθήματος είναι σημαντική για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του μαθήματος και την κατανόηση του κατά πόσον οι συμμετέχοντες κατάφεραν να επιτύχουν τους στόχους που είχαν τεθεί. Στην περίπτωση ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες, η μετρησιμότητα μπορεί να προσεγγιστεί με διαφορετικούς τρόπους. Ακολουθούν ορισμένα πράγματα που πρέπει να εξετάσετε για να διασφαλίσετε ότι οι στόχοι του μαθήματος είναι μετρήσιμοι:

- ❖ **Έλεγχος γνώσεων:** Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης, οι εκπαιδευτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορα εργαλεία για να ελέγξουν αν οι συμμετέχοντες έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις. Τα εργαλεία αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν κουίζ ή τεστ με αντικειμενικές ερωτήσεις για τη μέτρηση της κατανόησης και την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του μαθήματος.
- ❖ **Αξιολόγηση ικανοτήτων:** Οι εκπαιδευτές μπορούν να αξιολογήσουν τις δεξιότητες που αποκτούν οι συμμετέχοντες μέσω πρακτικών δραστηριοτήτων, όπως ασκήσεις, έργα ή παρουσιάσεις. Αυτό θα επιτρέψει τόσο στους εκπαιδευτές όσο και στους συμμετέχοντες να κατανοήσουν το βαθμό στον οποίο αναπτύχθηκαν συγκεκριμένες δεξιότητες και κατά πόσον επιτεύχθηκαν οι στόχοι του μαθήματος.
- ❖ **Αυτοαξιολόγηση:** Οι συμμετέχοντες μπορούν να ενθαρρυνθούν να αξιολογήσουν τη δική τους πρόοδο και να προβληματιστούν σχετικά με όσα έμαθαν στο μάθημα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη συμπλήρωση ενός μαθησιακού ημερολογίου ή ενός ερωτηματολογίου αυτοαξιολόγησης που θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να μετρήσουν την πρόδοό τους και να εντοπίσουν τομείς προς βελτίωση.
- ❖ **Συνεχής ανατροφοδότηση:** Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να παρέχουν συνεχή ανατροφοδότηση στους συμμετέχοντες τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά το πέρας του μαθήματος. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στην παρακολούθηση της προόδου και στην προσαρμογή των στόχων, εάν είναι απαραίτητο, ώστε να διασφαλιστεί ότι είναι μετρήσιμοι και σχετικοί.
- ❖ **Συγκριτική αξιολόγηση:** Οι εκπαιδευτές μπορούν να καθορίσουν κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης, όπως βαθμούς ή ποσοστά, τα οποία επιτρέπουν τη σύγκριση των επιδόσεων των συμμετεχόντων με τις επιδόσεις άλλων εκπαιδευομένων ή με τα πρότυπα που έχουν θέσει οι εκπαιδευτές. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στον προσδιορισμό του επιπέδου επιτυχίας του μαθήματος όσον αφορά την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί.
- ❖ **Προσαρμογή των μεθόδων αξιολόγησης:** Οι εκπαιδευτές πρέπει να προσαρμόζουν τις μεθόδους αξιολόγησης στις ειδικές ανάγκες τους. Για παράδειγμα, εάν ένας συμμετέχων έχει

δυσκολίες όρασης, ο εκπαιδευτής θα μπορούσε να προσφέρει προφορική εξέταση αντί για γραπτή.

- ❖ **Ανάλυση δεδομένων:** Οι εκπαιδευτές μπορούν να αναλύσουν τα δεδομένα που συλλέγονται μέσω των αξιολογήσεων και της ανατροφοδότησης για να αξιολογήσουν αντικειμενικά

Η δυνατότητα επίτευξης των στόχων του μαθήματος είναι σημαντική για να διασφαλιστεί ότι οι συμμετέχοντες αισθάνονται αυτοπεποίθηση και κίνητρα κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Στην περίπτωση ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες, η απτότητα μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω των ακόλουθων στρατηγικών:

- ❖ **Αξιολογήστε τους διαθέσιμους πόρους:** Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να εξετάζουν τους διαθέσιμους πόρους, όπως εκπαιδευτικό υλικό, ηλεκτρονικές πλατφόρμες, υποστηρικτικές τεχνολογίες και υποστήριξη από άλλους επαγγελματίες ή ιδρύματα. Αυτό θα επιτρέψει την προσαρμογή των στόχων στους υπάρχοντες πόρους και τον καθορισμό ρεαλιστικά εφικτών στόχων.

- ❖ **Κατανομή χρόνου:** Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ο χρόνος που διατίθεται για το μάθημα και το πρόγραμμα των συμμετεχόντων κατά τον καθορισμό των στόχων. Οι στόχοι πρέπει να είναι εφικτοί εντός του διαθέσιμου χρονικού πλαισίου χωρίς να επιβαρύνουν ή να υποτιμούν τη μαθησιακή ικανότητα των συμμετεχόντων.

- ❖ **Επίπεδο εμπειρίας των συμμετεχόντων:** Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο εμπειρίας των συμμετεχόντων, τόσο όσον αφορά τον τομέα ενδιαφέροντος όσο και τη χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών. Οι στόχοι θα πρέπει να προσαρμόζονται στο επίπεδο δεξιοτήτων κάθε συμμετέχοντα, παρέχοντας κατάλληλες αλλά εφικτές προκλήσεις.

- ❖ **Ευελιξία και προσαρμοστικότητα:** Οι στόχοι των μαθημάτων πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτοι ώστε να επιτρέπουν προσαρμογές ανάλογα με τις ανάγκες και την πρόοδο των συμμετεχόντων. Οι εκπαιδευτές πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να προσαρμόζουν τους στόχους και να προσαρμόζουν τις εκπαιδευτικές μεθόδους στην πορεία, ανάλογα με την πρόοδο των συμμετεχόντων και την ανατροφοδότηση που λαμβάνουν.

- ❖ **Υποστήριξη και καθοδήγηση:** Για να εξασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων του μαθήματος, οι εκπαιδευτές πρέπει να παρέχουν κατάλληλη υποστήριξη και καθοδήγηση στους συμμετέχοντες με αναπηρία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ατομική υποστήριξη, συνεδρίες ερωτήσεων και απαντήσεων ή πρόσθετους πόρους που θα βοηθήσουν τους συμμετέχοντες να ξεπεράσουν τα εμπόδια και να επιτύχουν τους στόχους τους.

- ❖ **Καθορισμός ενδιάμεσων στόχων:** Αντί να θέτουν μεγάλους και μη ρεαλιστικούς στόχους, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να θέτουν μικρότερους και πιο εφικτούς ενδιάμεσους στόχους. Αυτά τα

ορόσημα μπορούν να τεθούν καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος, βοηθώντας τους συμμετέχοντες να μετρήσουν την πρόοδό τους και να παραμείνουν παρακινημένοι.

❖ **Πρωώθηση της επιτυχίας:** Οι εκπαιδευτές πρέπει να εστιάζουν στην επιτυχία των συμμετεχόντων και να αναγνωρίζουν τα επιτεύγματά τους καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος. Η συνάφεια των στόχων του μαθήματος είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση του ενδιαφέροντος και της εμπλοκής των συμμετεχόντων στη μαθησιακή διαδικασία, ιδίως στην περίπτωση ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες. Για να διασφαλίσουν τη συνάφεια των στόχων του μαθήματος, οι εκπαιδευτές μπορούν να ακολουθήσουν τις ακόλουθες στρατηγικές:

Προσδιορισμός των αναγκών και των ενδιαφερόντων των συμμετεχόντων: Πριν από τον καθορισμό των στόχων του μαθήματος, οι εκπαιδευτές πρέπει να κατανοήσουν τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της άμεσης αλληλεπίδρασης με τους συμμετέχοντες, των συζητήσεων με ειδικούς ή της έρευνας για την αναπηρία.

❖ **Σύνδεση με το σκοπό του μαθήματος:** Οι στόχοι που τίθενται θα πρέπει να συνδέονται στενά με το σκοπό του μαθήματος και να στοχεύουν σε δεξιότητες ή γνώσεις που σχετίζονται με τον τομέα ενδιαφέροντος των συμμετεχόντων.

❖ **Διαμόρφωση του πλαισίου της μάθησης:** Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο όπου οι συμμετέχοντες θα μπορούν να εφαρμόσουν όσα μαθαίνουν στο μάθημα στην καθημερινή τους ζωή. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση πρακτικών παραδειγμάτων και σεναρίων, καθώς και τη σύνδεση με προβλήματα και καταστάσεις που αντιμετωπίζουν οι συμμετέχοντες στην προσωπική ή επαγγελματική τους ζωή.

❖ **Ενσωμάτωση της ανατροφοδότησης:** Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να είναι δεκτικοί στην ανατροφοδότηση των συμμετεχόντων και να προσαρμόζουν τους στόχους και τις μεθόδους κατάρτισης σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους. Αυτό μπορεί να βοηθήσει να διασφαλιστεί η συνάφεια των στόχων του μαθήματος και να ενισχυθεί η μαθησιακή εμπειρία.

❖ **Πρωώθηση της αυτονομίας και της αυτοκατεύθυνσης:** Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να θέτουν τους δικούς τους στόχους και να κατευθύνουν τη μάθησή τους σύμφωνα με τα ατομικά τους ενδιαφέροντα και ανάγκες. Αυτό μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της συνάφειας των στόχων του μαθήματος και στην πρωώθηση της συνεχούς μάθησης.

❖ **Συνεργασία με άλλους πόρους:** Οι εκπαιδευτές μπορούν να συνεργαστούν με άλλους πόρους, όπως ειδικούς σε θέματα αναπηρίας, επαγγελματίες σε συναφείς τομείς ή άλλους

οργανισμούς, για να διασφαλίσουν τη συνάφεια των στόχων του μαθήματος. Αυτές οι συνεργασίες μπορούν να συμβάλουν στη βαθύτερη κατανόηση των αναγκών των συμμετεχόντων και στην ανάπτυξη αποτελεσματικότερων στόχων και μεθόδων κατάρτισης.

- ❖ Επανεξέταση και επικαιροποίηση των στόχων: Είναι σημαντικό οι εκπαιδευτές να επανεξετάζουν και να επικαιροποιούν τους στόχους αυτούς τακτικά.

Ο χρονικός περιορισμός των στόχων του μαθήματος είναι σημαντικός για να διασφαλιστεί ότι οι συμμετέχοντες παραμένουν παρακινήμενοι και εμπλεκόμενοι στη μαθησιακή διαδικασία. Στην περίπτωση ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες, ο καθορισμός χρονικά περιορισμένων στόχων μπορεί να προσεγγιστεί μέσω των ακόλουθων στρατηγικών:

- ❖ Καθορίστε ένα ημερολόγιο μαθημάτων: Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να καταρτίσουν ένα ημερολόγιο μαθημάτων που θα περιλαμβάνει συγκεκριμένα ορόσημα, δραστηριότητες και προθεσμίες για την επίτευξη των στόχων. Αυτό το ημερολόγιο θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να προγραμματίσουν το χρόνο τους και να παρακολουθούν την πρόοδό τους καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος.

- ❖ Βραχυπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι: Οι εκπαιδευτές μπορούν να θέσουν βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους για να διατηρήσουν τα κίνητρα και τη δέσμευση των συμμετεχόντων. Οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν σε μικρότερο χρονικό διάστημα, ενώ οι μακροπρόθεσμοι στόχοι μπορεί να απαιτούν περισσότερο χρόνο και προσπάθεια.

- ❖ Ευελιξία προγραμματισμού: Στην περίπτωση ενός διαδικτυακού μαθήματος, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές ανάγκες των συμμετεχόντων και να προσφέρεται ευελιξία στον προγραμματισμό. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την προσφορά μαγνητοσκοπημένων συνεδριών ή τη δυνατότητα παρακολούθησης του περιεχομένου με το δικό σας ρυθμό, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα και τις ανάγκες των συμμετεχόντων.

- ❖ Παρακολούθηση προόδου: Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να παρακολουθούν συνεχώς την πρόοδο των συμμετεχόντων και να παρέχουν ανατροφοδότηση και βοήθεια για να διασφαλίζουν ότι οι στόχοι του μαθήματος επιτυγχάνονται εγκαίρως. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει συνεδρίες ερωτήσεων και απαντήσεων, ατομικές συζητήσεις ή περιοδικές αξιολογήσεις.

- ❖ Ενθάρρυνση της αυτοαξιολόγησης: Οι εκπαιδευτές μπορούν να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να αξιολογούν τη δική τους πρόοδο και να προβληματίζονται σχετικά με τους στόχους που έχουν επιτευχθεί και εκείνους που απομένουν να επιτευχθούν. Αυτή η αυτοαξιολόγηση μπορεί να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να παραμείνουν αφοσιωμένοι και να έχουν κίνητρα για να επιτύχουν τους στόχους τους στον προβλεπόμενο χρόνο.

- ❖ **Επανεξέταση και προσαρμογή των στόχων:** Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να αναθεωρούν και να προσαρμόζουν τους στόχους με βάση την πρόοδο και τις ανάγκες των συμμετεχόντων. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παράταση ή τη σύντμηση των προθεσμιών για ορισμένους στόχους, ανάλογα με την πρόοδο του μαθήματος και των συμμετεχόντων.
- ❖ **Ορισμός ορόσημων:** Οι εκπαιδευτές μπορούν να θέσουν ορόσημα κατά τη διάρκεια του μαθήματος που αποτελούν σημεία ελέγχου για την επίτευξη χρονικά καθορισμένων στόχων.

Η ευελιξία στον καθορισμό και την προσαρμογή των στόχων των μαθημάτων είναι απαραίτητη όταν εργάζεστε με άτομα με αναπηρίες, καθώς κάθε συμμετέχων μπορεί να έχει διαφορετικές ανάγκες και ικανότητες. Ακολουθούν ορισμένες στρατηγικές για την αντιμετώπιση της ευελιξίας σε ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες:

- ❖ **Συνεχής αξιολόγηση των αναγκών:** Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να αξιολογούν συνεχώς τις ανάγκες και τις ικανότητες των συμμετεχόντων, προσαρμόζοντας ανάλογα τους διδακτικούς στόχους και τη μεθοδολογία.
- ❖ **Προσαρμοσμένος ρυθμός:** Ένα διαδικτυακό μάθημα θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα παρακολούθησης του περιεχομένου με ρυθμό κατάλληλο για κάθε συμμετέχοντα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει μαγνητοσκοπημένες συνεδρίες, πρόσθετο υλικό ή συχνά διαλείμματα, ώστε να διασφαλίζεται ότι όλοι οι συμμετέχοντες μπορούν να απορροφήσουν τις πληροφορίες με άνετο ρυθμό.
- ❖ **Προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού:** Το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να είναι προσβάσιμο και προσαρμοσμένο στις ανάγκες των συμμετεχόντων με αναπηρία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση προσβάσιμων μορφών, όπως διευρυμένο κείμενο, περιγραφικό περιεχόμενο ήχου ή βίντεο, ή την παροχή εναλλακτικού υλικού που καλύπτει το ίδιο περιεχόμενο.
- ❖ **Εξατομικευμένη υποστήριξη:** Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να παρέχουν εξατομικευμένη υποστήριξη στους συμμετέχοντες με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες και ικανότητές τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει συνεδρίες καθοδήγησης, πρόσθετη κατάρτιση ή προσαρμογή των μεθόδων αξιολόγησης.
- ❖ **Ανοιχτή επικοινωνία:** Οι εκπαιδευτές πρέπει να διατηρούν ανοικτή και συνεχή επικοινωνία με τους συμμετέχοντες, ενθαρρύνοντάς τους να εκφράζουν τις ανησυχίες τους, να παρέχουν ανατροφοδότηση και να ζητούν υποστήριξη όταν χρειάζεται.
- ❖ **Συνεργασία με ειδικούς:** Οι εκπαιδευτές μπορούν να συνεργαστούν με ειδικούς σε θέματα αναπηρίας ή επαγγελματίες σε συναφείς τομείς για να λάβουν πληροφορίες και συμβουλές

σχετικά με τον καλύτερο τρόπο προσαρμογής των διδακτικών στόχων και της μεθοδολογίας ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των συμμετεχόντων με αναπηρία.

- ❖ Επανεξέταση και προσαρμογή των στόχων: Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να είναι πρόθυμοι να αναθεωρούν και να προσαρμόζουν τους στόχους με βάση την ανατροφοδότηση που λαμβάνουν και την πρόοδο των συμμετεχόντων. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει αλλαγή των στόχων, παράταση ή μείωση του χρόνου που διατίθεται για ορισμένες δραστηριότητες ή προσαρμογή των μεθόδων αξιολόγησης.
- ❖ Συνολικά, η ευελιξία στην προσέγγιση των διδακτικών στόχων και μεθόδων είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού και προσβάσιμου μαθησιακού περιβάλλοντος για τα άτομα με αναπηρίες.

Η ενθάρρυνση της ανατροφοδότησης από τους συμμετέχοντες είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι οι στόχοι των μαθημάτων και οι μέθοδοι διδασκαλίας είναι αποτελεσματικές και προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους. Στο πλαίσιο ενός διαδικτυακού μαθήματος για άτομα με αναπηρίες, ακολουθούν ορισμένες στρατηγικές για την αναζήτηση και τη χρήση της ανατροφοδότησης:

- ❖ Ανοιχτά κανάλια επικοινωνίας: Δώστε στους συμμετέχοντες διάφορα κανάλια επικοινωνίας για να μοιραστούν τα σχόλιά τους, όπως ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φόρουμ συζητήσεων, ανώνυμες έρευνες ή ζωντανές συνεδρίες ερωτήσεων και απαντήσεων.
- ❖ Ενθάρρυνση της εποικοδομητικής ανατροφοδότησης: Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να παρέχουν εποικοδομητική ανατροφοδότηση και να εκφράζουν ανησυχίες ή προτάσεις με σεβασμό και τεκμηριωμένο τρόπο.
- ❖ Περιοδικές αξιολογήσεις: Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι εκπαιδευτές μπορούν να διεξάγουν περιοδικές αξιολογήσεις για να συλλέγουν ανατροφοδότηση από τους συμμετέχοντες σχετικά με τους στόχους του μαθήματος, τις μεθόδους διδασκαλίας και το εκπαιδευτικό υλικό. Οι αξιολογήσεις αυτές μπορεί να είναι επίσημες ή ανεπίσημες και μπορεί να περιλαμβάνουν αυτοαξιολογήσεις, αξιολογήσεις μεταξύ ομοτίμων ή αξιολογήσεις του εκπαιδευτή.
- ❖ Ανάλυση και ενσωμάτωση της ανατροφοδότησης: Οι εκπαιδευτές πρέπει να αναλύουν την ανατροφοδότηση που λαμβάνουν και να την ενσωματώνουν στο μάθημα, προσαρμόζοντας τους στόχους και τις μεθόδους διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τις προτάσεις των συμμετεχόντων.
- ❖ Ανοιχτές και διαφανείς συζητήσεις: Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να διατηρούν ανοιχτή και διαφανή επικοινωνία με τους συμμετέχοντες, συζητώντας τα σχόλια που λαμβάνουν και

εξηγώντας πώς θα χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση του μαθήματος και την προσαρμογή των στόχων.

- ❖ **Ενθάρρυνση της συμμετοχής:** Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να συμμετέχουν στη διαδικασία βελτίωσης των μαθημάτων, να αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη δική τους μάθηση και να συνεργάζονται με τους εκπαιδευτές και τους συναδέλφους τους για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος προσαρμοσμένου στις ανάγκες τους.

- ❖ **Παρακολούθηση και παρακολούθηση των βελτιώσεων:** Αφού εφαρμοστούν οι προσαρμογές της ανατροφοδότησης, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να παρακολουθούν στενά τον αντίκτυπο αυτών των αλλαγών στους συμμετέχοντες και στο μάθημα στο σύνολό του. Αυτό θα επιτρέψει τη συνεχή αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του στόχου της διδασκαλίας και τις μεθόδους και να διευκολύνει την περαιτέρω προσαρμογή, εάν είναι απαραίτητο. Συνολικά, η ενθάρρυνση της ανατροφοδότησης και η αξιοποίησή της για τη βελτίωση του μαθήματος και την προσαρμογή των στόχων θα διασφαλίσει ότι η μαθησιακή διαδικασία είναι αποτελεσματική και προσαρμοσμένη στις ειδικές ανάγκες των συμμετεχόντων με αναπηρίες.

Εν κατακλείδι, αν αναφερόμαστε σε ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες, είναι σημαντικό να διασφαλίσουμε ότι οι στόχοι του μαθήματος και οι μέθοδοι διδασκαλίας είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τις ικανότητες αυτών των ατόμων. Εάν οι στόχοι του μαθήματος διατυπωθούν με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο, όπως δείξαμε στο παραπάνω υλικό, η συνεκτίμηση των αναγκών και των ικανοτήτων των ατόμων με αναπηρία θα ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή και εμπλοκή των εκπαιδευομένων στη μαθησιακή διαδικασία. Είναι σημαντικό να διασφαλίσουμε ότι αυτό που έχουμε ως περιεχόμενο του μαθήματος είναι προσβάσιμο σε όλους τους συμμετέχοντες, ανεξάρτητα από το είδος της αναπηρίας που έχουν. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση μεταγραφής κειμένου για ηχητικό υλικό, την παροχή οπτικών εναλλακτικών λύσεων για άτομα με προβλήματα όρασης ή τη συμπερίληψη σαφών και εύκολων οδηγιών για άτομα με γνωστικές αναπηρίες. Ενδέχεται να ενσωματώσουμε υποστηρικτικές τεχνολογίες στο μάθημα, όπως προγράμματα ανάγνωσης οθόνης, ειδικά πληκτρολόγια ή λογισμικό αναγνώρισης ομιλίας, για να διευκολύνουμε την πρόσβαση στο περιεχόμενο του μαθήματος και να υποστηρίξουμε τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία. Η ευελιξία για την ολοκλήρωση εργασιών ή σχεδίων εργασίας και η προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας στις ανάγκες και το ρυθμό μάθησης των ατόμων με αναπηρία είναι σημαντική όσον αφορά το χρόνο που διατίθεται. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι συμμετέχοντες με αναπηρίες έχουν πρόσβαση σε πρόσθετους πόρους και υποστήριξη για την επίτευξη των στόχων του μαθήματος. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ατομική καθοδήγηση, ομάδες υποστήριξης ή άλλους σχετικούς

εκπαιδευτικούς πόρους. Και ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία είναι η παροχή εποικοδομητικής ανατροφοδότησης προσαρμοσμένης στις ανάγκες των συμμετεχόντων με αναπηρία, ώστε να ενθαρρύνεται η μάθηση και η ανάπτυξή τους. Ενδέχεται να χρησιμοποιήσουμε διάφορες μεθόδους αξιολόγησης, όπως πρακτικές εργασίες, ομαδικές συζητήσεις ή προφορικές παρουσιάσεις, για να αξιολογήσουμε την πρόοδο και να καθορίσουμε αν οι στόχοι του μαθήματος έχουν επιτευχθεί.

Βιβλιογραφία

1. Mager, R. F. (1997). Προετοιμασία διδακτικών στόχων: (3η έκδοση). Atlanta, GA: The Center for Effective Performance.
2. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing (Μια ταξινομία για τη μάθηση, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση): Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. Νέα Υόρκη: Longman.
3. Horton, W. (2012). E-Learning by Design (2η έκδοση). San Francisco, CA: Pfeiffer.
4. Moore, M. G., & Kearsley, G. (2011). Εξ αποστάσεως εκπαίδευση: (3η έκδοση). Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning.
5. Rose, D. H., & Meyer, A. (2002). Διδάσκοντας κάθε μαθητή στην ψηφιακή εποχή: καθολικός σχεδιασμός για μάθηση. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
6. Burgstahler, S. (Ed.). (2013). Universal Design in Higher Education: Ποιες είναι οι πρακτικές που υπόσχονται; Seattle: DO-IT, Πανεπιστήμιο της Ουάσινγκτον. Ανακτήθηκε από <https://www.washington.edu/doit/sites/default/files/atoms/files/UDHE-promising-practices.pdf>
7. Fichten, C. S., Ferraro, V., Asuncion, J. V., Chwojka, C., Barile, M., Nguyen, M. N., ... & Wolforth, J. (2009). Αναπηρίες και ηλεκτρονική μάθηση: Προβλήματα και λύσεις: Μια διερευνητική μελέτη. Journal of Educational Technology & Society, 12(4), 241-256.

Κεφάλαιο 3 - Καθορισμός των θεμάτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν

Το περιεχόμενο του διαδικτυακού μαθήματος και τα θέματα που θα εξεταστούν θα πρέπει να καθορίζονται λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Οι ανάγκες αυτές μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τον τύπο της αναπηρίας, το επίπεδο ανεξαρτησίας του ατόμου και τον σκοπό του μαθήματος.

Γενικά, και ιδίως στο πλαίσιο του σχεδίου "Μάθε με να βοηθάω", τα διαδικτυακά μαθήματα για άτομα με αναπηρία θα πρέπει να αφορούν θέματα που σχετίζονται με την καθημερινή τους ζωή, όπως: πώς να χρησιμοποιούν τον υπολογιστή και το διαδίκτυο, πώς να αντιμετωπίζουν τις καθημερινές δραστηριότητες, πώς να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας, πώς να διαχειρίζονται τον προϋπολογισμό τους ή πώς να προστατεύονται από την κακοποίηση και τις διακρίσεις.

Επιπλέον, τα διαδικτυακά μαθήματα για άτομα με αναπηρίες θα πρέπει να παρέχουν ευκαιρίες για αυτορυθμιζόμενη μάθηση και αλληλεπίδραση με άλλους εκπαιδευόμενους και εκπαιδευτές.

3.1 Καθολικός σχεδιασμός για μάθηση

Η θεωρία του καθολικού σχεδιασμού αναπτύχθηκε αρχικά από τον αρχιτέκτονα Ronald Mace και την ομάδα του στο Κέντρο Καθολικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου της Βόρειας Καρολίνας. Η έννοια χρησιμοποιήθηκε αρχικά στον τομέα της αρχιτεκτονικής για τη δημιουργία περιβαλλόντων που είναι προσβάσιμα και χρήσιμα σε όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από τις ικανότητές τους. Η προσέγγιση αυτή επεκτάθηκε στη συνέχεια σε διάφορους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η τεχνολογία και ο βιομηχανικός σχεδιασμός.

Οι 7 αρχές του καθολικού σχεδιασμού είναι οι εξής: 1. Δίκαιη χρήση, 2. Ευελιξία στη χρήση, 3. Απλή και διαισθητική χρήση, 4. Αισθητή πληροφόρηση, 5. Ανοχή σε σφάλματα, 6: Χαμηλή σωματική προσπάθεια.

7. Μέγεθος και χώρος για προσέγγιση και χρήση. Διαβάστε περισσότερα:

<https://universaldesign.ie/what-is-universal-design/>

Ο Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση (UDL) είναι μια εκπαιδευτική προσέγγιση που βασίζεται στην έρευνα στις επιστήμες της μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της γνωστικής νευροεπιστήμης, η οποία καθοδηγεί την ανάπτυξη ευέλικτων μαθησιακών περιβαλλόντων και μαθησιακών χώρων που προσαρμόζονται στις ατομικές μαθησιακές ικανότητες. Η προσέγγιση αυτή καθορίστηκε αρχικά από τον David H. Rose, Ed.D., της Παιδαγωγικής Σχολής του Harvard Graduate School of Education και του Κέντρου Εφαρμοσμένης Ειδικής Τεχνολογίας (CAST) τη δεκαετία του 1990. Οι αρχές της UDL παρέχουν στους εκπαιδευτικούς ένα πλαίσιο για τη δημιουργία διδασκαλίας που ανταποκρίνεται στις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών. Η UDL προωθεί πολλαπλούς τρόπους **αναπαράστασης των** πληροφοριών, της **έκφρασης** και της **εμπλοκής**, ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση στη μάθηση και να ενισχύονται τα κίνητρα και η εμπλοκή των μαθητών.

Η UDL στοχεύει στη δημιουργία ενός προγράμματος σπουδών χωρίς αποκλεισμούς με την εξάλειψη των φυσικών, γνωστικών και οργανωτικών εμποδίων στη μάθηση. Αυτό περιλαμβάνει τον σαφή καθορισμό των διδακτικών στόχων, την υιοθέτηση ποικίλων μεθόδων διδασκαλίας, την παροχή προσαρμοσμένου υλικού και ευέλικτων αξιολογήσεων. Ο απώτερος στόχος της UDL είναι να παρέχει σε όλους τους μαθητές την ευκαιρία να μάθουν σε ένα περιβάλλον που τους επιτρέπει να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους, ανεξάρτητα από συγκεκριμένες ικανότητες ή ανάγκες.

Το πρόγραμμα σπουδών, όπως ορίζεται στη βιβλιογραφία της UDL, αποτελείται από τέσσερα μέρη: εκπαιδευτικοί στόχοι, μέθοδοι, υλικά και αξιολογήσεις.

Διαβάστε περισσότερα για τον Καθολικό Σχεδιασμό για τη Μάθηση: CAST, Universal Design for Learning Guidelines <https://udlguidelines.cast.org/>

3.2 Πρόγραμμα σπουδών χωρίς αποκλεισμούς

"Τίποτα για εμάς χωρίς εμάς". Η φράση αυτή αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κινήματος για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Υπογραμμίζει τη σημασία και την ανάγκη συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στις αποφάσεις και τις δράσεις που τα επηρεάζουν άμεσα.

Συγκεκριμένα, κάθε απόφαση, πολιτική ή πρωτοβουλία που επηρεάζει τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να λαμβάνεται με την άμεση συμμετοχή και συμβολή των ατόμων με αναπηρία. Η κεντρική ιδέα είναι ότι τα άτομα με αναπηρία είναι σε θέση να κατανοήσουν καλύτερα τις ιδιαίτερες ανάγκες, τις ανησυχίες και τις απαιτήσεις τους και ότι θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που επηρεάζουν τη ζωή τους.

Η έννοια του προγράμματος σπουδών χωρίς αποκλεισμούς εξετάζεται σε πολυάριθμες ερευνητικές εργασίες, εκπαιδευτικές πολιτικές και κατευθυντήριες γραμμές για την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και αναφέρεται σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο που ενσωματώνει επαρκώς και ισότιμα τις ανάγκες και τις προοπτικές των ατόμων με αναπηρίες στη μαθησιακή διαδικασία.

Με την υιοθέτηση ενός προγράμματος σπουδών χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρίες, στοχεύουμε στην άρση των εμποδίων που μπορεί να υπάρχουν στην εκπαίδευση και στην προσαρμογή των στρατηγικών διδασκαλίας, του υλικού και των αξιολογήσεων ώστε να ικανοποιούν τις ποικίλες ανάγκες των μαθητών με αναπηρίες. Αυτό το είδος του προγράμματος σπουδών δεν περιορίζεται μόνο σε τεχνικές προσαρμογές, αλλά στοχεύει επίσης σε αλλαγές στο περιεχόμενο και τη μάθηση ώστε να συμπεριλάβει και να αντικατοπτρίζει την ποικιλία των εμπειριών και των προοπτικών των ατόμων με αναπηρία.

Σχήμα Στόχος 4 - Εξασφάλιση ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμης εκπαίδευσης και προώθηση ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους (Ηνωμένα Έθνη, <https://sdgs.un.org/goals/goal4>)

"Οι ιστορίες και οι αφηγήσεις που λέμε και χρησιμοποιούμε στις τάξεις έχουν σημασία. Οι πόροι που χρησιμοποιούμε, οι άνθρωποι που εμφανίζονται στο πρόγραμμα σπουδών μας και οι δραστηριότητες που σχεδιάζουμε για τους μαθητές αποκαλύπτουν και προωθούν τις πεποιθήσεις της κοινωνίας σχετικά με την ταυτότητα, τη διαφορετικότητα και την εξουσία. Επιπλέον, αναπτύσσουν ή περιορίζουν τις δυνατότητες και το ανήκειν μέσα σε αυτή την κοινωνία. Επομένως, οι εκπαιδευτικοί και οι σχεδιαστές προγραμμάτων σπουδών πρέπει να αναθεωρούν το διδακτικό υλικό και να ενσωματώνουν πόρους και μαθήματα που περιλαμβάνουν άτομα με αναπηρίες".
(Nikhil Kishore, 2022, *Setting Up a Disability-Inclusive Curriculum*)

Το πρόγραμμα σπουδών που περιλαμβάνει την αναπηρία παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση μιας θετικής και δίκαιης κατανόησης της αναπηρίας τόσο για τους μαθητές με όσο και χωρίς αναπηρία. Περιλαμβάνει τη συμπερίληψη του περιεχομένου της αναπηρίας στο μαθησιακό υλικό και στα σχέδια μαθημάτων, τα οποία δημιουργούνται και καθοδηγούνται από άτομα με αναπηρία. Αυτό το εκπαιδευτικό πλαίσιο προάγει μια διαφορετική και συμβάλλουσα προοπτική για την αναπηρία, αντικαθιστώντας την παραδοσιακή αντίληψη που βασίζεται στο έλλειμμα, την ασθένεια και τη δυσκολία. Μέσω αυτής της προσέγγισης, ενθαρρύνει την ανάπτυξη ενός πιο περιεκτικού και δίκαιου κόσμου στο μέλλον, όπου η αναπηρία θεωρείται ως φυσικό συστατικό της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και όπου τα αρνητικά στερεότυπα αντιμετωπίζονται με θετικά πρότυπα και αυθεντική εκπροσώπηση των ατόμων με αναπηρία στη σχολική εκπαίδευση.

Διαβάστε περισσότερα:

disabilityequalityeducation.org, Τι είναι το Πρόγραμμα Σπουδών χωρίς αποκλεισμούς λόγω αναπηρίας και γιατί είναι απαραίτητο;

[Inclusive.tki.org.nz](https://inclusive.tki.org.nz), Κατανόηση της παιδαγωγικής ως αναπόσπαστο μέρος καινοτόμων περιβαλλόντων μάθησης,

<https://inclusive.tki.org.nz/guides/planning-innovative-learning-environments-iles/understanding-innovative-learning-environments/>

3.3 Σχεδιασμός του προγράμματος σπουδών και αναδόμηση του περιεχομένου

Ο σχεδιασμός του προγράμματος σπουδών και η αναδόμηση του περιεχομένου είναι δύο σημαντικά βήματα στην ανάπτυξη ενός διαδικτυακού μαθήματος. (Keller, 2010)

Ο σχεδιασμός του προγράμματος σπουδών είναι η διαδικασία δημιουργίας ενός σχεδίου για το μάθημα που περιγράφει τους στόχους, τα θέματα, τις δραστηριότητες και τις αξιολογήσεις. Το πρόγραμμα σπουδών θα πρέπει να βασίζεται στις ανάγκες των μαθητών και στα μαθησιακά αποτελέσματα που επιδιώκει να επιτύχει το μάθημα.

Η ανακατασκευή περιεχομένου είναι η διαδικασία δημιουργίας ή προσαρμογής περιεχομένου για το μάθημα. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία ή την εύρεση κειμένου, εικόνων, βίντεο και άλλου υλικού που σχετίζονται με τους στόχους του μαθήματος και θα προσελκύσουν τους εκπαιδευόμενους.

Τα δύο στάδια συνδέονται στενά, καθώς ο σχεδιασμός του προγράμματος σπουδών θα ενημερώσει τη διαδικασία αναδόμησης του περιεχομένου και η αναδόμηση του περιεχομένου θα βοηθήσει στην αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος σπουδών. Ακολουθούν ορισμένες από τις πιο σημαντικές εκτιμήσεις κατά το σχεδιασμό διαδικτυακών μαθημάτων:

- *Ανάγκες των μαθητών.* Ποιες είναι οι προηγούμενες γνώσεις και δεξιότητες των μαθητών; Ποια είναι τα μαθησιακά τους στυλ και οι προτιμήσεις τους;
- *Μαθησιακά αποτελέσματα.* Ποιες είναι οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που θα πρέπει να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι στο τέλος του μαθήματος;
- *Επίπεδο εισόδου:* Ποια είναι η προηγούμενη γνώση και οι δεξιότητες των εκπαιδευομένων; Πώς μπορούν οι δραστηριότητες μάθησης και αξιολόγησης να προσαρμοστούν στο επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευομένων;
- *Περιεχόμενο/Πρόγραμμα σπουδών.* Ποιοι είναι οι στόχοι του μαθήματος; Ποια θέματα θα καλυφθούν; Πώς μπορεί να παρουσιαστεί το περιεχόμενο με ελκυστικό και ενημερωτικό τρόπο;
- *Δραστηριότητες.* Ποιες δραστηριότητες θα βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους να επιτύχουν τα μαθησιακά αποτελέσματα; Πώς θα αξιολογηθούν οι δραστηριότητες;

Ο Keller παρέχει μια λεπτομερή επισκόπηση της διαδικασίας σχεδιασμού διαδικτυακών μαθημάτων, συμπεριλαμβανομένης μιας συζήτησης σχετικά με την ανάλυση αναγκών, τα μαθησιακά αποτελέσματα, το επίπεδο εισόδου, το πρόγραμμα σπουδών και το περιεχόμενο των μαθημάτων.

(1) Η ανάλυση αναγκών είναι ένα σημαντικό βήμα στην ανάπτυξη κάθε μαθήματος, διαδικτυακού ή φυσικού. Σε αυτό το στάδιο, ο πάροχος κατάρτισης (εκπαιδευτής) θα συνεργαστεί με τον πελάτη (ίδρυμα, εκπαιδευόμενοι) για να προσδιορίσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω συζήτησης, ερωτηματολογίων ή συνεντεύξεων. (2) Μόλις εντοπιστούν οι ανάγκες, ο πάροχος κατάρτισης θα είναι σε θέση να ξεκινήσει τον καθορισμό των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι οι στόχοι που πρέπει να επιτύχουν οι εκπαιδευόμενοι στο τέλος του μαθήματος. Θα πρέπει να είναι μετρήσιμα, συγκεκριμένα, εφικτά, συναφή και έγκαιρα (3) Πριν από την έναρξη του μαθήματος, ο πάροχος κατάρτισης θα πρέπει να

αξιολογήσει το επίπεδο εισόδου ή την προηγούμενη μάθηση των εκπαιδευομένων. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω μιας εξέτασης ή μιας έρευνας. Η αξιολόγηση του εισαγωγικού επιπέδου θα βοηθήσει τον πάροχο κατάρτισης να διασφαλίσει ότι το μάθημα είναι κατάλληλο για το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευομένων.

(4) Σχεδιασμός του προγράμματος σπουδών και επανασχεδιασμός του περιεχομένου. Αφού προσδιοριστούν οι ανάγκες, καθοριστούν τα μαθησιακά αποτελέσματα και αξιολογηθεί το επίπεδο εισόδου ή η προηγούμενη μάθηση, ο πάροχος κατάρτισης μπορεί να αρχίσει να αναπτύσσει το πρόγραμμα σπουδών. Το πρόγραμμα σπουδών είναι το σχέδιο μαθημάτων που θα καθοδηγήσει την ανάπτυξη του περιεχομένου. Θα περιλαμβάνει τους στόχους του μαθήματος, τα θέματα που θα καλυφθούν, τις μαθησιακές δραστηριότητες και τις δραστηριότητες αξιολόγησης. 5. Το τελικό στάδιο είναι ο σχεδιασμός του μαθήματος. Μόλις αναπτυχθεί το πρόγραμμα σπουδών, ο πάροχος κατάρτισης μπορεί να αρχίσει να αναπτύσσει το περιεχόμενο του μαθήματος. Το περιεχόμενο του μαθήματος μπορεί να περιλαμβάνει κείμενο, εικόνες, βίντεο, ήχο και άλλο υλικό. Το περιεχόμενο πρέπει να είναι σχετικό με το αντικείμενο του μαθήματος και να παρουσιάζεται με σαφή και συνοπτικό τρόπο.

Η Αναδόμηση Παιδαγωγικού Περιεχομένου (PRC) είναι μια διαδικασία μετατροπής των μαθησιακών αποτελεσμάτων σε μαθησιακό περιεχόμενο. Πρόκειται για μια συστηματική προσέγγιση για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη μαθησιακού υλικού που ευθυγραμμίζεται με τις ανάγκες των μαθητών και τα μαθησιακά αποτελέσματα που στοχεύει να επιτύχει το μάθημα.

Οι γενικές αρχές της ΛΔΚ περιλαμβάνουν:

- *Ξεκινήστε με τα μαθησιακά αποτελέσματα.* Το πρώτο βήμα στο PCR είναι ο προσδιορισμός των μαθησιακών αποτελεσμάτων που στοχεύει να επιτύχει το μάθημα. Τα αποτελέσματα αυτά πρέπει να είναι συγκεκριμένα, μετρήσιμα, εφικτά, συναφή και χρονικά περιορισμένα.
- *Εξετάστε τις ανάγκες των μαθητών.* Το επόμενο βήμα είναι να εξεταστούν οι ανάγκες των μαθητών. Ποιες είναι οι προηγούμενες γνώσεις και δεξιότητές τους; Ποια είναι τα μαθησιακά τους στυλ και οι προτιμήσεις τους;
- *Επιλέξτε το κατάλληλο περιεχόμενο.* Αφού εξεταστούν τα μαθησιακά αποτελέσματα και οι ανάγκες των μαθητών, μπορεί να επιλεγεί το κατάλληλο περιεχόμενο. Το περιεχόμενο αυτό θα πρέπει να είναι σχετικό με τα μαθησιακά αποτελέσματα και να παρουσιάζεται με ελκυστικό και ενημερωτικό τρόπο.
- *Σχεδιάστε μαθησιακές δραστηριότητες.* Το επόμενο βήμα είναι ο σχεδιασμός των μαθησιακών δραστηριοτήτων. Οι δραστηριότητες αυτές θα πρέπει να βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να επιτύχουν τα μαθησιακά αποτελέσματα και να είναι ευθυγραμμισμένες με το περιεχόμενο.
- *Αξιολογήστε τη μάθηση.* Το τελευταίο βήμα στο PCR είναι η αξιολόγηση της μάθησης. Αυτή η αξιολόγηση πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τα μαθησιακά αποτελέσματα και να παρέχει ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους.

Ακολουθούν ορισμένες συμβουλές για το πώς να μετατρέψετε τα μαθησιακά αποτελέσματα σε μαθησιακό περιεχόμενο:

- *Χρησιμοποιήστε σαφή και περιεκτική γλώσσα.* Το μαθησιακό περιεχόμενο θα πρέπει να είναι γραμμένο σε σαφή και συνοπτική γλώσσα που να είναι εύκολα κατανοητή από τους εκπαιδευόμενους.
- *Χρησιμοποιήστε παραδείγματα και εικόνες.* Τα παραδείγματα και οι εικόνες μπορούν να βοηθήσουν να γίνει το μαθησιακό περιεχόμενο πιο ελκυστικό και ενημερωτικό.
- *Χρησιμοποιήστε στρατηγικές ενεργητικής μάθησης.* Οι στρατηγικές ενεργητικής μάθησης, όπως οι δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων και η ομαδική εργασία, μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να ασχοληθούν με το μαθησιακό περιεχόμενο και να επιτύχουν τα μαθησιακά αποτελέσματα.
- *Δώστε ανατροφοδότηση.* Η ανατροφοδότηση μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να εντοπίσουν τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους και να βελτιώσουν τη μάθησή τους.

Ακολουθώντας αυτές τις αρχές και συμβουλές, οι σχεδιαστές προγραμμάτων σπουδών και οι "ανακατασκευαστές περιεχομένου" μπορούν να δημιουργήσουν αποτελεσματικό και ελκυστικό μαθησιακό περιεχόμενο.

Πηγές:

Keller, J. M. (2010). Πέντε θεμελιώδεις απαιτήσεις για τα κίνητρα και τη βούληση σε τεχνολογικά υποβοηθούμενα κατανεμημένα περιβάλλοντα μάθησης σύνδεσμος
<http://dx.doi.org/10.5216/ia.v35i2.12668>

Keller, J. M. (2010). Σχεδιασμός κινήτρων για μάθηση και απόδοση:
<http://dx.doi.org/10.1007/978-1-4419-1250-3>

De Jong, O., (2009), Διερεύνηση και αλλαγή της παιδαγωγικής γνώσης περιεχομένου των εκπαιδευτικών:
https://www.researchgate.net/publication/274067735_Exploring_and_changing_teachers'_pedagogical_content_knowledge_An_overview

Shulman, L. S. (1986). Educational Researcher, <http://www.jstor.org/stable/1175860>.

3.4 Σχεδιασμός προγραμμάτων σπουδών χωρίς αποκλεισμούς

Ο Hirsch (2017) περιέγραψε έξι βασικά χαρακτηριστικά στα οποία μπορούν να εστιάσουν τα μέλη ΔΕΠ για να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα του περιεχομένου των μαθημάτων: αναζωογόνηση, επέκταση, εξειδίκευση, διατήρηση της αυθεντικότητας, δημιουργία αντίκτυπου και βελτίωση. Σε μια μελέτη των Yu κ.ά. (2020), τονίστηκε η σημασία του περιεχομένου μαθημάτων χωρίς αποκλεισμούς, με έμφαση στην προώθηση της αλληλεπίδρασης, της συναισθηματικής εμπλοκής και της διαρκούς συμμετοχής στη μαθησιακή διαδικασία.

Αυτά τα έξι θέματα αντιπροσωπεύουν βασικές στρατηγικές και χαρακτηριστικά για την ανάπτυξη ενός προγράμματος σπουδών χωρίς αποκλεισμούς που να ανταποκρίνεται στις διαφορετικές ανάγκες όλων των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρίες:

1. **Αναζωογόνηση:** Αναζωογόνηση: Αφορά την επικαιροποίηση και ανανέωση του περιεχομένου και των μεθόδων διδασκαλίας ώστε να συμβαδίζουν με τις αλλαγές στην εκπαίδευση και τις ανάγκες των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες.
2. **Διεύρυνση:** περιλαμβάνει την ανάπτυξη περιεχομένου για την κάλυψη ευρύτερου φάσματος θεμάτων και προσεγγίσεων, ώστε να εξασφαλίζεται η ικανοποίηση των ποικίλων αναγκών και ενδιαφερόντων των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρίες.
3. **Ειδικότητα:** σημαίνει σαφής καθορισμός των μαθησιακών στόχων και των προσδοκιών, ώστε να δίνεται σε όλους τους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρίες, σαφής κατεύθυνση και εφικτοί στόχοι.
4. **Διατήρηση της αυθεντικότητας:** Αυτό περιλαμβάνει τη διατήρηση της αυθεντικότητας του μαθησιακού υλικού και των εμπειριών, ώστε να είναι συναφή και να έχουν νόημα για όλους τους μαθητές, ανεξάρτητα από τις ανάγκες τους.
5. **Δημιουργώντας αντίκτυπο:** Περιλαμβάνει την ανάπτυξη μαθησιακών δραστηριοτήτων και εμπειριών που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρία, και τους επιτρέπουν να αναπτύξουν αποτελεσματικά τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους.
6. **Διύλιση:** Αναφέρεται στη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή του προγράμματος σπουδών με βάση την ανατροφοδότηση και τις ανάγκες των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρίες, ώστε να διασφαλίζεται το βέλτιστο μαθησιακό περιβάλλον.

Σχ. 6 στρατηγικές για το σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών χωρίς αποκλεισμούς (Quayson & Zirkle, 2022)

Στο πλαίσιο των αναγκών των ατόμων με αναπηρίες, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την προσαρμογή του υλικού ώστε να είναι προσβάσιμο, την παροχή της απαραίτητης υποστήριξης για διαφορετικούς τύπους αναπηριών, τη χρήση υποστηρικτικής τεχνολογίας και τη δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που θα είναι χωρίς αποκλεισμούς και θα παρέχει ίσες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές.

Πηγή: Zirkle, C. (2022). *Πρακτικές για το σχεδιασμό ενός διαδικτυακού μαθήματος*. The Interdisciplinary Journal of Advances In Research In Education. DOI: [10.55138/oh104284fcz](https://doi.org/10.55138/oh104284fcz)

3.5 Επιλογή του περιεχομένου του εκπαιδευτικού προγράμματος και καθορισμός της σειράς παρουσίασης

Για να επιλέξετε το περιεχόμενο ενός προγράμματος κατάρτισης, πρέπει να θέσετε προτεραιότητες, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία και τη συνάφεια των γνώσεων, των δεδομένων

και των πληροφοριών που πρέπει να παρασχεθούν. Για το σκοπό αυτό, προχωρήστε στα ακόλουθα τρία βήματα:

1. *Προσδιορίστε τους στόχους του προγράμματος κατάρτισης.* Τι πρέπει να γνωρίζουν, να μπορούν να κάνουν και να είναι οι συμμετέχοντες μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος;
2. *Προσδιορίστε το βασικό περιεχόμενο.* Ποιο είναι το περιεχόμενο που είναι απαραίτητο για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος κατάρτισης;
3. *Προσδιορισμός πρόσθετου περιεχομένου.* Ποιο περιεχόμενο θα μπορούσε να είναι χρήσιμο αλλά όχι απαραίτητο για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος κατάρτισης;

Αφού προσδιορίσετε το περιεχόμενο, πρέπει να καθορίσετε τη σειρά παρουσίασης. Βεβαιωθείτε ότι παρουσιάζεται πρώτα το βασικό περιεχόμενο και στη συνέχεια το πρόσθετο περιεχόμενο. Βεβαιωθείτε επίσης ότι το περιεχόμενο παρουσιάζεται με λογική σειρά που είναι εύκολο να κατανοήσουν οι συμμετέχοντες.

Ακολουθούν ορισμένες πρόσθετες συμβουλές για την επιλογή του περιεχομένου και τον καθορισμό της σειράς παρουσίασης:

- Λάβετε υπόψη τις ανάγκες και τα συμφέροντα των συμμετεχόντων. Τι θέλουν να μάθουν και τι θέλουν να μάθουν;
- Χρήση ποικίλων μεθόδων διδασκαλίας. Αυτό θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να παραμείνουν αφοσιωμένοι και να μάθουν πιο αποτελεσματικά.
- Χρησιμοποιήστε παραδείγματα και πρακτικές εφαρμογές. Αυτό θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν καλύτερα το περιεχόμενο.
- Δώστε ανατροφοδότηση στους συμμετέχοντες. Αυτό θα τους βοηθήσει να αξιολογήσουν την πρόοδό τους και να εντοπίσουν τυχόν τομείς στους οποίους χρειάζονται περισσότερη βοήθεια.

Πηγή: Πηγή: Σχεδιασμός προγραμμάτων κατάρτισης: Tracey, που εκδόθηκε από την AMACOM το 1994.

3.6. Εκπαίδευση ή κατάρτιση;

Η προπόνηση και η κατάρτιση χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά, αλλά υπάρχει μια βασική διαφορά μεταξύ των δύο. Η κατάρτιση αναφέρεται στη μετάδοση γνώσεων και πληροφοριών, ενώ η εκπαίδευση αναφέρεται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

Για παράδειγμα, ένα πρόγραμμα κατάρτισης στη χρήση ενός νέου προγράμματος λογισμικού μπορεί να παρέχει οδηγίες για τον τρόπο εγκατάστασης του προγράμματος, τον τρόπο χρήσης του γραφικού περιβάλλοντος χρήστη και τον τρόπο εκτέλεσης συγκεκριμένων εργασιών. Ένα πρόγραμμα κατάρτισης στη χρήση του ίδιου προγράμματος λογισμικού θα μπορούσε να προχωρήσει περισσότερο και να παρέχει στους μαθητές την ευκαιρία να εξασκηθούν στη χρήση του προγράμματος, να επιλύσουν προβλήματα και να λάβουν ανατροφοδότηση από έναν εκπαιδευτή.

Σε γενικές γραμμές, η εκπαίδευση αποτελεί μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αλλά δεν είναι ολόκληρη η διαδικασία. Η κατάρτιση περιλαμβάνει επίσης την καθοδήγηση, αλλά πηγαίνει παραπέρα και αναπτύσσει δεξιότητες και ικανότητες. Παρακάτω παρουσιάζονται οι κύριες διαφορές μεταξύ της διδασκαλίας και της κατάρτισης:

Χαρακτηριστικό γνώρισμα	Οδηγίες	Εκπαίδευση
Σκοπός	Μετάδοση γνώσεων και πληροφοριών	Ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων
Μέθοδοι	Διδασκαλία, επίδειξη, ανάγνωση	Εξάσκηση, επίλυση προβλημάτων, ανατροφοδότηση
Διάρκεια	Συνήθως σύντομο	Συνήθως περισσότερο
Στόχοι	Βοηθά τους μαθητές να μάθουν για κάτι	Βοηθά τους μαθητές να μάθουν να κάνουν κάτι

Πηγή:

- Maciuc, I, Instruction strategies link
http://cis01.ucv.ro/DPPD/STRATEGII%20DE%20INSTRUIRE_final.pdf
- Sinha, D., Ποια είναι η διαφορά μεταξύ κατάρτισης και ανάπτυξης; A Comprehensive Guide link <https://www.chrmp.com/difference-between-training-and-development/>
- Η διαφορά μεταξύ κατάρτισης και ανάπτυξης
<https://www.gyrus.com/the-difference-between-training-and-development>

3.6.1 Σχέδιο μαθημάτων κατάρτισης

Το πρόγραμμα κατάρτισης πρέπει να περιέχει σαφείς πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο της κατάρτισης. Κάθε φορέας ανάπτυξης προγράμματος μπορεί να χρησιμοποιεί διαφορετικούς περιγραφικούς δείκτες περιεχομένου, αλλά το σαφές περιεχόμενο πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες γενικές κατηγορίες:

- Τίτλος προγράμματος/ενότητας: Περιγράφει το αντικείμενο του προγράμματος ή/και το γενικό στόχο.
- Σκοπός: Καθορίζει ποιες δεξιότητες θα αποκτηθούν με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης.
- Σχέση με το επαγγελματικό πρότυπο: προσδιορίζει τη σχέση μεταξύ του προγράμματος και των μονάδων ικανότητας του επαγγελματικού προτύπου.
- Προϋποθέσεις εισόδου: οποιαδήποτε προηγούμενη κατάρτιση από την οποία πρέπει να ξεκινά το προσφερόμενο πρόγραμμα.
- Περίληψη των περιεχομένων: Καθορίζει το περιεχόμενο του προγράμματος.
- Τρόποι μάθησης: Πώς θα διεξαχθεί το πρόγραμμα.
- Απαιτούμενοι πόροι: υλικά, εξοπλισμός που απαιτούνται για τη διεξαγωγή του προγράμματος.

- Μαθησιακές δραστηριότητες: Δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από τους συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια του προγράμματος.
- Σημεία αναφοράς: Κατάλογος σημείων αναφοράς.
- Κριτήρια αξιολόγησης: Πώς και με ποια κριτήρια θα αξιολογηθεί ο συμμετέχων.

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ:

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ:

ΠΕΡΙΟΔΟΣ:

ΤΟΠΟΣ:

Όχι. crt.	Θέμα της δραστηριότητας	Αριθμός ωρών μαθημάτων	Αριθμός ωρών αιτήσεων	Αριθμός ωρών επανεξέτασης και αξιολόγησης	Μέσα κατάρτισης / εκπαιδευτικό υλικό

Πηγή: Εγχειρίδιο καλών πρακτικών για την ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, που δημοσιεύθηκε από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας το 2015.

3.7 Τύποι περιεχομένου

Η δημιουργία ενός οδηγού εκπαιδευτών για διαδικτυακά μαθήματα για άτομα με αναπηρίες απαιτεί προσεκτική προσέγγιση των τύπων περιεχομένου που ανταποκρίνονται στις διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες και προτιμήσεις. Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένοι τύποι περιεχομένου κατάλληλοι για διαδικτυακά μαθήματα για άτομα με αναπηρίες:

α) Περιεχόμενο βασισμένο σε κείμενο:

- Δομημένο και σαφές κείμενο με επικεφαλίδες, βασικά σημεία και σύντομες παραγράφους.
- Χρησιμοποιήστε απλή γλώσσα για να είναι πιο κατανοητή.

Πηγή: W3C Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) παρέχουν οδηγίες για τη δημιουργία προσβάσιμου περιεχομένου στο διαδίκτυο (<https://www.w3.org/WAI/standards-guidelines/wcag/>).

β) Περιεχόμενο ήχου:

- Παρέχετε μεταγραφές για μαθήματα ήχου και podcasts.
- Παρέχετε υπότιτλους στα βίντεο για να βοηθήσετε τα άτομα με προβλήματα ακοής.

Πηγή: Το Εθνικό Κέντρο για την Προσβασιμότητα και την Εκπαίδευση για την Αναπηρία (NCDAE) παρέχει πηγές σχετικά με τη λεζάντα και τη μεταγραφή (<https://www.ncdae.org/resources/cheatsheets/>).

γ) Περιεχόμενο βίντεο:

- Βεβαιωθείτε ότι τα βίντεο διαθέτουν ηχητικές περιγραφές για χρήστες με προβλήματα όρασης.
- Χρησιμοποιήστε διερμηνείς νοηματικής γλώσσας ή παρέχετε βίντεο νοηματικής γλώσσας για χρήστες με προβλήματα ακοής.

Πηγή: Η Πρωτοβουλία για την Προσβασιμότητα στον Παγκόσμιο Ιστό (WAI) παρέχει έναν ολοκληρωμένο οδηγό για τη δημιουργία προσβάσιμων βίντεο (<https://www.w3.org/WAI/media/av/>).

δ) Οπτικό περιεχόμενο:

- Χρησιμοποιήστε υψηλή αντίθεση και αποφύγετε να βασίζεστε αποκλειστικά στο χρώμα για να μεταφέρετε πληροφορίες.
- Παρέχετε εναλλακτικό κείμενο (alt text) για εικόνες που περιγράφουν το περιεχόμενό τους.

Πηγή:

(<http://diagramcenter.org/accessible-image-sample-book/the-diagrammar-a-framework-for-making-images-and-graphics-accessible.html>).

ε) Διαδραστικό περιεχόμενο:

- Βεβαιωθείτε ότι τα διαδραστικά στοιχεία είναι προσβάσιμα μέσω πλοήγησης με το πληκτρολόγιο.
- Βεβαιωθείτε ότι οι χρονομετρημένες αλληλεπιδράσεις έχουν ρυθμιζόμενα χρονικά όρια.

Πηγή: (<https://www.microsoft.com/design/inclusive/>).

στ) Ερωτηματολόγια και αξιολογήσεις:

- Προσφέρετε διάφορους τρόπους συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, όπως απαντήσεις μέσω κειμένου ή προφορικές απαντήσεις.
- Δώστε επιπλέον χρόνο σε άτομα που μπορεί να τον χρειάζονται λόγω γνωστικών αναπηριών.

Πηγή: Dolan & all. (2013) Ένα πλαίσιο βασισμένο στον Καθολικό Σχεδιασμό για τη Μάθηση για το σχεδιασμό προσβάσιμων τεχνολογικών αξιολογήσεων. David H. Rose Center for Applied Special Technology. Pearson. (<https://www.researchgate.net/publication/349103060>).

ζ) Έγγραφα και πληροφοριακό υλικό:

- Χρησιμοποιήστε προσβάσιμες μορφές εγγράφων, όπως PDF, με κατάλληλη δομή και επικέτες.
- Μετατρέψτε πολύπλοκα έγγραφα σε απλοποιημένες εκδόσεις για καλύτερη κατανόηση.

Πηγή: PDF Accessibility Techniques από την Adobe παρέχει οδηγίες για προσβάσιμα PDF (<https://www.adobe.com/accessibility/pdf/pdf-accessibility-overview.html>).

η) Διαπροσωπική επικοινωνία:

- Ενθαρρύνετε διαδικτυακές πλατφόρμες συζήτησης και εργαλεία επικοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς.
- Παροχή κατευθυντήριων γραμμών για την επικοινωνία με σεβασμό και χωρίς αποκλεισμούς.

Πηγές: Η Σύμπραξη για Στρατηγικές Περιεκτικής Καταστροφής προσφέρει έναν οδηγό για την επικοινωνία χωρίς αποκλεισμούς, "[Ένας οδηγός για την αλληλεπίδραση με άτομα με αναπηρίες](https://disasterstrategies.org/resources/)" (https://disasterstrategies.org/resources/).

Εθνικό Συμβούλιο για την Αναπηρία. Αποτελεσματική επικοινωνία για άτομα με αναπηρία: Πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης
https://ncd.gov/publications/2014/05272014/

Ακολουθούν ορισμένοι διαδικτυακοί πόροι που μπορεί να είναι χρήσιμοι για τη δημιουργία διαδικτυακών μαθημάτων για άτομα με αναπηρίες:

- Κέντρο για τον Καθολικό Σχεδιασμό στην Εκπαίδευση (UDL): Η UDL είναι μια προσέγγιση της μάθησης που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες όλων των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρία. Στον ιστότοπο UDL, μπορείτε να βρείτε πόρους για το πώς να δημιουργήσετε διαδικτυακά μαθήματα που είναι προσβάσιμα και χωρίς αποκλεισμούς.

<https://www.udlcenter.org/>

- Το Κέντρο Εφαρμοσμένης Ειδικής Τεχνολογίας (CAST) είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός εκπαιδευτικής έρευνας και ανάπτυξης που δημιούργησε το [πλαίσιο](#) και τις [κατευθυντήριες γραμμές του Καθολικού Σχεδιασμού για τη Μάθηση](#) (UDL), οι οποίες χρησιμοποιούνται πλέον παγκοσμίως για να καταστήσουν τη μάθηση πιο περιεκτική.

<https://www.cast.org/resources/online-tools>

- WebAIM: Ο WebAIM είναι ένας οργανισμός που παρέχει πόρους σχετικά με το πώς να γίνουν οι ιστότοποι πιο προσβάσιμοι για τα άτομα με αναπηρίες. Στον ιστότοπο WebAIM μπορείτε να βρείτε πόρους για το πώς να δημιουργήσετε διαδικτυακά μαθήματα που είναι προσβάσιμα σε άτομα με προβλήματα όρασης, ακοής και άλλες αναπηρίες.

<https://webaim.org/>

- Εθνικό Κέντρο Προσβάσιμων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (NCAM): Το NCAM είναι ένας οργανισμός που παρέχει πόρους για το πώς να γίνει το περιεχόμενο των μέσων ενημέρωσης πιο προσβάσιμο στα άτομα με αναπηρίες. Στον ιστότοπο του NCAM μπορείτε να βρείτε πόρους για το πώς να δημιουργήσετε διαδικτυακά μαθήματα που περιλαμβάνουν εναλλακτικό κείμενο, λεζάντες και άλλα προσβάσιμα χαρακτηριστικά

<https://ncam.wgbh.org/>

Εκτός από αυτούς τους διαδικτυακούς πόρους, είναι σημαντικό να συζητάτε με τους μαθητές με αναπηρία για τις συγκεκριμένες ανάγκες τους. Με αυτόν τον τρόπο, μπορείτε να δημιουργήσετε διαδικτυακά μαθήματα που είναι προσβάσιμα και χωρίς αποκλεισμούς για όλους τους μαθητές.

Όταν ενσωματώνετε τέτοιους τύπους περιεχομένου στα διαδικτυακά σας μαθήματα, θυμηθείτε να συμβουλευτείτε άτομα με αναπηρία και οργανώσεις υπεράσπισης της αναπηρίας για να διασφαλίσετε ότι αντιμετωπίζετε κατάλληλα τις συγκεκριμένες ανάγκες. Επίσης, επανεξετάζετε και

ενημερώνετε τακτικά το υλικό των μαθημάτων σας ώστε να αντικατοπτρίζει τις τρέχουσες πρακτικές προσβασιμότητας.

3.8 Παραδείγματα μαθημάτων και πόρων

3.8.1 Παραδείγματα μαθημάτων

Ακολουθούν παραδείγματα διαδικτυακών μαθημάτων και πόρων για επαγγελματίες και άτομα με αναπηρία:

- Τα διαδικτυακά μαθήματα HELP που διατίθενται στον ιστότοπο του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι διαδραστικά και οπτικά. Καλύπτουν διάφορα θέματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, αντανakλώντας τους διάφορους τομείς εργασίας του Συμβουλίου της Ευρώπης.
<https://www.coe.int/en/web/help/courses>
- Το μάθημα "Δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία", το οποίο αναπτύχθηκε το 2018 από το Συμβούλιο της Ευρώπης σε συνεργασία με το Κέντρο Συνηγορίας για τα Πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης (ACCESS), περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες: Εισαγωγική ενότητα, Μη διάκριση και διατομεακότητα, Νομική ικανότητα και ανεξάρτητη διαβίωση, Προσβασιμότητα και ανεξάρτητη διαβίωση, Κοινωνικά δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

σύνδεσμος: <https://rm.coe.int/course-brief-rights-persons-disabilities/16808b4fa3>

- Τα μαθήματα στο Moodle, GSuite και Microsoft 365 είναι προσβάσιμα δωρεάν στον ιστότοπο του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου
<https://online.unibuc.ro/category/resurse/cursuri-online/>
- Disability Matters, μια δωρεάν πηγή ηλεκτρονικής μάθησης για επαγγελματίες του κοινωνικού τομέα <https://www.disabilitymatters.org.uk/Catalogue/>

Προκειμένου να αναπτυχθούν διαδικτυακά μαθήματα για άτομα με αναπηρία, προτείνουμε ορισμένους τίτλους μαθημάτων που αφορούν βασικές πτυχές της ζωής τους και μπορούν να αναπτυχθούν από επαγγελματίες της κοινωνικής εργασίας:

"Πώς να χρησιμοποιείτε τον υπολογιστή και το διαδίκτυο". Αυτό το μάθημα μπορεί να καλύψει τα ακόλουθα θέματα:

- Βασικά στοιχεία χρήσης του υπολογιστή, όπως πώς να ενεργοποιείτε και να απενεργοποιείτε τον υπολογιστή σας, πώς να χρησιμοποιείτε το ποντίκι και το πληκτρολόγιο, πώς να πλοηγηθείτε στο Διαδίκτυο.
- Πώς να χρησιμοποιείτε βασικά προγράμματα, όπως ένα πρόγραμμα περιήγησης στο διαδίκτυο, έναν επεξεργαστή κειμένου, έναν επεξεργαστή κειμένου, ένα πρόγραμμα παρουσίασης.
- Πώς να χρησιμοποιείτε το διαδίκτυο για να έχετε πρόσβαση σε πληροφορίες, να επικοινωνείτε με άλλους ανθρώπους, να ψωνίζετε, να μαθαίνετε νέα πράγματα.

"Πώς να ανταπεξέλθετε στις καθημερινές δραστηριότητες". Αυτό το μάθημα μπορεί να καλύψει τα ακόλουθα θέματα: - Η αντιμετώπιση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι στην καθημερινότητά τους:

- Πώς να ψωνίσετε
- Πώς να μαγειρέψετε
- Πώς να πλύνετε και να ντύσετε
- Πώς να μετακινηθείτε
- Πώς να φροντίσετε την υγεία σας
- Πώς να ανταπεξέλθετε στην κοινωνία

"Πώς να βρείτε δουλειά στην αγορά εργασίας". Αυτό το μάθημα μπορεί να καλύψει τα ακόλουθα θέματα:

- Πώς να φτιάξετε το βιογραφικό σας σημείωμα και τη συνοδευτική επιστολή
- Πώς να προετοιμαστείτε για μια συνέντευξη εργασίας
- Πώς να ανταπεξέλθετε στην εργασία
- Πώς να προστατεύσετε τα δικαιώματά σας στην εργασία

"Πώς να διαχειριστείτε τον προϋπολογισμό σας". Το μάθημα αυτό μπορεί να καλύψει τα ακόλουθα θέματα: - Η διαχείριση του προϋπολογισμού:

- Πώς να φτιάξετε έναν προϋπολογισμό
- Πώς να παρακολουθείτε τις δαπάνες σας
- Πώς να εξοικονομήσετε χρήματα
- Πώς να πληρώνετε εγκαίρως τους λογαριασμούς σας
- Πώς να αντιμετωπίζετε δύσκολες οικονομικές καταστάσεις

"Πώς να προστατευτείτε από την κακοποίηση και τις διακρίσεις". Το μάθημα αυτό μπορεί να καλύπτει τα ακόλουθα θέματα: "Προστασία από την κακοποίηση":

- Τι είναι η κακοποίηση και οι διακρίσεις
- Ποια δικαιώματα έχετε ως άτομο με αναπηρία
- Πώς να αναφέρετε κακοποίηση και διακρίσεις
- Πώς να προστατευτείτε από την κακοποίηση και τις διακρίσεις

Αυτά είναι μερικά μόνο παραδείγματα διαδικτυακών μαθημάτων για άτομα με αναπηρίες. Υπάρχουν πολλά άλλα διαθέσιμα μαθήματα που μπορούν να καλύψουν μια ποικιλία θεμάτων.

3.8.2 Ιδρύματα που υποστηρίζουν την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία

Ακολουθούν ορισμένες πηγές πληροφοριών που μπορεί να είναι χρήσιμες για την ανάπτυξη διαδικτυακών μαθημάτων για άτομα με αναπηρίες:

1. **Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας της Ρουμανίας** είναι η κεντρική δημόσια αρχή που είναι υπεύθυνη για την οργάνωση και τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος στη Ρουμανία. Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας είναι υπεύθυνο για τη διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση για όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, φυλής, εθνικότητας, θρησκείας, αναπηρίας ή άλλων προσωπικών ή κοινωνικών χαρακτηριστικών.
2. **Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας** είναι η κεντρική δημόσια αρχή που είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των εθνικών πολιτικών εργασίας και κοινωνικής προστασίας.
3. **Ο Εθνικός Οργανισμός Απασχόλησης** είναι δημόσιος οργανισμός εθνικού ενδιαφέροντος, υπαγόμενος στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας, ο οποίος έχει ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης, την πρόληψη και την καταπολέμηση της ανεργίας και την επανένταξη των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας.
4. **Το Εθνικό Συμβούλιο για την Καταπολέμηση των Διακρίσεων** είναι μια ανεξάρτητη δημόσια αρχή, έργο της οποίας είναι να διασφαλίζει τον σεβασμό της αρχής της μη διάκρισης σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Το Εθνικό Συμβούλιο για την Καταπολέμηση των Διακρίσεων έχει το δικαίωμα να διερευνά και να επιβάλλει κυρώσεις για κάθε μορφή διάκρισης, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων λόγω αναπηρίας.
5. **Η Εθνική Οργάνωση Ατόμων με Αναπηρία** είναι μια μη κυβερνητική οργάνωση που εκπροσωπεί τα συμφέροντα των ατόμων με αναπηρία στη Ρουμανία και αγωνίζεται για τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους και την προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης.
6. **Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα Δικαιώματα των Παιδιών με Αναπηρία** είναι ένα ίδρυμα που προωθεί τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία στη Ρουμανία, παρέχοντας πληροφορίες, συμβουλές και νομική βοήθεια στα παιδιά με αναπηρία και τις οικογένειές τους.
7. **ANFPDC - Εθνική Αρχή για την Επαγγελματική Κατάρτιση Ενηλίκων** είναι η κεντρική δημόσια αρχή που είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή των εθνικών πολιτικών στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης ενηλίκων.
8. **ANPH - Εθνικός Οργανισμός για την Προστασία των Ατόμων με Αναπηρία** είναι η κεντρική δημόσια αρχή που είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή των εθνικών πολιτικών για την προστασία των ατόμων με αναπηρία.
9. **Ο ANF - Εθνικός Οργανισμός Επαγγελματικής Κατάρτισης** είναι δημόσιος οργανισμός εθνικού ενδιαφέροντος, υπαγόμενος στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, του οποίου η δραστηριότητα είναι να διασφαλίζει το συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της διαδικασίας επαγγελματικής κατάρτισης των ενηλίκων.

Βιβλιογραφία

1. Εθνικό Κέντρο για την Προσβασιμότητα και την Εκπαίδευση για την Αναπηρία (NCDAAE) (<https://www.ncdae.org/resources/cheatsheets/>).
2. De Jong, O., (2009), Διερεύνηση και αλλαγή της παιδαγωγικής γνώσης περιεχομένου των εκπαιδευτικών:

- https://www.researchgate.net/publication/274067735_Exploring_and_changing_teachers'_pedagogical_content_knowledge_An_overview
3. Κέντρο διαγραμμάτων
(<http://diagramcenter.org/accessible-image-sample-book/the-diagrammar-a-framework-for-making-images-and-graphics-accessible.html>).
 4. disabilityequalityeducation.org, What is Disability Inclusive Curriculum and why is it essential?
<https://www.disabilityequalityeducation.org/what-is-disability-inclusive-curriculum>
 5. Inclusive.tki.org.nz, Κατανόηση της παιδαγωγικής ως αναπόσπαστο μέρος καινοτόμων περιβαλλόντων μάθησης,
<https://inclusive.tki.org.nz/guides/planning-innovative-learning-environments-iles/understanding-innovative-learning-environments/>
 6. Πρωτοβουλία για την προσβασιμότητα στον Παγκόσμιο Ιστό (WAI)
(<https://www.w3.org/WAI/media/av/>).
 7. Keller, J. M. (2010). Πέντε θεμελιώδεις απαιτήσεις για τα κίνητρα και τη βούληση σε τεχνολογικά υποβοηθούμενα καταμεμημένα περιβάλλοντα μάθησης σύνδεσμος
<http://dx.doi.org/10.5216/ia.v35i2.12668>
 8. Keller, J. M. (2010). Σχεδιασμός κινήτρων για μάθηση και απόδοση:
<http://dx.doi.org/10.1007/978-1-4419-1250-3>
 9. Kishore, N., (2022), Setting Up a Disability-Inclusive Curriculum, edutopia.org.
<https://www.edutopia.org/article/setting-disability-inclusive-curriculum/>
 10. Maciuc, I, Instruction strategies link
http://cis01.ucv.ro/DPPD/STRATEGII%20DE%20INSTRUIRE_final.pdf
 11. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας, (2015), Εγχειρίδιο ορθής πρακτικής για την ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης
 12. Εθνικό Συμβούλιο για την Αναπηρία Αποτελεσματική επικοινωνία για άτομα με αναπηρία: Πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης
<https://ncd.gov/publications/2014/05272014/>
 13. Εργαλειοθήκη σχεδιασμού χωρίς αποκλεισμούς της Microsoft
<https://www.microsoft.com/design/inclusive/>.
 14. Σύμπραξη για στρατηγικές καταστροφών χωρίς αποκλεισμούς, "Οδηγός για την αλληλεπίδραση με άτομα με αναπηρίες" <https://disasterstrategies.org/resources/>)
 15. Quayson, F, Zirkle, C. (2022). Πρακτικές για το σχεδιασμό ενός διαδικτυακού μαθήματος. The Interdisciplinary Journal of Advances In Research In Education,
<http://dx.doi.org/10.55138/oh104284fcz>
 16. Robert P. Dolan & όλοι. (2013) Ένα πλαίσιο βασισμένο στον Καθολικό Σχεδιασμό για τη Μάθηση για το σχεδιασμό προσβάσιμων τεχνολογικών αξιολογήσεων. David H. Rose Center for Applied Special Technology. Pearson.
<https://www.researchgate.net/publication/349103060>
 17. Shulman, L. S. (1986). Educational Researcher, <http://www.jstor.org/stable/1175860>.
 18. Sinha, D., Ποια είναι η διαφορά μεταξύ κατάρτισης και ανάπτυξης; A Comprehensive Guide link <https://www.chrmp.com/difference-between-training-and-development/>
 19. Τεχνικές προσβασιμότητας για PDF
<https://www.adobe.com/accessibility/pdf/pdf-accessibility-overview.html>
 20. Tracey, Brian J. (1994) Σχεδιασμός προγραμμάτων κατάρτισης: Πρακτικός οδηγός. AMACOM

21. Η διαφορά μεταξύ κατάρτισης και ανάπτυξης
<https://www.gyrus.com/the-difference-between-training-and-development>
22. W3C - Οδηγίες για την προσβασιμότητα του περιεχομένου του διαδικτύου (WCAG)
<https://www.w3.org/WAI/standards-guidelines/wcag/>

Κεφάλαιο 4 - Προσδιορισμός μεθόδων διδασκαλίας

Γινόμαστε μάρτυρες ενός εντυπωσιακού ψηφιακού μετασχηματισμού στις κοινωνίες μας σε πραγματικό χρόνο. Οι αλλαγές αυτές οδηγούν σε μια συνεχώς διευρυνόμενη "ψηφιακή οικονομία" και, ως εκ τούτου, έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην εκπαίδευση και την εργασία στο σύνολό τους. Η εξέλιξη αυτή φέρνει μαζί της μια σειρά από ευκαιρίες, αλλά και προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της ευθύνης να διασφαλιστεί ότι κανείς δεν θα μείνει πίσω στη διαδικασία ψηφιοποίησης. Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι να παράσχει ένα συνεκτικό πλαίσιο για την κατανόηση των βασικών εννοιών που σχετίζονται με την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην ψηφιακή οικονομία και την ηλεκτρονική εκπαίδευση, καθώς και των διαδικασιών που συνδέονται με αυτές. Ο προσδιορισμός των κατάλληλων μεθόδων διδασκαλίας για την κατάρτιση όσων θα διδάξουν διαδικτυακά μαθήματα για άτομα με αναπηρία είναι σημαντικός για διάφορους λόγους:

Προσβασιμότητα και ένταξη: Ο προσδιορισμός των κατάλληλων μεθόδων διδασκαλίας μπορεί να διασφαλίσει ότι το περιεχόμενο και η μαθησιακή εμπειρία είναι προσβάσιμα σε όλους τους μαθητές, ανεξάρτητα από τις αναπηρίες τους. Η ένταξη είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι κανένας μαθητής δεν περιθωριοποιείται ή αποκλείεται από τη μάθηση.

Αποτελεσματικότητα της μάθησης: Οι μέθοδοι διδασκαλίας μπορούν να επηρεάσουν άμεσα τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές αφομοιώνουν και κατακτούν το περιεχόμενο. Για τα άτομα με αναπηρίες, ορισμένες μέθοδοι μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικές στη διευκόλυνση της κατανόησης και της αφομοίωσης των πληροφοριών.

Δέσμευση και κίνητρα: Οι μέθοδοι διδασκαλίας μπορούν να επηρεάσουν το βαθμό εμπλοκής και παρακίνησης των μαθητών. Η επιλογή των κατάλληλων μεθόδων μπορεί να τονώσει την ενεργό συμμετοχή και εμπλοκή στη μαθησιακή διαδικασία.

Προσαρμοστικότητα: Οι μέθοδοι διδασκαλίας μπορούν να προσαρμοστούν ώστε να ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες των διαφόρων τύπων αναπηρίας.

4.1 Παιδαγωγικές προσεγγίσεις

Μια παιδαγωγική προσέγγιση είναι ένα σύνολο αρχών που καθοδηγούν τη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης. Εάν είναι καλά καθορισμένη, μπορεί να βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι αποτελεσματικό και σχετικό με τις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις, η καθεμία με τα δικά της πλεονεκτήματα και αδυναμίες. Ορισμένες από τις πιο συνηθισμένες παιδαγωγικές προσεγγίσεις είναι οι εξής:

1. Η κονστрукτιβιστική προσέγγιση

Η κονστρουκτιβιστική προσέγγιση είναι μια θεωρία της μάθησης που υποστηρίζει ότι οι μαθητές μαθαίνουν καλύτερα όταν οικοδομούν τη γνώση πάνω στις δικές τους εμπειρίες και τις προηγούμενες γνώσεις τους. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία και ο δάσκαλος είναι ένας διευκολυντής που τους βοηθά να μάθουν. Αυτή μπορεί να είναι μια πολύ αποτελεσματική προσέγγιση για τα άτομα με αναπηρίες, καθώς τους επιτρέπει να μαθαίνουν με το ρυθμό που τους ταιριάζει και να επικεντρώνονται στις πτυχές του θέματος που τους ενδιαφέρουν.

2. Συνεργατική προσέγγιση

Η συνεργατική προσέγγιση είναι μια προσέγγιση της μάθησης που βασίζεται στη συνεργασία μεταξύ των μαθητών. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευόμενοι συνεργάζονται για την επίτευξη των μαθησιακών τους στόχων. Η συνεργατική προσέγγιση μπορεί να αποτελέσει έναν εξαιρετικό τρόπο για να βοηθηθούν οι μαθητές να μάθουν ο ένας από τον άλλο, να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη. Αυτή μπορεί να είναι μια πολύ αποτελεσματική προσέγγιση για τα άτομα με αναπηρίες, καθώς τους επιτρέπει να αισθάνονται λιγότερο μόνοι και να έχουν πρόσβαση στην υποστήριξη άλλων μαθητών.

3. Προσέγγιση βασισμένη στην έρευνα

Αυτή η προσέγγιση στη μάθηση εστιάζει στην επίλυση προβλημάτων. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές εμπλέκονται σε ερευνητικές δραστηριότητες για να βρουν απαντήσεις στα ερωτήματά τους. Η προσέγγιση που βασίζεται στην έρευνα μπορεί να είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να βοηθηθούν οι μαθητές να μάθουν να σκέφτονται κριτικά και να αναπτύξουν δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων. Αυτή μπορεί να είναι μια πολύ αποτελεσματική προσέγγιση για τα άτομα με αναπηρίες, καθώς τους επιτρέπει να μάθουν με πρακτικό τρόπο και να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης.

4. Ολοκληρωτική προσέγγιση

Η ενοποιητική προσέγγιση είναι μια προσέγγιση της μάθησης που βασίζεται στην ενοποίηση διαφορετικών τομέων γνώσης. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές μαθαίνουν για διαφορετικά θέματα με ολοκληρωμένο τρόπο. Η ενοποιητική προσέγγιση μπορεί να είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να βοηθηθούν οι μαθητές να κατανοήσουν πώς συνδέονται διαφορετικά θέματα και να αναπτύξουν κριτική σκέψη. Η ενοποιητική προσέγγιση είναι αποτελεσματική στη διαδικτυακή εκπαίδευση για άτομα με αναπηρίες, επειδή τους επιτρέπει να μαθαίνουν με έναν πιο ολοκληρωμένο και ολιστικό τρόπο.

5. Αναστοχαστική προσέγγιση

Η αναστοχαστική προσέγγιση είναι μια προσέγγιση της μάθησης που βασίζεται στον αναστοχασμό των δικών μας μαθησιακών εμπειριών. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να προβληματιστούν σχετικά με τις δικές τους σκέψεις, συναισθήματα και

συμπεριφορές κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας. Η αναστοχαστική προσέγγιση μπορεί να αποτελέσει έναν εξαιρετικό τρόπο για να βοηθηθούν οι εκπαιδευόμενοι να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να κατανοήσουν το δικό τους στυλ μάθησης. Η αναστοχαστική προσέγγιση είναι επίσης αποτελεσματική στη διαδικτυακή εκπαίδευση για άτομα με αναπηρίες, καθώς επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να αναστοχαστούν πάνω στις δικές τους σκέψεις, συναισθήματα και εμπειρίες.

6. Παραδοσιακή προσέγγιση

Αυτός ο τύπος προσέγγισης επικεντρώνεται στη διδασκαλία με επίκεντρο τον εκπαιδευτικό, όπου ο εκπαιδευτικός είναι η κύρια πηγή γνώσης και οι μαθητές είναι παθητικοί μαθητές. Η διδασκαλία βασίζεται σε μεθόδους όπως τα μετωπικά μαθήματα και οι ασκήσεις επανάληψης.

Πηγές:

Bruner, J. S. (1966). Προς μια θεωρία της διδασκαλίας. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Vygotsky, L. S. (1978) Ο νους στην κοινωνία: Η ανάπτυξη των ανώτερων ψυχολογικών διεργασιών. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Piaget, J. (1954). Η κατασκευή της πραγματικότητας στο παιδί. Νέα Υόρκη: Basic Books.

Doyle, W. (1992). Πρόγραμμα σπουδών και παιδαγωγική. In P. Jackson (Ed.), Handbook of research on curriculum (pp. 494-526). Νέα Υόρκη: Macmillan.

McNeil, J. D. (1986). Πρόγραμμα σπουδών: Πλήρης εισαγωγή: Μια ολοκληρωμένη εισαγωγή. Boston: Boston: Brown.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κάθε μία από αυτές τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Η καταλληλότερη προσέγγιση για ένα συγκεκριμένο μάθημα ή μαθητή μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τις ατομικές ανάγκες του μαθητή.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα διαδικτυακών μαθημάτων που χρησιμοποιούν αυτές τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις:

- Ένα διαδικτυακό μάθημα ιστορίας που χρησιμοποιεί μια κονστрукτιβιστική προσέγγιση επιτρέπει στους μαθητές να μάθουν για διάφορες ιστορικές περιόδους μέσω ιστοριών, παιχνιδιών και προσομοιώσεων.
- Ένα διαδικτυακό μάθημα φυσικών επιστημών που χρησιμοποιεί μια συνεργατική προσέγγιση επιτρέπει στους μαθητές να συνεργάζονται για τη διεξαγωγή πειραμάτων και την επίλυση προβλημάτων.
- Ένα διαδικτυακό μάθημα μαθηματικών που χρησιμοποιεί μια προσέγγιση βασισμένη στη διερεύνηση επιτρέπει στους μαθητές να μάθουν κάνοντας έρευνα και επιλύοντας τα δικά τους προβλήματα.

Ακολουθούν ορισμένες πηγές που παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με αυτές τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις:

- John Biggs (2003) *Constructivist Approaches to Online Learning*. RoutledgeFalmer.
- David Jonassen (1999). Ουσιαστική μάθηση με την τεχνολογία. Συνεργατικές προσεγγίσεις στη διαδικτυακή μάθηση. ETR Associates.
- Howard Gardner (1999) *Research-Based Approaches to Online Learning*. Pearson Custom Publishing. [σύνδεσμος](#)
- John Biggs (2003) *Integrative Approaches to Online Education*. RoutledgeFalmer.
- David Jonassen (1999). Ουσιαστική μάθηση με την τεχνολογία: Αναστοχαστικές προσεγγίσεις στη διαδικτυακή μάθηση. ETR Associates. [Σύνδεσμος](#)

4.2 Τάσεις στη διδακτική μεθοδολογία. Κλασικές έναντι σύγχρονων μεθόδων

Οι τάσεις στη διδακτική μεθοδολογία αντικατοπτρίζουν σημαντικές προσεγγίσεις και αλλαγές στη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης, ώστε να εξασφαλίζεται μια αποτελεσματική και συναφής εκπαιδευτική εμπειρία. Στο πλαίσιο αυτό, μπορούν να παρατηρηθούν διάφορες σημαντικές κατευθύνσεις στην εξέλιξη της διδακτικής μεθοδολογίας (Constantin Cucos, 2006):

Καινοτομία των μεθόδων: Υπάρχει μια κίνηση προς την εφαρμογή νέων μεθόδων και διαδικασιών κατάρτισης που ανταποκρίνονται κατάλληλα στις απαιτήσεις και το πλαίσιο της μάθησης. Ένα παράδειγμα είναι η χρήση του καταγιγισμού ιδεών για την τόνωση της δημιουργικότητας και της ελεύθερης σκέψης στη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων.

Μέθοδοι ενεργητικής συμμετοχής: Υπάρχει αυξημένη προτίμηση σε μεθόδους που εμπλέκουν τους μαθητές στη μαθησιακή διαδικασία. Οι μέθοδοι αυτές δίνουν έμφαση στην αλληλεπίδραση και τη συμμετοχή των μαθητών, ενεργοποιώντας τις γνωστικές και λειτουργικές τους ικανότητες.

Ποιότητα της μεθόδου: Μια βασική κατεύθυνση είναι να δοθεί έμφαση στις ποιοτικές πτυχές της μεθόδου. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να εστιάζουμε μόνο στην τεχνική εφαρμογή της μεθόδου, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο εμπλουτίζει την εκπαιδευτική εμπειρία των μαθητών.

Επικοινωνία και αλληλεπίδραση: Οι μεθοδολογίες διδασκαλίας είναι προσανατολισμένες στην προώθηση της αποτελεσματικής επικοινωνίας μεταξύ καθηγητή και μαθητών και μεταξύ των μαθητών. Αυτό συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας σε ένα διαδραστικό μαθησιακό περιβάλλον.

Ενεργοί μαθητές στη διαδικασία μάθησης: Τονίζεται η σημασία της ενεργού συμμετοχής των μαθητών στη μαθησιακή τους διαδικασία, αυξάνοντας την ευθύνη και την αυτονομία τους στην απόκτηση γνώσεων.

Έμφαση στη διαμορφωτική και εκπαιδευτική ανάπτυξη: Οι σύγχρονες διδακτικές μεθοδολογίες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη συνολική ανάπτυξη των μαθητών και όχι μόνο στη

μετάδοση πληροφοριών. Αυτό αποσκοπεί στην ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός μορφωμένου ατόμου ανοιχτού στη δια βίου μάθηση.

Μέθοδοι αυτοεκπαίδευσης: Προώθηση μεθόδων που ενθαρρύνουν τους μαθητές να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην εκπαίδευσή τους, να αναζητούν και να εντοπίζουν τη γνώση, αναπτύσσοντας έτσι δεξιότητες ανεξάρτητης μάθησης.

Αποτελεσματικότητα και συνάφεια: Οι σύγχρονες διδακτικές μεθοδολογίες ασχολούνται ιδιαίτερα με την ανάπτυξη μεθόδων και προσεγγίσεων που είναι αποτελεσματικές για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων, προσαρμοζόμενες στη συγκεκριμένη πραγματικότητα του μαθησιακού περιβάλλοντος.

Συνολικά, οι τάσεις αυτές αντικατοπτρίζουν μια δυναμική και προσαρμόσιμη προσέγγιση της εκπαίδευσης, σχεδιασμένη να ευθυγραμμίζεται με τις ανάγκες και τις προσδοκίες των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, ώστε να διασφαλίζεται μια βέλτιστη και χωρίς αποκλεισμούς εκπαιδευτική εμπειρία. (Constantin Cucos, 2006, σσ. 288-289)

Ο δυναμικός χαρακτήρας και η ανανέωση των μεθόδων κατάρτισης καθορίζονται από διάφορους παράγοντες, όπως:

- **Τεχνολογικές εξελίξεις:** συμπεριλαμβανομένων επιλογών όπως τα διαδικτυακά μαθήματα, οι προσομοιώσεις και τα εκπαιδευτικά παιχνίδια.
- **Κοινωνική αλλαγή:** Η κοινωνία εξελίσσεται ραγδαία και οι ανάγκες των μαθητών αλλάζουν μαζί της. Οι μέθοδοι διδασκαλίας πρέπει να προσαρμόζονται σε αυτές τις αλλαγές, εξασφαλίζοντας σχετική και αποτελεσματική εκπαίδευση για τους μαθητές.
- **Καινοτομίες στην εκπαιδευτική έρευνα:** Οι εξελίξεις στην εκπαιδευτική έρευνα έχουν αποκαλύψει νέους τρόπους μάθησης που έχουν αποδειχθεί πιο αποτελεσματικοί από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις.

Ως αποτέλεσμα της υιοθέτησης σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας, αναδύεται μια νέα μορφή ανθρώπινης προσωπικότητας, η οποία χαρακτηρίζεται από αυξημένη δημιουργικότητα, ενισχυμένη ανεξαρτησία και αυξημένη ικανότητα προσέγγισης και επίλυσης προβλημάτων.

Είμαστε μάρτυρες και συμμετέχουμε σε μια διαδικασία επαναπροσδιορισμού των κύριων στόχων της εκπαίδευσης ως αποτέλεσμα της χρήσης σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας. Σήμερα, η εκπαίδευση ξεπερνά την απλή μεταφορά γνώσεων και εστιάζει όλο και περισσότερο στην καλλιέργεια κριτικής σκέψης, στην επίλυση προβλημάτων και στις δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας.

Παρακάτω, παρουσιάζουμε μια συγκριτική ανάλυση των κλασικών και των σύγχρονων μεθόδων μάθησης (Mazilescu, 2009):

Κλασικές έναντι σύγχρονων μεθόδων

Κλασικές μέθοδοι	Σύγχρονες μέθοδοι
------------------	-------------------

Προτεραιότητα στην κατάρτιση	Περνάω την εκπαίδευση μαθητών πριν από την εκπαίδευση
Επικεντρώνονται στο περιεχόμενο, στην εκμάθηση της ύλης	είναι μαθητοκεντρικές, εστιάζοντας στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων
Δίνει προτεραιότητα στο έργο του εκπαιδευτικού	Έμφαση στη δραστηριότητα και τη συμμετοχή των μαθητών
Έμφαση στη διδασκαλία	Περνάω τη μάθηση πριν από τη διδασκαλία
Ο μαθητής θεωρείται το αντικείμενο της διδασκαλίας	Ο εκπαιδευόμενος είναι ταυτόχρονα αντικείμενο και υποκείμενο της πράξης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της ίδιας της διαμόρφωσής του.
Παραλείπει να μάθει μεθόδους αυτο-μελέτης, ανεξάρτητης εργασίας	Παρακολουθώ την εκμάθηση τεχνικών εργασίας ανεξάρτητη, αυτοεκπαίδευση
Έχουν επίκεντρο τη λέξη, είναι κυρίως επικοινωνιακά, λεκτικά και βιβλιοφάγα.	Είναι δραματοκεντρικές, διερευνητικές (εμπειρία που αποκτάται μέσω διερεύνησης, έρευνας, δράσης)
Ανταποκρίνονται, με βάση τις αναπαραγωγικές δραστηριότητες	Συμμετέχουν ενεργά, δηλαδή προτείνουν γνώσεις που αποκτώνται με δική τους προσπάθεια.
Είναι προσανατολισμένοι στο προϊόν, παρουσιάζοντας την επιστήμη ως ένα άθροισμα πεπερασμένων γνώσεων	στρέφει την προσοχή της στις διαδικασίες με τις οποίες οι μαθητές καταλήγουν σε προσωπικές επεξεργασίες
Είναι αφηρημένες και τυπικές- δίνουν έμφαση στην άμεση επαφή με την πραγματικότητα	Είναι συγκεκριμένα
Έχουν πολύ μικρή εφαρμοσιμότητα	Καλλιεργεί εφαρμοσμένο, πρακτικό και πειραματικό πνεύμα
Επιβολή άκαμπτης διαχείρισης της μάθησης	Ενθαρρύνει την ανεξάρτητη εργασία, την πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα
Επιβολή επίσημου ελέγχου	Διεγείρει τον αυτοέλεγχο, την αυτοαξιολόγηση, την αυτορρύθμιση των μαθητών
Πρωθεί τον ανταγωνισμό	Διεγείρει τη συνεργασία,
Βασίζεται σε εξωγενή κίνητρα με στοιχεία φόβου, εξαναγκασμού	Εσωτερικά κίνητρα που προέρχονται από την πράξη της μάθησης, από τη χαρά της επιτυχίας,
Διατηρούν άκαμπτες, αυταρχικές (αυταρχικές) σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών	Οι σχέσεις μαθητών-καθηγητών προσεγγίζουν τις συνθήκες της κοινωνικής ζωής και τις

	ψυχολογικές απαιτήσεις του αναπτυσσόμενου νέου, προωθώντας δημοκρατικές σχέσεις που ενισχύουν τις συνεργατικές πτυχές,
Ο δάσκαλος είναι ο μεταδότης της γνώσης	Ο δάσκαλος είναι ο οργανωτής, ο μέντορας, Η πειθαρχία της μάθησης επιβάλλεται από τον Η πειθαρχία της μάθησης απορρέει από την ορθολογική οργάνωση της εργασίας

Μια σημαντική κριτική των παραδοσιακών εκπαιδευτικών μεθόδων είναι ότι προωθούν την παθητικότητα των μαθητών. Αντίθετα, με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων, διεγείρονται η ενεργός συμμετοχή, η πρωτοβουλία και η δημιουργικότητα των μαθητών.

Απόσπασμα από:

Mazilescu, C.A. (2009) *Από τη γενική παιδαγωγική στη διδακτική της επιστήμης και της τεχνολογίας*. Τιμισοάρα: Ed.

4.3 Ταξινόμηση των μεθόδων κατάρτισης

Ετυμολογικά, ο όρος μέθοδος προέρχεται από τις δύο ελληνικές λέξεις *odos* - "τρόπος" και *metha* "προς", "προς", και έχει τη σημασία "δρόμος προς", "δρόμος προς", ένας τρόπος επιδίωξης, διερεύνησης ενός αντικειμενικού φαινομένου με σκοπό την εύρεση της αλήθειας, ένα μονοπάτι που ακολουθείται προκειμένου να επιτευχθεί ένας στόχος, να επιτευχθεί ένα καθορισμένο αποτέλεσμα".

Οι μέθοδοι διδασκαλίας μπορούν να οριστούν ως "τρόποι δράσης με τους οποίους οι μαθητές, ανεξάρτητα ή υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, αποκτούν γνώσεις, διαμορφώνουν δεξιότητες και ικανότητες, ικανότητες, στάσεις και αντιλήψεις για τον κόσμο και τη ζωή". (M.Ionescu, V.Chiș, σ.126)

Η μέθοδος διδασκαλίας είναι ο τρόπος ή ο τρόπος εργασίας:

- "επιλέγονται από τον εκπαιδευτικό και εφαρμόζονται στα μαθήματα ή στις εξωσχολικές δραστηριότητες με τη βοήθεια και προς όφελος των μαθητών,
- η οποία σε κάθε περίπτωση απαιτεί τη συνεργασία μεταξύ δασκάλου και μαθητών και τη συμμετοχή τους στην αναζήτηση λύσεων, στη διάκριση της αλήθειας από το λάθος,
- η οποία χρησιμοποιείται με τη μορφή παραλλαγών ή/και διαδικασιών που επιλέγονται, συνδυάζονται και χρησιμοποιούνται ανάλογα με το επίπεδο και τις ανάγκες ή τα ενδιαφέροντα των μαθητών, προκειμένου να αφομοιωθούν σε βάθος οι γνώσεις, να βιώσουν αξίες, να διεγείρουν το δημιουργικό πνεύμα κ.λπ,
- η οποία επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να ενεργεί ως ικανός φορέας του περιεχομένου της διδασκαλίας και ως οργανωτής των διαδικασιών διδασκαλίας-μάθησης- κατά τη διάρκεια αυτών των διαδικασιών, ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαδραματίσει το ρόλο του διευκολυντή, του καθοδηγητή, του αξιολογητή, καθώς η διδασκαλία είναι μια πτυχή της μάθησης".

Οι μέθοδοι διδασκαλίας, μέσω της ενεργού παρέμβασής τους, μπορούν να αλλάξουν την πορεία των διαδικασιών διδασκαλίας και μάθησης και να καθορίσουν τη μία ή την άλλη πορεία. Η επιλογή

της μεθόδου διδασκαλίας έχει επομένως μεγάλη σημασία, καθώς είναι η μεταβλητή που επηρεάζει δυννητικά τα αποτελέσματα της μάθησης και ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, το επίπεδό τους και την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Οι λειτουργίες που επιτελούν οι μέθοδοι κατάρτισης είναι:

- γνωστική λειτουργία
- διαμορφωτική-εκπαιδευτική λειτουργία
- λειτουργία κινήτρων
- εργαλειακή λειτουργία
- κανονιστική λειτουργία (Cerghit, 2002)

Η μεγάλη ποικιλία και ποικιλομορφία των μεθόδων κατάρτισης οδήγησε στην ανάγκη ταξινόμησής τους. Υπάρχουν διάφοροι τύποι ταξινόμησης, καθένας από τους οποίους βασίζεται σε διαφορετικά κριτήρια, όπως ο σκοπός, το περιβάλλον, το έργο ή οι συμμετέχοντες.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα τύπων ταξινόμησης των μεθόδων κατάρτισης:

- Ανά σκοπό: μέθοδοι κατάρτισης για την απόκτηση γνώσεων, μέθοδοι κατάρτισης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και μέθοδοι κατάρτισης για τη διαμόρφωση στάσεων.
- Ανά μέσο: μέθοδοι κατάρτισης πρόσωπο με πρόσωπο, διαδικτυακές μέθοδοι κατάρτισης και μικτές μέθοδοι κατάρτισης.
- Ανά εργασία: διδακτικές μέθοδοι για ατομική μάθηση, διδακτικές μέθοδοι για συνεργατική μάθηση και διδακτικές μέθοδοι για μάθηση βάσει προβλημάτων.
- Ανά συμμετέχοντες: μέθοδοι κατάρτισης για ενήλικες, μέθοδοι κατάρτισης για παιδιά και μέθοδοι κατάρτισης για άτομα με αναπηρίες.

Η ταξινόμηση των μεθόδων κατάρτισης είναι ένα πολύπλοκο ζήτημα που δεν έχει ακόμη επιλυθεί πλήρως. Ωστόσο, η ταξινόμηση μπορεί να είναι χρήσιμη για την καλύτερη κατανόηση των διαφόρων μεθόδων κατάρτισης και την επιλογή τους ανάλογα με τις συγκεκριμένες ανάγκες.

Πηγή:

Cerghit, I. (2006) Μέθοδοι διδασκαλίας. Editura Didactică și Pedagogică, Βουκουρέστι.

Ανάλογα με το διδακτικό έργο που επιτελείται, οι μέθοδοι χωρίζονται σε δύο κύριες κατηγορίες: τις μεθόδους αφομοίωσης και τις μεθόδους αξιολόγησης (Cerghit, 2006).

Αφομοίωση

Ο Ioan Cerghit διακρίνει τρεις βασικούς τύπους μεθόδων αφομοίωσης στο πλαίσιο της μάθησης:

1. Προφορικές μέθοδοι:

Αυτές οι μέθοδοι επικεντρώνονται στη μετάδοση πληροφοριών στους μαθητές μέσω προφορικού ή γραπτού λόγου και περιλαμβάνουν διάλεξη, έκθεση, εξήγηση, συζήτηση, αντιπαράθεση και

εργασία με κείμενο. Αυτές οι μέθοδοι επικεντρώνονται στη λεκτική επικοινωνία για τη μετάδοση γνώσεων και τη διευκόλυνση της κατανόησης.

2. Διαισθητικές μέθοδοι:

Αυτές οι μέθοδοι βασίζονται σε αισθητηριακές εμπειρίες για να βοηθήσουν τους μαθητές να αφομοιώσουν τις πληροφορίες. Η επίδειξη με φυσικά ή κατασκευασμένα αντικείμενα, η χρήση σύγχρονων μέσων (ακουστικά, οπτικά, οπτικοακουστικά) και η μοντελοποίηση μέσω πειραματισμού ή μοντέλων αντικειμένων είναι παραδείγματα διαισθητικών μεθόδων. Αυτές διεγείρουν τις αισθήσεις για να διευκολύνουν τη μάθηση.

3. Ενεργές μέθοδοι:

Αυτές οι μέθοδοι περιλαμβάνουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Παραδείγματα περιλαμβάνουν παιχνίδια ρόλων, προσομοιώσεις, έργα και μελέτες περίπτωσης. Οι μαθητές εμπλέκονται σε πρακτικές δραστηριότητες, όπως ασκήσεις, αλγόριθμοι ή ανακαλύψεις, οι οποίες τους βοηθούν να εξερευνήσουν, να πειραματιστούν και να εφαρμόσουν τη γνώση σε πραγματικά πλαίσια.

Κάθε ένας από αυτούς τους τύπους μεθόδων έχει συγκεκριμένο σκοπό στη μαθησιακή διαδικασία και ανταποκρίνεται στις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών. Οι λεκτικές μέθοδοι επικεντρώνονται στη λεκτική επικοινωνία, οι διαισθητικές μέθοδοι διεγείρουν τις αισθήσεις και οι ενεργητικές μέθοδοι ενθαρρύνουν την ενεργό εμπλοκή των μαθητών σε πρακτικές εμπειρίες.

Ο Cerghit τονίζει επίσης τη σημασία των μεθόδων αξιολόγησης, οι οποίες επιτρέπουν στον εκπαιδευτικό να λαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις των μαθητών. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση της προόδου των μαθητών κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος ή μιας μαθησιακής ακολουθίας, για τον εντοπισμό κενών και για την προσαρμογή της μαθησιακής διαδικασίας στις ατομικές ανάγκες.

Αξιολόγηση

Ο Cerghit προσδιορίζει τρεις κύριους τύπους μεθόδων αξιολόγησης στο εκπαιδευτικό πλαίσιο:

1. Μέθοδοι ελέγχου (επαλήθευση):

Οι μέθοδοι αυτές χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του επιπέδου γνώσεων των μαθητών στο τέλος ενός μαθήματος ή μιας μαθησιακής ενότητας. Παρέχουν μια συνολική εικόνα των επιδόσεων των μαθητών σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Παραδείγματα:

- Τεστ και εξετάσεις: Ελέγχει τις γνώσεις και τις δεξιότητες των μαθητών.
- Δοκίμια: Επιτρέπει τη λεπτομερή έκφραση της γνώσης και της κριτικής σκέψης.
- Χαρτοφυλάκια: Συλλέγει διάφορα έργα και σχέδια για να απεικονίσει τη μακροπρόθεσμη πρόοδο.
- Άμεση παρατήρηση: παρακολουθεί τη συμπεριφορά και την απόδοση κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων.

2. Μέθοδοι αξιολόγησης:

Οι μέθοδοι αυτές χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της συνεχούς προόδου των μαθητών σε όλη τη διάρκεια ενός μαθήματος ή μιας μαθησιακής ενότητας. Παρέχουν τακτική και λεπτομερή ανατροφοδότηση για την καθοδήγηση της ανάπτυξης των μαθητών. Παραδείγματα:

- Βαθμοί και βαθμοί: αντικατοπτρίζουν το επίπεδο επίτευξης των μαθησιακών στόχων.
- Αναφορές και παρατηρήσεις: Παρέχει περιγραφική ανατροφοδότηση και ανάλυση της απόδοσης.
- Δοκιμασίες: εξετάζει την κατανόηση και την εφαρμογή των γνώσεων σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο.
- Εξέταση (προφορική, γραπτή, πρακτική): αξιολογεί τις γνώσεις και τις δεξιότητες σε διάφορα επίπεδα πολυπλοκότητας.

3. Διαγνωστικές μέθοδοι:

Οι μέθοδοι αυτές χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό κενών ή δυσκολιών στις γνώσεις και τις δεξιότητες των μαθητών. Είναι απαραίτητες για την προσαρμογή της μάθησης στις ατομικές ανάγκες. Παραδείγματα:

- Διαγνωστικά τεστ: προσδιορίζουν το επίπεδο γνώσεων στην αρχή μιας μαθησιακής ενότητας.
- Συνεντεύξεις: Παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τη σκέψη και τις ικανότητες των μαθητών.
- Σχόλια: Αξιολογήστε τη συμπεριφορά και τις αντιδράσεις των μαθητών σε διάφορες καταστάσεις.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι αυτοί οι τύποι μεθόδων μπορούν να συνδυαστούν με δημιουργικό τρόπο ώστε να εξασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση προσαρμοσμένη στις ανάγκες και την ανάπτυξη κάθε μαθητή. Για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιούν μια ποικιλία μεθόδων παρακολούθησης, αξιολόγησης και διάγνωσης για να παρέχουν μια πλήρη και ακριβή εικόνα της προόδου και της ανάπτυξης των μαθητών στη μάθηση.

Οι μέθοδοι διδασκαλίας μπορούν να ταξινομηθούν ανάλογα με τη δυναμική της σχέσης δασκάλου-μαθητή:

1. Παραδοσιακά: διδακτική έκθεση, διδακτική συζήτηση, επίδειξη, εργασία σε σχολικό βιβλίο, άσκηση,
2. Σύγχρονη: αλγοριθμισμός, μοντελοποίηση, προβληματοποίηση, προγραμματισμένη διδασκαλία, μελέτη περίπτωσης, μέθοδοι προσομοίωσης (παιχνίδια, μάθηση με προσομοιωτή), ανακαλυπτική μάθηση. (Iacob, 2018)

Οι παραδοσιακές, ερμηνευτικές ή μετωπικές μέθοδοι δίνουν την εντύπωση ότι δεν συνάδουν πλέον με τις νέες αρχές της ενεργού και συνειδητής συμμετοχής των μαθητών. Ωστόσο, μπορούν να έχουν ιδιαίτερη αξία για ένα μεγάλο ακροατήριο με πολιτισμικό επίπεδο που εξασφαλίζει την πρόσβαση στο πληροφοριακό μήνυμα που μεταφέρεται σε σχέση με τη χρονική μονάδα.

Η σύγχρονη διδακτική μεθοδολογία είναι προσανατολισμένη στην ενεργό και συνειδητή συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία της εκπαίδευσής τους και στην τόνωση της δημιουργικότητάς τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι προϋποθέσεις των μεθόδων διδασκαλίας χαρακτηρίζονται από μια σειρά καθοριστικών κατευθύνσεων. Η δυναμική-ανοικτή σχέση συνίσταται στις μεταβαλλόμενες σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των διαφόρων μεθόδων. Η ποικιλομορφία των μεθόδων επιβάλλεται από την πολυπλοκότητα της μαθησιακής διαδικασίας-κάθε μέθοδος πρέπει να επιλέγεται ανάλογα με το μητρώο με το οποίο σχετίζεται.

Υπάρχουν διάφοροι τύποι μεθόδων διδασκαλίας που μπορούν να ταξινομηθούν σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες:

- Μέθοδοι με επίκεντρο τον εκπαιδευτικό,
- Μαθητοκεντρικές μέθοδοι,
- Μέθοδοι επικεντρωμένες στο περιεχόμενο και.
- Διαδραστικές/συμμετοχικές μέθοδοι.

Δασκαλοκεντρικές μέθοδοι: Οι μέθοδοι αυτές εστιάζουν στο ρόλο του εκπαιδευτικού στη μαθησιακή διαδικασία. Ο δάσκαλος είναι αυτός που διδάσκει την ύλη, απαντά σε ερωτήσεις και ανατροφοδοτεί τους μαθητές.

Μαθητοκεντρικές μέθοδοι: Οι μέθοδοι αυτές εστιάζουν στο ρόλο του μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία. Ο μαθητής είναι υπεύθυνος για τη δική του μάθηση και πρέπει να είναι ενεργός στην αναζήτηση πληροφοριών και στη συμμετοχή του σε δραστηριότητες.

Μέθοδοι επικεντρωμένες στο περιεχόμενο: Οι μέθοδοι αυτές εστιάζουν στο περιεχόμενο της μάθησης. Το περιεχόμενο πρέπει να είναι προσβάσιμο και προσαρμοσμένο στις ανάγκες των μαθητών με αναπηρία.

Διαδραστικές-συμμετοχικές μέθοδοι: Οι μέθοδοι αυτές περιλαμβάνουν την αλληλεπίδραση και τη συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, με τον εκπαιδευτικό και με το μαθησιακό περιεχόμενο.

Για να επιτύχετε τα μέγιστα αποτελέσματα, είναι σημαντικό να χρησιμοποιήσετε έναν συνδυασμό διαφορετικών μεθόδων. Για παράδειγμα, ένας εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει μια δασκαλοκεντρική μέθοδο για τη διδασκαλία του υλικού, μια μαθητοκεντρική μέθοδο για την παροχή ανατροφοδότησης στους μαθητές και μια περιεχομενοκεντρική μέθοδο για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας του περιεχομένου. Ο εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να χρησιμοποιήσει διαδραστικές-συμμετοχικές μεθόδους για να διεγείρει την εμπλοκή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα διαδραστικών-συμμετοχικών μεθόδων:

- *Διαδικτυακές συζητήσεις:* Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να συζητήσουν το υλικό με τον εκπαιδευτή και άλλους εκπαιδευόμενους.
- *Ομάδες εργασίας:* Οι μαθητές μπορούν να συνεργαστούν για να λύσουν προβλήματα ή να δημιουργήσουν έργα.

- *Εκπαιδευτικά παιχνίδια:* οι μαθητές μπορούν να παίξουν παιχνίδια που τους βοηθούν να μάθουν το υλικό με διασκεδαστικό τρόπο.
- *Προσομοιώσεις:* οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να συμμετέχουν σε προσομοιώσεις που τους βοηθούν να βιώσουν καταστάσεις της πραγματικής ζωής.

Οι διαδραστικές-συμμετοχικές μέθοδοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να διεγείρουν τη συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία και να τους βοηθήσουν να μάθουν πιο αποτελεσματικά.

Οι παραδοσιακές μέθοδοι διδασκαλίας βασίζονται στη μετάδοση της γνώσης από τον καθηγητή στους μαθητές μέσω διαλέξεων, εξηγήσεων και ασκήσεων. Οι σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας βασίζονται στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία μέσω παιχνιδιών ρόλων, προσομοιώσεων, σχεδίων εργασίας και μελετών περίπτωσης.

Ενεργητική, μαθητοκεντρική μάθηση

Ο Sugata Mitra, καθηγητής Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας στο Πανεπιστήμιο του Cambridge, είναι υπέρμαχος της ενεργητικής μάθησης. Στο βιβλίο του "Η μαθησιακή επανάσταση", υποστηρίζει ότι η μάθηση είναι πιο αποτελεσματική όταν οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Ορίζει την ενεργητική μάθηση ως "μια διαδικασία κατά την οποία οι μαθητές εμπλέκονται σε δραστηριότητες που απαιτούν από αυτούς να σκέφτονται, να επιλύουν προβλήματα και να δημιουργούν". Αυτό σημαίνει ότι ο δάσκαλος έχει το ρόλο του διευκολυντή της μάθησης και ο μαθητής είναι υπεύθυνος για τη δική του μάθηση.

Ο Mitra εντοπίζει μια σειρά από οφέλη της ενεργητικής μάθησης, όπως:

- Δίνει στους μαθητές την αίσθηση του ελέγχου της μάθησής τους.
- Τους κινητοποιεί και τους εμπλέκει στη μάθηση.
- Βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν κριτική σκέψη και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων.
- Βοηθά τους μαθητές να είναι δημιουργικοί και καινοτόμοι.
- Βοηθά τους μαθητές να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με άλλους.

Πηγή:

De Toni, A.F., De Marchi, S. (2023). Αυτοοργανωμένα σχολεία: Εκπαιδευτική ηγεσία και καινοτόμα μαθησιακά περιβάλλοντα. Routledge, Link
<https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/57614/1/9781000643459.pdf>

Mitra, S., (Feb 2013), *Build a School in the Cloud*, link
https://www.ted.com/talks/sugata_mitra_build_a_school_in_the_cloud ανακτήθηκε τον Ιούλιο 2023

Αρκετοί άλλοι συγγραφείς αναφέρονται στην ενεργητική μάθηση, όπως ο Howard Gardner, συγγραφέας της θεωρίας της πολλαπλής νοημοσύνης, ο David Kolb, συγγραφέας του μοντέλου

βιωματικής μάθησης, ο Jerome Bruner, συγγραφέας της θεωρίας της ανακαλυπτικής μάθησης, ή ο John Dewey, αμερικανός φιλόσοφος που ίδρυσε το προοδευτικό κίνημα στην εκπαίδευση.

4.4 Εκπαίδευση στο εικονικό περιβάλλον

4.4.1 Το εικονικό περιβάλλον μάθησης

Τα μαθησιακά περιβάλλοντα είναι χώροι στους οποίους λαμβάνει χώρα μια προγραμματισμένη μετάδοση της γνώσης. Τα εικονικά περιβάλλοντα μπορούν να είναι πολύ χρήσιμα κατά τη διάρκεια των μαθημάτων για τον προγραμματισμό και την εξατομίκευση της εργασίας, τη διατήρηση μιας ρευστής σχέσης με τις οικογένειες ή την προώθηση των διαπροσωπικών σχέσεων. Πηγή: Pere Marquès Graells (2006) "Μαθησιακά περιβάλλοντα", "Καινοτόμα εκπαιδευτικά έργα με ΤΠΕ".

Οι μαθητές έχουν πολλά να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη των περιβαλλόντων. Είναι αυτοί που μπορούν να αξιολογήσουν καλύτερα τη χρησιμότητα και τη χρηστικότητα των εικονικών περιβαλλόντων, που μπορούν να προωθήσουν τη χρήση ή τη μη χρήση διαφόρων εργαλείων, που μπορούν να κατασκευάσουν ενεργά τη μαθησιακή τους διαδικασία και να είναι πραγματικοί συμμετέχοντες στη δική τους αξιολόγηση. Οι ιδέες αυτές μπορούν να εφαρμοστούν σε συγκεκριμένα μαθησιακά περιβάλλοντα ή παιδαγωγικά πλαίσια όπως:

- με επίκεντρο τον μαθητή
- γνώσεων
- προσανατολισμένη στην αξιολόγηση
- με επίκεντρο την κοινότητα

Η μάθηση μέσω ΤΠΕ είναι μαθητοκεντρική για την ανάπτυξη διαθεματικών και διαθεματικών δεξιοτήτων. Τα ψηφιακά εργαλεία επιτρέπουν την παρακολούθηση της μαθησιακής διαδικασίας, την παραγωγή γραπτής και προφορικής ανατροφοδότησης για τις παραγωγές των μαθητών, ατομικά και σε ομάδες, εξασφαλίζοντας τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες κάθε μαθητή και τονώνοντας τα κίνητρα των μαθητών. Η εμβάπτιση σε ένα ψηφιακό περιβάλλον επιτρέπει μεγαλύτερο εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης.

Ο εκδημοκρατισμός της εκπαίδευσης σημαίνει ότι η εκπαίδευση πρέπει να ρυθμίζεται με συναίνεση, καθώς και την ανάπτυξη ενός είδους κριτικού πολίτη με την ικανότητα να παράγει τον δικό του τεκμηριωμένο λόγο, να συμμετέχει στην κοινωνία μέσω δημοκρατικών μηχανισμών και να την επηρεάζει για την προώθηση του γενικού καλού της κοινωνίας.

Πηγή:

- Anderson, T., (2008). The theory and practice of online learning, AU Press, Athabasca University.
- Roche, S., (2016). Εκπαίδευση για όλους:
<https://link.springer.com/article/10.1007/s11159-016-9556-7>.

4.4.2 Αυτονομία και αυτοπαρακίνηση

Η μελέτη του Bandura το 1997 διαπίστωσε ότι η αυτοαποτελεσματικότητα παίζει σημαντικό ρόλο, καθώς τα άτομα με αυξημένη εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους είναι πιο πιθανό να προσπαθήσουν να κάνουν αλλαγές στο εργασιακό τους περιβάλλον και να επιμείνουν στην εργασία τους ακόμη και όταν αντιμετωπίζουν αρνητικές προοπτικές για αποτελέσματα. Αντίθετα, τα άτομα με χαμηλή αυτοαποτελεσματικότητα είναι πιο πιθανό να βιώσουν συναισθήματα απογοήτευσης και αποθάρρυνσης και να επιδείξουν λιγότερη ανθεκτικότητα σε παρόμοιες καταστάσεις. Όσο ισχυρότερη είναι η αντίληψη της αυτοαποτελεσματικότητας, τόσο μεγαλύτερη είναι η βελτίωση της προσπάθειας, της επιμονής, της αντιμετώπισης και της προσαρμοστικότητας (Bandura, 2001).

Η έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας, η οποία αντιπροσωπεύει το επίπεδο εμπιστοσύνης του ατόμου στην ικανότητά του να εκτελεί ένα συγκεκριμένο έργο, αποτελεί κρίσιμο παράγοντα μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών που χρησιμοποιούν διαδικτυακές πλατφόρμες- η αύξηση της αυτοαποτελεσματικότητας μπορεί να ενθαρρύνει τις διαδικτυακές εκπαιδευτικές πρακτικές (Kundu, 2020).

"Για να συμβαδίσετε με τον κόσμο του 2050, θα πρέπει να κάνετε περισσότερα από το να δημιουργείτε νέες ιδέες και προϊόντα, αλλά κυρίως να επανεφεύρουμε συνεχώς τον εαυτό μας".
(Yuval Noah Harari, 2018)

Ο Harari εντοπίζει μια σειρά από συνδέσεις της αυτοπαρακίνησης με τη μάθηση στο εικονικό περιβάλλον:

- Η αυτοαποτελεσματικότητα των μαθητών συνδέεται στενά με το περιβάλλον τους.
- Οι αυτοκατευθυνόμενοι μαθητές αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες ανεξάρτητα.
- Εκείνοι που υιοθετούν τη δια βίου μάθηση θα είναι πιο επιτυχημένοι σε έναν κόσμο ταχείας αλλαγής.

Ταυτόχρονα, εντοπίζουμε επίσης ένα σημαντικό εμπόδιο στην υιοθέτηση ενός συλλ αυτοκατευθυνόμενης μάθησης που έχει τις ρίζες του στην παραδοσιακή εκπαίδευση. Η εξάρτησή μας από τους καθηγητές και τα επίσημα πλαίσια μάθησης είναι πολύ μεγάλη. Οι εκπαιδευόμενοι που αναλαμβάνουν τον έλεγχο της εκπαιδευτικής διαδικασίας χρειάζονται εργαλεία για να αξιοποιήσουν τις πιο πολύτιμες πηγές γνώσης (elearningindustry.com, 2021).

4.4.3 Στρατηγικές και συστάσεις για την επίτευξη του στόχου της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης στην εικονική εκπαίδευση

Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να αναλάβουν τον έλεγχο της εκπαίδευσής τους στο διαδίκτυο ακολουθώντας τα βήματα και εφαρμόζοντας τις παρακάτω συστάσεις (Purdue Global, <https://www.purdueglobal.edu/blog/online-learning/online-learning-self-motivation/>):

a) Οργανώστε την προσέγγισή σας:

- Sequence Authentication - επικοινωνία - Ερώτηση: Ακολουθήστε αυτή την ακολουθία για να διασφαλίσετε ότι αλληλεπιδράτε αποτελεσματικά με την ηλεκτρονική πλατφόρμα μάθησης.
- Αποκλεισμός χρόνου: Διαθέστε συγκεκριμένα χρονικά τμήματα στο ημερολόγιό σας για μελέτη, εργασίες και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

b) Αποτελεσματικές συνήθειες μελέτης:

- Επικεντρωθείτε σε μια δραστηριότητα: Αποφύγετε το multitasking, καθώς σύμφωνα με έρευνες μειώνει την αποδοτικότητα και τη γνωστική λειτουργία.
- Εξάλειψη του χαμένου χρόνου: Εντοπίστε και ελαχιστοποιήστε τους περισπασμούς, όπως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα γραπτά μηνύματα και η μη εποικοδομητική περιήγηση στο διαδίκτυο κατά τη διάρκεια των συνεδριών μελέτης.
- Διαχωρίστε τις εργασίες: Διαχωρίστε τα μεγάλα έργα σε μικρότερα, πιο διαχειρίσιμα μέρη για να προχωρήσετε και να ολοκληρώσετε πιο αποτελεσματικά.

c) Σχεδιασμός και στρατηγική:

- Ανάπτυξη μακροπρόθεσμης στρατηγικής: Καθορίστε τους εκπαιδευτικούς σας στόχους και τα σημεία αναφοράς για τη διάρκεια του προγράμματός σας.
- Θέστε βραχυπρόθεσμους στόχους: Διαχωρίστε το μακροπρόθεσμο σχέδιο σε μικρότερους, εφικτούς βραχυπρόθεσμους στόχους.

d) Συνδεθείτε και εμπλακείτε:

- Αλληλεπίδραση με συναδέλφους και εκπαιδευτές: Χρησιμοποιήστε εικονικές πλατφόρμες μάθησης, κοινωνικά δίκτυα, ομάδες συνομιλίας και ομάδες υποστήριξης για να αλληλεπιδράσετε και να συνεργαστείτε με συναδέλφους και εκπαιδευτές.

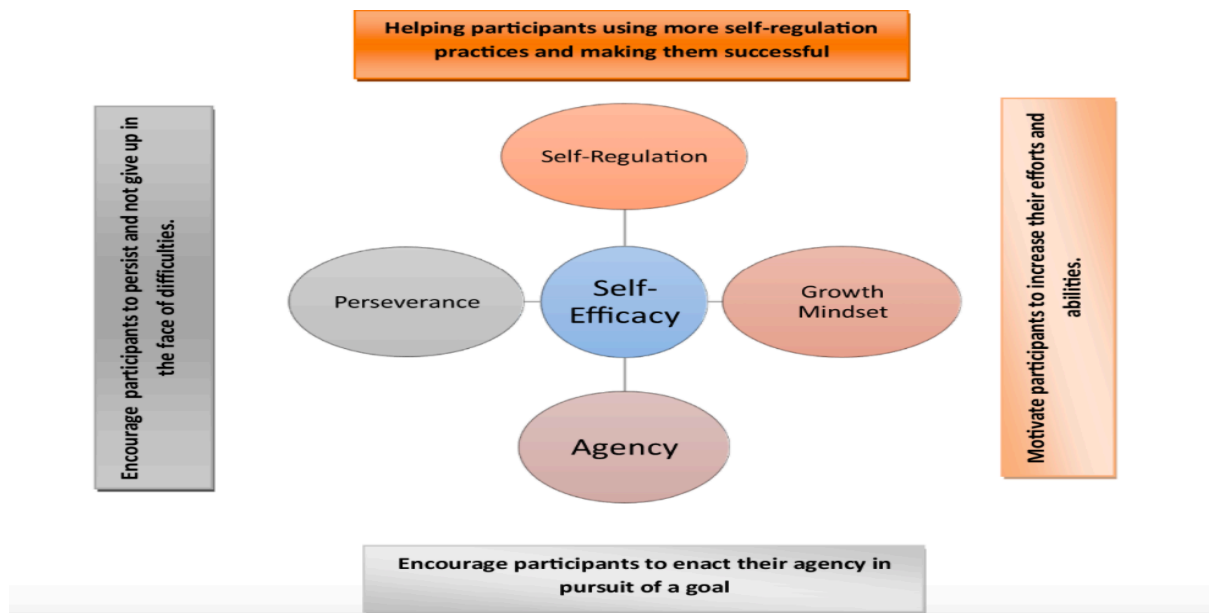
e) Αναστοχασμός και κίνητρα:

- Σκεφτείτε τα κίνητρα: Σκεφτείτε πότε αισθανθήκατε για τελευταία φορά έλλειψη κινήτρων στο διαδικτυακό εκπαιδευτικό σας ταξίδι.
- Προσδιορισμός των παραγόντων επιρροής: Αναγνωρίστε τους παράγοντες που είχαν θετικό αντίκτυπο στο κίνητρό σας να διαπρέψετε στην ηλεκτρονική μάθηση.
- Αντιμετωπίστε τους παράγοντες αποθάρρυνσης: Προσδιορίστε τις κύριες πηγές αποθάρρυνσης και αναπτύξτε στρατηγικές για την αντιμετώπισή τους.

f) Αυτοαποτελεσματικότητα και περιβάλλον:

- Ορισμός της αυτοαποτελεσματικότητας: Κατανοήστε την πίστη σας στην ικανότητά σας να επιτύχετε στις εκπαιδευτικές σας προσπάθειες.

Σχήμα Οφέλη/αποτελέσματα της αυτοαποτελεσματικότητας (Kundu, 2020)

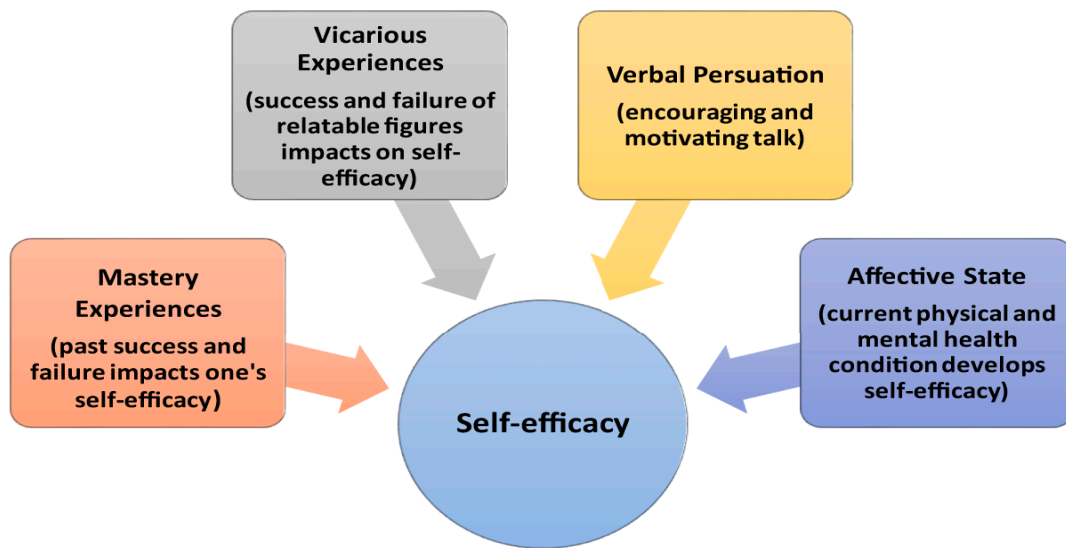
- Σκεφτείτε το περιβάλλον: Αναγνωρίστε πώς το περιβάλλον σας, τόσο το φυσικό όσο και το ψυχικό, μπορεί να επηρεάσει την αυτοαποτελεσματικότητα και τη συνολική απόδοση.

Σχήμα Επίδραση του περιβάλλοντος στην αυτοαποτελεσματικότητα (Kundu, 2020)

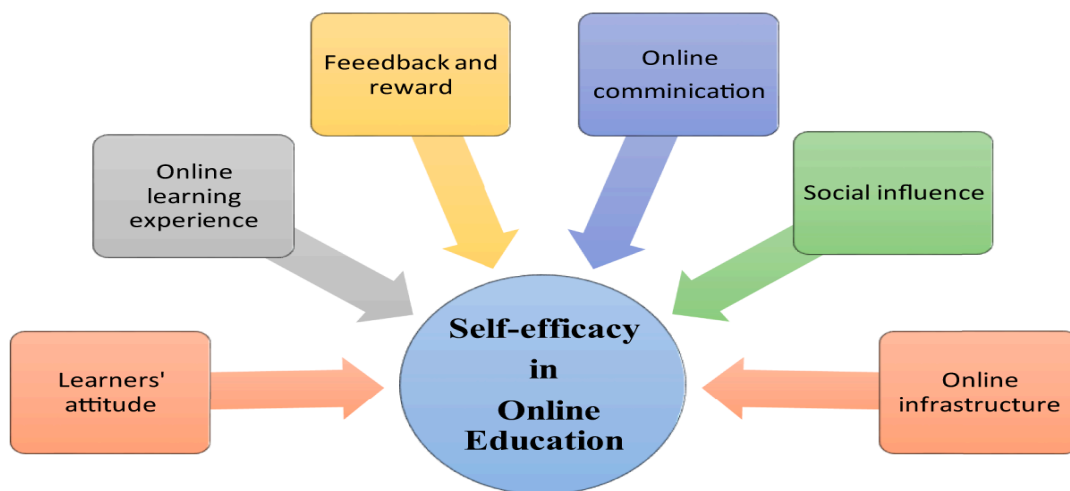
		ENVIRONMENT		S E L F - E F F I C A C Y
		Positive	Negative	
High	Successful	Effort maximization		
Low	Apathy and demotivation	Depression		

Με την ενσωμάτωση αυτών των βημάτων και συμβουλών στην προσέγγισή σας για την ηλεκτρονική μάθηση, μπορείτε να αναλάβετε προληπτικό ρόλο στη διαχείριση της μαθησιακής σας εμπειρίας, να ενισχύσετε τα κίνητρα και να επιτύχετε τους εκπαιδευτικούς σας στόχους. Να θυμάστε ότι η δέσμευση, η πειθαρχία και η αυτογνωσία παίζουν βασικό ρόλο στην αποτελεσματική επίβλεψη της μάθησής σας.

Σχήμα Κύριες πηγές αυτοαποτελεσματικότητας (Kundu, 2020)

Σχήμα, Παράγοντες που επηρεάζουν την αυτοαποτελεσματικότητα στη διαδικτυακή εκπαίδευση (Kundu, 2020)

4.5 Εμπόδια στη διαδικτυακή μάθηση

Στην ηλεκτρονική μάθηση, τα άτομα με αναπηρία και οι εκπαιδευτές, οι κοινωνικοί λειτουργοί και τα άτομα υποστήριξης αντιμετωπίζουν μια σειρά από εμπόδια, όπως:

1. Έλλειψη προσβάσιμου υλικού:

Αυτό το εμπόδιο αναφέρεται στην απουσία ή ανεπάρκεια μαθησιακού υλικού προσαρμοσμένου για άτομα με αναπηρίες. Το υλικό αυτό μπορεί να περιλαμβάνει έγγραφα, παρουσιάσεις ή διαδικτυακές πηγές που δεν έχουν δημιουργηθεί με προσοχή στις ειδικές ανάγκες των ατόμων αυτών. Η έλλειψη προσβασιμότητας μπορεί να καταστήσει τη μάθηση δύσκολη ή και αδύνατη για τα άτομα αυτά.

2. Μη προσβάσιμα συστήματα διαχείρισης μάθησης (LMS):

Πρόκειται για διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης (όπως το Moodle ή το Blackboard) που δεν έχουν σχεδιαστεί με χαρακτηριστικά και λειτουργίες που να εξασφαλίζουν την προσβασιμότητα για όλους τους χρήστες. Η έλλειψη συμβατότητας με υποστηρικτικές τεχνολογίες, η έλλειψη σαφούς δομής ή επιλογών προσαρμογής μπορεί να δημιουργήσει εμπόδια στη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία.

3. Έλλειψη υποτίτλων και απομαγνητοφώνησης:

Όταν το βίντεο ή το ηχητικό υλικό δεν συνοδεύεται από υπότιτλους ή απομαγνητοφώνηση, τα άτομα με προβλήματα ακοής ή που χρησιμοποιούν τεχνολογία ανάγνωσης ομιλίας δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στο πληροφοριακό περιεχόμενο που παρουσιάζεται. Αυτό το εμπόδιο επηρεάζει ιδιαίτερα τα άτομα με προβλήματα ακοής ή όρασης.

4. Πλοήγηση και σύνθετες δομές:

Οι διαδικτυακές πλατφόρμες μπορεί να γίνουν απρόσιτες όταν έχουν περίπλοκη πλοήγηση ή ασαφή δομή. Τα άτομα με γνωστικές αναπηρίες ή δυσκολίες στην πλοήγηση στο διαδίκτυο μπορεί να δυσκολεύονται να βρουν και να χρησιμοποιήσουν το περιεχόμενο.

5. Περιορισμένη διαδραστικότητα για ορισμένες αναπηρίες:

Τα διαδικτυακά μαθήματα που βασίζονται στην αλληλεπίδραση, όπως η συμπλήρωση εντύπων ή η συμμετοχή σε συζητήσεις, μπορεί να είναι δύσκολο να χρησιμοποιηθούν από άτομα με γνωστικές ή αναπτυξιακές αναπηρίες. Μπορεί να δυσκολεύονται να αλληλεπιδράσουν με το υλικό και να συμμετάσχουν ενεργά στα μαθήματα.

6. Πολύπλοκες αξιολογήσεις και εξετάσεις:

Οι διαδικτυακές εξετάσεις ή τα τεστ που είναι πολύπλοκα ή δεν έχουν σχεδιαστεί για να καλύπτουν τις ανάγκες των διαφόρων τύπων αναπηρίας μπορούν να δημιουργήσουν σημαντικά εμπόδια. Τα άτομα με αναπηρίες μπορεί να δυσκολεύονται να συμπληρώσουν ή να κατανοήσουν ορισμένους τύπους αξιολογήσεων.

7. Το ψηφιακό χάσμα και η πρόσβαση στην τεχνολογία:

Τα άτομα με αναπηρίες μπορεί να δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση σε συσκευές ή συνδέσεις στο διαδίκτυο που απαιτούνται για τη συμμετοχή σε διαδικτυακά μαθήματα.

8. Έλλειψη κατάρτισης των εκπαιδευτών:

Οι εκπαιδευτές/εκπαιδευτές που δεν είναι εξοικειωμένοι με τις προσβάσιμες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας μπορεί να παρέχουν υλικό και οδηγίες που δεν είναι κατάλληλες για τα

άτομα με αναπηρία. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε απογοήτευση και μαθησιακές δυσκολίες για αυτούς τους μαθητές.

Αντιμετωπίζοντας αυτά τα πιθανά εμπόδια, οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να βελτιώσουν την προσβασιμότητα και τη συμμετοχικότητα των διαδικτυακών μαθημάτων και των μαθησιακών εμπειριών τους για τα άτομα με αναπηρίες.

Πηγές:

World Wide Web (W3C), (2008), Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0, <https://www.w3.org/TR/WCAG20/>

World Wide Web (W3C), (2016), Diverse Abilities and Barriers, <https://www.w3.org/WAI/people-use-web/abilities-barriers/>

NCDEAE - Το Εθνικό Κέντρο για την Αναπηρία και την Πρόσβαση στην Εκπαίδευση, <https://ncdae.org/projects/past/>

4.6 Αξιολόγηση του επιπέδου αναπηρίας

Η αξιολόγηση της αναπηρίας διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στο σχεδιασμό ενός ενταξιακού και αποτελεσματικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος για μαθητές με ειδικές ανάγκες. Αυτό το βασικό βήμα επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τις ατομικές ανάγκες των μαθητών και να προσαρμόσουν τις μεθόδους διδασκαλίας ώστε να μεγιστοποιήσουν τη μάθηση. Η αξιολόγηση αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, ευαίσθητη και να λαμβάνει υπόψη της όλο το φάσμα των αναγκών και των ικανοτήτων των μαθητών.

Στα επόμενα βήματα, θα διερευνήσουμε τον τρόπο εντοπισμού και αξιολόγησης των τύπων και των επιπέδων αναπηρίας, καθώς και τις σχετικές πηγές για περαιτέρω πληροφορίες.

1. Αναγνώριση αναπηριών:

Προσδιορίστε τους τύπους αναπηριών που μπορεί να έχουν οι μαθητές, όπως οπτικές, ακουστικές, μαθησιακές, σωματικές ή νευρολογικές αναπηρίες.

2. Συλλογή πληροφοριών:

Συγκεντρώστε λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε μαθητή, συμπεριλαμβανομένων ιατρικών εκθέσεων, προηγούμενων αξιολογήσεων και ανατροφοδότησης από την οικογένεια ή ειδικούς.

3. Τυποποιημένες αξιολογήσεις:

Χρησιμοποιήστε τυποποιημένα όργανα ή εξειδικευμένα τεστ για την αξιολόγηση των ακαδημαϊκών, λειτουργικών και προσαρμοστικών δεξιοτήτων των μαθητών.

4. Παρατηρήσεις και αλληλεπιδράσεις:

Να παρατηρεί τη συμπεριφορά και τις επιδόσεις των μαθητών στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Αναλύστε τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν με τους συμμαθητές τους και ανταποκρίνονται σε διάφορες μαθησιακές δραστηριότητες.

5. Διεπιστημονική συνεργασία:

Συνεργαστείτε με ειδικούς σε τομείς όπως η υγεία, η εργοθεραπεία ή η λογοθεραπεία για να αποκτήσετε μια ευρύτερη οπτική των αναγκών των μαθητών.

Πηγές:

- Best-universities.net, Διαδικτυακή μάθηση για φοιτητές με αναπηρίες. link <https://best-universities.net/resources/online-college-learning-for-students-with-disabilities/>
- Αμερικανική Ένωση Μαθησιακών Δυσκολιών - LDA, ldaamerica.org Η διαδικασία αξιολόγησης μαθησιακών δυσκολιών ενηλίκων <https://ldaamerica.org/info/adult-learning-disability-assessment-process/>
- Salvia, J., Ysseldyke, J., Bolt, S. (2010), Assessment in Special and Inclusive Education, link https://www.researchgate.net/publication/230853249_Assessment_in_Special_and_Inclusive_Education
- Wendy W. Murawski, W.W., Hughes, C. E., (2009), Response to Intervention, Collaboration, and Co-Teaching: A Logical Combination for Successful Systemic Change DOI <http://dx.doi.org/10.3200/PSFL.53.4.267-277>

Η αξιολόγηση του επιπέδου της αναπηρίας στο εκπαιδευτικό πλαίσιο είναι απαραίτητη για να εξασφαλιστεί μια χωρίς αποκλεισμούς και προσαρμοσμένη προσέγγιση της μάθησης για κάθε μαθητή. Στη Ρουμανία και στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν πόροι και κατευθυντήριες γραμμές που μπορούν να υποστηρίξουν την προσαρμοσμένη εκπαίδευση για μαθητές με αναπηρία. Ακολουθούν ορισμένες προτεινόμενες πηγές:

Χρήσιμοι πόροι και σύνδεσμοι

- Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας (ΜΕΕ) - Υπηρεσία Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης: Η υπηρεσία αυτή παρέχει κατευθυντήριες γραμμές και πόρους για την ένταξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες στο ρουμανικό εκπαιδευτικό σύστημα.
[Επίσημη ιστοσελίδα του ΜΕΕ - Σχολική Ένταξη](#)
- Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης και Εξετάσεων (CNEE): Εδώ μπορείτε να βρείτε πληροφορίες σχετικά με τις πιθανές προσαρμογές των εθνικών εξετάσεων για μαθητές με αναπηρία.
[Επίσημος δικτυακός τόπος CNEE](#)

- Ένωση "Save the Children" Ρουμανία: Η οργάνωση αυτή παρέχει πόρους και πληροφορίες σχετικά με την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και την υποστήριξη παιδιών με αναπηρίες.
[Επίσημη ιστοσελίδα "Save the Children" Ρουμανία](#)

Οργανισμοί και θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τις Ειδικές Ανάγκες και την Ενταξιακή Εκπαίδευση: Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τις Ειδικές Ανάγκες και την Ενταξιακή Εκπαίδευση παρέχει εκθέσεις, μελέτες και πόρους για τη βελτίωση της ενταξιακής εκπαίδευσης στην Ευρώπη.
[Επίσημος δικτυακός τόπος Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τις Ειδικές Ανάγκες και την Ενταξιακή Εκπαίδευση](#)
- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA): Ο οργανισμός αυτός παρέχει εκθέσεις και αναλύσεις σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
[Επίσημος δικτυακός τόπος Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Εκπαίδευση και κατάρτιση: Εκπαίδευση και Κατάρτιση: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει πληροφορίες και πρωτοβουλίες σχετικά με την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και τις ειδικές ανάγκες στο ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πλαίσιο.
[Επίσημη ιστοσελίδα Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Εκπαίδευση και Κατάρτιση](#)
- Ευρωπαϊκή Ένωση για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (ΕΑΕΑ): ΕΑΕΑ παρέχει πληροφορίες και πόρους για την εκπαίδευση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένων των ενηλίκων με ειδικές ανάγκες.
[Πηγές εκπαίδευσης ενηλίκων από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την Εκπαίδευση Ενηλίκων](#)
- Παγκόσμια Εκπαίδευση - Ενήλικες με αναπηρίες: Παγκόσμια Εκπαίδευση: Η Παγκόσμια Εκπαίδευση παρέχει πόρους και οδηγούς για τους επαγγελματίες που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων με αναπηρίες σε παγκόσμιο επίπεδο.
[Πόροι για την εκπαίδευση ενηλίκων με αναπηρίες από την Παγκόσμια Εκπαίδευση](#)
- Ισότητα των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση (DEE): Η οργάνωση αυτή επικεντρώνεται στην προώθηση της ισότιμης εκπαίδευσης για τα άτομα με αναπηρία και παρέχει πόρους για ενήλικες με ειδικές ανάγκες.
[Επίσημη ιστοσελίδα Η ισότητα των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση](#)

Οι πόροι αυτοί μπορούν να παρέχουν καθοδήγηση και υποστήριξη για την ανάπτυξη και εφαρμογή κατάλληλων μεθόδων για την αξιολόγηση του βαθμού αναπηρίας και την ανάλογη προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας.

4.7 Προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας

Υπάρχουν διάφορες παιδαγωγικές προσεγγίσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαδικτυακά μαθήματα για άτομα με αναπηρίες. Σε αυτές περιλαμβάνονται:

- a) *Χρήση υποστηρικτικής τεχνολογίας.* Αυτό μπορεί να βοηθήσει τα άτομα με αναπηρίες να έχουν πρόσβαση και να συμμετέχουν σε διαδικτυακά μαθήματα. Παραδείγματα υποστηρικτικής τεχνολογίας περιλαμβάνουν:
 - προγράμματα ανάγνωσης οθόνης για τυφλά ή μερικώς βλέποντα άτομα
 - διεπαφές πρόσβασης για άτομα με σωματικές αναπηρίες
 - μηχανική μετάφραση για άτομα με προβλήματα ακοής ή ομιλίας
 - λογισμικό αναγνώρισης φωνής

- b) *Προσαρμογή του περιεχομένου του μαθήματος.* Το περιεχόμενο του μαθήματος μπορεί να προσαρμοστεί ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Ορισμένες προτάσεις για προσαρμογή:
 - χρησιμοποιούν απλή και σαφή γλώσσα
 - παροχή υπότιτλων ή μεταγράφων για βίντεο
 - παρουσίαση υλικού σε διάφορες μορφές (π.χ. κείμενο, ήχος, βίντεο)
 - δίνοντας επιπλέον χρόνο για την ολοκλήρωση των καθηκόντων

- c) *Χρήση μεθόδων ενεργητικής μάθησης.* Αυτές περιλαμβάνουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία μάθησης. Αυτό μπορεί να είναι επωφελές για τα άτομα με αναπηρίες, καθώς μπορεί να τα βοηθήσει να παραμείνουν αφοσιωμένα και να μάθουν πιο αποτελεσματικά. Παραδείγματα ενεργητικών μεθόδων μάθησης περιλαμβάνουν:
 - ομαδικές συζητήσεις
 - ομαδικές εργασίες
 - προσομοιώσεις
 - παιχνίδια ρόλων

- d) *Παροχή εξατομικευμένης/συμπληρωματικής υποστήριξης.* Τα άτομα με αναπηρίες μπορεί να χρειάζονται εξατομικευμένη υποστήριξη για να επιτύχουν στα διαδικτυακά μαθήματα. Η υποστήριξη αυτή μπορεί να παρέχεται από τον καθηγητή, τον βοηθό διδασκαλίας ή έναν καθηγητή. Παραδείγματα εξατομικευμένης υποστήριξης:
 - ατομικές συναντήσεις με τον εκπαιδευτικό
 - βοήθεια στην ολοκλήρωση των καθηκόντων
 - παροχή ανατροφοδότησης
 - ομάδες υποστήριξης

Με τη χρήση αυτών των παιδαγωγικών προσεγγίσεων, τα διαδικτυακά μαθήματα μπορούν να γίνουν πιο προσβάσιμα και χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρίες. Τα διαδικτυακά μαθήματα μπορούν να αποτελέσουν έναν αποτελεσματικό τρόπο μάθησης και αποφοίτησης. Όμως είναι σημαντικό να προσαρμόζονται και να παρέχουν πρόσθετη υποστήριξη για να διασφαλιστεί η επιτυχία όλων των μαθητών.

4.8 Προσαρμοσμένες μαθησιακές δραστηριότητες

Οι μαθησιακές δραστηριότητες είναι δραστηριότητες που θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης, είτε ως σύνολο πρακτικών ασκήσεων είτε ως παραδείγματα που χρησιμεύουν για την ανάδειξη ζητημάτων που σχετίζονται με την πρακτική εφαρμογή των όσων μαθαίνονται στη θεωρία. Οι μαθησιακές δραστηριότητες μπορούν να έχουν διάφορες μορφές, αλλά πρέπει να επιλέγονται με τέτοιο τρόπο ώστε ο συμμετέχων να έχει επίγνωση ότι κάνει κάτι που σχετίζεται άμεσα με τις ικανότητες που εκπαιδεύονται.

Κατά την προετοιμασία των μαθησιακών δραστηριοτήτων, εκείνοι που καθορίζουν το περιεχόμενο του προγράμματος πρέπει να βασίζονται στις απαιτήσεις του επαγγελματικού προτύπου και στα αναγνωρισμένα σημεία αναφοράς.

Οι αρχές των μαθησιακών δραστηριοτήτων είναι:

- Οι μαθησιακές δραστηριότητες θα πρέπει να εμπλέκουν τον συμμετέχοντα σε μια ποικιλία ενεργητικών μαθησιακών εμπειριών ως τρόπο απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων.
- Η αλληλουχία των μαθησιακών δραστηριοτήτων θα πρέπει να είναι δομημένη από το απλό στο σύνθετο, από τη θεωρία στην πράξη, αλλά και από την πράξη στη θεωρία.
- Οι μαθησιακές δραστηριότητες θα πρέπει να προσφέρουν στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα να επιλέξουν τον καταλληλότερο τρόπο μάθησης.

Πηγές:

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, Οδηγός για το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, 2018.

Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, 2010.

Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Κατευθυντήριες γραμμές για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, 2012.

Είναι σημαντικό οι διαδικτυακές μαθησιακές δραστηριότητες να προσαρμόζονται στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, καθώς αυτό θα τα βοηθήσει να συμμετέχουν στα μαθήματα και να επιτύχουν τους μαθησιακούς τους στόχους. Είναι επίσης σημαντικό να θυμόμαστε ότι κάθε άτομο με αναπηρία είναι διαφορετικό και μπορεί να έχει διαφορετικές ανάγκες. Επομένως, είναι σημαντικό να υπάρχει μεγάλη ευελιξία για την εφαρμογή μαθησιακών δραστηριοτήτων προσαρμοσμένων στις ατομικές ανάγκες των εκπαιδευομένων.

Ακολουθούν ορισμένες προτάσεις για μαθησιακές δραστηριότητες προσαρμοσμένες στο πλαίσιο των διαδικτυακών μαθημάτων για άτομα με αναπηρίες:

- *Ηχητικές αναγνώσεις:* Για τα άτομα με προβλήματα όρασης, είναι σημαντικό να παρέχεται το περιεχόμενο του μαθήματος και με τη μορφή ακουστικών αναγνώσεων. Αυτό μπορεί να γίνει παρέχοντας απομαγνητοφωνήσεις των μαθημάτων ή ηχογραφώντας τα μαθήματα και προσφέροντάς τα ως αρχεία ήχου.
- *Υπότιτλοι:* Για τα άτομα με προβλήματα ακοής, είναι σημαντικό να παρέχεται το περιεχόμενο του μαθήματος και με τη μορφή υπότιτλων. Αυτό μπορεί να γίνει με την παροχή υπότιτλων για βίντεο ή ηχογραφήσεις μαθημάτων.
- *Ερμηνευτές:* Για άτομα με προβλήματα ακοής ή ομιλίας, είναι σημαντικό να παρέχονται υπηρεσίες διερμηνείας κατά τη διάρκεια διαδικτυακών μαθημάτων. Αυτό μπορεί να γίνει με την παροχή διερμηνέων νοηματικής γλώσσας, διερμηνέων ομιλίας ή διερμηνέων νοηματικής γλώσσας.
- *Προσβάσιμα υλικά:* Για τα άτομα με σωματικές αναπηρίες, είναι σημαντικό να παρέχεται προσβάσιμο υλικό σε ηλεκτρονική μορφή. Αυτό μπορεί να γίνει με την παροχή εγγράφων σε μορφή PDF, παρουσιάσεων σε μορφή PowerPoint ή βίντεο σε μορφή MP4.
- *Παρατάση:* Για τα άτομα με αναπηρίες, είναι σημαντικό να παρέχεται επιπλέον χρόνος για την ολοκλήρωση των εργασιών του μαθήματος. Αυτό μπορεί να γίνει δίνοντας παρατάσεις στις προθεσμίες ή παρέχοντας περισσότερες ευκαιρίες συμμετοχής σε συζητήσεις ή δραστηριότητες.
- *Πρόσθετη υποστήριξη:* Για τα άτομα με αναπηρία, είναι σημαντικό να παρέχεται πρόσθετη υποστήριξη. Αυτό μπορεί να γίνει προσφέροντας προσωπική βοήθεια, παρέχοντας πρόσθετο υλικό ή προσφέροντας ευκαιρίες για συζήτηση με έναν καθηγητή ή σύμβουλο.

Αυτές είναι μερικές μόνο ιδέες για την προσαρμογή των μαθησιακών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των διαδικτυακών μαθημάτων για άτομα με αναπηρίες. Είναι σημαντικό να λαμβάνετε υπόψη σας τις ειδικές ανάγκες των εκπαιδευομένων σας κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση διαδικτυακών μαθημάτων. Θέλετε να μάθετε περισσότερα σχετικά με τον τρόπο προσαρμογής των δραστηριοτήτων στις ανάγκες των εκπαιδευομένων με αναπηρίες; Σας προτείνουμε τους ακόλουθους πόρους:

Ταμείο Εκπαίδευσης και Υπεράσπισης των Δικαιωμάτων των Αναπήρων (DREDF): DREDF:

Το DREDF είναι ένας εθνικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός που αγωνίζεται για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Ο δικτυακός τόπος του DREDF περιέχει μια ενότητα αφιερωμένη στην εκπαιδευτική προσβασιμότητα, η οποία περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο προσαρμογής των διαδικτυακών μαθημάτων για τα άτομα με αναπηρίες. Web:

<https://www.dredf.org/>

Εθνικό Κέντρο για τον Καθολικό Σχεδιασμό για τη Μάθηση (UDL): UDL είναι ένα μοντέλο που επικεντρώνεται στη δημιουργία προσβάσιμων μαθησιακών περιβαλλόντων για όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από τις αναπηρίες τους. Ο δικτυακός τόπος UDL περιέχει πόρους για τον τρόπο εφαρμογής των αρχών UDL σε διαδικτυακά μαθήματα. Δικτυακός τόπος

<https://www.udlcenter.org/>

Κέντρο Προσβάσιμης Τεχνολογίας (CAT): Το CAT είναι ένα κέντρο πόρων για άτομα με αναπηρίες που παρέχει πληροφορίες και βοήθεια σχετικά με την προσβάσιμη τεχνολογία. Ο δικτυακός τόπος του CAT περιέχει πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο προσαρμογής του περιεχομένου των διαδικτυακών μαθημάτων για άτομα με οπτικές, ακουστικές ή σωματικές αναπηρίες. Web: <https://www.c4at.org/>

4.8.1 Μέθοδοι επαυξητικής και εναλλακτικής επικοινωνίας (AAC)

Η εναλλακτική επαυξητική και εναλλακτική επικοινωνία (AAC) είναι ένας ευρύς όρος που αναφέρεται σε οποιαδήποτε μέθοδο επικοινωνίας που χρησιμοποιείται για να συμπληρώσει ή να αντικαταστήσει την ομιλία. Η AAC μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άτομα που έχουν δυσκολίες στην ομιλία λόγω διαφόρων παθήσεων, όπως ο αυτισμός, η εγκεφαλική παράλυση ή η αφασία.

Κατά την ανάπτυξη ενός οδηγού για τους κοινωνικούς λειτουργούς που διδάσκουν διαδικτυακά μαθήματα σε άτομα με αναπηρίες, είναι σημαντικό να εξεταστούν οι εναλλακτικές μέθοδοι επικοινωνίας ώστε να εξασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή προσβασιμότητα του υλικού και των πληροφοριών. Αυτές οι μέθοδοι περιλαμβάνουν:

Νοηματική γλώσσα: Η νοηματική γλώσσα μπορεί να είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος επικοινωνίας για τους κωφούς ή βαρήκοους. Η ενσωμάτωση βίντεο με διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα σε διαδικτυακά μαθήματα μπορεί να βοηθήσει στη μετάδοση πληροφοριών σε προσβάσιμη μορφή. Η παροχή απομαγνητοφώνησης ή υποτίτλων για τα βίντεο μπορεί επίσης να είναι χρήσιμη για όσους έχουν μερική γνώση της νοηματικής γλώσσας ή επιθυμούν να την μάθουν. Η νοηματική γλώσσα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άτομα που είναι κωφά ή βαρήκοα, καθώς και από άτομα που έχουν δυσκολίες στην ομιλία.

Διαβάστε περισσότερα στο <https://napacenter.org/aac-autism/>

Τεχνολογίες ομιλίας: Για άτομα με προβλήματα ομιλίας ή διαταραχές επικοινωνίας, οι τεχνολογίες ομιλίας μπορεί να είναι εξαιρετικά ευεργετικές. Η χρήση λογισμικού σύνθεσης ομιλίας ή βοηθητικών συσκευών επικοινωνίας μπορεί να επιτρέψει στα άτομα αυτά να συμμετέχουν ενεργά σε διαδικτυακά μαθήματα. Είναι σημαντικό να παρέχεται εκπαίδευση και υποστήριξη για τη σωστή χρήση αυτών των τεχνολογιών.

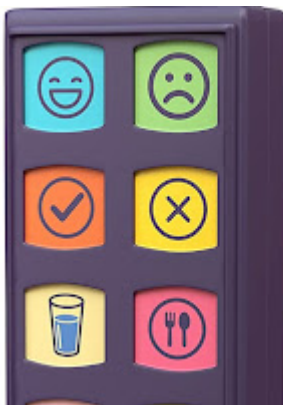
- **Συσκευές παραγωγής ομιλίας (SGD):** Είναι ηλεκτρονικές συσκευές που παράγουν ομιλία. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την πληκτρολόγηση κειμένου, το οποίο στη συνέχεια εκφωνείται από τη συσκευή. Οι SGD μπορούν να είναι πολύ ισχυρά εργαλεία και μπορούν να προσαρμοστούν ώστε να καλύπτουν τις ατομικές ανάγκες του χρήστη. [Εικόνα συσκευών παραγωγής ομιλίας (SGDi) για την AAK] Διαβάστε περισσότερα στο <https://aacspeechclinic.com/what-is-a-speech-generating-device/>

- **Βοηθήματα στοματικής κίνησης:** Είναι συσκευές που βοηθούν τα άτομα με προβλήματα ομιλίας να παράγουν ομιλία. Τα στοματικά κινητικά βοηθήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της άρθρωσης, της προφοράς και της ευχέρειας.

Διαβάστε περισσότερα στο

<https://www.speechpathologygraduateprograms.org/2017/11/top-10-aac-augmentative-and-alternative-communication-devices/>

Εναλλακτικό κείμενο και οπτικό υλικό: Για τα άτομα με προβλήματα όρασης ή γνωστικές αναπηρίες, η παροχή γραπτού υλικού σε μορφή που είναι εύκολα αναγνώσιμη και κατανοητή μπορεί να είναι απαραίτητη. Η χρήση κειμενικών περιγραφών για εικόνες και γραφικά βοηθά επίσης στη μετάδοση του περιεχομένου για τα άτομα με οπτικές αναπηρίες.

- **Σύμβολα σε εικόνες:** Τα σύμβολα σε εικόνες είναι ένας τύπος οπτικής επικοινωνίας που χρησιμοποιεί εικόνες ή σύμβολα για την αναπαράσταση λέξεων ή εννοιών. Τα σύμβολα σε εικόνες μπορούν να χρησιμοποιηθούν με διάφορους τρόπους, όπως σε πίνακες επικοινωνίας, σε βιβλία ή σε υπολογιστές. <https://www.opensymbols.org/>

Η καλύτερη μέθοδος ΑΚΚ για ένα συγκεκριμένο άτομο εξαρτάται από τις ανάγκες και τις προτιμήσεις του. Είναι σημαντικό να συνεργαστείτε με έναν λογοθεραπευτή για να βρείτε την καταλληλότερη μέθοδο για κάθε άτομο ξεχωριστά. Αυτό τους δίνει την ευκαιρία να επικοινωνούν με τις οικογένειες, τους φίλους και τους συναδέλφους τους και μπορούν να ζήσουν πιο ανεξάρτητη και ικανοποιητική ζωή.

Πηγή:

- CAST - The Center for Applied Specialized Technology , Κατευθυντήριες γραμμές για τον καθολικό σχεδιασμό της μάθησης <https://udlguidelines.cast.org/>
- ASHA - American Speech-Language-Hearing Association, Επαγγελματική και Εναλλακτική Επικοινωνία (AAC) <https://www.asha.org/njc/aac/>
- WebAIM <https://webaim.org/resources/>

4.8.2 Αλληλεπίδραση, συμμετοχή και αξιολόγηση

Αλληλεπίδραση και συμμετοχή

Προκειμένου να προωθηθεί η αλληλεπίδραση και η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στο επιγραμμικό περιβάλλον, μπορούν να υιοθετηθούν στρατηγικές που βασίζονται στις αρχές της προσβασιμότητας και της συμπερίληψης. Αυτές επικεντρώνονται στη διευκόλυνση της ενεργού συμμετοχής και της αποτελεσματικής μάθησης, παρά την ποικιλομορφία των ατομικών αναγκών:

Πρώτον, η ανοιχτή και συνειδητή επικοινωνία παίζει καθοριστικό ρόλο. Η χρήση προτιμώμενων μεθόδων επικοινωνίας, όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, η συνομιλία ή η τηλεδιάσκεψη, διευκολύνει τη ρευστή ανταλλαγή πληροφοριών και υποστήριξης. Είναι σημαντικό οι φοιτητές να γνωρίζουν τους διαθέσιμους πόρους και τις υπηρεσίες υποστήριξης, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της διαδικτυακής μάθησης με αυτοπεποίθηση.

Μια άλλη κρίσιμη πτυχή είναι η παροχή προσβάσιμου και ποικίλου υλικού. Η παροχή περιεχομένου μαθημάτων σε πολλαπλές μορφές, όπως κείμενο, ήχος και βίντεο με υπότιτλους, αυξάνει την προσβασιμότητα και διαφοροποιεί τους τρόπους απορρόφησης των πληροφοριών. Ταυτόχρονα, η συμμόρφωση με τα πρότυπα προσβασιμότητας στον ιστό, όπως οι Οδηγίες για την Προσβασιμότητα του Περιεχομένου του Ιστού (WCAG), διασφαλίζει ότι το υλικό είναι προσβάσιμο χωρίς δυσκολία από όλους τους φοιτητές.

Η χρήση προσβάσιμων πλατφορμών και τεχνολογιών συμπληρώνει το φάσμα των στρατηγικών. Η επιλογή διαδικτυακών εκπαιδευτικών πλατφορμών που υποστηρίζουν υποστηρικτικές τεχνολογίες, διευκολύνουν την προσαρμογή του περιεχομένου και επιτρέπουν την ευελιξία στις αλληλεπιδράσεις αποτελεί σημαντικό κλειδί για μια εκπαιδευτική εμπειρία χωρίς αποκλεισμούς. Επιπλέον, η βελτιστοποίηση των πόρων που χρησιμοποιούνται για την προσβασιμότητα ενισχύει την εμπλοκή και τη συμμετοχή των φοιτητών.

Τέλος, η ενθάρρυνση της συζήτησης και της συνεργασίας μέσω εικονικών ομάδων συζήτησης παρέχει έναν ασφαλή και ενθαρρυντικό χώρο για αλληλεπίδραση και ανταλλαγή ιδεών. Η δυνατότητα υποβολής ερωτήσεων και ανώνυμων ερωτημάτων ενθαρρύνει τη συμμετοχή όλων των φοιτητών, αίροντας πιθανές αναστολές. Η συνεχής ανατροφοδότηση και η ενεργός υποστήριξη συμπληρώνουν αυτή την προσέγγιση, παρέχοντας στους φοιτητές μια σταθερή βάση για συνεχή βελτίωση και ανάπτυξη στο διαδικτυακό περιβάλλον.

Πηγές:

CAST - Το Κέντρο Εφαρμοσμένης Εξειδικευμένης Τεχνολογίας, Κατευθυντήριες γραμμές καθολικού σχεδιασμού για τη μάθηση <https://udlguidelines.cast.org/>

Αξιολόγηση

Για να προσαρμόσετε τις μεθόδους αξιολόγησης στο διαδικτυακό περιβάλλον ώστε να αντικατοπτρίζουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτούν τα άτομα με αναπηρία, μπορείτε να εξετάσετε τα εξής:

- **Διάφορες επιλογές αξιολόγησης:**
Προσφέρετε πολλαπλές επιλογές αξιολόγησης, όπως γραπτές εξετάσεις, εργασίες, παρουσιάσεις βίντεο ή ψηφιακά χαρτοφυλάκια, ώστε οι μαθητές να μπορούν να επιλέξουν τη μέθοδο που τους εξυπηρετεί καλύτερα.
- **Επιπλέον χρόνος ή διαλείμματα:**
Δώστε επιπλέον χρόνο για την ολοκλήρωση των αξιολογήσεων ή επιτρέψτε διαλείμματα κατά τη διάρκεια των αξιολογήσεων, ώστε οι μαθητές με ειδικές ανάγκες να μπορούν να εργαστούν με τον δικό τους ρυθμό.
- **Συμμετοχικότητα σε σενάρια:**
Βεβαιωθείτε ότι τα γραπτά αξιολόγησης είναι απαλλαγμένα από προκαταλήψεις ή διακρίσεις και προσβάσιμα σε όλους τους μαθητές.
- **Λεπτομερής ανατροφοδότηση και ατομική υποστήριξη:**
Παρέχετε λεπτομερή ανατροφοδότηση και ατομική υποστήριξη για τη βελτίωση της απόδοσης. Να είστε ανοιχτοί σε ερωτήσεις και συζητήσεις σχετικά με τις απαιτήσεις αξιολόγησης.

Χρήση ψηφιακών τεχνολογιών στη διαδικασία αξιολόγησης: ένα πλαίσιο βασισμένο στην UDL για τον προσβάσιμο σχεδιασμό της αξιολόγησης

Οι ψηφιακές τεχνολογίες προσφέρουν ευκαιρίες για την αξιολόγηση των προηγμένων γνώσεων και δεξιοτήτων των μαθητών, ιδίως σε τομείς που είναι δύσκολο να αξιολογηθούν με παραδοσιακές μεθόδους. Αυτές οι αξιολογήσεις μπορούν να βελτιώσουν την προσβασιμότητα για τους μαθητές με ειδικές ικανότητες, ενώ παράλληλα εισάγουν πιθανά εμπόδια προσβασιμότητας. Η εφαρμογή των αρχών του καθολικού σχεδιασμού σε εργασίες αξιολόγησης που έχουν ενισχυθεί από την τεχνολογία μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων προσβασιμότητας. Και η κατανόηση των διαφορετικών ικανοτήτων των μαθητών και του τρόπου με τον οποίο αλληλεπιδρούν με τα καθήκοντα είναι ζωτικής σημασίας.

Οι κύριες ιδέες και αρχές που χρησιμοποιούνται για το σχεδιασμό προσβάσιμων αξιολογήσεων, ιδίως εκείνων που ευθυγραμμίζονται με τον Καθολικό Σχεδιασμό για τη Μάθηση (UDL) και τα ζητήματα προσβασιμότητας, περιλαμβάνουν:

Πολλαπλοί τρόποι αναπαράστασης, εμπλοκής και έκφρασης:

Οι αξιολογήσεις θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σε διάφορες μορφές (π.χ. κείμενο, εικόνες, ήχο, βίντεο) ώστε να ανταποκρίνονται στις διαφορετικές μαθησιακές προτιμήσεις και αισθητηριακές ικανότητες. Με αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζουμε ότι οι μαθητές μπορούν να έχουν πρόσβαση και να κατανοούν το περιεχόμενο ανεξάρτητα από τις ατομικές τους ανάγκες.

Οι ελκυστικές αξιολογήσεις κινητοποιούν τους μαθητές προσφέροντας ποικίλες επιλογές και τρόπους αλληλεπίδρασης με το περιεχόμενο, για παράδειγμα παρέχοντας επιλογές για διαφορετικούς τύπους ερωτήσεων, σεναρίων ή έργων που ευθυγραμμίζονται με τα ενδιαφέροντα και τα δυνατά τους σημεία. Για να επιδείξουν την κατανόηση και τις δεξιότητές τους, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν τη μορφή απάντησης που ταιριάζει καλύτερα στις ικανότητές τους. (π.χ. γραπτή, προφορική, οπτική)

Σαφείς οδηγίες και προσδοκίες:

Οι αξιολογήσεις θα πρέπει να έχουν σαφείς και συνοπτικές οδηγίες που να είναι εύκολα κατανοητές. Αυτό βοηθά όλους τους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με γνωστικές ή γλωσσικές δυσκολίες, να κατανοήσουν σωστά τις απαιτήσεις της εργασίας.

Ευελιξία και προσαρμογή:

Σχεδιάστε αξιολογήσεις που επιτρέπουν στους μαθητές να προσαρμόζουν πράγματα όπως το μέγεθος της γραμματοσειράς, την αντίθεση χρωμάτων ή τις ρυθμίσεις πλοήγησης. Η προσφορά επιλογών προσαρμογής βοηθά στην προσαρμογή στις ατομικές ανάγκες και προτιμήσεις.

Τεχνολογικές βελτιώσεις:

Η αξιοποίηση της τεχνολογίας μπορεί να βελτιώσει την προσβασιμότητα. Για παράδειγμα, η χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών, όπως τα προγράμματα ανάγνωσης οθόνης ή το λογισμικό αναγνώρισης φωνής, μπορεί να προσφέρει ισότιμες ευκαιρίες στους μαθητές με αναπηρίες.

Μείωση του γνωστικού φορτίου:

Οι αξιολογήσεις θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να ελαχιστοποιούν το γνωστικό φορτίο αποφεύγοντας την περιττή πολυπλοκότητα ή την απόσπαση της προσοχής. Αυτό υποστηρίζει τους μαθητές με γνωστικές αναπηρίες ή δυσκολίες στην επεξεργασία πληροφοριών.

Ανατροφοδότηση και υποστήριξη:

Σχεδιάστε αξιολογήσεις που παρέχουν έγκαιρη και επικοινωνιακή ανατροφοδότηση για την καθοδήγηση της μάθησης και της βελτίωσης των μαθητών. Ενθαρρύνετε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον όπου οι μαθητές μπορούν να ζητούν διευκρινίσεις ή βοήθεια όταν χρειάζεται.

Εξετάστε το εμπόδιο της προσβασιμότητας:

Οι σχεδιαστές θα πρέπει να γνωρίζουν τα πιθανά εμπόδια προσβασιμότητας που μπορεί να προκύψουν ακούσια και να λαμβάνουν προληπτικά μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση της συμβατότητας με υποστηρικτικές τεχνολογίες και την αντιμετώπιση πιθανών αισθητηριακών ή γνωστικών προκλήσεων.

Περιεκτική γλώσσα και εικόνες:

Χρησιμοποιήστε γλώσσα και εικόνες χωρίς αποκλεισμούς και με σεβασμό προς όλους τους μαθητές. Αποφύγετε την ορολογία, τους διφορούμενους όρους ή τις πολιτισμικές αναφορές που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν σύγχυση ή αποκλεισμό.

Οι αρχές αυτές στοχεύουν συλλογικά στη δημιουργία προσβάσιμων και δίκαιων αξιολογήσεων για διαφορετικούς μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρίες. Ενθαρρύνουν τη μετάβαση από την προσέγγιση "ένα μέγεθος για όλους" σε έναν πιο περιεκτικό και ευέλικτο σχεδιασμό αξιολόγησης.

Πηγές:

CAST - Το Κέντρο Εφαρμοσμένης Εξειδικευμένης Τεχνολογίας, Κατευθυντήριες γραμμές καθολικού σχεδιασμού για τη μάθηση <https://udlguidelines.cast.org/>
 Dolan, P.R. & all, (2013), A Universal Design for Learning-based Framework for Designing Accessible Technology-Enhanced Assessments Research Report, DOI <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.16823.85922>
 Salvia, J., Ysseldyke, J., Bolt, S. (2010), Αξιολόγηση: Wadsworth, Cengage Learning

Βιβλιογραφία

1. Anderson, T., (2008). The theory and practice of online learning, AU Press, Athabasca University.
2. ASHA - American Speech-Language-Hearing Association, Επαγγελματική και Εναλλακτική Επικοινωνία (AAC) <https://www.asha.org/njc/aac/>
3. Bandura, A., (1997), Αυτοαποτελεσματικότητα: https://www.academia.edu/28274869/Albert_Bandura_Self_Efficacy_The_Exercise_of_Control_W_H_Freeman_and_Co_1997_pdf.
4. Bandura, (2001), Κοινωνική γνωστική θεωρία: DOI <http://dx.doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1>

5. Biggs, J., (2003) *Constructivist Approaches to Online Learning*. RoutledgeFalmer.
6. Bruner, J. S. (1966). *Προς μια θεωρία της διδασκαλίας*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
7. CAST - Το Κέντρο Εφαρμοσμένης Εξειδικευμένης Τεχνολογίας, Κατευθυντήριες γραμμές καθολικού σχεδιασμού για τη μάθηση <https://udlguidelines.cast.org/>
8. Cerghit, I., (2006), *Μέθοδοι διδασκαλίας*. Iași, Polirom.
9. Cucos, C., (2006), *Παιδαγωγική*. Iași, Polirom
10. De Toni, A.F., De Marchi, S. (2023). *Αυτοοργανωμένα σχολεία: Εκπαιδευτική ηγεσία και καινοτόμα μαθησιακά περιβάλλοντα*. Routledge, Link <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/57614/1/9781000643459.pdf>
11. Dolan, R.P., Burling, K., Harms, M. & all. (2013) *A Universal Design for Learning-based Framework for Designing Accessible Technology-Enhanced Assessments Research Report*. DOI: <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.16823.85922>
12. Doyle, W. (1992). *Πρόγραμμα σπουδών και παιδαγωγική*. In P. Jackson (Ed.), *Handbook of research on curriculum* (pp. 494-526). Νέα Υόρκη: Macmillan.
13. Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Κατάρτισης, (2012), *Κατευθυντήριες γραμμές για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης*.
14. Howard Gardner (1999) *Research-Based Approaches to Online Learning*. Pearson Custom Publishing.
15. Iacob, I.-G., (2018) -*Συγκριτική μελέτη μεταξύ παραδοσιακών και σύγχρονων μεθόδων που χρησιμοποιούνται στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία*. Edict.ro Σύνδεσμος: <https://edict.ro/studiu-comparativ-intre-metodele-traditionale-si-moderne-utilizate-in-procesul-de-predare-invatare/>
16. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, (2010), *Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης*.
17. Jonassen, D., (1999). *Ουσιαστική μάθηση με την τεχνολογία. Συνεργατικές προσεγγίσεις στη διαδικτυακή μάθηση*. ETR Associates.
18. Kundu, A., (2020) - *Προς ένα πλαίσιο για την ενίσχυση της αυτοαποτελεσματικότητας των συμμετεχόντων στη διαδικτυακή εκπαίδευση* <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/AAOUJ-06-2020-0039/full/html>
19. McNeil, J. D. (1986). *Πρόγραμμα σπουδών: Πλήρης εισαγωγή: Μια ολοκληρωμένη εισαγωγή*. Boston: Boston: Brown.
20. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, (2018) *Κατευθυντήριες γραμμές για το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης*
21. Mitra, S., (Feb 2013), *Build a School in the Cloud*, link https://www.ted.com/talks/sugata_mitra_build_a_school_in_the_cloud, retrieved July 2023
22. Murawski, W.W., Hughes, C. E., (2009), *Response to Intervention, Collaboration, and Co-Teaching: A Logical Combination for Successful Systemic Change* DOI <http://dx.doi.org/10.3200/PSFL.53.4.267-277>
23. NCDEAE - Το Εθνικό Κέντρο για την Αναπηρία και την Πρόσβαση στην Εκπαίδευση, <https://ncdae.org/projects/past/>
24. Oprea C.-L., (2008), *Διαδραστικές στρατηγικές διδασκαλίας*, Βουκουρέστι, E.D.P.
25. Roche, S., (2016). *Εκπαίδευση για όλους*: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11159-016-9556-7>.
26. Piaget, J., (1954). *Η κατασκευή της πραγματικότητας στο παιδί*. Νέα Υόρκη: Basic Books.
27. Purdueglobal, (2023) <https://www.purdueglobal.edu/blog/online-learning/online-learning-self-motivation/>
28. Salvia, J., Ysseldyke, J., Bolt, S. (2010), *Assessment in Special and Inclusive Education*, link https://www.researchgate.net/publication/230853249_Assessment_in_Special_and_Inclusive_Education

29. Thompson, S. J., Johnstone, C. J., & Thurlow, M. L. (2002) Universal design applied to large scale assessments (Synthesis Report 44). Minneapolis, MN: Μινεσότα, Εθνικό Κέντρο Εκπαιδευτικών Αποτελεσμάτων. Ανακτήθηκε [σημερινή ημερομηνία], από τον Παγκόσμιο Ιστό: <http://education.umn.edu/NCEO/OnlinePubs/Synthesis44.html>
30. Vygotsky, L. S., (1978) Ο νους στην κοινωνία: Η ανάπτυξη των ανώτερων ψυχολογικών διεργασιών. Cambridge, MA: Harvard University Press.
31. WebAIM <https://webaim.org/resources/>
32. World Wide Web (W3C), (2008), Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0, <https://www.w3.org/TR/WCAG20/>
33. World Wide Web (W3C), (2016), Diverse Abilities and Barriers, <https://www.w3.org/WAI/people-use-web/abilities-barriers/>

Κεφάλαιο 5 - Καθορισμός των μέσων με τα οποία μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι

Σε αυτό το κεφάλαιο κάνουμε μια περιδιάβαση στις έννοιες του μεσαίου όρου της εκπαίδευσης από την κλασική παιδαγωγική προς την επικαιροποίησή του στις νέες παιδαγωγικές που καινοτομούν από το διαδικτυακό περιβάλλον και σχετίζονται με νέα πλαίσια αναφοράς της ψηφιακής ικανότητας του εκπαιδευτή. Στο δεύτερο μέρος αναλύουμε ποια είναι τα χαρακτηριστικά των ψηφιακών μέσων, ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούν στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και ποιες είναι οι πιο σχετικές τυπολογίες για το πλαίσιο της διδασκαλίας. Επιδιώξαμε να παρουσιάσουμε λεπτομερώς ποια είναι τα ψηφιακά μέσα που είναι κατάλληλα για χρήση σε δραστηριότητες κατάρτισης μέσω διαδικτυακών μαθημάτων. Τέλος, επιδιώξαμε να συνοψίσουμε ποιες είναι οι συστάσεις για τον νέο εκπαιδευτικό σχεδιασμό που ενσωματώνει ψηφιακά μέσα σε διαδικτυακά μαθήματα.

***Λέξεις-κλειδιά:** μέσα εκπαίδευσης, πλαίσια ψηφιακών ικανοτήτων, ηλεκτρονική μάθηση, ψηφιακοί εκπαιδευτικοί πόροι, διαδικτυακός εκπαιδευτικός σχεδιασμός*

5.1 Τα μέσα εκπαίδευσης μεταξύ παράδοσης και πραγματικότητας

Το εκπαιδευτικό σύστημα ήταν πάντοτε ευαίσθητο στις τεχνολογικές και κοινωνικοπολιτικές αλλαγές, οδηγώντας στην εξέλιξή του από τη μαγνητοκεντρική εκπαίδευση του κυρίαρχου δασκάλου που κατείχε το μονοπώλιο της γνώσης, στη μαθητοκεντρική εκπαίδευση στην κοινωνία της γνώσης. Σήμερα ο εκπαιδευτικός (δάσκαλος στο εκπαιδευτικό σύστημα ή εκπαιδευτής σε διάφορους τομείς) καλείται να διευκολύνει τη μάθηση και όχι να παραδίδει αναμφισβήτητες γνώσεις.

Έτσι, η τεχνολογική πρόοδος αντανakλάται στο εκπαιδευτικό πλαίσιο μέσω της εισαγωγής ηλεκτρονικών υπολογιστών και της πρόσβασης σε δίκτυα Διαδικτύου για τη μάθηση. Σταδιακά εμφανίστηκαν έννοιες όπως η ηλεκτρονική μάθηση (e-learning) ή η ηλεκτρονική μάθηση (m-learning) σε επίσημο και ανεπίσημο επίπεδο στην εκπαίδευση. Η πανδημία του Covid οδήγησε σε πλήρη επανεξέταση της κλασικής παιδαγωγικής με τη μετατροπή των μαθησιακών δραστηριοτήτων εξ ολοκλήρου σε απευθείας σύνδεση, με τη βοήθεια τεχνολογικών συσκευών. Όλα τα κεκτημένα στον τομέα των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας για τη μάθηση έχουν κινητοποιηθεί και ενσωματωθεί σε καινοτόμες παιδαγωγικές μεθόδους που έχουν φέρει οριστική επανάσταση στην εκπαίδευση και στα συστήματα διδασκαλίας. Τα αποκτήματα

που αποκτήθηκαν στον τομέα της ψηφιακής παιδαγωγικής ενσωματώνονται σε βιώσιμα και φιλικά προς τον χρήστη πλαίσια μάθησης σε μελλοντικά εκπαιδευτικά προγράμματα.

Έχοντας στη διάθεσή τους ένα ανυπολόγιστο χαρτοφυλάκιο ψηφιακών πόρων για τη μάθηση, οι σημερινοί εκπαιδευτές θα αντιμετωπίσουν διλήμματα σχετικά με την επιλογή, τη χρήση και την συνιστώντας τα μέσα μάθησης σε ένα ψηφιακό πλαίσιο. Προκειμένου να απαντήσουμε σε αυτό το πρόβλημα, είναι απαραίτητο να προσφύγουμε στα στοιχεία της κλασικής παιδαγωγικής πάνω στα οποία βασίζεται κάθε διδακτική-παιδαγωγική προσέγγιση, προκειμένου να μας οδηγήσει από τη μια κατάσταση στην άλλη, καλύτερα, ανεξάρτητα από τις ιδιαιτερότητες της μεθοδολογίας του προγράμματος σπουδών. Τα μέσα με τα οποία μπορούμε να επιτύχουμε τους μαθησιακούς μας στόχους ονομάζονται παραδοσιακά εκπαιδευτικά μέσα (Κούκος, 2006). Πρόκειται για εργαλεία ή συμπλέγματα εργαλείων που έχουν ως στόχο να διευκολύνουν τη διδακτική-εκπαιδευτική διαδικασία μέσα από μια σειρά λειτουργιών παιδαγωγικού χαρακτήρα που βασίζονται στη μετάδοση γνώσεων, συνεχίζονται με τη διαμόρφωση δεξιοτήτων ή την υλοποίηση πρακτικών εφαρμογών, αλλά και την αξιολόγηση κάποιων γνώσεων και κατακτήσεων.

Όταν αναφερόμαστε στα μέσα της εκπαίδευσης, στα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων, έχουμε υπόψη μας πρακτικά το πρόσωπο της εκπαιδευτικής διδακτικής διαδικασίας, αυτά που προΐστανται της αμειβόμενης δραστηριότητας, από τον κλασικό πίνακα μέχρι την ψηφιακή ταμπλέτα. Τα εκπαιδευτικά μέσα είναι τα πιο ορατά εκπαιδευτικά στοιχεία, τα οποία εμπλουτίζουν την εμπειρία κάθε εκπαιδευόμενου, που προκαλείται μέσα από αναμνήσεις όπως το κάθισμα σε πάγκους, το πρώτο όργανο γραφής, το πρώτο βιβλίο, ένας χάρτης, ένας πίνακας ζωγραφικής, ένα μέτρημα και ούτω καθεξής. Ο ρόλος τους ήταν, σύμφωνα με τις δυνατότητες της εποχής και του χώρου, η βελτιστοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την προσθήκη νέων διαστάσεων στην αναλογία μεταξύ της λεκτικής και της ενεργητικής-παραγωγικής πλευράς της διδακτικής πρακτικής, σύμφωνα με τον C. Cucus (2006). Τα εκπαιδευτικά μέσα έχουν την ικανότητα να επεξεργάζονται σε εξελιγμένα επίπεδα, μέσω εξειδικευμένων εργαλείων και τεχνικών, αντικείμενα, φαινόμενα, δυσπρόσιτες ή σπάνιες δράσεις - προκειμένου να μπορούν να τα φέρουν σε επαφή με το εκπαιδευόμενο. Πρέπει να εκτιμηθεί ότι τα εκπαιδευτικά μέσα έχουν επίσης διαμορφωτικές αξίες, εκτός από την πληροφοριακή τους λειτουργία, αυτές που βάζουν τον εκπαιδευόμενο στην κατάσταση να μάθει να τα χρησιμοποιεί, να γνωρίζει τις ιδιαιτερότητές τους, να τις κατανοεί, να παρακινεί και να προκαλεί την περιέργεια, τη σκέψη και τη δημιουργικότητα. Πολλές φορές, ευρισκόμενοι στην κατάσταση μάθησης, έχουμε μάθει επίσης να χρησιμοποιούμε και μάλιστα να γινόμαστε έμπειροι χρήστες στη χρήση εκπαιδευτικών μέσων (εργαλεία, συσκευές, λογισμικό). Τελικά, δεν μπορούμε να αντικατοπτρίσουμε την αισθητική και εργονομική νότα που προσφέρουν τα εκπαιδευτικά μέσα στο σχεδιασμό ολόκληρης της μαθησιακής κατάστασης. Όλες αυτές οι λειτουργικότητες των εκπαιδευτικών μέσων διατηρούνται και ενισχύονται στο εικονικό περιβάλλον, όπως θα δούμε στη

συνείδηση.

Για να μπορέσουμε να διακρίνουμε την αξία των διαφόρων μέσων εκπαίδευσης που χρησιμοποιούνται στην ηλεκτρονική μάθηση, είναι απαραίτητο να εξετάσουμε την παραδοσιακή ταξινόμησή τους. Σύμφωνα με τον C. Cucus (2006), τα εκπαιδευτικά μέσα μπορεί να έχουν από μόνα τους ένα διδακτικό μήνυμα ή να διευκολύνουν τη μετάδοση του διδακτικού μηνύματος. Στην κλασική μάθηση χρησιμοποιήσαμε φυσικά αντικείμενα ή υποκατάστατα, γραφήματα, χάρτες, εικονιστικά στηρίγματα, συμβολικά ή τεχνικά μέσα, αλλά χρησιμοποιήσαμε επίσης μια σειρά από εργαλεία, άμυνες ή εγκαταστάσεις για να διευκολύνουμε τη διδακτική πορεία. Επειδή υπάρχει μια εξαιρετικά μεγάλη ποικιλία εκπαιδευτικών μέσων, έχει εμφανιστεί μια τάση στη φιλοσοφία της εκπαίδευσης που επικρίνει την υπερβολική χρήση τους, ακριβώς επειδή θα αποδυνάμωνε τη δύναμη των εκπαιδευτικών τους (Maritain, 2021), η έμφαση της διδακτικής δράσης πέφτει στη μορφή και όχι στην ουσία, χάνοντας από τα μάτια ακριβώς την τελειότητα της εκπαίδευσης. Με άλλα λόγια, επισημαίνεται ότι, για παράδειγμα, με τη χρήση τεχνολογικών συσκευών υψηλών επιδόσεων, δεν χάνεται ο στόχος της χρήσης τους για τη μάθηση, σε βάρος άλλων παρακείμενων λόγων (διασκέδαση, κοινωνικοποίηση, παιχνίδι κ.λπ.). Όταν αναφερόμαστε στο πόσο χρήσιμο, έγκαιρο ή βολικό είναι ένα διδακτικό μέσο, πρέπει να έχουμε κατά νου ότι οι άξονές σας πρέπει να συμπληρώνουν τις προφορικές εξηγήσεις, να παρέχουν στους εκπαιδευτικούς φορείς διαισθητική υποστήριξη και να καθιστούν προσιτή, να εξοικειώνουν με μια πραγματικότητα στην οποία είναι δύσκολη ή αδύνατη η πρόσβαση. Ταυτόχρονα, ένα εκπαιδευτικό μέσο πρέπει να προκαλεί περιέργεια, ενδιαφέρον και κίνητρα για μάθηση, να ενισχύει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που διδάσκονται και να εξορθολογίζει τον χρόνο και τον διδακτικό χώρο (Cucus, 2006). Στον ίδιο βαθμό, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν στην περίπτωση μέσων διδασκαλίας που προδιαθέτουν στην τυποποίηση και την ομογενοποίηση, σε μια παθητική υποδοχή χωρίς τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών φορέων στη μαθησιακή διαδικασία. Τα εκπαιδευτικά μέσα πρέπει να διευκολύνουν τη μάθηση χωρίς να δημιουργούν μια τεχνητή εικόνα, μέσω υπερβολών ή διαστρεβλώσεων της πραγματικότητας που πρέπει να μάθουμε. Μια επισκόπηση του παραδοσιακού μαθησιακού τοπίου δείχνει την ενσωμάτωση και την προσαρμογή του εκπαιδευσιμου στο πλαίσιο, τις μεθόδους και τα εκπαιδευτικά μέσα, σε αντίθεση με τη διαδικτυακή μάθηση που προσαρμόζεται και είναι ιδιόμορφη για τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς φορείς.

Με την ευρεία έννοια, τα διαδικτυακά μαθήματα εντάσσονται στην έννοια της ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning), όρος που δηλώνει την εκπαιδευτική πραγματικότητα, η οποία υλοποιείται μέσω ηλεκτρονικών δικτύων και με τη συμμετοχή νέων ψηφιακών και πολυμεσικών τεχνολογιών. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ηλεκτρονική μάθηση ορίζεται ως η χρήση των νέων τεχνολογιών πολυμέσων και του Διαδικτύου για τη βελτίωση της ποιότητας της μάθησης, διευκολύνοντας την πρόσβαση σε πόρους και υπηρεσίες, καθώς και σε ανταλλαγές και

συνεργασία από απόσταση (Cucos, 2006). Έτσι, όταν μιλάμε για διαδικτυακά μαθήματα, η μαθησιακή κατάσταση ορίζεται από την τεχνολογική υποστήριξη, προσανατολισμένη στην παροχή μαθησιακών πόρων σε μια μορφή όσο το δυνατόν πιο προσιτή, την εκπαιδευτική επικοινωνία που βασίζεται σε μια σχέση συνεργασίας και κατευθύνεται προς τη μάθηση. Σύμφωνα με τον C. Ceobanu (2016), τα συστήματα ηλεκτρονικής μάθησης απαιτούν μια σειρά από βασικές απαιτήσεις για την εξυπηρέτηση της μάθησης, που ενδεχομένως να χρησιμοποιούνται για τη διάκριση ή την αξιολόγηση μιας κατάστασης ηλεκτρονικής μάθησης: ευελιξία για τον εκπαιδευόμενο, έγκαιρη αποστολή υλικού, ενσωμάτωση ποικίλων μαθησιακών περιβαλλόντων (κείμενο, γραφικά, ήχος, κλιπ), πρόσβαση σε υλικό από διαφορετικές πηγές και ενσωμάτωση της σύνδεσης και της συνεργασίας μεταξύ μαθητών και διδασκόντων η σελίδες και ηλεκτρονικά μηνύματα. Η εξατομικευμένη εκπαίδευση και η προσαρμογή στις απαιτήσεις των δικαιούχων, μαζί με την αυξανόμενη δέσμευση για μάθηση, φαίνεται να είναι μακράν τα δυνατά σημεία των διαδικτυακών μαθημάτων. Με το

ωστόσο, το πρόσωπο της διδακτικής διαδικασίας, όπως και στην περίπτωση της παραδοσιακής μάθησης, παραμένουν τα μέσα εκπαίδευσης, στο πλαίσιο αυτό η χρήση των πολυμέσων στη μάθηση. Στη διαδικτυακή μάθηση, ο δάσκαλος, ο εκπαιδευτής γίνεται εκπαιδευτικός σχεδιαστής, αυτός που πρέπει να έχει την ικανότητα να επιλέγει ή να δημιουργεί τα καταλληλότερα μέσα διδασκαλίας για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Ο διδακτικός σχεδιασμός ορίζεται ως "προσέγγιση της πρόβλεψης του διδακτικού σεναρίου με λειτουργικό τρόπο, κατάλληλο για τις ιδιαιτερότητες του εκπαιδευόμενου και τους σχετικούς εκπαιδευτικούς στόχους. Η υλοποίηση του διδακτικού σχεδιασμού περιλαμβάνει το σχεδιασμό, την οργάνωση και την ανάπτυξη ορισμένων διδακτικών-εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικών και την επεξεργασία ορισμένων χρησιμικών διδακτικών μέσων. Στην περίπτωση του διδακτικού σχεδιασμού, δίνεται έμφαση στην πρόβλεψη του διδακτικού-ενημερωτικού στοιχείου της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αλλά δεν αγνοείται ούτε το διαμορφωτικό-παιδαγωγικό στοιχείο, δεδομένης της άρρηκτης σύνδεσης μεταξύ των δύο (Βοσός, 2016, σ. 316). Προκειμένου να ασκήσει το ρόλο του ως διευκολυντή της μάθησης και ως εκπαιδευτικού σχεδιαστή, ο εκπαιδευτής, ο εκπαιδευτικός αναφέρεται σε μοντέλα επικαιροποιημένης παιδαγωγικής επάρκειας στην ψηφιακή εκπαίδευση, από όπου αντλεί και προσανατολίζει τη δράση του προς την υποτιθέμενη εκπαιδευτική τελειότητα.

5.2 Αναφορά των μέσων ψηφιακής μάθησης σε νέα μοντέλα αναφοράς για την ψηφιακή διδακτική επάρκεια

Ο εκπαιδευτικός στο διαδικτυακό περιβάλλον ασκεί μια διαφορετική και ενισχυμένη παιδαγωγική

ικανότητα σε σύγκριση με την παραδοσιακή πρακτική. Ένα προς ένα τα εκπαιδευτικά μέσα αναβαθμίστηκαν με τη βοήθεια τεχνολογικών μέσων και το τελικό άλμα πραγματοποιήθηκε με την πλήρη ψηφιοποίηση και τη διεξαγωγή της μάθησης αποκλειστικά στο διαδίκτυο. Ένα ενοποιητικό πλαίσιο αναφοράς ενόψει της διαδικτυακής διδασκαλίας, καταγράφει ακριβώς τις ψυχοπαιδαγωγικές ικανότητες και δεξιότητες του διαδικτυακού εκπαιδευτή:

Επαγγελματικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών		Παιδαγωγικές ικανότητες των εκπαιδευτικών			Δεξιότητες των εκπαιδευσιμωv
Επαγγελματική συμμετοχή	Ψηφιακές πηγές	Αξιολόγηση	Διδασκαλία και μάθηση	Ενδυνάμωση των εκπαιδευσιμωv	Διευκόλυνση ψηφιακές δεξιότητες των εκπαιδευσιμωv
Οργανωτική επικοινωνία, Επαγγελματική ή συνεργασία, αναστοχαστική πρακτική, Συνεχίστε την ψηφιακή επαγγελματική ανάπτυξη.	Ελέγξτε, Δημιουργία και αλλαγή, Διαχείριση προστασία, και διανομή.	Στρατηγικές αξιολόγηση, Αναλύοντας το Δραστηριότητα, Ανατροφοδότηση και σχεδιασμός.	Διδασκαλία, Καθοδήγηση, Μάθηση Συνεργατικό, Μάθηση αυτοδίδακτος.	Προσβασιμότητα και ένταξη, Διαφοροποίηση, και προσαρμογή, Απασχόληση ενεργό του στους μαθητές.	Πληροφορίες και ψηφιακός αλφαριθμητισμός, Επικοινωνία, Δημιουργία της περιεχόμενο, Χρήση Υπεύθυνος για, Ψήφισμα της Προβλήματα.

Μοντέλο DigiCompEdu, (Redecker, 2017, σ.8)

Ακολουθώντας αυτό το μοντέλο, εντοπίζουμε τομείς ικανοτήτων με άμεσες επιπτώσεις στη χρήση εκπαιδευτικών μέσων για την επίτευξη στόχων στο διαδικτυακό περιβάλλον. Έτσι, η επάρκεια στα **ψηφιακά μέσα** αναφέρεται σε:

- Επιλογή/επιλογή ψηφιακών πόρων:** εύρεση ψηφιακών πόρων για διδασκαλία και μάθηση, αξιολόγηση και επιλογή των καλύτερων- συνεκτίμηση του συγκεκριμένου μαθησιακού στόχου, του πλαισίου, της παιδαγωγικής προσέγγισης και της ομάδας των μαθητών κατά την επιλογή και τον σχεδιασμό ψηφιακών πόρων.
- Δημιουργία και προσαρμογή ψηφιακών πόρων:** τροποποίηση και προσθήκη πόρων με

ανοικτές άδειες χρήσης και άλλων πόρων, όπου επιτρέπεται- δημιουργία ή συμβολή στη δημιουργία νέων ψηφιακών πόρων για την εκπαίδευση.

c. **Διαχείριση ψηφιακών πόρων:** διατήρηση των ψηφιακών πόρων με ασφάλεια και συνετή διαμοιρασμό τους- οργάνωση του ψηφιακού περιεχομένου και διάθεσή του σε μαθητές, γονείς και άλλους εκπαιδευτικούς- διατήρηση ευαίσθητων ψηφιακών πληροφοριών με ασφάλεια- σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και των κανόνων περί πνευματικών δικαιωμάτων- κατανόηση του τρόπου χρήσης και δημιουργίας ανοικτών εκπαιδευτικών αδειών και πόρων (Redecker, 2017, σ. 20).

Επιπλέον, η **διδασκαλία** αναφέρεται στον τρόπο σχεδιασμού, προγραμματισμού και χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών σε διάφορα στάδια της μαθησιακής διαδικασίας:

a. **Διδασκαλία και μάθηση:** αναφέρεται στην ικανότητα του εκπαιδευτικού να σχεδιάζει και να χρησιμοποιεί ψηφιακές συσκευές και πόρους στη διδασκαλία, ώστε οι διδακτικές παρεμβάσεις να είναι πιο αποτελεσματικές- να διαχειρίζεται και να συντονίζει σωστά τις ψηφιακές στρατηγικές διδασκαλίας- να δοκιμάζει νέους τρόπους διδασκαλίας και να επινοεί νέες μορφές και παιδαγωγικές μεθόδους.

b. **Καθοδήγηση:** χρήση ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών για τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης με τους εκπαιδευόμενους, τόσο ατομικά όσο και σε ομάδες, κατά τη διάρκεια και εκτός των μαθησιακών συνεδριών- χρήση ψηφιακών τεχνολογιών για την παροχή έγκαιρων και στοχευμένων συμβουλών και βοήθειας και προσπάθεια δημιουργίας νέων τρόπων παροχής υποστήριξης και βοήθειας.

c. **Συνεργατική μάθηση:** χρήση ψηφιακών εργαλείων για να βοηθήσουν και να βελτιώσουν τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές συνεργάζονται- να δώσουν στους μαθητές την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν τις ψηφιακές τεχνολογίες σε ομαδικές εργασίες ως τρόπο βελτίωσης της επικοινωνίας, της ομαδικής εργασίας και της δημιουργίας νέων γνώσεων.

d. **Αυτοεκπαίδευση:** χρήση ψηφιακών τεχνολογιών για να βοηθηθούν οι μαθητές να μάθουν μόνοι τους, πράγμα που σημαίνει ότι παρέχονται στους μαθητές τα εργαλεία που χρειάζονται για να σχεδιάζουν, να παρακολουθούν και να αναστοχάζονται τη δική τους μάθηση, να παρακολουθούν τους δείκτες προόδου, να μοιράζονται ιδέες και να βρίσκουν δημιουργικές λύσεις (Redecker, 2017, σ. 20).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με αυτό το μοντέλο διδασκαλίας, ο τομέας της συμπερίληψης και της διευκόλυνσης της μάθησης παρέχεται ως βασική διδακτική ικανότητα , χρησιμοποιώντας τη διαδικτυακή διδασκαλία παρέχονται ίσες ευκαιρίες για όλους τους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η απαίτηση για τη βοήθεια της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή έχει εξελιχθεί από σημάδι πολυτέλειας σε επιτακτική ανάγκη, για το σύνολο της ανθρωπότητας- η βοήθεια από την τεχνολογία του ατόμου με περιορισμένη λειτουργία από μια κατάσταση αναπηρίας είναι, πολύ περισσότερο, μια μέριμνα για ένα

ουσιαστικό συστατικό στη δέσμη παρεμβάσεων που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της αυτονομίας και της αυτονομίας και της ενσωμάτωσής της (Dănilă στο Maftai A., συν. 2022, σ. 283). Ο Ozer Sanal, (2022) σημείωσε στα ευρήματα μιας μελέτης σχετικά με τις επιπτώσεις της τεχνολογίας στην εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ότι προσφέρει μια μεγάλη ποικιλία μορφών, που πωλούν τη δυνατότητα να διαφοροποιηθούν ανάλογα με τα προσόντα και τις ανάγκες των εκπαιδευσιμων ατόμων που χρειάζονται ειδική εκπαίδευση. Η τεχνολογία είναι ένας σημαντικός παράγοντας που εξαπλώνεται σε όλους τους τομείς της ζωής και καθιστά τις μαθησιακές διαδικασίες πιο άνετες, προσβάσιμες και διαδραστικές. Ο σχεδιασμός των μαθησιακών διαδικασιών με τρόπο ενσωματωμένο στην τεχνολογία σημαίνει επίσης ότι δεν χάνεται πολύτιμος χρόνος εκπαίδευσης και αποκατάστασης με τρόπους και μέσα ακατάλληλα για την αναπηρία.

Στο πλαίσιο της εικονικής σας μάθησης, οι απαιτήσεις κατάρτισης του εκπαιδευτικού περιλαμβάνουν ολοκληρωμένες γνώσεις ειδικές για μια τρισδιάστατη έννοια, που αποτελείται από τις τρεις σφαίρες γνώσης - περιεχόμενο (CK), παιδαγωγική (PK) και τεχνολογική (TK), που υλοποιούνται σε μια αλληλοεξαρτώμενη προσέγγιση μεταξύ τους (Τεχνολογική Παιδαγωγική Γνώση Περιεχομένου - TPACK).

Αυτές οι διαστάσεις της διδακτικής επάρκειας συγκλίνουν σε νέους τομείς επάρκειας: γνώση του παιδαγωγικού περιεχομένου (PCK), γνώση του τεχνολογικού περιεχομένου (TCK) και τεχνολογική-παιδαγωγική γνώση (TPK). Η έννοια TPACK εξασφαλίζει τον αποτελεσματικό σχεδιασμό όλων των διδακτικών δραστηριοτήτων με την παρουσία ψηφιακού μέσου, με βάση τον κοινό παρονομαστή των τριών διαστάσεων, PCK, TCK και TPK (Akyuz, 2018).

Ένα πλαίσιο αναφοράς με άμεσες πρακτικές επιπτώσεις στην επιλογή των εκπαιδευτικών μέσω για την εκμάθηση της διαδικτυακής διδασκαλίας αναπτύχθηκε από τον Puertedura (2006), το μοντέλο SAMR που αποτελείται από τέσσερα επίπεδα και τα εργαλεία και οι τρόποι εργασίας αλλάζουν μόνο με τις ψηφιακές τους εκδόσεις:

- **Υποκατάσταση:** η τεχνολογία είναι μια άμεση αντικατάσταση των μέσων, χωρίς καμία αλλαγή στον τρόπο λειτουργίας (για παράδειγμα, ένας επεξεργαστής κειμένου χρησιμοποιείται ως γραφομηχανή- με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να διαβάζουμε/γράφουμε κείμενα στο διαδίκτυο).
- **Ενίσχυση:** Η τεχνολογία λειτουργεί ως άμεση αντικατάσταση του οργάνου, με λειτουργικές βελτιώσεις σε υπάρχουσες πρακτικές, όπως η ανάγνωση και η γραφή ως πολυτροπική δεξιότητα που παραμένουν οι ίδιες αλλά βελτιώνονται χάρη στην ψηφιοποίηση. Οι χρήσεις των βασικών λειτουργιών βελτιώνονται, όπως η "αντιγραφή-επικόλληση" και ο ορθογραφικός έλεγχος. Το διαδικτυακό κείμενο μπορεί να έχει συνδέσμους προς λεξικά, οδηγούς μελέτης και ιστότοπους.
- **Αλλαγή:** η τεχνολογία επιτρέπει σημαντικό ανασχεδιασμό των εργασιών ως αποτέλεσμα της ψηφιοποίησης: έχει συνδεσιμότητα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τα λογιστικά φύλλα και τις

εφαρμογές. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να μοιραζόμαστε κειμενικά, οπτικά και ακουστικά εργαλεία για την απόκτηση γνώσεων, μπορούν να αναπτυχθούν εργασίες (αντί να απαντούν σε ερωτήσεις σε σχολικά βιβλία, οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν φόρμες για ενεργητική μάθηση).

- **Επαναπροσδιορισμός:** η τεχνολογία επιτρέπει τη δημιουργία νέων καθηκόντων, προηγουμένως αδιανόητων. Μπορούν να ενσωματωθούν λογισμικά διαχείρισης ομάδων εργασίας και περιεχομένου, εργαλεία για να βλέπει κανείς το περιεχόμενο και τον τρόπο με τον οποίο αποτελείται. Η ψηφιοποίηση καθιστά δυνατή την επαναπροσδιορισμό πραγμάτων που δεν ήταν δυνατά πριν, όπως η συνεργασία μεγάλου αριθμού μαθητών ή η δημιουργία podcasts. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στη μάθηση για όλους τους εκπαιδευόμενους, εμφανίστηκε ο Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση (Universal Design for Learning, UDL), μια θεωρία που επικεντρώνεται στο σχεδιασμό ευέλικτων, χωρίς αποκλεισμούς και μαθητοκεντρικών περιβαλλόντων μάθησης. Η UDL παρέχει ευελιξία στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται οι πληροφορίες, οι μαθητές ανταποκρίνονται ή επιδεικνύουν γνώσεις και δεξιότητες, καθώς και στο ποό όπου εμπλέκονται σε μαθησιακές δραστηριότητες. μειώνει τα εμπόδια στη διδασκαλία, παρέχει επαρκή υποστήριξη, υποστήριξη και προκλήσεις και διατηρεί υψηλές προσδοκίες για όλους τους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρία (Dalton, 2017).

Το Πρόγραμμα Σπουδών ULL (Grosbeck and Christmas 2020, σελ. 60) αναγνωρίζει τόσο τη μοναδική φύση κάθε μαθητή όσο και την ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι διαφορές τους μέσω:

- **πολλαπλά μέσα αναπαράστασης**, δίνοντας στους μαθητές την ευκαιρία να αποκτήσουν πληροφορίες και γνώσεις με διάφορους τρόπους (μορφή, βαθμός δυσκολίας, λογική διαδοχή),

- **πολλαπλά μέσα δράσης και έκφρασης**, ώστε να παρέχονται στους μαθητές εναλλακτικές λύσεις για να αποδείξουν αυτά που γνωρίζουν,

- **διάφορα μέσα εμπλοκής**, για την ικανοποίηση των ενδιαφερόντων των μαθητών, την αύξηση των κινήτρων, την προσφορά κατάλληλων προκλήσεων (να τους προσφέρονται διαφορετικοί τρόποι συμμετοχής, αλληλεπίδρασης, δυναμισμού, σύνδεσης με την πραγματική ζωή) κ.λπ.

Έτσι, η διδασκαλία σχεδιάζεται έτσι ώστε να είναι ευέλικτη και ποικίλη, ενσωματώνοντας μια σειρά από μέσα για την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης προσβάσιμης τεχνολογίας για τους φοιτητές με αναπηρίες, και η μάθηση σχεδιάζεται έτσι ώστε να εμπλέκει τους φοιτητές, να λαμβάνει υπόψη τα σημεία πρόσβασης, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους στο πλαίσιο του μαθήματος.

Ο Elias (2011 apud Grosbeck and Christmas 2020, p. 62) ανέλυσε 8 αρχές της UDL που είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για την ψηφιακή μάθηση.

Αρχές της UDL	Συστάσεις για διδακτικές δραστηριότητες
----------------------	--

Δίκαιη χρήση	παροχή ψηφιακού περιεχομένου στην απλούστερη δυνατή μορφή για την αποθήκευση πληροφοριών στο νέφος και σε κοινόχρηστους ιστότοπους
Ευέλικτη χρήση	<ul style="list-style-type: none"> • να παραδίδετε τις πληροφορίες σε μικρές μερίδες • να διαφοροποιήσουμε τη διδακτική στρατηγική, το είδος των πόρων, για να αλλάξουμε την προσέγγιση που χρησιμοποιούμε συχνότερα • να προετοιμάζετε πάντα μια οπτική υποστήριξη (ppt, prezi, sway, κ.λπ.), για να ενσωματώσετε, όσο το δυνατόν περισσότερο, σύντομες σχετικές ταινίες, εκπαιδευτικό λογισμικό, διαδραστικές ακολουθίες μαθημάτων. • να αξιολογούν τον μαθητή με διαφορετικό τρόπο
Απλό και δαισθητικό	διατήρηση της διεπαφής χρήστη σε απλή μορφή για τη χρήση ανοικτών πόρων και ελεύθερου λογισμικού
αντιληπτή Πληροφορία	χρησιμοποιούν υπότιτλους, περιγραφικά στοιχεία, απομαγνητοφωνήσεις
Ανοχή προσώπου των σφαλμάτων	πρακτική διαμορφωτική αξιολόγηση, στην πορεία, δίνοντας συχνή ανατροφοδότηση, εκτιμώντας διάφορα προϊόντα των δραστηριοτήτων (σε ψηφιακή μορφή, σε απευθείας σύνδεση), αλλάζοντας τη μορφή της εξέτασης, λαμβάνοντας υπόψη τις αξιολογήσεις των συναδέλφων του ή τη σημασία της συμβολής του σε μια ομάδα εργασίας κ.λπ.
Σωματική άσκηση και χαμηλή ψυχολογία	να αποφεύγεται η υπερφόρτωση και να δημιουργείται ευημερία των μαθητών
Κοινότητες μάθησης και υποστήριξη	<ul style="list-style-type: none"> • να ενθαρρύνει πολλαπλούς τρόπους επικοινωνίας • να ομαδοποιούν όσο το δυνατόν περισσότερο τους μαθητές/μαθητές σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους όσον αφορά την πρόσβαση και τις τεχνικές τους προτιμήσεις
Το κλίμα της διδασκαλίας: κίνητρο	να εξετάζετε πάντα την παρακίνηση των μαθητών και την εμπλοκή τους σε μαθησιακές δραστηριότητες.
Ευέλικτη χρήση	να χρησιμοποιούν σημειώματα, ερωτήσεις, κουίζ, διάφορες προσεγγίσεις και εφαρμογές για την υποστήριξη της εισαγωγής ψηφιακού περιεχομένου που παράγεται από τους μαθητές

Χρήσιμες αρχές UDL στην ψηφιακή μάθηση

(Elias 2011, Grosseck and Christmas 2020, σ. 62)

5.3 Τύποι και χαρακτηριστικά των μέσων ηλεκτρονικής μάθησης

Τα εκπαιδευτικά μέσα που είναι χρήσιμα για τη διαδικτυακή μάθηση βρίσκονται σε ποικίλες

μορφές και συνδυασμούς μεταξύ του τεχνολογικού και του ανθρώπινου παράγοντα, στη διασταύρωση των μορφών πολυμέσων (ήχος, βίντεο, κείμενο, γραφικά κ.λπ.) και των λειτουργιών της κριτικής σκέψης ή προηγούνται για την παθητική κατάληψή τους. Έτσι, μπορούμε να προσδιορίσουμε ορισμένες πτυχές της ηλεκτρονικής μάθησης, σύμφωνα με την εξειδικευμένη βιβλιογραφία, ξεκινώντας από τις βάσεις δεδομένων, την υποστήριξη και τη διαδικτυακή συνεργασία και συνεχίζοντας με τη δομημένη παρουσίαση πληροφοριών σε σύγχρονη ή ασύγχρονη μάθηση σε διάφορα ψηφιακά μέσα και συσκευές. Τα διαδικτυακά εργαλεία μάθησης βασίζονται σε αρχές που βοηθούν τη διδακτική προσπάθεια του εκπαιδευτή και διευκολύνουν τη μάθηση των εκπαιδευομένων:

- 1) Η αρχή της ανεστραμμένης τάξης για τον εξορθολογισμό του χρόνου του μαθήματος, όταν ο χρόνος συζήτησης μεγιστοποιείται στο μάθημα, μελετώντας τη θεωρία ατομικά και εξασκώντας την αργότερα, στη διαδικτυακή συνάντηση (ή φυσική) με τον εκπαιδευτή,
- 2) Η αρχή της ασύγχρονης μάθησης, η οποία σημαίνει ότι η μάθηση μπορεί να γίνει οποτεδήποτε και οπουδήποτε, οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν στο μάθημα, αν και βρίσκονται σε άλλα μέρη,
- 3) Η έννοια της μεγιστοποιημένης κοινωνικής *μάθησης*, αναφέρεται στην αλληλεπίδραση των μαθητών σε χαλαρά περιβάλλοντα, όπως φόρουμ συζητήσεων, ομάδες, μαθαίνοντας ο ένας από τον άλλον και όχι μόνο από τον εκπαιδευτή,
- 4) Η έννοια της *παιχνιδοποίησης* για την παρακίνηση και την επιβράβευση των παιδιών, τα παιδιά αναπληρώνονται για την εργασία τους και παρουσιάζεται με σαφήνεια η πρόοδος τους, και μάλιστα λαμβάνουν ανατροφοδότηση αμέσως μετά την ενεργό συμμετοχή τους,
- 5) Το πλούσιο, προσβάσιμο, άμεσο και προσαρμοσμένο στην προσωπική συσκευή περιεχόμενο - το υλικό μελέτης είναι ποικίλο, εύκολο στην απόκτηση και την οπτικοποίηση (Pisău, 2021). Μετά τον Pisău (2021), η επίτευξη των μαθησιακών στόχων είναι δυνατή με τη διεξαγωγή διαδικτυακών μαθημάτων, μέσω διαφορετικών μορφών οργάνωσης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης: οργάνωση της μάθησης στον ιστότοπο- δημιουργία εικονικών τάξεων- δημιουργία ομάδων σε κοινωνικά δίκτυα και δημιουργία ομάδων μέσω συστημάτων άμεσων μηνυμάτων. Για την οργάνωση και την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή της διαδικτυακής μάθησης, προτείνεται ένα σύνολο διαδικτυακών εργαλείων που αντικαθιστούν τα μέσα εκπαίδευσης, αλλά και διευκολύνουν τη μάθηση σε επίπεδο που διευκολύνεται αποκλειστικά ψηφιακά. Έτσι, ο Pisău (2021) εντοπίζει εργαλεία που αντικαθιστούν τον παραδοσιακό πίνακα- για τη δημιουργία ζωντανών βίντεο- για τη δημιουργία εικονικών τάξεων- για τη δημιουργία διαδικτυακών διασκέψεων- για τη δημιουργία μαθημάτων με βίντεο- για παρουσιάσεις- για την επαλήθευση της γνώσης:
 - Κλασικά εργαλεία σκάφους: ▪ Εργαλεία για τη δημιουργία ζωντανού βίντεο: Idroo, Openboard, Miro, Awwapp, Tutorsbox, Classflow: Facebook μέσω ζωντανού βίντεο,

- Εργαλεία για τη δημιουργία εικονικών τάξεων: Google Classroom, Edmodo, LearningApps, Easyclass, Tutorroom, Edulastic, Nearpod, Classflow, Moodle,
- Εργαλεία για διαδικτυακές διασκέψεις: ClickMeeting, Electa Live, Google Meet,
- Εργαλεία για τη δημιουργία μαθημάτων βίντεο: ▪ Εργαλεία παρουσίασης: Screencast-O-Matic, Loom, Smart Notebook (εγγραφή), Webcam Video Recorder, Online Screen Recorder, Screen Castify: Mentimeter, Prezi, Canva, Google Slides, StoryJumper, Wakelet, Spark Adobe, Venngage, Biteable, Powtoon, Flipsnack,
- Εργαλεία για τον έλεγχο των γνώσεων: , Word Wall, Google Forms, Testmoz, Kubbu, ClassMarker, Socrative, ProProfs, Quizizz, Quizlet, Quizalize. Οι πόροι της υποβοηθούμενης εκπαίδευσης (Grosbeck & Christmas 2020, σ. 21) (αντίστοιχα διαμεσολαβημένης μάθησης) της τεχνολογίας (ψηφιακής) αφορούν τόσο **το στοιχείο του υλικού**, την ίδια τη συσκευή, όσο και τις **εφαρμογές λογισμικού που** είναι εγκατεστημένες σε αυτή. Ο εκπαιδευτής μπορεί να χρησιμοποιήσει διάφορα μέσα και συσκευές (υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα, smartphones, PDAs, μίνι φορητούς υπολογιστές κ.λπ.), μεθόδους και πόρους που βασίζονται στην ψηφιακή τεχνολογία, όπως εικονικά περιβάλλοντα, συστήματα διαχείρισης μάθησης (LMS), εκπαιδευτικό λογισμικό, διαδικτυακά εργαλεία, ψηφιακό υλικό μάθησης format, σοβαρά παιχνίδια, εφαρμογές επταυξημένης και εικονικής πραγματικότητας, καθώς και άλλες αναδυόμενες τεχνολογίες.

I. Το εικονικό περιβάλλον μάθησης είναι το πρώτο διδακτικό μέσο στο οποίο αναφερόμαστε στη διαδικτυακή μάθηση, δηλαδή ένα πλαίσιο που επιτρέπει την αλληλεπίδραση μεταξύ καθηγητών/διδασκόντων και μαθητών/φοιτητών, συμπεριλαμβανομένης της επικοινωνίας και της ανταλλαγής πληροφοριών και της διανομής περιεχομένου, δηλαδή διαδικτυακές δημοσιεύσεις, διαχείριση και ανάκτηση εγγράφων και άλλων πληροφοριών. Ίσως πιο γνωστό είναι το σύστημα για τη διαχείριση της μάθησης (στο αγγλ. Learning Management System, LMS), το οποίο είναι ένα σύστημα λογισμικού που επιτρέπει την οργάνωση της διαδικτυακής εκπαίδευσης, καταγράφοντας την εκπαιδευτική διαδικασία, τα αποτελέσματα των εξετάσεων, περνώντας από το σύνολο του εκπαιδευτικού υλικού που πρέπει να μεταδοθεί κ.λπ. (Dobre, 2010). Η εργασία μέσω ενός ΣΔΜ είναι ασύγχρονη, εκτός από την περίπτωση που πραγματοποιούνται διαδικτυακές συναντήσεις μέσω εργαλείων τηλεδιάσκεψης.

Λογότυπο	Σύστημα διαχείριση μάθησης (LMS)	Περιγραφή
	G-Suite (edu.google.com),	Επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να δημιουργούν τάξεις, να κατανέμουν εργασίες, να παρέχουν ανατροφοδότηση και να προωθούν τη συνεργασία. Πολλές διαδικτυακές ψηφιακές εφαρμογές ενσωματώνονται καλά στο G Suite.

	<i>google</i> Σεπτέμβριος	
	Edmodo (edmodo.com)	Έχει κερδίσει δημοτικότητα μεταξύ των εκπαιδευτικών όχι μόνο για την εμφάνισή του που μοιάζει με το Facebook, αλλά και για τη βιβλιοθήκη πόρων και την επαγγελματική κοινότητα που προσφέρει.
	Schoology (schoology.com)	Είναι παρόμοιο με το Edmodo. Το Schoology έχει προφανώς εξαιρετική διασύνδεση με τα iPad, κάτι που αποτελεί σημαντικό χαρακτηριστικό για ορισμένους χρήστες. Το Schoology προσφέρει ένα δωρεάν βασικό πακέτο για ιδιώτες και μια πλατφόρμα που βασίζεται σε συνδρομές για εκπαιδευτικά ιδρύματα.
	Weschool (weschool.com)	Λειτουργεί σε όλες τις συσκευές και έχει τη δυνατότητα να συνδυάζει οποιονδήποτε ιστότοπο, πόρο ή διαδικτυακή εφαρμογή (όπως YouTube, Google Docs, Dropbox, Khan Academy κ.λπ.) σε μια ενιαία μαθησιακή εμπειρία. Οι αξιολογήσεις μπορούν να περιλαμβάνουν ερωτήσεις διαφορετικής μορφής, συμπεριλαμβανομένων των ερωτήσεων που βασίζονται σε βίντεο. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί στην εξ αποστάσεως/διαδικτυακή μάθηση ή στην περίπτωση ανεστραμμένης τάξης.
	Microsoft Teams (https://www.microsoft.com/en-us/εκπαίδευση/προϊόντα/ομάδες)	Επιτρέπει την οργάνωση σε δομές τύπου τάξης, τη φόρτωση υλικών και τις συνεργατικές δραστηριότητες.
	Moodle (https://moodle.org/)	Είναι μια πλατφόρμα για δραστηριότητες απομακρυσμένης μάθησης που απαιτούν εγκατάσταση σε διακομιστή. Είναι καταλληλότερο για μια λύση κοινή για πολλές τάξεις/τυποποιημένη σε επίπεδο σχολείου.
	easyclass (https://www.easyclass.com)	Πρόκειται για μια πλατφόρμα που επιτρέπει τη διαχείριση μαθησιακών δραστηριοτήτων με την οργάνωση τάξεων, στις οποίες οι μαθητές μπορούν να λαμβάνουν υλικό, εξετάσεις και διάφορες εργασίες. Οι μαθητές μπορούν να λαμβάνουν ανατροφοδότηση και να αξιολογούν και να βαθμολογούν τα προϊόντα που δημιουργούν.
	Τάξη Dojo	Πρόκειται για ένα διαδικτυακό σύστημα διαχείρισης που έχει σχεδιαστεί για να ενθαρρύνει τη θετική συμπεριφορά των μαθητών και την κουλτούρα της τάξης. Οι μαθητές κερδίζουν

		"πόντους Dojo" με βάση τη συμπεριφορά τους στην τάξη, καθώς η εφαρμογή βασίζεται σε τεχνικές παιχνιδιοποίησης.
--	--	--

Πίνακας Συστημάτων Διαχείρισης Μάθησης κατά Grosseck & Christmas (2020, σ. 22)

II. Ψηφιακά εργαλεία είναι τα συγκεκριμένα μέσα, το λογισμικό ή οι εφαρμογές που χρησιμοποιούνται στο εικονικό περιβάλλον για τη διευκόλυνση της μάθησης.

Το εκπαιδευτικό λογισμικό αναφέρεται σε εφαρμογές που έχουν κατασκευαστεί για διδακτικούς σκοπούς και αποσκοπούν στην επίτευξη εκπαιδευτικών στόχων που αναδιπλώνονται στο θεωρητικό περιεχόμενο, σε ηλεκτρονικές πειραματικές/πρακτικές δραστηριότητες και στις ικανότητες που στοχεύουν τα προγράμματα σπουδών. Το πρακτικό εκπαιδευτικό λογισμικό συνυφαίνει το προϊόν του υπολογιστή με τον παιδαγωγικό σχεδιασμό, αποτελώντας μια ψηφιακή εναλλακτική λύση στις παραδοσιακές μεθόδους και μέσα. Υπάρχουν διάφοροι τύποι εκπαιδευτικού λογισμικού, μια πιθανή ταξινόμηση (Grosseck & Christmas 2020) είναι η εξής

- λογισμικό διαδραστικής μάθησης (διαδραστική παρουσίαση ορισμένων γνώσεων)-
- λογισμικό προσομοίωσης (προσομοίωση πραγματικών καταστάσεων που ο μαθητής μπορεί να μελετήσει προκειμένου να διατυπώσει διάφορα συμπεράσματα),
- λογισμικό εξάσκησης - άσκηση και εξάσκηση (για την εξάσκηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων και ικανοτήτων),
- λογισμικό διερεύνησης (αναπτύσσει την κριτική σκέψη, περιλαμβάνει την επίλυση προβληματικών καταστάσεων),
- θεματικό λογισμικό - σεμινάρια (αφορά διάφορα θέματα του προγράμματος σπουδών)-
- λογισμικό δοκιμασιών (διαχειρίζεται διάφορα δείγματα αξιολόγησης).

Αυτοί οι τύποι εκπαιδευτικού λογισμικού είναι γενικά εφαρμογές εκτός σύνδεσης. Παραδείγματα διαδικτυακών εκπαιδευτικών πλατφορμών στη ρουμανική γλώσσα είναι το Twinkl

(<https://www.twinkl.ro/resources/romania-teaching-resources>), το MyKoolio

(<https://www.mykoolio.com/>), το Intuitex School (<https://www.scoalaintuitext.ro>), το Kidibot

(<https://www.kidibot.ro/esti-profesor/>) κ.λπ., όπου

οι εκπαιδευτικοί μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ποικίλους πόρους ή να εμπλέκουν τους μαθητές σε διαδραστικές δραστηριότητες. **III. Οι διαδικτυακές εφαρμογές** (Grosseck & Christmas 2020)

αναφέρονται σε εκείνα τα εργαλεία που βασίζονται στο νέφος, ανεξάρτητα από το μαθησιακό περιεχόμενο, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν εγκαίρως σε μια διδακτική δραστηριότητα σχεδιασμένη από τον εκπαιδευτικό. Είναι κατάλληλες για δραστηριότητες μικτής μάθησης και αποτελούν επίσης σπουδαίο πόρο για την ΕΠΤ. Ο τρόπος ενσωμάτωσης των διαδικτυακών εφαρμογών στις διδακτικές δραστηριότητες εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις ψηφιακές και

παιδαγωγικές ικανότητες των εκπαιδευτικών και τη δημιουργικότητά τους στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό των μαθησιακών πόρων και δραστηριοτήτων. Για τους εκπαιδευτικούς, οι δωρεάν διαδικτυακές τεχνολογίες και εφαρμογές είναι απαραίτητες, έχουν σήμερα πρόσβαση σε εκατοντάδες τέτοιες διαδικτυακές εφαρμογές, για τη δημιουργία κειμένων, την εργασία με εικόνες, αρχεία ήχου, βίντεο, πολυτροπικούς πόρους, αφήγηση ιστοριών, ιστοσελίδες, οργάνωση πόρων, προγραμματισμό, διαμορφωτική αξία, λογισμικό για μετάφραση (Microsoft Translator for Education, <https://www.microsoft.com/en-us/translator/education/>, Google Translate, <https://translate.google.com/>), εφαρμογές για τηλεδιασκέψεις κ.λπ.

Αυτού του είδους οι εφαρμογές άρχισαν να ενσωματώνονται εντατικά στις μαθησιακές δραστηριότητες από τη στιγμή που η κινητή τεχνολογία, οι αισθητήρες, το υπολογιστικό νέφος έγιναν ευρέως προσβάσιμα, σε συνδυασμό με την επιθυμία των εκπαιδευτικών να σκεφτούν τις δικές τους διδακτικές δραστηριότητες που υποστηρίζονται από την τεχνολογία. Μια κατάταξη των πιο συχνά χρησιμοποιούμενων διαδικτυακών εφαρμογών, τόσο για τον ακαδημαϊκό χώρο όσο και γενικότερα, μπορείτε να έχετε πρόσβαση στον ιστότοπο που δημιούργησε η Jane Hart (Center for Learning and Performance Technologies, Μεγάλη Βρετανία), για το 2020 μπορείτε να έχετε πρόσβαση στη διεύθυνση [https:// www.toptools4learning.com/top-100s](https://www.toptools4learning.com/top-100s). Σε αυτή την κατάταξη, την πρώτη θέση καταλαμβάνει το κανάλι YouTube, μια πλατφόρμα φιλοξενίας και διαμοιρασμού βίντεο, ακολουθούμενη από το Power Point, την εφαρμογή ανακατάταξης παρουσιάσεων και το Google Search, τη μηχανή αναζήτησης πληροφοριών. Τις επόμενες θέσεις καταλαμβάνουν άλλες γνωστές και συναφείς εφαρμογές για τον ακαδημαϊκό χώρο: Microsoft Teams, Zoom, Google Docs και Drive, LinkedIn, Word, Canvas και Wikipe dia.

Αναφερόμενοι στην EPT, (Grosseck & Christmas 2020, σ. 25) παρουσιάζουν μια σειρά από διαδικτυακές εφαρμογές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν **για τη δημιουργία διαφόρων τύπων πόρων σε ψηφιακή μορφή και αποτελούν επίσης τη βάση διαφόρων διαδικτυακών μαθησιακών δραστηριοτήτων**, χρήσιμη διδακτική δραστηριότητα:

α) **την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών παρουσιάσεων:** (<https://prezi.com/>), Canva (<https://www.canva.com/>), Sway (<https://sway.office.com/>), β) **δημιουργία εικονικών πινάκων ανακοινώσεων:** Padlet (<https://padlet.com/>), Symbaloo (<https://www.symbaloo.com/>), Webjets (<https://www.webjets.io/>),

γ) **εκτέλεση σχεδίων μαθημάτων ή μαθησιακών διαδρομών:** Symbaloo (<https://symbalooedu.es/lessonplans/>),

δ) **δημιουργία ιστοριών:** (Little Bird Tales <https://littlebirdtales.com/>), Storyjumper (<https://www.storyjumper.com/>), Storybird (<https://storybird.com/>), Mystorybook (<https://www.mystorybook.com/>), Storyboard That (<https://www.storyboardthat.com/>),

ε) **δημιουργία βίντεο, κινούμενων σχεδίων, κόμικς:** Voki (<https://www.voki.com/>), WeVideo

(<https://www.wevideo.com/>), MakeBeliefsComics (<https://www.makebeliefscomix.com/>), Toondoo (<http://www.toondoo.com/>), Toontastic (<https://toontastic.withgoogle.com/>), Pixton (<https://www.pixton.com/>), Edpuzzle (<https://edpuzzle.com/>),

στ) **δημιουργία συνεργατικών εγγράφων** (Google Docs),

ζ) **δημιουργία εννοιολογικών χαρτών**: (<https://www.lucidchart.com/>), Bubbl.us (<https://bubbl.us/>), MindMeister (<https://www.mindmeister.com/>),

η) **δημιουργία σύννεφων λέξεων**: WordArt (<https://wordart.com/>),

ι) **δημιουργία εκπαιδευτικών παιχνιδιών και διαδραστικών ασκήσεων**:

(<https://classtools.net/>), Kubbu (<http://www.kubbu.com/>),

ι) **ανάπτυξη εργαλείων αξιολόγησης**: (<https://kahoot.com/>), Mentimeter (<https://www.mentimeter.com/>), SurveyMonkey (<https://www.surveymonkey.com/>).

Οι εφαρμογές τηλεδιάσκεψης αποτελούν βασική κατηγορία για τα διαδικτυακά μαθήματα, διότι επιτρέπουν μια δραστηριότητα παρόμοια με την παραδοσιακή κατάσταση μάθησης, χωρίς φυσική παρουσία σε ένα συγκεκριμένο χώρο. Χωρίς να συνεπάγονται μεγάλες μετατροπές, τα διαδικτυακά μαθήματα μπορούν να επιτευχθούν μέσω συστημάτων διαδικτυακής τηλεδιάσκεψης, μιας εύκολης τεχνικής λύσης, εύκολης στην εφαρμογή, μέσω της οποίας οι καθηγητές και οι μαθητές αλληλεπιδρούν από διαφορετικούς χώρους, χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο για την ταυτόχρονη περιήγηση σε περιεχόμενο ή μαθησιακή δραστηριότητα. Οι εκπαιδευτικοί φορείς επικοινωνούν με ήχο και βίντεο, κάνουν παρουσιάσεις, σεμινάρια και άλλες σύγχρονες διδακτικές δραστηριότητες. Η ανατροφοδότηση και η αλληλεπίδραση είναι άμεση, παρουσιάζοντας χαμηλές δυσκολίες εφαρμογής και χαμηλό κόστος. Τα παραδείγματα των πλατφορμών τηλεδιάσκεψης είναι πολλά, ξεκινώντας από το δίκτυο Facebook messenger, μπορούν να δημιουργηθούν αίθουσες συζητήσεων και να προσκληθούν έως και 50 άτομα για να συμμετάσχουν σε μια βιντεοκλήση, συνεχίζοντας με εφαρμογές όπως το Zoom, το Webex ή το Google Meet.

Grosbeck & Christmas (2020, σ. 25) καταγράφουν τα πλεονεκτήματα των **συνεδριακών πλατφορμών**, περιγράφοντάς τες ως χώρο συνάντησης στο διαδίκτυο, όπου μαθητές και εκπαιδευτικοί μπορούν να συνομιλούν ή/και να βλέπουν μέσω webcams και μικροφώνων, να μοιράζονται κείμενο, pdf, αρχεία βίντεο ή ήχου, εικόνες και διαφάνειες- επιτρέπουν την καταγραφή της συνάντησης - έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να επανεξετάσουν όσα παρουσιάστηκαν ζωντανά και οι απόντες μαθητές να βλέπουν τη δραστηριότητα- μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις, να τις απαντούν, έχοντας τη δυνατότητα εργασίας σε μικρή ομάδα (για παράδειγμα, στην εφαρμογή Zoom, Microsoft Teams), οι μαθητές μπορούν να χωριστούν σε μικρές ομάδες ή σε διαφορετικές αίθουσες συνεδριάσεων, να εργάζονται σε αυτές τις ομάδες, να συνομιλούν χωρίς να αλληλεπιδρούν με ολόκληρη την ομάδα της τάξης.

Τα εκπαιδευτικά μέσα που είναι χρήσιμα στις διαδικτυακές αρκούδες και αντιπροσωπεύονται από

εικονικά περιβάλλοντα, εφαρμογές, λογισμικό συμπληρώνονται από τις αναδυόμενες τεχνολογίες και τους ψηφιακούς εκπαιδευτικούς πόρους. Από την κατηγορία των αναδυόμενων πόρων αναφέρουμε τα παιχνίδια και την παιχνιδοποίηση στην εκπαίδευση, την εκτεταμένη πραγματικότητα (επαυξημένη, μικτή και εικονική), καθώς και τους πόρους που παραδοσιακά υπήρχαν και έχουν ενημερωθεί σε ψηφιακή μορφή, όπως είναι η περίπτωση του ψηφιακού σχολικού βιβλίου, των λεξικών, των εγκυκλοπαιδειών - οι οποίοι μπορούν να ομαδοποιηθούν στην κατηγορία των ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων (OER).

Η εισαγωγή της έννοιας του παιχνιδιού στην εκπαίδευση ξεκίνησε με τις συνήθεις δραστηριότητες αναψυχής της ηλικίας, που περιλάμβαναν την εκμάθηση κανόνων με ανταμοιβή. Τα σοβαρά παιχνίδια, όπως τα βίντεο προσομοίωσης, αποσκοπούσαν στην απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων ή ικανοτήτων προκειμένου να αποκτήσουν αυτονομία στην εργασία. Τέλος, τα εκπαιδευτικά παιχνίδια σχεδιάστηκαν ειδικά για την επίτευξη μαθησιακών στόχων. Σήμερα ο τομέας του παιχνιδιού σε διαμορφωτικό πλαίσιο έχει αναπτυχθεί με την εισαγωγή μαθησιακών μπαζών στο παιχνίδι και την παιχνιδοποίηση. Η μάθηση με βάση το παιχνίδι περιλαμβάνει τη διενέργεια ενός μαθησιακού σεναρίου ειδικά για το πλαίσιο της διαμόρφωσης και η παιχνιδοποίηση αναφέρεται στην παροχή πόντων και σημάτων στους συμμετέχοντες για την ποσοτικοποίηση της προόδου προς το μαθησιακό αντικείμενο.

Η εικονική πραγματικότητα μπορεί να οδηγήσει σε δυσπρόσιτα ταξίδια, όπως στο μουσείο Smithsonian: <https://naturalhistory.si.edu/visit/virtual-tour6> ή μπορεί να επιτρέψει στον εκπαιδευτικό, μέσω εφαρμογών, να ζωντανέψει επιστημονικές έννοιες σε τομείς όπως το STEM ή η χωρική γεωγραφία (<https://edshelf.com/tool/science-ar/>), (<http://elements4d.daqri.com/>), (<https://www.4danatomy.com/>), (<http://vitotechnology.com/star-walk.html>), (<http://zooar.com/animals/>), κ.λπ.

Οι Brower και Torrington (2020), δημοσίευσαν στην πλατφόρμα Educase την τυπολογία των ελεύθερων διαδικτυακών τεχνολογιών μάθησης (2020), η οποία παρέχει στους εκπαιδευτικούς έναν κατάλογο 226 τεχνολογιών ταξινομημένων σε 40 τύπους και 15 ομάδες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέσω ενός προγράμματος περιήγησης για την προώθηση πιο παραγωγικής και διαδραστικής μάθησης. Παρακάτω παρουσιάζουμε τον πλήρη κατάλογο των μέσων ψηφιακής μάθησης (Brower and Torrington, 2020):

1. μέσα που βασίζονται σε κείμενο:	- Σύγχρονη συζήτηση κειμένου: (http://twitter.com), (http://plurk.com), (http://chatzy.com), (http://backchannelchat.com), (https://slack.com) - Φόρουμ συζητήσεων: (http://proboards.com), (http://readups.com) - Σημειώσεις και δημιουργία εγγράφων: (http://evernote.com), (https://keep.google.com), (https://www.office.com/launch/word), (http://docs.google.com), (http://zoho.com/docs), (https://www.canva.com),
------------------------------------	---

2. Εργαλεία βασισμένα σε Εικόνες:	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινή χρήση εικόνων: (http://flickr.com), (http://instagram.com), (http://www.pics4learning.com), (https://burst.shopify.com), (https://www.pexels.com), (https://unsplash.com), (https://pixabay.com), (http://openclipart.org), - Δημιουργία και επεξεργασία εικόνων: (http://befunky.com), (http://pixlr.com), (http://sumopaint.com), (http://muro.deviantart.com). - Σχεδίαση και χρωματισμός: (https://sketch.io/sketchpad), (http://slimber.com), (http://flockdraw.com) - Διαδικτυακός πίνακας: (http://awwapp.com), (http://docs.google.com/drawings), (http://board800.com), (http://cosketch.com), (http://twiddla.com), (https://www.autodraw.com).
	<ul style="list-style-type: none"> - Διαγράμματα: (http://gliffy.com), (http://lucidchart.com), (http://draw.io), (http://creately.com), (http://caco.com). - Νοητικοί χάρτες: (http://mindomo.com), (http://wisemapping.com), (http://mindmup.com), (http://popplet.com), (http://mind42.com), (http://mindmeister.com), (http://slatebox.com), (http://coggle.it), (http://debategraph.org) - Χάρτες και χαρτογράφηση: (http://maps.google.com), (http://scribblemaps.com), (https://www.google.com/earth/education/tools/tour-builder). Στίχοι λέξεων: (http://wordclouds.com), (https://tagcrowd.com), (https://wordart.com/).
3. Ηχητικά όργανα:	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινή χρήση ήχου: (http://soundcloud.com), (http://audioboom.com), (http://freesound.org), (http://chirbit.com), (http://soundbible.com). - Δημιουργία και επεξεργασία ήχου: (http://vocaroo.com), (http://soundation.com).
4. Εργαλεία βίντεο:	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινή χρήση βίντεο: (http://youtube.com), (http://vimeo.com), (http://teachertube.com). - Δημιουργία και επεξεργασία βίντεο: (http://youtube.com/editor), (http://videotoolbox.com), (http://kizoa.com), (http://muvee.com), (https://info.flipgrid.com), (http://screencast-o-matic.com). - Μετάδοση βίντεο: (http://youtube.com), (http://younow.com).
5. Πολυτροπικά εργαλεία παραγωγής	<ul style="list-style-type: none"> - Ψηφιακά πάνελ: (http://pearltrees.com), (http://padlet.com), (http://stormboard.com), (http://en.linoit.com), (https://conceptboard.com), (https://miro.com). - Παρουσιάσεις: (http://prezi.com), (https://www.office.com/launch/powerpoint), (http://www.google.com/slides/about), (http://haikudeck.com), (http://photopeach.com), (http://photosnack.com), (http://vcasmo.com), (http://authorstream.com), (https://spark.adobe.com). - Δημιουργία μαθημάτων: (https://www.lessonlams.com), (http://blendspace.com), (http://softchalk.com), (http://easygenerator.com), (http://nearpod.com), (http://udutu.com), (https://composica.com), (http://edpuzzle.com).

6. Εργαλεία ψηφιακής αφήγησης (αφήγηση ιστοριών)	<ul style="list-style-type: none"> - Ηλεκτρονική δημιουργία βιβλίων: (http://www.storyjumper.com), (http://tikatok.com), (http://storybird.com), (http://mixbook.com), (https://bookcreator.com). - Δημιουργία κόμικς: (http://storyboardthat.com), (http://makebeliefscomix.com) (http://pixton.com), (http://wittycomics.com). - Βίντεο με κινούμενα σχέδια: (http://powtoon.com), (http://moovly.com), (http://digitalfilms.com), (https://www.voki.com).
7. Εργαλεία για τη δημιουργία δικτυακών τόπων	<ul style="list-style-type: none"> - Δημιουργία μεμονωμένων ιστότοπων: (https://sites.google.com/new), (http://tripod.lycos.com), (http://wix.com) Jimdo (http://jimdo.com), (http://moonfruit.com), (http://weebly.com), (http://glogster.com). - Wikis: (http://pbworks.com), (https://www.atlassian.com/software/confluence), (https://www.nuclino.com), (https://www.zoho.com/wiki), (https://www.wikidot.com).
	<ul style="list-style-type: none"> - Blogs: (https://wordpress.com), (http://edublogs.org), (http://blogger.com), (https://rebelmouse.com), (http://penzu.com).
8. Εργαλεία οργάνωσης και κοινής χρήσης Γνώση	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινή χρήση αρχείων: (http://dropbox.com), (http://mediafire.com), (http://4shared.com), (http://onedrive.live.com), (http://google.com/drive). - Ιστοσελίδες κοινωνικών σελιδοδεικτών (αποθήκευση, οργάνωση, σχολιασμός και κοινή χρήση συνδέσμων σε διαδικτυακούς ιστότοπους): (http://diigo.com), (http://icyte.com), (http://memonic.com), (https://edshelf.com), (https://wakelet.com), (https://explore.participate.com/educlipper). - Συγκεντρωτές (που χρησιμοποιούν το Really Simple Syndication (RSS) για τη συγκέντρωση διαδικτυακών πληροφοριών σε ένα μέρος για την οργάνωση, αποθήκευση και κοινή χρήση περιεχομένου για συγκεκριμένα θέματα): (http://flipboard.com), (http://feedly.com), (http://www.bloglines.com). - Δημοσίευση: (http://scoop.it), (http://pinterest.com), (http://livebinders.com). - Δημιουργία χρονοδιαγραμμάτων: (http://timetoast.com), (https://www.preceden.com), (http://tiki-toki.com), (https://online.officetimeline.com).
9. Εργαλεία ανάλυσης δεδομένων	<ul style="list-style-type: none"> - Διεξαγωγή ερευνών: (http://www.google.com/sheets/about), (https://www.office.com/launch/excel), (http://www.zoho.com/docs), (http://www.live-documents.com/live_spreadsheets.html), (http://ethercalc.net), (http://smartsheet.com) - Ηλεκτρονικά λογιστικά φύλλα: (http://infogr.am), (https://live.amcharts.com), (https://venngage.com), (https://developers.google.com/chart), (http://www.easel.ly), (http://piktochart.com), (http://chartsbin.com), (https://figma.com). - Infographics: (https://grabcad.com), (https://repables.com), (https://3dwarehouse.sketchup.com), (https://www.thingiverse.com).

10. Εργαλεία τρισδιάστατης μοντελοποίησης	- Αρχεία τρισδιάστατων μοντέλων: (https://grabcad.com), (https://reposables.com), (https://3dwarehouse.sketchup.com), (http://www.printmeasheep.com). - Δημιουργία τρισδιάστατων μοντέλων: (http://shapeshifter.io), (http://tinkercad.com), (https://www.3dslash.net), (https://www.sketchup.com)
11. Εργαλεία κωδικοποίησης:	(https://scratch.mit.edu), (http://code.org), (https://make.gamefroot.com), (https://www.codecademy.com).
12. Εργαλεία αξιολόγησης:	(http://quizstar.4teachers.org), (http://proprofs.com/quiz-school), (https://www.classmarker.com), (http://quizlet.com), (http://cram.com), (http://cobocards.com), (http://easytestmaker.com), (http://peerwise.cs.auckland.ac.nz), (http://socrative.com), (https://kahoot.com), (https://www.gsoapbox.com).
13. Συστήματα κοινωνικής δικτύωσης στο διαδίκτυο:	(http://facebook.com), (https://www.classdojo.com), (http://www.classtools.net/FB/home-page), (http://twiducate.com), (http://researchgate.net), (http://academia.edu).
14. Συστήματα διαχείρισης μάθησης	(http://edmodo.com), (https://web.seesaw.me), (https://classroom.google.com), (https://moodlecloud.com), (http://www.latitudelearning.com), (http://myicourse.com), (http://www.schoology.com), (https://atutor.github.io), (http://www.formalms.org).
15. Συστήματα τηλεδιάσκεψης:	(http://zoom.us), (https://apps.google.com/meet), (https://web.skype.com), (https://discordapp.com).

5.4. Σχεδιασμός ψηφιακών μέσων μάθησης στο σχεδιασμό διαδικτυακών μαθημάτων

Η έννοια της διαδικτυακής μάθησης επικεντρώνεται σε δύο κύριες διαστάσεις: το σχεδιασμό της διαδικτυακής μαθησιακής διαδικασίας και την οργάνωση και διεξαγωγή της διαδικτυακής μαθησιακής διαδικασίας Α. Π η αποσυμμόρφωση της διαδικτυακής μαθησιακής διαδικασίας ξεκινά με την επιλογή των ψηφιακών εργαλείων με την επιλογή του προτύπου και το σχεδιασμό του μοντέλου, ακολουθούμενη από τη δόμηση του ψηφιακού περιεχομένου. Στα τελικά στάδια είναι η σταθερότητα των διαφόρων μορφών και τύπων επαληθεύσεων, η προσφορά πρόσθετου υλικού, καθώς και άλλες διοικητικές ενέργειες.

Β. Η οργάνωση και η ανάπτυξη της διαδικτυακής μαθησιακής διαδικασίας επικεντρώνεται στη δέσμευση για μάθηση μέσω της εμπλοκής του εκπαιδευτή εκπαιδευτικών και του εκπαιδευόμενου. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις δύο πτυχές, τα περιεχόμενα οργανώνονται μέσω διαφορετικών παιδαγωγικών τεχνολογιών που περιλαμβάνουν τρόπους συμμετοχής των μαθητών. Θα λαμβάνεται συνεχώς υπόψη η παροχή ανατροφοδότησης, η αξιολόγηση, η αυτοαξιολόγηση, ώστε

στο τέλος να παρέχονται μεθοδικές συστάσεις για όλους τους εκπαιδευτικούς φορείς.

Στην περίπτωση των μαθητών με αναπηρία, οι Grosseck & Christmas (2020) συνιστούν την προσβασιμότητα του προσφερόμενου διδακτικού υλικού (για παράδειγμα, ώστε να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτό και μαθητές με προβλήματα όρασης χρησιμοποιώντας πρόγραμμα ανάγνωσης οθόνης). Υπάρχουν διάφοροι τύποι τεχνολογίας που είναι αφιερωμένοι στην προσβασιμότητα, όπως εργαλεία για τη βελτίωση της προβολής των πληροφοριών στην οθόνη, εργαλεία ανάγνωσης οθόνης, εργαλεία γραφής με εναλλακτική πρόσβαση, εργαλεία αναγνώρισης ομιλίας, για σχόλια κ.λπ. Σε γενικές γραμμές, προκειμένου να καταστήσει προσβάσιμους τους μαθησιακούς πόρους, ο εκπαιδευτικός πρέπει να διασφαλίσει ότι

1. Το υλικό πρέπει να είναι σαφές, οργανωμένο και επεξηγηματικό, επιτρέποντας την πρόσβαση στις πληροφορίες. Το υλικό παρέχεται σε μορφή PDF. Ένα αρχείο PDF μπορεί να περιέχει σκαναρισμένες εικόνες κάθε σελίδας του κειμένου, ουσιαστικά στατικές "εικόνες" σελίδων, ή ένα αντίγραφο του κειμένου που σας επιτρέπει την αναζήτηση και την υπογράμμιση του κειμένου. Περιλαμβάνονται/υπάρχουν υπερσύνδεσμοι. Για να γίνει αυτό, βεβαιωθείτε ότι το κείμενο του υπερσυνδέσμου περιγράφει πάντα ένα από τα περιεχόμενα του συνδέσμου.
2. Η πρόσβαση στις πληροφορίες των εικόνων μπορεί να γίνει εναλλακτικά, περιγράφοντάς τες χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, το Εναλλακτικό κείμενο .
3. Οι πηγές βίντεο ή ήχου είναι υποτιτλισμένες. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε: τα εργαλεία που είναι ενσωματωμένα στο YouTube, τα εργαλεία και τους στρατηγικούς υποτιτλισμούς στη σουίτα Google, όπως το Voice to Text στο Google Docs. Υπότιτλοι σε πραγματικό χρόνο στις παρουσιάσεις Google (προς το παρόν μόνο στα αγγλικά). Υπότιτλοι σε ζωντανή σύνδεση στο Google Meet.
4. Οι εργασίες που απαιτούνται από τους μαθητές μπορούν επίσης να πραγματοποιηθούν χωρίς να απαιτούνται δεξιότητες γρήγορης εισαγωγής/γραφής κειμένου, χειροκίνητη επιδεξιότητα ή οπτική οξύτητα.

Πριν από τον σχεδιασμό μιας διαδικτυακής εκπαιδευτικής δραστηριότητας, ο εκπαιδευτής είναι καλό να έχει κατά νου ότι τόσο ο ίδιος όσο και ο εκπαιδευόμενος διαθέτουν καλή σύνδεση στο διαδίκτυο και μια λειτουργική συσκευή. Προκειμένου να αποφευχθεί η χαμηλή δέσμευση στη μάθηση, ο εκπαιδευτής μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα οπτικό/πολυμεσικό μέσο (συνεργατικές παρουσιάσεις (Google), δυναμικές παρουσιάσεις (Prezi) ή διαδραστικές παρουσιάσεις (Mentimeter)- να εμπλουτίσει τις παρουσιάσεις PowerPoint με κουίζ, βίντεο, διαδραστικό υλικό κ.λπ.- να σχεδιάσει διάφορες δραστηριότητες διαμορφωτικής αξιολόγησης, με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο και τις ικανότητες στις οποίες στοχεύει το μάθημα- να παιχνιδιοποιήσει τη μαθησιακή δραστηριότητα

αξιολόγηση τουλάχιστον για την περίοδο μιας ενότητας- διασπορά στη σύγχρονη δραστηριότητα δραστηριοτήτων σε απευθείας σύνδεση ή μεμονωμένων ομάδων εκτός σύνδεσης, κ.λπ.

λεπτομερής οργάνωση της δραστηριότητας και ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τη μαθησιακή δραστηριότητα, αλλά κυρίως σχετικά με τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα (εκ των προτέρων μέσω αναρτήσεων ήχου, βίντεο, κειμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης ή στη ζωντανή πλατφόρμα στην αρχή της τηλεδιάσκεψης). Θεωρείται επίσης χρήσιμη η εκ των προτέρων αποστολή πληροφοριών, τόσο για το περιεχόμενο όσο και για την οργάνωση της δραστηριότητας και τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρέμβουν παρουσιάζοντας ορισμένες από τις δραστηριότητές τους, μέσω της διακολλεγιακής αξιολόγησης καθώς και μέσω δραστηριοτήτων αυτοαξιολόγησης.

Ένα συνοπτικό σενάριο της εκπαιδευτικής δραστηριότητας περιλαμβάνει:

- δημιουργία του περιβάλλοντος επικοινωνίας και του συστήματος διαχείρισης της μάθησης- - παρακίνηση των εκπαιδευόμενων για μάθηση με την οργάνωση της λεπτομερούς δραστηριότητας, την προσέλκυση της προσοχής και την πρόταση ενός τρόπου παιχνιδοποίησης,
- την καθοδήγηση της μάθησης μέσω της αλληλεπίδρασης με το μαθησιακό περιεχόμενο, τις υποστηρικτικές παρουσιάσεις και τις διαδικτυακές μαθησιακές δραστηριότητες (με τη βοήθεια των μέσων που παρουσιάζονται στο σημείο 3)- - την ασύγχρονη μάθηση που διεκδικεί ο ρόλος της εξάσκησης στο σπίτι,
- αξιολόγηση της μάθησης μέσω της αντίστροφης σύνδεσης, με την εξάσκηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που προτάθηκαν στη μαθησιακή δραστηριότητα και την αξιολόγησή τους.

Η τεκμηρίωση των εκπαιδευτικών μέσων που αναπτύσσονται από το ψηφιακό περιβάλλον ανοίγει αισιόδοξες και προκλητικές προοπτικές για τους εκπαιδευτές. Οι πολλές ευκαιρίες, οι πόροι υψηλής απόδοσης και η διευκόλυνση της μάθησης αναδεικνύουν ένα λαμπρό μέλλον για την ηλεκτρονική μάθηση. Ωστόσο, ο διαχειριστής αυτού του σύμπαντος παραμένει ο άνθρωπος, ο ισχυρότερος κρίκος που μπορεί να κρατήσει το ψηφιακό ικρίωμα στραμμένο προς το αμετάβλητο αξιωματικό τελικό αποτέλεσμα της εκπαίδευσης: μια καλύτερη ζωή, μια καλύτερη εκδοχή του καθενός και μια καλύτερη κοινωνία για όλους.

Βιβλιογραφία

1. Akyuz, D. (2018). Μέτρηση της γνώσης τεχνολογικού παιδαγωγικού περιεχομένου (TPACK) μέσω της αξιολόγησης επιδόσεων. *Computers & Education*, 125, 212-225. Δύο: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2018.06.012>
2. Andron, D., Kifor, Ş. (2021). Ψηφιακές τεχνολογίες στη διδακτική δραστηριότητα. Sibiu: Πανεπιστημιακός Εκδοτικός Οίκος του Sibiu "Lucian Blaga".
3. Bocoş, M.-D. (συν.) (2016). *Πραξολογικό λεξικό της παιδαγωγικής*, τόμος I (Α-Δ). Piteşti: Parallel 45.
4. Bower, M., & Torrington, J. (2020), *Typology of Free Web- based Learning Technologies*, *Educause Report*, <https://library.educause.edu/resources/2020/4/typology-of-free-web-based-learning-technologies>.
5. Ceobanu, C. (2016). Μάθηση στο εικονικό περιβάλλον. Οδηγός χρήσης υπολογιστή στην

- εκπαίδευση. Iași: Polirom.
6. Ceobanu, C., Cucus, C., Istrate, O., & Pânișoară, I. O. (2022). Ψηφιακή Εκπαίδευση Εκδ. α II-a. Iași: Ed. Polirom.
 7. Cucus, C. (2016). *Pedagogia*. Iași: Polirom.
 8. Dalton, E. M. (2017). Πέρα από τον καθολικό σχεδιασμό για τη μάθηση: Media Literacy: Κατευθυντήριες αρχές για τη μείωση των εμποδίων στην ικανότητα ψηφιακού και πολυμεσικού γραμματισμού. *Journal of Media Literacy Education*, 9(2), 17- 29. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1160465> .
 9. Dobre, I. (2010). Κριτική μελέτη των σημερινών συστημάτων ηλεκτρονικής μάθησης, Ρουμανική Ακαδημία, Ερευνητικό Ινστιτούτο Τεχνητής Νοημοσύνης, Βουκουρέστι.
 10. Elias, T. (2011). Αρχές καθολικού διδακτικού σχεδιασμού για την κινητή μάθηση. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 12 (2), 143-156.
 11. Grosseck, G., Christmas, D. (2020). Πρακτικός οδηγός για εκπαιδευτικούς και ψηφιακούς πόρους για τη διαδικτυακή κατάρτιση . Timișoara: Editura Universităţii de Vest.
 12. Maritain, Jaques. (2021). Φιλοσοφία της εκπαίδευσης. Βουκουρέστι: Spandugino.
 13. Maftei, A., Dănilă, O., Gherguț, A. (2022). Αναπηρία Μια διεπιστημονική προσέγγιση. Iași: Editura Universităţii "Alexandru Ioan Cuza" Iași.
 14. Özer Shanal, S. (2022). Εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής και τεχνολογία: A Metaphor Analysis., Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science & Mathematics Education, 16(1), 64- 87, 10.17522/ balikesirnef.887466
 15. Pisău, A. (2020). Ψηφιακά εργαλεία για αποτελεσματική ηλεκτρονική μάθηση στο πλαίσιο των κοινωνικών προκλήσεων. *Pedagogical Universe*, 67(3), 44-49.
 16. Puentedura, R. (2006). Μετασχηματισμός, Τεχνολογία και Εκπαίδευση [Blog post]. Ανακτήθηκε από <http://hippasus.com/resources/tte/> 17.08.2022.
 17. Redecker, C. (2017). Ευρωπαϊκό πλαίσιο για την ψηφιακή επάρκεια των εκπαιδευτικών: DigCompEdu (αριθ. JRC107466). Κοινό Κέντρο Ερευνών (τοποθεσία Σεβίλλη).

Κεφάλαιο 6 - Παρουσίαση συνοδευόμενη από τεχνικά μέσα. Συζήτηση, άσκηση, επίδειξη

Η μεθοδολογία κατάρτισης έχει επωφεληθεί από θεμελιώδεις αναβαθμίσεις με τη διείσδυση της τεχνολογίας στη ζωή των ανθρώπων. Σε μια πρώτη και πιο ορατή περίπτωση που σχετίζεται με το εκπαιδευτικό περιβάλλον, παρατηρεί κανείς τα τεχνικά μέσα μάθησης που έχουν αντικαταστήσει τα παραδοσιακά εργαλεία, όπως η αίθουσα διαλέξεων ως τόπος συνάντησης ή ο πίνακας και η κιμωλία που έχουν αναβαθμιστεί σε εικονικές αίθουσες συνεδριάσεων μέσω εφαρμογών που προσφέρουν διαμοιρασμό περιεχομένου. Σε ένα βαθύτερο, μεθοδολογικό επίπεδο, ωστόσο, τα τεχνικά μέσα βοηθούν, ενισχύουν ή και αντικαθιστούν τις παραδοσιακές μεθόδους μάθησης, όπως η *έκθεση*, η *συζήτηση*, η *άσκηση* ή η *επίδειξη*. Έτσι, σε αυτό το κεφάλαιο, προτείνουμε να αναλύσουμε τους δεσμούς και τις συγχωνεύσεις που έχουν δημιουργηθεί μεταξύ των κλασικών μεθόδων και των σύγχρονων τεχνικών μέσων (επίδειξη *έναντι* παρουσίασης- συζήτηση *έναντι* ανταλλαγής μηνυμάτων- άσκηση *έναντι* ψηφιακής εφαρμογής- επίδειξη *έναντι* εξειδικευμένου λογισμικού), ώστε να είμαστε σε θέση να τις χρησιμοποιήσουμε και να τις εφαρμόσουμε σε μελλοντικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Λέξεις κλειδιά: *έκθεση, συζήτηση, άσκηση, επίδειξη, τεχνικά μέσα*

6.1. Από την παραδοσιακή προβολή στην ψηφιακή παρουσίαση

Η μέθοδος της *έκθεσης* είναι μία από τις παλαιότερες γνωστές μεθόδους διδασκαλίας στα σχολεία. Η μέθοδος αυτή έχει αποκαλυπτικό χαρακτήρα και διεξάγεται προφορικά. Οι κλασικοί ορισμοί της *έκθεσης παραπέμπουν στην* ιδέα της προφορικής μετάδοσης πληροφοριών από έναν ή περισσότερους εκπαιδευτικούς σε ένα ακροατήριο μαθητών ή σπουδαστών. Σύμφωνα με τους Moise και Seghedin (στο Cucus, συν., 2009, σ. 348), οι κλασικές παραλλαγές της έκθεσης είναι η *αφήγηση* (αφηγηματική παρουσίαση γεγονότων προσαρμοσμένων στο συγκεκριμένο ακροατήριο), η *επεξήγηση* (παρουσίαση που χαρακτηρίζεται κυρίως από λογικά επιχειρήματα) και η *σχολική διάλεξη* (παρουσίαση με τη μορφή διαδοχής ιδεών, θεωρητικών πλαισίων και χωριστής ερμηνείας τους).

Με τη χρήση της έκθεσης στη διδασκαλία, δημιουργείται με αυτόν τον τρόπο μια κλασική σχέση, η οποία αποτελείται από έναν πόλο που ονομάζεται *πομπός* (δάσκαλος/εκπαιδευτής) και έναν άλλο που ονομάζεται *δέκτης* (μαθητής/σπουδαστής). Το πλεονέκτημα μιας τέτοιας σχέσης είναι ότι μειώνει το χρόνο που απαιτείται για την εκμάθηση και την αφομοίωση σύνθετων γνώσεων,

επιτρέποντας στους εκπαιδευόμενους να βρουν μοτίβα στο περιεχόμενο που παρουσιάζεται και ακόμη και στην προσωπικότητα του εκπαιδευτή. Ωστόσο, η χρήση της μεθόδου έκθεσης θέτει επίσης ορισμένα όρια και κινδύνους στη διδακτική προσέγγιση. Οι Barkley και Major (2014) χαρακτηρίζουν την έκθεση ως *μια μορφή παθητικής παιδαγωγικής, η οποία θα έθετε τους εκπαιδευόμενους σε κατάσταση αδράνειας, καθώς έχουν μικρή εξουσία και έλεγχο της μάθησής τους*- η έκθεση είναι λιγότερο αποτελεσματική εάν δεν χρησιμοποιούνται μέθοδοι ενεργοποίησης, δημιουργώντας έτσι προβλήματα με την προσοχή, τα κίνητρα ή τη δυνατότητα να κρατούν σημειώσεις με το ρυθμό της παρουσίασης του εκπαιδευτή.

Σε μια προσπάθεια επικαιροποίησης μιας τέτοιας διδακτικής μεθόδου με εντυπωσιακή παιδαγωγική αρχαιότητα, που βασίζεται στον προφορικό τύπο της έκθεσης και αποσκοπεί στη μείωση των ορίων της, ο Cerghit (2006, σ. 14) προτείνει την επέκτασή της σε *έκθεση με αντίπαλο* (στην έκθεση του εκπαιδευτικού που θεωρείται ως διδακτική παράσταση, παρεμβαίνοντας με ερωτήσεις ή απόψεις, ένας άλλος ειδικός) και σε *έκθεση-συζήτηση* (συνδυασμός έκθεσης - ως το πρώτο μέρος του εκπαιδευτικού χρόνου - και συζήτησης - αυτή αντιπροσωπεύει το δεύτερο μέρος του χρόνου εργασίας).

Ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται στην πράξη, υπάρχουν ορισμένες ευρέως αποδεκτές προϋποθέσεις για την εφαρμογή της μεθόδου έκθεσης, οι οποίες επισημαίνονται επίσης από τον L. E. Ciolan (στο Rânișoară, I.-O., coord., 2022, σ. 146):

- το περιεχόμενο της παρουσίασης πρέπει να είναι πρωτότυπο, αυθεντικό και πειστικό, και ο εκπαιδευτής πρέπει να προετοιμάσει και να τεκμηριώσει αυστηρά τη δραστηριότητα,
- τήρηση των κανόνων σχετικά με το χρόνο, τους στόχους και το σκοπό, που αναφέρονται στο πρόγραμμα σπουδών της εκπαιδευτικής προσέγγισης στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιείται η έκθεση,
- η ποσότητα των πληροφοριών που εμφανίζονται είναι λογική,
- τα ενδεικτικά παραδείγματα είναι επαρκή για να σχηματίσουν μια ακριβή εικόνα του περιεχομένου που θα παρουσιαστεί,
- το εκφραστικό και γλωσσικό ύφος του εκπαιδευτή πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στο επίπεδο ικανοτήτων του ακροατηρίου, λαμβάνοντας υπόψη την εκφραστική ισορροπία μεταξύ της ποσότητας των λέξεων και του περιεχομένου που εκφράζεται, καθώς και τον αντίκτυπο της μη λεκτικής και παραλεκτικής επικοινωνίας.

Η έκθεση που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής μάθησης αποκτά νέες έννοιες, ως άμεσο αποτέλεσμα των πολλών πλεονεκτημάτων που προσφέρουν οι διάφορες τεχνικές πλατφόρμες στις οποίες μπορεί να πραγματοποιηθεί. Η έκθεση της γνώσης για διάφορους εκπαιδευτικούς σκοπούς μπορεί να επιτευχθεί μέσω της χρήσης ενός πλούσιου και ποικίλου

φάσματος υποστηρικτικών μέσων, μερικά από τα οποία περιλαμβάνουν, σύμφωνα με τους Grosseck, G., Christmas, D. (2020, σ. 40), διάφορα κείμενα και ποιήματα, γραφήματα και εικόνες, διαγράμματα, φωτογραφίες, σχέδια και αφίσες, ήχο, ήχους, φωνή, podcasts και ραδιοφωνικά προγράμματα, βίντεο και ταινίες, τηλεοπτικές εκπομπές, ταινίες και αποσπάσματα από το *YouTube*, ενώ τα ψηφιακά μέσα περιλαμβάνουν κινούμενα σχέδια, προσομοιώσεις, διαδικτυακά φόρουμ συζητήσεων και εικονικούς κόσμους. Οι εκπαιδευτικοί πόροι που παρουσιάζονται σε ψηφιακή μορφή αναπτύσσονται σύμφωνα με ορισμένες αρχές σχεδιασμού, οι οποίες δίνουν έμφαση στο εκφραστικό περιεχόμενο, στην ενσωμάτωση στην εκπαιδευτική δράση, καθώς και στις τεχνικές και κοινωνικές πτυχές:

- *προνοητικότητα και συνέπεια*. Μόλις η μορφή παρουσίασης του υλικού βελτιωθεί και φτάσει σε μια σταθερή κατάσταση, πρέπει να διατηρείται στο ίδιο υψηλό επίπεδο από τη μια ενότητα μαθημάτων στην άλλη,
- *εφαρμόζοντας ένα στυλ που ορίζεται από την τυποποίηση και τη συνέπεια*,
- *τη δυνατότητα εύκολης πλοήγησης στο περιεχόμενο*. Ο μαθητής θα έχει τη δυνατότητα να έχει άμεση ή πολύ γρήγορη πρόσβαση στη μονάδα περιεχομένου που επιλέγει από το μενού,
- *συνοχή και εστίαση στον εξορθολογισμό*. Μια ενότητα μαθήματος θα πρέπει να παρέχει τόσο τις βασικές έννοιες που πρέπει να καλυφθούν όσο και οδηγίες για το πώς οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να λάβουν πρόσθετες πληροφορίες,
- *σχεδιασμός*. Οργάνωση των στοιχείων ανάλογα με τη σημασία τους. Για την καλύτερη οργάνωση των πληροφοριών, μπορούν να ενσωματωθούν σε διάφορους πίνακες και λίστες,
- *για να επισημάνετε ορισμένα τμήματα του κειμένου, χρησιμοποιήστε ιδιότητες όπως υπογράμμιση, έντονη γραφή ή έντονο κείμενο*. Ορισμένες πληροφορίες που θεωρούνται ζωτικής σημασίας επισημαίνονται με διαφορετικό χρώμα (Grosseck, G.; Christmas, D. 2020, σ. 41).

Η πιο δημοφιλής και ευρέως χρησιμοποιούμενη επικαιροποιημένη εκδοχή της μεθόδου έκθεσης είναι η *μέθοδος της ανεστραμμένης τάξης*. Μέσω αυτής της εκπαιδευτικής μεθόδου, ο εκπαιδευτικός τεκμηριώνει το θέμα που έχει οριστεί για μάθηση, επιλέγει διάφορους πόρους ή αναπτύσσει το δικό του υλικό μέσω του οποίου επιθυμεί να μεταδώσει το περιεχόμενο και στη συνέχεια το παραδίδει στους εκπαιδευόμενους πριν από την πραγματική συνάντηση (διαδικτυακή ή φυσική). Μεταξύ 30 και 80% του περιεχομένου (Snowman and McCown, 2014) παραδίδεται διαδικτυακά πριν από την πραγματική διδακτική δραστηριότητα, η οποία είναι μια αποτελεσματική μέθοδος διδασκαλίας με ψηφιακή διαμεσολάβηση που εξαλείφει ορισμένα από τα μειονεκτήματα της παραδοσιακής μεθόδου έκθεσης. Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν έτσι να επωφεληθούν από την αυτονομία και την ευελιξία στη μάθηση, την υποστήριξη στην κατανόηση του περιεχομένου, τη

συνεργασία με τους συμμαθητές τους, τα κίνητρα για μάθηση και την κατάλληλη αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευτικό.

Το μοντέλο της *ανεστραμμένης τάξης* μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την οργάνωση διδασκαλίας πρόσωπο με πρόσωπο ή σε απευθείας σύνδεση. Για να πραγματοποιηθεί μια δραστηριότητα *ανεστραμμένης τάξης*, ο εκπαιδευτικός πρέπει να παρουσιάσει τις πληροφορίες ή το θέμα πριν από την έναρξη του μαθήματος. Ένας καλός τρόπος για τη μετάδοση αυτών των πληροφοριών μπορεί να γίνει με τη χρήση πηγών βίντεο. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν πόρους βίντεο καταγράφοντας σύντομα βίντεο με ειδικές εφαρμογές, κάνοντας διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα καταγράφοντας την οθόνη και χρησιμοποιώντας βίντεο από το *YouTube*, την *Khan Academy* κ.λπ.

Ακολουθώντας τους Grosseck, G., Crăciun, D. (2020, σ. 70), παρατίθεται στη συνέχεια μια σύντομη περιγραφή των κύριων ψηφιακών εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή αυτών των πηγών βίντεο:

- Δημιουργία σύντομων βίντεο με εξειδικευμένες εφαρμογές, όπως το *Movie Maker*, που περιλαμβάνεται στο λειτουργικό σύστημα *Windows*, το οποίο είναι ένα δωρεάν πρόγραμμα που αναπτύχθηκε από τη Microsoft για τη δημιουργία και επεξεργασία βίντεο και στη συνέχεια την κοινοποίησή τους σε ιστότοπους όπως το *YouTube*, το *Facebook* ή το *Flickr*- το *Powtoon* είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο κινούμενων σχεδίων που επιτρέπει στους χρήστες να δημιουργούν κινούμενες παρουσιάσεις τροποποιώντας αντικείμενα που έχουν ήδη παραχθεί, πρότυπα και εισαγόμενες φωτογραφίες με μουσική ή *φωνητική επένδυση* που έχει δημιουργήσει ο χρήστης. Ο δικτυακός τόπος του *Powtoon* βρίσκεται στη διεύθυνση: <https://www.powtoon.com/>. Απλές παρουσιάσεις του *PowerPoint* μπορούν να μετατραπούν σε μορφή βίντεο με τη χρήση του προγράμματος- *Animaker* (<https://www.animaker.com/>), ένα εύχρηστο εργαλείο με πέντε διαφορετικά στυλ βίντεο και πάνω από εκατό διαφορετικούς τύπους κινούμενων σχεδίων, επιτρέπει τη δημιουργία βίντεο με επιτυχημένες επεξηγήσεις. Εκπαιδευτικές κοινότητες μπορούν επίσης να δημιουργηθούν με το *Animaker Class*, μια εφαρμογή που περιέχει επίσης ειδικά εργαλεία δημιουργίας περιεχομένου ειδικά σχεδιασμένα για να ενισχύσουν τη δημιουργικότητα των μαθητών και να προωθήσουν την ομαδική εργασία,
- Το *Biteable* είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο που επιτρέπει στους χρήστες να παράγουν ταινίες μικρού μήκους με επεξηγήσεις για το θέμα που διδάσκεται, καθώς και με *trivia*, διάφορα παραδείγματα και άλλο σχετικό περιεχόμενο. Χρησιμοποιείται ένα ευρύ φάσμα οπτικών και πολυμεσικών στοιχείων για να εκφραστεί το περιεχόμενο με σαφή, συνοπτικό και απλό τρόπο, ώστε να προκληθεί το ενδιαφέρον του θεατή και να γίνουν οι παρεμβάσεις βίντεο πιο ελκυστικές,

- Το *Screencastify* (<https://www.screencastify.com/>) είναι μια επέκταση του *Chrome* που επεκτείνει τη λειτουργία της κάμερας και καθιστά δυνατή την καταγραφή βίντεο της οθόνης του υπολογιστή σας. Το *Screencast-O-Matic* μπορείτε να το βρείτε στο διαδίκτυο στη διεύθυνση <https://screencast-o-matic.com/>. Πρόκειται για ένα εύκολο στη χρήση πρόγραμμα που μπορεί να καταγράφει διαλέξεις, να παράγει μαθήματα, να καταγράφει την οθόνη του χρήστη, να επεξεργάζεται βίντεο και στη συνέχεια να τα διανέμει ή να τα διαχειρίζεται. Στη δωρεάν έκδοση, οι χρήστες περιορίζονται στην εγγραφή βίντεο που δεν ξεπερνούν τα 15 λεπτά. Αυτό δεν θα πρέπει απαραίτητα να θεωρηθεί ως εμπόδιο, αλλά μάλλον ως μια χρήσιμη μέθοδος που βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν και να κατανοήσουν μεγάλο όγκο πληροφοριών ή δύσκολες έννοιες αναλύοντάς τες σε μικρότερα μέρη,
- Το *Loom* είναι ένα δωρεάν εργαλείο (επέκταση του *Chrome* ή εφαρμογή γραφείου) που είναι απλό στη χρήση, με τα τεχνικά μέσα που διαθέτει για την καταγραφή της οθόνης, μπορεί να καταγράψει τη φωνή και το πρόσωπο του παρουσιαστή και στη συνέχεια να διανείμει γρήγορα το καταγεγραμμένο βίντεο. Το εργαλείο μπορείτε να το βρείτε στο διαδίκτυο στη διεύθυνση: <https://www.loom.com/>. Δεν υπάρχουν περιορισμοί που να αφορούν το είδος των εγγραφών που μπορούν να γίνουν ή τον όγκο του υλικού που μπορεί να αποθηκευτεί κατά τη χρήση της έκδοσης και διατίθεται δωρεάν τόσο στους μαθητές όσο και στους εκπαιδευτικούς.
- Το *Karwing* είναι ένας επεξεργαστής βίντεο που μπορείτε να βρείτε στο <https://www.karwing.com/>. Ουσιαστικά περιλαμβάνει μια σουίτα εργαλείων που επιτρέπουν στους χρήστες να δημιουργούν, να επεξεργάζονται, να υποτιτλίζουν, να εφαρμόζουν φίλτρα και να προσθέτουν ηχητικά εφέ, μεταξύ πολλών άλλων ευκολιών. Το πρόγραμμα αυτό είναι χρήσιμο τόσο για μαθητές όσο και για εκπαιδευτικούς και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε οποιαδήποτε συσκευή. Πρόκειται για ένα διαδικτυακό πρόγραμμα που δεν απαιτεί εγκατάσταση, είναι επίσης δωρεάν και επιτρέπει τη συνεργασία. Συνεργάζεται ιδιαίτερα καλά με το *Google Drive*, το *Classroom* και το *YouTube*. Η πρόσβαση μπορεί να επιτευχθεί είτε με τη χρήση ενός θεσμικού λογαριασμού (όπως η *Google*), ο οποίος είναι διαθέσιμος σε παιδιά κάτω των 13 ετών, είτε με τη δημιουργία ενός λογαριασμού *Karwing*, ο οποίος απαιτεί την έγκριση ενός γονέα ή κηδεμόνα.
Η έκθεση είναι μια κατάλληλη μέθοδος στη διαδικτυακή μάθηση, με την οποία μπορούν να παρουσιαστούν εύκολα θέματα, να προγραμματιστούν δραστηριότητες ή να παρουσιαστούν θεωρίες και έννοιες, να οργανωθούν συζητήσεις και αντιπαραθέσεις, να υπάρξει ανατροφοδότηση ή συνεργασία για την ολοκλήρωση των εργασιών, οδηγώντας σε αυξημένη συνοχή της ομάδας, συμμετοχή και εμπλοκή στη μάθηση. Έτσι, μέσω της διαδικτυακής έκθεσης, διευκολύνεται η αλληλεπίδραση με το περιεχόμενο που παρουσιάζεται και όλους τους σχετικούς

ψηφιακούς πόρους, καθώς και η αλληλεπίδραση με συναδέλφους και εκπαιδευτές μέσω σχετικών εφαρμογών.

Όταν ένας εκπαιδευτής χρησιμοποίησε κάποτε την έκθεση ως μέθοδο διδασκαλίας σε ένα κλασικό μάθημα, είχε στο μυαλό του τις στιγμές του μαθήματος της κονστрукτιβιστικής θεωρίας της μάθησης του Robert Gagné, με σχεδόν όλο το έργο της καθοδήγησης της μαθησιακής διαδικασίας να πέφτει πάνω του. Εντελώς διαφορετικά, στο διαδικτυακό περιβάλλον, ο εκπαιδευτής πρέπει και μπορεί να σκεφτεί την παρουσίαση λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η αυτορρυθμιζόμενη συνιστώσα της μάθησης είναι παρούσα μέσω της δυνατότητας πρόσβασης, επαναδιαβάσματος και αλληλεπίδρασης με το περιεχόμενο που παρουσιάζεται με εξατομικευμένο και εξατομικευμένο ρυθμό.

Οι Grosbeck και Christmas (2020) συνιστούν ότι κατά την παρουσίαση παρουσιάσεων σε διαδικτυακά μαθήματα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ορισμένες προτάσεις για την εξασφάλιση υψηλής δέσμευσης στη μάθηση:

- τη χρήση οπτικού/πολυμεσικού μέσου, όπως συνεργατικές παρουσιάσεις (*Google*), δυναμικές παρουσιάσεις (*Prezi*) ή διαδραστικές παρουσιάσεις (*Mentimeter*),
- εμπλουτίστε παρουσιάσεις *PowerPoint* με *κουίζ*, βίντεο, διαδραστικό υλικό κ.λπ,
- να σχεδιάζουν διάφορες δραστηριότητες αξιολόγησης και διαμόρφωσης, με επίκεντρο τον μαθητή και τις ικανότητες που στοχεύει το μάθημα,
- παιχνιδοποίηση της δραστηριότητας μάθησης-αξιολόγησης τουλάχιστον για τη διάρκεια μιας μαθησιακής μονάδας,
- πρόκληση για τους μαθητές να επιλέξουν από ένα ευρύ φάσμα θεμάτων συζήτησης και να θέσουν τις δικές τους ερωτήσεις,
- χρήση *παγοθραυστικών*,
- χρησιμοποιώντας το chat για επικοινωνία,
- αίτημα για αυτοαξιολόγηση της διαδικτυακής δραστηριότητας κ.λπ,
- λεπτομερής οργάνωση της δραστηριότητας και ενημέρωση του ακροατηρίου σχετικά με τη δομή της μαθησιακής διαδικασίας, αλλά κυρίως σχετικά με τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα (εκ των προτέρων μέσω αναρτήσεων ήχου, βίντεο, κειμένου στην πλατφόρμα *ηλεκτρονικής μάθησης* ή *ζωντανά* στην αρχή της τηλεδιάσκεψης),
- εκ των προτέρων μετάδοση πληροφοριών (ηχογραφήσεις, βίντεο, αρχεία κειμένου) που σχετίζονται με το θέμα, υποκινώντας, ενθουσιάζοντας, παρακινώντας, προκαλώντας το κοινό να αναζητήσει μόνο του πληροφορίες, να βρει λύσεις, να παρουσιάσει αυτές τις λύσεις σε συναδέλφους κ.λπ...,

- σχεδιάζουν ομαδικές ή ατομικές δραστηριότητες στις οποίες οι μαθητές εφαρμόζουν, επιδεικνύουν αυτά που έχουν μάθει ή παράγουν διάφορους πόρους,
- να σχεδιάζουν ακολουθίες διδασκαλίας στις οποίες οι μαθητές παρουσιάζουν ή/και αξιολογούν προϊόντα που δημιούργησαν οι ίδιοι ή οι συμμαθητές τους,
- σχεδιασμός δραστηριοτήτων για τον αναστοχασμό της δικής τους μάθησης, πρόσκληση στο ακροατήριο να μοιραστεί αυτούς τους προβληματισμούς με τους συναδέλφους του σε σύγχρονες συνεδρίες ως βάση για συζήτηση κ.λπ.

Το μεγάλο πλεονέκτημα της χρήσης της έκθεσης σε διαδικτυακά μαθήματα είναι ακριβώς ότι το κοινό μπορεί να παραλείψει τα μαθήματα, καθώς το περιεχόμενο που παρουσιάζεται μπορεί να καταγραφεί, να αναρτηθεί και να διανεμηθεί για μεταγενέστερη πρόσβαση.

6.2. Διδασκαλία συνομιλίας: επικοινωνία, συνομιλία και ανταλλαγή μηνυμάτων

Η επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων με τη μορφή συνομιλίας έχει ενταχθεί στην εκπαίδευση από την αρχή της ιστορίας της. Οι διανοητικές και συναισθηματικές ανταλλαγές μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη συγκεκριμένων επιχειρησιακών στόχων, έτσι ώστε η *συνομιλία* σύντομα έγινε μια ευρέως διαδεδομένη μέθοδος διδασκαλίας.

Μεταξύ των τύπων διδακτικής συνομιλίας, έχουν αποκρυσταλλωθεί οι ακόλουθες μορφές: *κατευθυνόμενη συνομιλία* (ένας τύπος ακολουθίας ερωτήσεων-απαντήσεων που οδηγεί τους εκπαιδευόμενους, από κοντά προς τα κοντά, προς τον προτεινόμενο στόχο)- *κατηγορητική συνομιλία* (μια μορφή προφορικής αξιολόγησης που βασίζεται σε ερωτήσεις και απαντήσεις)- *ερευνητική συνομιλία* (μια μορφή διαλογικής αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευτικών φορέων, εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων, με στόχο την ανακάλυψη του νέου) και η *μέθοδος εστιασμένης συνομιλίας* (απάντηση σε μια σειρά οργανωμένων ερωτήσεων που αντιστοιχούν σε επίπεδα επεξεργασίας πληροφοριών).

Προκειμένου να διαφοροποιήσει τις λειτουργίες που μπορεί να έχει η διδακτική συζήτηση, ο Vocos (2013, σσ. 224-225) ανέπτυξε μια ταξινόμηση αυτών των τύπων διδακτικής συζήτησης:

- **εισαγωγικό, που** χρησιμοποιείται, όπως μπορούμε να διαισθανθούμε, στο εισαγωγικό, αρχικό στάδιο των μαθημάτων σε όλες τις κατηγορίες και έχει τους εξής σκοπούς: να προσελκύσει και να διατηρήσει την προσοχή και το ενδιαφέρον των μαθητών, να τονώσει τα κίνητρά τους, να ενεργοποιήσει και να επικαιροποιήσει ορισμένα προηγούμενα κερτημένα,
- **απόκτηση και ανακάλυψη**, για τα μαθήματα των κατηγοριών "μετάδοση και απόκτηση νέων γνώσεων", "που αποσκοπούν στη διαμόρφωση διανοητικών/πρακτικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων", με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων, την απόκτηση, την ανακάλυψη νέων

κεκτημένων, τη διαμόρφωση και την εξάσκηση διανοητικών και πρακτικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων,

- **ανακεφαλαίωση και συστηματοποίηση**, που χρησιμοποιείται στα μαθήματα της κατηγορίας "ανακεφαλαίωση και συστηματοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων (δεξιοτήτων και ικανοτήτων)", για την επιλεκτική ενεργοποίηση και αντιδραστικοποίηση, επανάληψη, επανάληψη, αναδιάρθρωση, συστηματοποίηση, εδραίωση (αποτύπωση στη μακρόχρονη μνήμη) των κεκτημένων,

- **σταθεροποίηση και παγίωση**, για τη λειτουργικοποίηση των κεκτημένων, τη λειτουργία με τα κεκτημένα σε διαφορετικά καταστασιακά πλαίσια, την σταθεροποίηση των κεκτημένων (ενσωμάτωσή τους στη μακροπρόθεσμη μνήμη), την ενσωμάτωση των κεκτημένων στο γνωστικό σύστημα του ατόμου και τη διασφάλιση της ανθεκτικότητάς τους με την πάροδο του χρόνου,

- για τον **έλεγχο και την αξιολόγηση**, για την ανάλυση της διαδικασίας της γνώσης που αποκτούν οι μαθητές και της προόδου τους στη γνώση, για την ανάδειξη της προόδου του σχολείου με τη σύγκριση των σχολικών αποτελεσμάτων με τους προκαθορισμένους επιχειρησιακούς στόχους,

- **τελικό**, να εξάγουν και να διατυπώνουν συμπεράσματα θεωρητικού ή πρακτικού-εφαρμοστικού χαρακτήρα.

Οι Hsu και Ching (2015) ταξινομούν τέσσερις μεγάλες ομάδες δράσεων που μπορούν να σχετίζονται με τα ψηφιακά εργαλεία επικοινωνίας και στις οποίες μπορεί να λάβει χώρα παιδαγωγικός διάλογος:

1) συμμετοχή μέσω ατομικής παρουσίας των εργασιών που έχουν ανατεθεί (η περιήγηση στην γκαλερί μπορεί να υλοποιηθεί μέσω ενός εικονικού πίνακα *Padlet/WordCloud*, η ενημέρωση των γνώσεων μπορεί να γίνει μέσω της ανάπτυξης γνωστικών χαρτών και συνεργατικών δραστηριοτήτων μέσω του *Coggle*, η ανατροφοδότηση μπορεί να παρουσιαστεί μέσω "σύννεφων λέξεων" με τη χρήση της εφαρμογής *WordArt*, κ.λπ.)

2) εφαρμογή και διευκόλυνση της διαδικτυακής επικοινωνίας μέσω αλληλεπίδρασης, συμπεριλαμβανομένης της σύγχρονης επικοινωνίας μέσω *Skype* (<https://www.skype.com/ro/>) ή *WhatsApp* (<https://www.whatsapp.com/>), καθώς και της ασύγχρονης επικοινωνίας μέσω *Dropbox* (<https://www.dropbox.com/>) ή *Slideshare* (<http://www.slideshare.net/mobile/>),

3) Διαμορφωτική αξιολόγηση με τη χρήση του *Kahoot!*, αξιολόγηση και παροχή ανατροφοδότησης και απαντήσεων για την ομαδική μάθηση και το θέμα του εκπαιδευτικού (τα έργα των μαθητών δημιουργούνται και αξιολογούνται με τη χρήση της εκπαιδευτικής σουίτας *Google* - <https://gsuite.google.com/>),

4) Τα συστήματα διαχείρισης μάθησης όπως το *Edmodo* (<https://new.edmodo.com/>) ή το *Google Classroom* (<https://classroom.google.com/>), η αλληλεπίδραση μέσω βίντεο με το *Flipgrid*

(<https://flipgrid.com/>) κ.λπ. μπορούν να διευκολύνουν και να διαχειριστούν τη συμμετοχή των μαθητών σε ομαδικές συζητήσεις. Τέλος, μπορούμε να αναφέρουμε τη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου στο *TikTok* (<https://www.tiktok.com/en/>) και σε άλλες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (μαθησιακές ομάδες στο *Facebook*), αποστολή μαθησιακού περιεχομένου στο *Twitter* (<https://twitter.com/>), στο *Pinterest* (<https://www.pinterest.ca/>) ή στο *Instagram* (<https://www.instagram.com/>) κ.λπ.

Οι πιο συχνά χρησιμοποιούμενες διαδικτυακές κοινότητες είναι: *G Suite*, *Google Meet* (<https://meet.google.com/>), *Microsoft*: (<https://www.microsoft.com/en-us/education/products/teams>).

Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να χωριστούν σε μικρότερες ομάδες ή να εναλλάσσονται μεταξύ πολλαπλών αιθουσών συνεδριάσεων χάρη στις δυνατότητες συνομιλίας, κλήσης και συνεργασίας του κύριου προγράμματος: *Skype*: [skype.com](https://www.skype.com) για κλήσεις βίντεο και ήχου με δυνατότητες συνομιλίας, συνομιλίας και συνεργασίας- *Zoom* (χρησιμοποιήθηκε ευρύτερα κατά τη διάρκεια της <https://www.pandemic.zoom.us/>. Τηλεδιάσκεψεις, διαδικτυακές συναντήσεις, κοινή χρήση οθόνης και διαδικτυακά σεμινάρια (δωρεάν, έως 100 άτομα) μπορούν να γίνουν με το *Webex* (<https://www.webex.com/>), ενώ το *Facebook Messenger* επιτρέπει τη δημιουργία δωματίων συνομιλίας για έως 50 άτομα.

Για έναν εκπαιδευτή, οι πλατφόρμες τηλεδιάσκεψης είναι τα νέα αμφιθέατρα μάθησης, με μια σειρά εργαλείων που διευκολύνουν και ενισχύουν τη διδακτική συζήτηση.

Στο διαδικτυακό περιβάλλον, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δώσουν σε όλους τους μαθητές την ευκαιρία να ανταποκριθούν στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις και με τη σειρά τους να παρέχουν ανατροφοδότηση ο ένας στον άλλο. Το δίλημμα του καθηγητή που πρέπει να δώσει τυχαία το λόγο όταν σηκώνονται περισσότερα χέρια από όσα επιτρέπει ο διδακτικός χρόνος είναι γνωστό στον τομέα της διδακτικής συζήτησης. Διαδικτυακά, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί μπορούν επίσης να επικοινωνούν ανταλλάσσοντας περιεχόμενο ως αρχεία. Επιπλέον, το διαδικτυακό περιεχόμενο μπορεί να καταγραφεί, έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να επανεξετάσουν όσα έχουν επικοινωνηθεί *ζωντανά*, ενώ οι απόντες μαθητές μπορούν να δουν τη δραστηριότητα και να αναλάβουν την ιδιοκτησία των γνώσεων που διδάσκονται. Επίσης, στον κυβερνοχώρο, οι μαθητές μπορούν να αναρτούν ερωτήσεις και στη συνέχεια να τις απαντούν, καθώς και να εργάζονται σε μικρές ομάδες.

Ακόμη και αν η διδακτική συζήτηση πραγματοποιείται στο διαδικτυακό περιβάλλον, οι τύποι των ερωτήσεων που χρησιμοποιούνται εξακολουθούν να διατηρούν την κλασική τυπολογία, αναφερόμενοι ιδίως στην ευρετική συζήτηση, την πιο σημαντική στη διαδικασία μάθησης. Έτσι, χρησιμοποιούνται ανοικτές και κλειστές, αναπαραγωγικές και αναγνωριστικές- γνωστικά παραγωγικές και ανακαλυπτικές- συγκλίνουσες, αποκλίνουσες και ερωτήσεις αξιολόγησης.

Στην εκπαιδευτική προσέγγιση για τη διδασκαλία της συνομιλίας, διατηρείται ένας αριθμός συστάσεων για τη διατύπωση των ερωτήσεων έτσι ώστε να εξυπηρετούν την ανάπτυξη της σκέψης των μαθητών και την ενεργητική, διαδραστική, λογική και δημιουργική μάθηση (Bocos, 2013):

- τον καθορισμό του διδακτικού στόχου που επιδιώκει ο εκπαιδευτικός,
 - εξασφάλιση κλίματος που ευνοεί τη συζήτηση,
 - θέτοντας ερωτήσεις, αλλά κυρίως υιοθετώντας μια ανοιχτή στάση απέναντι στους μαθητές και ενθαρρύνοντάς τους να υιοθετήσουν και οι ίδιοι μια ανοιχτή και αμφισβητούσα στάση,
 - προσοχή στον κίνδυνο του ψευδοδιαλόγου,
 - να έχουν έναν γνήσιο και πολυπαραγοντικό διάλογο κατά τη διάρκεια του μαθήματος,
 - τη χρήση μιας σειράς ερεθιστικών ερωτήσεων που ενθαρρύνουν τον μαθητή να αναζητήσει την απάντηση,
 - να διασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευόμενοι έχουν πραγματοποιήσει τις ελάχιστες αγορές ή προ-αγορές που απαιτούνται για να συμμετάσχουν σε αμοιβαία επωφελείς πνευματικές ανταλλαγές,
 - Υποστήριξη των μαθητών ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν τις δηλωτικές, βασικές γνώσεις τους,
 - κατανοώντας ότι δεν είναι απολύτως απαραίτητο να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις επί τόπου,
 - να σχεδιάζετε συγκεκριμένες, συνεκτικές, σαφείς και ακριβείς ερωτήσεις με εσωτερική λογική,
 - να βοηθήσει τους μαθητές, μέσω του τρόπου διατύπωσης των ερωτήσεων, να βρουν και να διατυπώσουν απαντήσεις, να πραγματοποιήσουν ανεξάρτητες δραστηριότητες,
 - δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις ερωτήσεις προβλημάτων/ζητημάτων,
 - ενεργοποιώντας την τάξη όχι μόνο με τακτικές, άμεσες ερωτήσεις, αλλά και με ρητορικές,
 - να αποφεύγεται η παραμέληση του θέματος του χρόνου αναμονής στις ακολουθίες ερωτηματολογίων,
 - να ασκεί την ευελιξία ως προληπτική στάση, εγκαταλείποντας μια συγκεκριμένη διατύπωση αν δεν ήταν κατανοητή και έχοντας τη διάθεση να την επαναδιατυπώσει,
 - παρατηρώντας προσεκτικά τις συμπεριφορές ακρόασης των μαθητών: το βαθμό στον οποίο ακούνε ενεργά ή αποδέχονται τα επιχειρήματα των άλλων (Bocos, 2013, σσ. 229-230).
- Όσον αφορά τη διδασκαλία της συνομιλίας στα διαδικτυακά μαθήματα, είναι σημαντικό να σημειωθεί η εξέλιξη της γλώσσας από μια μορφή ηλεκτρονικής κωδικοποίησης πληροφοριών που μαθαίνει ένα άτομο, στην κατανόηση της γλώσσας και των διαφορετικών γλωσσών από τους

υπολογιστές. Σήμερα, υπάρχουν αμέτρητα λογισμικά αναγνώρισης φωνής, φωνητικές εντολές, μεταφραστικά λογισμικά, γραφή με βάση την υπαγόρευση ή κείμενο σε ομιλία. Η ανάπτυξη των πολυμέσων έχει επιφέρει πλήθος πλεονεκτημάτων με άμεσο αντίκτυπο στην εκπαίδευση. Οι πρώτες διαδικτυακές επιτυχίες ήρθαν με τη μορφή απομακρυσμένων συνομιλιών, οι οποίες αργότερα βελτιώθηκαν σε διαδικτυακά εκπαιδευτικά προγράμματα. Η επιτυχία της διαδικτυακής μάθησης βασίζεται στη διαδραστικότητα ως διαδικασία, και για την εφαρμογή της στην ψηφιακή εκπαίδευση είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε τον μαθητή στον οποίο απευθύνεται καθώς και τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό. Η ποιότητα της διαδικτυακής αλληλεπίδρασης εξαρτάται από τις απαιτήσεις του εκπαιδευόμενου καθώς και από την ανατροφοδότηση που μπορεί να εκφράσει το λειτουργικό σύστημα. Η σχολική επίδοση με τη σειρά της εξαρτάται από τη διαδραστική φύση της μάθησης, από την οποία προοπτική η διαδικτυακή επικοινωνία επωφελείται από ένα πλήθος (τεχνολογικών) μαθησιακών εργαλείων που δεν διαθέτει η παραδοσιακή αλληλεπίδραση στη μάθηση.

6.3. Άσκηση και εφαρμογή στην ηλεκτρονική μάθηση

Η άσκηση είναι η πρακτική δράση που είναι απαραίτητη στη μαθησιακή διαδικασία για την επεξεργασία, την αποτύπωση και την αξιοποίηση των πρακτικών γνώσεων που μεταδίδονται κατά τη διάρκεια της διδακτικής δραστηριότητας. Μέσω της άσκησης, ο μαθητής αποκτά, αυτοματοποιεί και εδραιώνει δεξιότητες που απαιτούνται αργότερα για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων.

Το εύρος των ασκήσεων είναι ένα από τα κριτήρια που εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα της μάθησης. Από την άποψη αυτή, γίνεται διάκριση μεταξύ αλγοριθμικών ασκήσεων, οι οποίες είναι ειδικές για τα λογικομαθηματικά θέματα, και ευρετικών ασκήσεων, οι οποίες είναι ευρύτερου χαρακτήρα και μπορούν να γενικευτούν σε όλους τους τομείς και αφορούν την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων γενικά. Η λειτουργία της άσκησης στην εκπαίδευση είναι η επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων που ορίζονται στην αρχή του μαθήματος, γεγονός που υποστηρίζει τη διδακτική προσέγγιση στην επίτευξη του στόχου της: αυτοματοποίηση των δεξιοτήτων και αξιοποίηση της γνώσης. Όσον αφορά τη δομή της δράσης, οι ασκήσεις επικεντρώνονται σε ορισμένους στόχους, όπως ο σχεδιασμός, η δόμηση και η επανάληψη, σε μια αλγοριθμική ακολουθία που επιτρέπει την εκλεπτυσμένη λειτουργία.

Σύμφωνα με την Cristea (2019, σ. 86-88), η εφαρμογή της διδακτικής μεθόδου της άσκησης απαιτεί τον σεβασμό των ψυχολογικών και παιδαγωγικών προϋποθέσεων. Έτσι, από παιδαγωγική

άποψη, μια άσκηση πρέπει να δομείται με τέτοιο τρόπο ώστε να αξιοποιούνται τα απαραίτητα στάδια για τη διαμόρφωση των δεξιοτήτων:

- το προκαταρκτικό στάδιο, κατά το οποίο παρουσιάζεται ο τρόπος δράσης,
- το αναλυτικό στάδιο, αναλύοντας τη δράση σε ξεχωριστές λειτουργίες, οι οποίες πρέπει να διδαχθούν ξεχωριστά,
- το στάδιο της σύνθεσης, μια στιγμή για την ενοποίηση των λειτουργιών που μαθαίνονται χωριστά,
- το στάδιο καθορισμού των δεξιοτήτων, που αποσκοπεί στην εξάσκηση της δεξιότητας για αυτοματοποίηση,
- το στάδιο της τελειοποίησης των δεξιοτήτων, όταν πραγματοποιείται η ολοκλήρωση της δράσης σε επίπεδο δραστηριότητας.

Τέλος, ο παιδαγωγικός σκοπός της άσκησης θα επιτευχθεί με τη μετάβαση από την εξάσκηση ως αυτοματισμό στην πραγματική άσκηση των πράξεων, μια διαδικασία που υφίσταται σημαντικές εξελίξεις, δεσμεύοντας τους γνωστικούς πόρους του μαθητή. Προκειμένου να προωθηθεί με επιτυχία η άσκηση ως διδακτική μέθοδος σε δραστηριότητες επιγραμματικής κατάρτισης, ο εκπαιδευτής πρέπει να λάβει υπόψη του μια σειρά από πτυχές που προσαρμόζονται και προσαρμόζονται ρεαλιστικά στην εκάστοτε μαθησιακή κατάσταση (Cerghit, σσ. 247-251):

- καλή γνώση της προσωπικότητας των εκπαιδευομένων και του ψυχολογικού και κοινωνικού δυναμικού τους,
- βέλτιστη επιλογή του τύπου των ασκήσεων σε σχέση με το στάδιο μάθησης,
- αυξάνοντας σταδιακά τη δυσκολία των ασκήσεων και την προοδευτική αλληλουχία τους,
- τον έλεγχο του βαθμού ενσωμάτωσης των επιμέρους ενεργειών στο σύνολο των ενεργειών που χαρακτηρίζουν τη μέθοδο,
- σταδιακή αύξηση του βαθμού ανεξαρτησίας του είδους της άσκησης που ενσωματώνεται στη συνολική προπονητική δραστηριότητα,
- εναλλαγή εικονικών ασκήσεων με εκείνες που οργανώνονται στο έδαφος,
- χρήση ασκήσεων στην εκπαιδευτική δραστηριότητα, τόσο ως μορφή αξιολόγησης/αυτοαξιολόγησης όσο και ως εφαρμογή για την επίλυση προβλημάτων ενδιαφέροντος.

Αναφερόμενοι μόνο στα διαδικτυακά μαθήματα, εκτιμούμε ότι η μετάδοση πληροφοριών με τη βοήθεια τεχνολογικών συσκευών και πολυμεσικών πόρων προσθέτει το χαρακτηριστικό της διαδραστικότητας στην όλη διδακτική διαδικασία, η οποία αποτελεί σταθερό πόρο για τη διεξαγωγή διδακτικών ασκήσεων. Όπως στην κλασική παιδαγωγική μιλάμε για την ποιότητα της σχέσης επικοινωνίας εκπαιδευτή-μαθητή, έτσι και στη διαδικτυακή μάθηση το ενδιαφέρον

μετατοπίζεται στην ποιότητα της αλληλεπίδρασης εκπαιδευόμενου-συσκευής/καθηγητή, με τη σχέση αυτή να είναι ευαίσθητη στις απαιτήσεις του εκπαιδευόμενου και στην ανατροφοδότηση που παρέχει ο υπολογιστής. Οι εκπαιδευόμενοι προτιμούν τη μάθηση μέσω της διαδικτυακής εξάσκησης επειδή δεν υπάρχει άμεση ποινή για μια αποτυχημένη άσκηση. Μια απάντηση που δίνεται στο διαδίκτυο μπορεί να ακυρωθεί, να αποσυρθεί, να επαναληφθεί μέχρι να επιτευχθεί η καλύτερη μορφή. Επίσης, στη διαδικτυακή εξάσκηση, ο εκπαιδευόμενος λαμβάνει άμεση και αντικειμενική ανατροφοδότηση για την ποιότητα της δράσης του, σε αντίθεση με τη δια ζώσης μάθηση, όπου ο δάσκαλος ήταν περιορισμένος σε χρόνο, χώρο και προσωπικούς πόρους για να δώσει σε κάθε μεμονωμένο εκπαιδευόμενο άμεση ανατροφοδότηση. Γενικά, οι μαθητές προτιμούν να εξασκούνται πολύ, χωρίς να ντρέπονται όταν διορθώνονται, αλλά ταυτόχρονα θέλουν σύντομη, συχνή και άμεση ανατροφοδότηση, όπως επιτρέπουν οι διαδικτυακές εφαρμογές εξάσκησης.

Η πρακτική στη διαδικτυακή μάθηση συνδέεται επομένως εγγενώς με τη διαδραστικότητα. Ο Jonassen (1988, *apud* Ceobanu 2016, σ. 145), ανέδειξε πέντε παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδραστικότητα και αναδεικνύουν την εμπλοκή του εκπαιδευόμενου στη δραστηριότητα της μαθησιακής άσκησης: τον τρόπο ανταπόκρισης του εκπαιδευόμενου, τη φύση του έργου εργασίας, το επίπεδο επεξεργασίας πληροφοριών, τον τύπο του εκπαιδευτικού προγράμματος, την ποιότητα και τον σχεδιασμό του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Ο Sims (1997, *apud* Ceobanu 2016, σ. 148) προτείνει μια ταξινόμηση που ταξινομεί τις σχέσεις ανθρώπου-υπολογιστή και είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για την κατανόηση της διδακτικής της διαδικτυακής πρακτικής:

- α. Διαδραστικότητα βάσει αντικειμένων:* αναφέρεται σε εφαρμογές με κουμπιά και χειριστήρια που ενεργοποιούνται με το *ποντίκι* ή την *οθόνη αφής*, ιδιαίτερα χρήσιμες στα πρώτα στάδια της μάθησης,
- β. Γραμμική διαδραστικότητα:* αναφέρεται σε εφαρμογές που σας επιτρέπουν να διατρέχετε το περιεχόμενο με γραμμικό τρόπο, επιτρέποντάς σας να επιστρέψετε σε προηγούμενες ενότητες, κάτι που είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τον καθορισμό του δικού σας ρυθμού μάθησης, όπως όταν διαβάζετε ένα βιβλίο στο διαδίκτυο,
- γ. υποστήριξη διαδραστικότητας:* πρόκειται για μια σημαντική εφαρμογή, καθώς επιτρέπει τη συνεχή πρόσβαση σε ένα κουμπί/ρομπότ/χειριστήριο που βοηθά τον εκπαιδευόμενο στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στο διαδίκτυο,
- δ. Διαδραστική ανατροφοδότηση και ενημέρωση:* αναφέρεται σε εκείνους τους τύπους εφαρμογών που παρέχουν άμεση ανατροφοδότηση στην ανταπόκριση του μαθητή. Η

συμπεριφορά/περιεχόμενο που εκφράζεται από τον εκπαιδευόμενο αξιολογείται άμεσα, δίνοντας στον εκπαιδευόμενο μια εξατομικευμένη "μπάρα" για την άσκησή του,

ε. η οικοδόμηση της διαδραστικότητας αναφέρεται σε εφαρμογές που προσομοιώνουν την πραγματικότητα χρησιμοποιώντας ασκήσεις που θέτουν τον εκπαιδευόμενο σε κατάσταση επίλυσης προβλημάτων οργανώνοντας τις δηλωτικές και διαδικαστικές γνώσεις που έχει αποκτήσει προηγουμένως,

στ. η αντανakλαστική διαδραστικότητα δίνει στον εκπαιδευόμενο την ευκαιρία να λαμβάνει/προσφέρει ανατροφοδότηση με τη μορφή σχολίων κειμένου που εισάγονται στην εφαρμογή της άσκησης σχετικά με τις σχετικές λειτουργίες,

ζ. η διαδραστικότητα για την προσομοίωση βάζει τον εκπαιδευόμενο σε μια αλγοριθμική άσκηση στην οποία μπορεί να προχωρήσει μόνο μετά την επίλυση του τρέχοντος τμήματος,

η. η διαδραστικότητα "υπερσυνδέσμων" συνδέει τις εφαρμογές στις οποίες εμπλέκεται ο μαθητής με βάσεις δεδομένων χρήσιμες για την επίλυσή τους, έτσι ώστε ο μαθητής να μπορεί να έχει πρόσβαση σε διάφορες προσεκτικά επιλεγμένες πηγές για την επίλυση του τρέχοντος προβλήματος,

ι. Η διαδραστικότητα σε σχέση με το πλαίσιο συνεπάγεται το συνδυασμό διαφόρων τύπων διαδραστικότητας στο εικονικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, εντός του οποίου μπορεί να ενεργοποιηθεί ένα πλαίσιο παρόμοιο ή κοντινό στο πραγματικό, προκειμένου να ασκηθούν δεξιότητες κοντά στη φυσική πραγματικότητα,

j. Η εμπυθιστική εικονική διαδραστικότητα αναφέρεται στην τρισδιάστατη πραγματικότητα, στην οποία ο εκπαιδευόμενος μπορεί να βυθιστεί χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα μέσα εικονικής πραγματικότητας (συσκευές που ελέγχουν την αισθητηριακή δραστηριότητα: οπτική, ακουστική, κιναισθητική, ιδιοδεκτική), προκειμένου να βιώσει πολύ σύνθετες πραγματικότητες.

Για την επιλογή των κατάλληλων εφαρμογών για την εξάσκηση διαφόρων δεξιοτήτων, μπορεί κανείς να συμβουλευτεί τον πλήρη κατάλογο των ψηφιακών βοηθημάτων μάθησης (Brower and Torrington, 2020), που περιλαμβάνεται στο προηγούμενο κεφάλαιο, ή μπορεί να στραφεί σε εφαρμογές που έχουν κατασκευαστεί ειδικά για την επίτευξη των στόχων του μαθήματος, οι οποίες μπορεί να παρέχονται στο εκπαιδευτικό πακέτο.

6.4. Επίδειξη και διδασκαλία μέσω ψηφιακού λογισμικού

Όπως συμβαίνει με όλες τις μεθόδους διδασκαλίας, η ψηφιακή εκδοχή βασίζεται σε παιδαγωγικές αρχές που έχουν επικυρωθεί με την πάροδο του χρόνου και που πρέπει να είναι γνωστές για να

χρησιμοποιηθούν σωστά και για να δημιουργηθεί μια θεωρητική βάση που κάθε εκπαιδευτής πρέπει να γνωρίζει για να μπορεί να την επικαιροποιεί ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες. Η *επίδειξη* είναι μια διδακτική μέθοδος έμμεσης διερεύνησης της πραγματικότητας, η οποία παρουσιάζεται σε ένα διαμορφωτικό πλαίσιο ως πρόβλημα προς επίλυση με τη συμμετοχή ανώτερων ψυχολογικών πόρων, δηλαδή επαγωγικού και επαγωγικού συλλογισμού. Η προσέγγιση αυτή αποσκοπεί στην υποστήριξη του μαθητή στη διαδικασία κατανόησης του βασικού νοήματος του προβλήματος που πρέπει να επιλυθεί μέσω διδακτικών διαδικασιών που βασίζονται σε καλά δομημένες λειτουργίες.

Στην παραδοσιακή μάθηση, με κιμωλία και μαυροπίνακα, μολύβι και χαρτί, παρουσιάζονταν προβλήματα, εφαρμόζονταν μέθοδοι επίλυσης και βρίσκονταν απαντήσεις και λύσεις.

Συνηθιζόταν μάλιστα στα λογικομαθηματικά μαθήματα η επίλυση ενός προβλήματος (η επίδειξη της γνώσης και η εφαρμογή διαφόρων δημιουργικών πράξεων με βάση την εκπαίδευση της γενικής ικανότητας) να τελειώνει με τη λατινική έκφραση *quod erat demonstrandum / q.e.d.* που σημαίνει "αυτό που έπρεπε να επιδειχθεί".

Όταν όμως πρόκειται για την ηλεκτρονική μάθηση, βλέπουμε ότι η επίδειξη έχει υποστεί μια κατηγορηματική αλλαγή, με σχεδόν κάθε λειτουργία που ασκείται στις κλασικές επιδείξεις να έχει μια ψηφιακή αντιστοιχία, από τις υπολογιστικές λειτουργίες που εκτελούμε τώρα με αριθμομηχανές ή λογιστικά φύλλα μέχρι δημιουργικές λειτουργίες όπως η ζωγραφική ή η γραφή και η μετάφραση. Επιπλέον, εργαζόμαστε πλέον με εξειδικευμένο λογισμικό που μας καθοδηγεί, μας διδάσκει και λύνει προβλήματα σε διάφορους τομείς δραστηριότητας.

Σύμφωνα με τον Ceobanu (2016, σ. 152), "ένα εκπαιδευτικό λογισμικό είναι ή πρέπει να είναι, πρώτα απ' όλα, ένα παιδαγωγικό προϊόν και, αργότερα, ένα προϊόν υπολογιστή. Είναι το αποτέλεσμα μιας αρχικής διαδικασίας παιδαγωγικού προγραμματισμού, που ακολουθείται από τη μετάφρασή του σε πρόγραμμα υπολογιστή. Προφανώς, με τη θεαματική ανάπτυξη των ηλεκτρονικών υπολογιστών, η γκάμα του προσφερόμενου εκπαιδευτικού λογισμικού έχει αυξηθεί πάρα πολύ- ένα πλήθος εξαιρετικά διαφορετικών εκπαιδευτικών λογισμικών έχει σχεδιαστεί για όλο και πιο στενές κατηγορίες μαθητών". Ο ίδιος συγγραφέας παραδειγματίζει με μια σειρά από λογισμικά που έχουν εμφανιστεί για διάφορες κατηγορίες, ακολουθούμενη από μια τυπολογική διάρθρωσή τους, παραπέμποντας εδώ στους Doering και Βελετσιάνο (2009):

- εκπαιδευτικό λογισμικό,
- εξειδικευμένο λογισμικό για πρακτική εξάσκηση μέσω υπολογιστή,
- λογισμικό προσομοίωσης,
- εκπαιδευτικά παιχνίδια,
- λογισμικό επίλυσης προβλημάτων.

Το εκπαιδευτικό λογισμικό αναφέρεται στη χρήση ενός υπολογιστή στον οποίο έχει εγκατασταθεί εξειδικευμένο λογισμικό για τη διδασκαλία νέου περιεχομένου ή εργαστηριακών μαθημάτων. Σε ένα τέτοιο λογισμικό, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα χωρίζεται σε ακολουθίες με παρουσιάσεις και στοιχεία υπερσύνδεσης, ακολουθώντας τις αρχές της προγραμματισμένης διδασκαλίας. Υπάρχουν γραμμικές ή διακλαδούμενες διδασκαλίες και στο τέλος των διδασκαλιών πραγματοποιείται αξιολόγηση, επαλήθευση και ενίσχυση των σωστών απαντήσεων. Προκειμένου να πληροί τα πρότυπα ποιότητας, ένα εκπαιδευτικό λογισμικό χαρακτηρίζεται από διάφορα διακριτά στοιχεία:

- το λογισμικό έχει υψηλή διαδραστικότητα,
- ο εκπαιδευόμενος έχει υψηλό βαθμό ελέγχου του προγράμματος και των ακολουθιών, με δυνατότητα εξατομίκευσης/προσωποποίησης της μάθησής του,
- το λογισμικό φροντιστηρίου βασίζεται σε στέρεες παιδαγωγικές βάσεις,
- παρέχει αντικειμενική και κατάλληλη ενίσχυση, επαλήθευση και ανατροφοδότηση της εργασίας,
- αναδεικνύεται από διαισθητικά, αισθητικά, μνημονικά και εκπαιδευτικά γραφικά,
- διαθέτει σύστημα διαχείρισης μάθησης που μπορεί να τηρεί ακριβή αρχεία της προόδου μάθησης.

Το εξειδικευμένο λογισμικό για εξάσκηση μέσω υπολογιστή αναφέρεται σε προγράμματα με επαναλαμβανόμενες εργασίες που ακολουθούνται από αξιολόγηση της απόδοσης του μαθητή. Μπορεί να είναι απλά, δενδρικά ή εκτεταμένα, προσανατολισμένα στην πρακτική και όχι στη διδακτική τους λειτουργία, όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, με το λογισμικό διδασκαλίας, που παρουσιάστηκε προηγουμένως. Σε μια ποιοτική έκδοση σχετική με την εκπαιδευτική διαδικασία, το λογισμικό ασκήσεων θα πρέπει να επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να διαχειρίζεται τον χρόνο απόκρισης, εκτός από τις εργασίες που μετρούν επίσης την ταχύτητα αντίδρασης- θα πρέπει να κάνει πολύ καλή διάκριση μεταξύ των απαντήσεων και να παρέχει επίσης ανατροφοδότηση που να παρακινεί τον εκπαιδευόμενο.

Το λογισμικό προσομοίωσης αναδημιουργεί, σε ένα εικονικό περιβάλλον, ένα φυσικό σύστημα το οποίο προορίζεται να μελετηθεί, αλλά το οποίο, για διάφορους λόγους, είναι δύσκολο ή αδύνατο να μελετηθεί στο πραγματικό του περιβάλλον (π.χ. επικίνδυνα καιρικά φαινόμενα ή φυσικές διεργασίες, περίπλοκες τεχνολογικές διεργασίες, πολύπλοκα πειράματα κ.λπ.). Μια τυπολογία λογισμικού προσομοίωσης περιλαμβάνει:

- προσομοιωτές συστημάτων, φαινομένων ή διεργασιών που συμβάλλουν στην αύξηση του επιπέδου γνώσης σχετικά με αυτά, όπως φυσικές προσομοιώσεις (συνδυασμός διαφόρων χημικών ουσιών) ή επαναληπτικές προσομοιώσεις (επιβράδυνση ή επιτάχυνση βιολογικών διεργασιών),

- προσομοιωτές δράσης που επιτρέπουν στον εκπαιδευόμενο να μάθει, όπως προσομοιωτές διαδικασιών (προσομοιωτές μηχανών) ή προσομοιωτές καταστάσεων (που βάζουν τον εκπαιδευόμενο στην κατάσταση επίλυσης ενός προβλήματος, επένδυσης χρημάτων κ.λπ.). Τα περισσότερα λογισμικά προσομοίωσης έχουν αναπτυχθεί στις θετικές επιστήμες και τη μηχανική, αλλά εμπίπτουν στην ομπρέλα των περισσότερων επιστημονικών κλάδων. Μεταξύ των σημαντικότερων πλεονεκτημάτων που διαθέτουν είναι (Ceobanu, 2016):
- τη δυνατότητα συμπίεσης του χρόνου όσον αφορά την εξέλιξη των γεγονότων (όπως η κίνηση του φλοιού της Γης),
- τη δυνατότητα επιβράδυνσης ορισμένων γρήγορων διαδικασιών για τη μελέτη τους σε αργή κίνηση,
- αύξηση της εμπλοκής, της συμμετοχής και των κινήτρων μάθησης των μαθητών με τη χρήση λογισμικού προσομοίωσης,
- διεξαγωγή επικίνδυνων επιδείξεων με ασφαλή και προστατευμένο τρόπο για τους εκπαιδευόμενους,
- πρόσβαση σε καταστάσεις στις οποίες είναι δύσκολο ή αδύνατο να διεισδύσει κανείς στην πραγματικότητα,
- οικονομία πόρων,
- επαναλάβετε τις προσομοιώσεις έως ότου καθοριστούν/εγκριθούν οι λύσεις,
- τη δυνατότητα παρατήρησης πολύπλοκων φαινομένων με τη διάσπασή τους σε μικρότερες ακολουθίες.

Τα εκπαιδευτικά παιχνίδια έχουν πρόσφατα αναδειχθεί ως μια παραλλαγή του εκπαιδευτικού λογισμικού από μόνα τους, αν και αρχικά και για μεγάλο χρονικό διάστημα αντιμετωπίζονταν με μια όχι και τόσο ακαδημαϊκή στάση, καθώς θεωρούνταν μόνο ως μια μορφή ψυχαγωγίας. Εν ολίγοις, τα εκπαιδευτικά παιχνίδια εκμεταλλεύονται τους κανόνες και τον ανταγωνισμό που χαρακτηρίζουν τα παιχνίδια κατά τη διαδικασία διεξαγωγής μαθησιακών δραστηριοτήτων. Διαθέτουν μεγάλες διδακτικές δυνατότητες, προκαλώντας την περιέργεια και παρακινώντας τους μαθητές να μάθουν. Προκειμένου να εξυπηρετήσουν τη μαθησιακή διαδικασία, πρέπει να ανταποκρίνονται σε κοινωνικοσυναισθηματικές και ηθικές απαιτήσεις, ενώ διαθέτουν παιδαγωγική βάση που τους προσδίδει το χαρακτηριστικό ότι μπορούν να διαμορφώσουν δεξιότητες.

Οι Grosseck, G. και Crăciun, D. (2020, σ. 29) σημειώνουν ότι η "μάθηση με βάση τα παιχνίδια" "είναι μια μαθητοκεντρική μαθησιακή προσέγγιση στην οποία τα παιχνίδια οδηγούν στην επίτευξη των αναμενόμενων μαθησιακών στόχων". Το ψηφιακό εκπαιδευτικό παιχνίδι είναι ένας διασκεδαστικός τρόπος για τους μαθητές να μάθουν νέα πράγματα και να αναπτυχθούν ως

άνθρωποι, καθώς ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή, προωθεί τον υγιή ανταγωνισμό, διεγείρει την ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας, συνεργασίας και διαπραγμάτευσης, ενώ ταυτόχρονα παρέχει άμεση θετική ανατροφοδότηση και ενίσχυση από τον εκπαιδευτικό. Οι συγγραφείς διακρίνουν μεταξύ της παιχνιδοποίησης, της χρήσης στοιχείων παιχνιδιού για τη διαχείριση μαθησιακών δραστηριοτήτων εκτός και εντός του διαδικτύου, και των σοβαρών παιχνιδιών, τα οποία είναι εφαρμογές βίντεο ή προσομοίωσης στις οποίες το παιχνίδι διαμορφώνει γνώσεις και εξασκεί διάφορες δεξιότητες ξεπερνώντας δυσκολίες που αντιμετωπίζονται κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.

Το λογισμικό επίλυσης προβλημάτων αναφέρεται στα συστήματα εκείνα που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για την επίλυση προβλημάτων σε ορισμένους τομείς (π.χ. μαθηματικά) ή για την ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων γενικά, θέτοντας τον εκπαιδευόμενο σε κατάσταση χρήσης ευρετικών στρατηγικών. Με τη χρήση αυτού του τύπου λογισμικού σε δραστηριότητες διαδικτυακής κατάρτισης, φέρνουμε αμέσως τον εκπαιδευόμενο στην περιοχή της πρακτικής εφαρμογής, βγαίνοντας από την αφηρημένη-θεωρητική περιοχή και δίνοντάς του την ευκαιρία να εξασκήσει τις γνώσεις που απέκτησε για την επίλυση προβλημάτων.

Για να παρουσιάσουμε την έκθεσή μας με ορισμένα παραδείγματα λογισμικού που είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τις ψηφιακές επιδείξεις, αναφέρουμε ορισμένα παραδείγματα που έχουν επίσης επισημανθεί από τους Grosseck, G., Crăciun, D. (2020):

- Εκπαιδευτικές εφαρμογές με προκαθορισμένο περιεχόμενο: *Elements4d* (<http://elements4d.daqri.com/>), *Anatomy4d* (<https://www.4danatomy.com/>), *Star-Walk* (<http://vitotechnology.com/star-walk.html>), *Zoo-AR* (<http://zoo-ar.com/animals/>),
- χρησιμοποιώντας AR για να χτίσετε τη δική σας επιχείρηση: *AR* (<https://www.narratorar.com.au/>), *Augment* (<http://www.augment.com/>), *Layar* (<https://www.layar.com/>) ή ακόμη και *Snapchat* (<https://www.snapchat.com/>),
- Εφαρμογή AR, ιδιαίτερα χρήσιμη σε επιστημονικούς και τεχνικούς κλάδους, όπως το *Science-AR* (<https://edshelf.com/tool/science-ar/>),
- εικονική περιήγηση σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς, αναζήτηση εικόνων, εντοπισμός ιστορικών μνημείων μέσω εφαρμογών όπως το *Google Street View* (google.com/streetview) ή το *Google Expeditions* (edu.google.com/products/vr-ar/expeditions), εικονικές περιηγήσεις στο *YouTube* ή στο *360Cities* (360cities.net),
- δημιουργία εικονικών χώρων μέσω ενός συγκεκριμένου εργαλείου εικονικής πραγματικότητας: *CoSpaces Edu* (cospaces.io/edu),
- Το *Gamar* (gamar.com) είναι μια πλατφόρμα που επιτρέπει σε οποιονδήποτε χρήστη να δημιουργεί παιχνίδια ή περιηγήσεις επαυξημένης πραγματικότητας,

- *Brainly* (<https://brainly.ro/>), μια χρήσιμη εφαρμογή για την τόνωση της συνεργασίας και την παροχή στους μαθητές της δυνατότητας να διερευνήσουν ερωτήσεις και να αναπτύξουν απαντήσεις με βάση διαφορετικές έννοιες,

- Πλατφόρμες όπως το *Coursera* ([coursera.org](https://www.coursera.org)) που χρησιμοποιούν τεχνητή νοημοσύνη για τον εντοπισμό δραστηριοτήτων και περιεχομένου με το οποίο οι μαθητές δυσκολεύονται.

Βιβλιογραφία

1. Barkley, E. F., Cross, K. P. & Major, C. H. (2014) Collaborative learning techniques: Για την ανάπτυξη της συνεργατικής συνεργασίας: Ένα εγχειρίδιο για το διδακτικό προσωπικό των κολεγίων. John Wiley & Sons.
2. Bocos, M. (2013) Διαδραστική εκπαίδευση: αξιωματικά και μεθοδολογικά ορόσημα. Polirom.
3. Ceobanu, C. (2016) Μάθηση στο εικονικό περιβάλλον. Ένας οδηγός για τη χρήση των υπολογιστών στην εκπαίδευση. Iași: Polirom.
4. Cerghit, I. (2006) Μέθοδοι διδασκαλίας, 3η έκδοση, αναθεωρημένη και συμπληρωμένη. Iași: Editura Polirom.
5. Grosseck, G., Christmas, D. (2020) Πρακτικός οδηγός για εκπαιδευτικούς και ψηφιακούς πόρους για διαδικτυακή διδασκαλία. Τιμισοάρα: Εκδοτικός οίκος του Δυτικού Πανεπιστημίου.
6. Hsu, Y.-C. & Ching, Y.-H. (2015). Ανασκόπηση μοντέλων και πλαισίων για το σχεδιασμό κινητών
7. Canadian Journal of Learning and Technology, 41 (3).
8. Rânișoară, I. O., συν. (2022). Εγκυκλοπαίδεια μεθόδων διδασκαλίας. Εκδοτικός οίκος Polirom.
9. Seghedin E. and Moise C. "Teaching methods", pp. 343-387 in Cucos, C., coord. (Ψυχοπαιδαγωγική για τις τελικές εξετάσεις και τα πτυχία διδασκαλίας. 2η έκδοση, Iași, Polirom.
10. Snowman, J. & McCown, R. (2014) Ψυχολογία εφαρμοσμένη στη διδασκαλία. Cengage Learning.

Κεφάλαιο 7 - Ενεργές συμμετοχικές μέθοδοι

7.1 Εισαγωγή

Η εκπαίδευση ενηλίκων παρουσιάζει διαφορετικές προκλήσεις και ευκαιρίες από την παραδοσιακή εκπαίδευση παιδιών και νέων. Οι ενήλικες έχουν πολύ διαφορετικές εμπειρίες, προσδοκίες και μαθησιακές ανάγκες. Στο πλαίσιο αυτό, η χρήση ενεργητικών και συμμετοχικών μεθόδων είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική μάθηση. Στον ταχέως εξελισσόμενο και δυναμικό κόσμο στον οποίο ζούμε, η ανάγκη για συνεχή μάθηση δεν ήταν ποτέ πιο εμφανής. Αλλά για τους ενήλικες με αναπηρία, η ανάγκη αυτή συχνά συνοδεύεται από ένα μοναδικό σύνολο προκλήσεων και ευκαιριών. Οι εκπαιδευτές που εργάζονται με αυτόν τον πληθυσμό πρέπει να είναι όχι μόνο καλοί εκπαιδευτές, αλλά και ενσυναίσθητοι, καινοτόμοι και προσαρμοστικοί διευκολυντές.

Οι ενεργητικές συμμετοχικές μέθοδοι είναι απαραίτητες σε αυτό το πλαίσιο, όχι μόνο για τη μετάδοση της γνώσης, αλλά και για τη δημιουργία ενός περιεκτικού και αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Οι μέθοδοι αυτές εμπλέκουν τους εκπαιδευόμενους με άμεσο τρόπο, τους επιτρέπουν να χρησιμοποιούν τις προηγούμενες εμπειρίες τους ως βάση για τη μάθηση και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή και την αλληλεπίδραση με τρόπο που να προσαρμόζεται στις ατομικές τους ανάγκες.

Οι ενήλικες με αναπηρία συχνά αντιμετωπίζουν ποικίλα εμπόδια στη μάθηση: σωματικά, γνωστικά ή συναισθηματικά εμπόδια. Ταυτόχρονα, φέρνουν μαζί τους έναν πλούτο μοναδικών πόρων, δεξιοτήτων και προοπτικών που μπορούν να εμπλουτίσουν τη μαθησιακή εμπειρία για όλους τους συμμετέχοντες. Σε αυτό το πλαίσιο, οι παραδοσιακές διδακτικές προσεγγίσεις μπορεί να είναι ανεπαρκείς ή και αντιπαραγωγικές.

Αυτό το κεφάλαιο έχει ως στόχο να παράσχει μια λεπτομερή κατανόηση των διαφόρων μεθόδων ενεργητικής συμμετοχής που μπορούν να εφαρμοστούν στην εκπαίδευση ενηλίκων, με ιδιαίτερη έμφαση στα άτομα με αναπηρίες. Θα διερευνήσουμε τα πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις αυτών των μεθόδων, τον τρόπο αποτελεσματικής εφαρμογής τους και τον τρόπο προσαρμογής τους ώστε να ανταποκρίνονται σε ένα ευρύ φάσμα αναγκών. Θα ασχοληθούμε επίσης με θέματα όπως:

- Γιατί οι μέθοδοι ενεργητικής συμμετοχής είναι απαραίτητες για την εκπαίδευση ενηλίκων, ιδίως ατόμων με αναπηρία.
- Πώς να επιλέγετε και να προσαρμόζετε τις μεθόδους ενεργητικής συμμετοχής ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών.

- Η σημασία της ανατροφοδότησης και της αξιολόγησης στις ενεργητικές συμμετοχικές μεθόδους.

Τελικά, στόχος μας είναι να σας εξοπλίσουμε με τα εργαλεία και τις γνώσεις για να δημιουργήσετε ένα μαθησιακό περιβάλλον που όχι μόνο εκπαιδεύει αλλά και ενδυναμώνει τους ενήλικες με αναπηρία. Με αυτόν τον τρόπο, θα είστε σε θέση να συμβάλλετε στη δημιουργία μιας κοινωνίας που θα είναι πιο περιεκτική, ποικιλόμορφη και δίκαιη.

7.2 Τι είναι οι μέθοδοι ενεργού συμμετοχής;

Οι μέθοδοι ενεργητικής συμμετοχής είναι παιδαγωγικές τεχνικές που εμπλέκουν ενεργά τον εκπαιδευόμενο στη μαθησιακή διαδικασία, είτε μέσω ομαδικών συζητήσεων, μελετών περιπτώσεων, προσομοιώσεων, παιχνιδιών ρόλων ή άλλων μορφών άμεσης εμπειρίας. Αντιπροσωπεύουν μια παιδαγωγική προσέγγιση με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο στην οποία η μαθησιακή διαδικασία θεωρείται ως μια διαδραστική και συνεργατική εμπειρία και όχι απλώς μια μονόδρομη μεταφορά πληροφοριών από τον εκπαιδευτή στον εκπαιδευόμενο. Οι μέθοδοι αυτές μπορούν να λάβουν πολλές μορφές και έχουν σχεδιαστεί για να διεγείρουν την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα και τις κοινωνικές δεξιότητες. Οι διαδραστικές μέθοδοι έχουν σχεδιαστεί για να εμπλέκουν τους εκπαιδευόμενους στη μαθησιακή διαδικασία, μετατρέποντάς τους από απλούς δέκτες πληροφοριών σε ενεργούς συμμετέχοντες. Ενισχύουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η επίλυση προβλημάτων, η κριτική σκέψη, η επικοινωνία και η συνεργασία, καθιστώντας τη μαθησιακή εμπειρία βαθύτερη και πιο βιώσιμη.

Θεμελιώδη χαρακτηριστικά των ενεργητικών - συμμετοχικών μεθόδων

- **Αλληλεπίδρατικότητα** - Οι μέθοδοι αυτές περιλαμβάνουν υψηλό βαθμό αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων και συχνά μεταξύ των ίδιων των εκπαιδευομένων. Η αλληλεπίδραση διευκολύνεται μέσω ερωτήσεων, συζητήσεων, πρακτικών ασκήσεων και άλλων δραστηριοτήτων που απαιτούν την ενεργό συμμετοχή όλων των συμμετεχόντων.
- **Δέσμευση** - Οι ενεργητικές-συμμετοχικές μέθοδοι απαιτούν ενεργό συμμετοχή από τους εκπαιδευόμενους. Δεν είναι απλοί θεατές, αλλά ενεργά συμμετέχοντες στη μαθησιακή τους διαδικασία, συμμετέχοντας στο διάλογο, στην επίλυση προβλημάτων, στη συνεργασία σε έργα και στον αναστοχασμό της δικής τους μαθησιακής εμπειρίας.

- **Ευελιξία** - Αυτές οι μέθοδοι είναι συχνά προσαρμόσιμες, επιτρέποντας στους εκπαιδευτές να προσαρμόζουν το επίπεδο δυσκολίας και πολυπλοκότητας ανάλογα με τις ανάγκες και τις ικανότητες των εκπαιδευομένων. Αυτό είναι ένα κρίσιμο χαρακτηριστικό όταν εργάζεστε με ενήλικες με αναπηρίες, οι οποίοι μπορεί να έχουν ποικίλες και ειδικές ανάγκες.
- **Περιεχομενοποίηση** - Μέσω ενεργητικών-συμμετοχικών μεθόδων, οι εκπαιδευόμενοι έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν τις γνώσεις σε ένα πραγματικό ή προσομοιωμένο πλαίσιο, το οποίο διευκολύνει τη μεταφορά των γνώσεων και των δεξιοτήτων στην καθημερινή ζωή.
- **Αμοιβαιότητα** - Στις διαδραστικές μεθόδους, υπάρχει μια αμοιβαία σχέση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου. Και τα δύο μέρη συμβάλλουν στη διαδικασία μάθησης. Ο εκπαιδευτής μπορεί επίσης να μάθει από τους εκπαιδευόμενους, είτε πρόκειται για νέες γνώσεις είτε για ανατροφοδότηση για τη βελτίωση του υλικού του μαθήματος.
- **Κοινή ευθύνη** - Τόσο ο εκπαιδευτής όσο και ο εκπαιδευόμενος αναλαμβάνουν την ευθύνη για την επιτυχία της μαθησιακής διαδικασίας. Ο εκπαιδευτής παρέχει δομή και καθοδήγηση, ενώ ο εκπαιδευόμενος είναι υπεύθυνος για τη δική του συμμετοχή και εμπλοκή.
- **Ενεργητική μάθηση** - Οι διαδραστικές μέθοδοι περιλαμβάνουν ενεργό γνωστική και συναισθηματική εμπλοκή. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευόμενοι δεν ακούν ή διαβάζουν απλώς- συζητούν, εφαρμόζουν, αναλύουν, αξιολογούν και δημιουργούν.
- **Εξατομίκευση** - Οι διαδραστικές μέθοδοι επιτρέπουν ένα ορισμένο βαθμό εξατομίκευσης. Οι εκπαιδευτές μπορούν να προσαρμόσουν το επίπεδο πολυπλοκότητας και την παρουσίαση του υλικού ανάλογα με τις ανάγκες και τις ικανότητες των εκπαιδευομένων.
- **Συνεχής ανατροφοδότηση** - Μια από τις πιο πολύτιμες πτυχές των διαδραστικών μεθόδων είναι η συνεχής ανατροφοδότηση. Αυτή μπορεί να προέρχεται τόσο από τον εκπαιδευτή όσο και από τους συναδέλφους και παρέχει ευκαιρίες για βελτίωση και αυτοαξιολόγηση.
- **Συνεργατική μάθηση** - Οι μαθητές εργάζονται σε μικρές ομάδες για να λύσουν ένα πρόβλημα ή να ολοκληρώσουν ένα έργο.
- **Ανακαλυπτική μάθηση** - Οι μαθητές καθοδηγούνται να χρησιμοποιήσουν τη δική τους περιέργεια και τις ερευνητικές τους δεξιότητες για να εξερευνήσουν ένα θέμα ή πρόβλημα.

7.3 Τύποι μεθόδων ενεργού συμμετοχής

- **Ανοιχτή συζήτηση**

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι μαθητές ενθαρρύνονται να εκφράζουν τις απόψεις τους, να θέτουν ερωτήσεις και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας ιδέας ή έννοιας.

Ακολουθεί ένα παράδειγμα ενεργητικής-συμμετοχικής μεθόδου - ανοικτή συζήτηση:

Ιστορικό

Σε μια εκπαιδευτική συνεδρία σχετικά με τις αποτελεσματικές τεχνικές επικοινωνίας, ένας εκπαιδευτής εργάζεται με μια ομάδα ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της Άννας, μιας εκπαιδευόμενης με προβλήματα ακοής.

Στόχος

Ο εκπαιδευτής θέλει να εμπλέξει την ομάδα σε μια ανοικτή συζήτηση σχετικά με τη σημασία της ενεργητικής ακρόασης στην επικοινωνία.

Ακολουθούν τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε:

Βήμα 1: Παρουσίαση του θέματος και καθορισμός των κανόνων

Εκπαιδευτής: "Σήμερα θα συζητήσουμε τη σημασία της ενεργητικής ακρόασης. Πριν ξεκινήσουμε, θέλω να θέσω μερικούς κανόνες. Όλοι θα πρέπει να αισθάνονται άνετα να συμμετέχουν. Αν θέλετε να μοιραστείτε κάτι, παρακαλώ σηκώστε το χέρι σας. Έχω ένα ειδικό τάμπλετ για την Άννα, ώστε να μπορεί να γράφει τις ερωτήσεις ή τα σχόλιά της και εγώ θα τα διαβάζω δυνατά για την ομάδα".

Βήμα 2: Προτείνετε μια ανοικτή ερώτηση για συζήτηση

Εκπαιδευτής: "Γιατί πιστεύετε ότι η ενεργητική ακρόαση είναι σημαντική στην επικοινωνία;"

Ana (γράφοντας στο tablet): "Επειδή όταν ακούμε ενεργά, καταλαβαίνουμε καλύτερα τι θέλει να πει ο άλλος και μπορούμε να ανταποκριθούμε με πιο κατάλληλο τρόπο".

Εκπαιδευτής: "Πολύ καλά παρατηρημένη, Ana. Η ενεργητική ακρόαση μας βοηθά να κατανοήσουμε όχι μόνο τις λέξεις, αλλά και τα συναισθήματα και τις προθέσεις του ομιλητή. Καμία άλλη γνώμη;"

Βήμα 3: Συντονισμός και καθοδήγηση της συζήτησης

Προπονητής: "Άκουσα πολλές καλές απαντήσεις. Τι γίνεται όμως αν συναντήσουμε εμπόδια στη διαδικασία ακρόασης, όπως μια αναπηρία στην ακοή; Πώς μπορούμε να εξασκηθούμε στην ενεργητική ακρόαση σε αυτές τις περιπτώσεις;"

Ana (γράφει στο tablet): "Η μη λεκτική επικοινωνία μπορεί να βοηθήσει. Η ανάγνωση των χειλιών, η γλώσσα του σώματος και οι εκφράσεις του προσώπου μπορούν να μεταφέρουν πολλές πληροφορίες".

Εκπαιδευτής: "Ακριβώς, Ana. Συχνά η μη λεκτική επικοινωνία μπορεί να πει ακόμα περισσότερα από τις λέξεις. Είναι ένα εξαιρετικό σημείο και δείχνει πόσο πολύπλοκη και προσαρμόσιμη μπορεί να είναι η ανθρώπινη επικοινωνία".

Σε αυτό το παράδειγμα, ο εκπαιδευτής χρησιμοποίησε τη μέθοδο της ανοικτής συζήτησης για να τονώσει την κριτική σκέψη και να διευκολύνει την ανταλλαγή ιδεών. Η σημασία αυτής της μεθόδου είναι ακόμη μεγαλύτερη όταν εργάζεται με ενήλικες με αναπηρίες όπως η Ana. Συμπεριλήφθηκε στη συζήτηση μέσω μιας τεχνολογικής προσαρμογής και είχε την ευκαιρία να μοιραστεί πολύτιμες ιδέες που εμπλούτισαν τη μαθησιακή εμπειρία ολόκληρης της ομάδας. Η ενεργητική-συμμετοχική μέθοδος επέτρεψε όχι μόνο τη μεταφορά γνώσεων, αλλά και τη δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης χωρίς αποκλεισμούς και με σεβασμό.

- **Μελέτες περιπτώσεων**

Αναλύεται μια πραγματική ή φανταστική κατάσταση που σχετίζεται με το αντικείμενο του μαθήματος. Επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους και να εξασκηθούν στην κρίση και τη λήψη αποφάσεων.

Η μέθοδος της μελέτης περίπτωσης περιλαμβάνει λεπτομερή ανάλυση μιας κατάστασης, είτε πραγματικής είτε φανταστικής, σε ένα πλαίσιο που είναι σχετικό με τους μαθησιακούς στόχους του μαθήματος. Επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να χρησιμοποιήσουν και να εφαρμόσουν τις θεωρητικές τους γνώσεις σε ένα πρακτικό σενάριο, αναπτύσσοντας παράλληλα δεξιότητες όπως η κρίση, η λήψη αποφάσεων και η κριτική σκέψη.

Όταν εργάζεστε με άτομα με αναπηρίες, είναι σημαντικό οι μελέτες περιπτώσεων να είναι προσβάσιμες και χωρίς αποκλεισμούς. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει:

- Χρήση προσβάσιμου υλικού, όπως απομαγνητοφωνήσεις για ηχητικό υλικό ή υπότιτλοι για βίντεο
- Εξασφάλιση πρόσβασης σε υποστηρικτικές τεχνολογίες, εάν είναι απαραίτητο
- Δημιουργία παραλλαγών μελέτης περίπτωσης που λαμβάνουν υπόψη διαφορετικούς τύπους αναπηριών

Ακολουθούν τα βήματα για την εφαρμογή μιας Μελέτης Περίπτωσης:

- 1. Παρουσίαση της κατάστασης:** Ο εκπαιδευτής μοιράζεται τις λεπτομέρειες μιας κατάστασης που απαιτεί ανάλυση και λήψη απόφασης. Για παράδειγμα, σε ένα μάθημα για την απασχολησιμότητα, μπορεί να συζητηθεί μια περίπτωση όπου ένα άτομο με κινητική αναπηρία θέλει να εργαστεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και αντιμετωπίζει διάφορα εμπόδια.
- 2. Ατομική ή ομαδική ανάλυση:** Δίνεται χρόνος στους μαθητές να αναλύσουν την υπόθεση, είτε ατομικά είτε σε μικρές ομάδες. Στην περίπτωση των ομάδων, βεβαιωθείτε ότι κάθε μέλος μπορεί να συνεισφέρει εξίσου.
- 3. Συζήτηση και αντιπαράθεση:** Συζητήστε τις πιθανές λύσεις και συζητήστε τα πλεονεκτήματα της καθεμιάς.
- 4. Παρουσίαση των λύσεων:** Κάθε ομάδα ή άτομο παρουσιάζει τη λύση του και τα επιχειρήματα που την υποστηρίζουν.
- 5. Ανατροφοδότηση και αναστοχασμός:** ο εκπαιδευτής παρέχει ανατροφοδότηση και οι εκπαιδευόμενοι έχουν την ευκαιρία να αναστοχαστούν σχετικά με αυτά που έμαθαν.

Παράδειγμα

Ιστορικό: Ένα μάθημα για την προσβασιμότητα στον εργασιακό χώρο

Μελέτη περίπτωσης: Μαρία, εργαζόμενη με προβλήματα όρασης, αντιμετωπίζει δυσκολίες στο χώρο εργασίας της, όπου το σύστημα πληροφορικής δεν είναι προσβάσιμο.

Ανάλυση: Οι μαθητές συζητούν πιθανές λύσεις σε μικρές ομάδες, με πρόσβαση σε τάμπλετ με λογισμικό ανάγνωσης οθόνης και άλλες υποστηρικτικές τεχνολογίες.

Συζήτηση: Οι ομάδες μοιράζονται τις ιδέες τους και συζητούν επιλογές όπως η εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα προσβασιμότητας, η προσαρμογή της τεχνολογίας κ.λπ.

Ανατροφοδότηση και προβληματισμός: Ο εκπαιδευτής προσθέτει επαγγελματικές, νομικές και ηθικές προοπτικές και οι εκπαιδευόμενοι προβληματίζονται για το πώς αυτές οι νέες πληροφορίες μπορούν να εφαρμοστούν σε πραγματικές καταστάσεις.

Η μέθοδος της μελέτης περίπτωσης είναι μια εξαιρετικά χρήσιμη και προσαρμόσιμη προσέγγιση που μπορεί να εφαρμοστεί με επιτυχία στο πλαίσιο της κατάρτισης ατόμων με αναπηρία, παρέχοντας πολύτιμες ευκαιρίες μάθησης και ανάπτυξης.

- **Παιχνίδι ρόλων**

Αυτή η μέθοδος επιτρέπει στους μαθητές να προσομοιώνουν διαφορετικές καταστάσεις, παρέχοντας ένα ασφαλές περιβάλλον για τη δοκιμή και την αποτυχία διαφορετικών στρατηγικών. Το παιχνίδι ρόλων είναι μια παιδαγωγική μέθοδος που περιλαμβάνει την προσομοίωση πραγματικών ή υποθετικών καταστάσεων για να επιτρέψει στους εκπαιδευόμενους να διερευνήσουν τις συμπεριφορές, τις στάσεις και τις συναισθηματικές αντιδράσεις τους σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον. Η μέθοδος αυτή μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, δεξιοτήτων επικοινωνίας, διαπραγμάτευσης και λήψης αποφάσεων.

Το παιχνίδι ρόλων προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα, όπως:

- Βιωματική μάθηση: Οι εκπαιδευόμενοι έχουν την ευκαιρία να "μάθουν κάνοντας".
- Άμεση ανατροφοδότηση: Σφάλματα μπορούν να εντοπιστούν και να διορθωθούν επί τόπου.
- Μείωση του κινδύνου: Στρατηγικές και προσεγγίσεις μπορούν να δοκιμαστούν χωρίς τον κίνδυνο να προκαλέσουν αρνητικά αποτελέσματα στην πραγματικότητα.
- Προσωπική ανάπτυξη: Βελτιώνει τις κοινωνικές δεξιότητες, την ενσυναίσθηση και τη συναισθηματική νοημοσύνη.

Βασικά στοιχεία του παιχνιδιού ρόλων

- Σενάριο: Λεπτομέρειες της κατάστασης που θα προσομοιωθεί.
- Χαρακτήρες: οι ρόλοι που θα παίξουν οι συμμετέχοντες.
- Κανόνες: οι παράμετροι εντός των οποίων θα διεξαχθεί το παιχνίδι ρόλων.
- Μαθησιακοί στόχοι: Τι πρέπει να μάθουν οι μαθητές.

Πώς να εφαρμόσετε το παιχνίδι ρόλων

- Προετοιμασία: επιλογή ή δημιουργία σεναρίου, καθορισμός ρόλων και στόχων.
- Οδηγίες: Εξηγήστε στους μαθητές τι θα συμβεί, ποιους ρόλους θα παίξουν και τι αναμένεται από αυτούς.
- Παιχνίδι: Αφήστε τους μαθητές να παίξουν το σενάριο.
- Συζήτηση και ανατροφοδότηση: Μετά το τέλος του παιχνιδιού, ακολουθεί συζήτηση και ανάλυση.
- Αναστοχασμός και εφαρμογή: Ευκαιρία για τους εκπαιδευόμενους να αναστοχαστούν την εμπειρία τους και να συζητήσουν πώς να εφαρμόσουν όσα έμαθαν.

Προσαρμογές για άτομα με αναπηρίες

- Φυσική προσβασιμότητα: Διασφαλίστε ότι ο χώρος διεξαγωγής του παιχνιδιού ρόλων είναι προσβάσιμος σε όλους.
- Προσαρμοσμένα υλικά: Χρησιμοποιήστε οπτικό, ακουστικό ή απτικό υλικό, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών.
- Ευελιξία στους ρόλους: Ανάλογα με το είδος της αναπηρίας, ορισμένοι ρόλοι μπορούν να προσαρμοστούν ή να τροποποιηθούν.

Παράδειγμα

Σενάριο: Απασχόληση ατόμου με αναπηρία σε εταιρεία.

Χαρακτήρας:

- Υποψήφιος με αναπηρία
- Διευθυντής Ανθρώπινου Δυναμικού
- Ένας συμπαίκτης

Μαθησιακοί στόχοι:

- Κατανόηση των προσβάσιμων διαδικασιών απασχόλησης
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων ενσυναίσθησης και επικοινωνίας
- Εντοπισμός πιθανών εμποδίων και εξεύρεση λύσεων

Ξεδιπλώνεται

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των 3 ατόμων και ο καθένας παίζει έναν ρόλο. Μετά από 10-15 λεπτά, οι ρόλοι εναλλάσσονται.

Συζήτηση και ανατροφοδότηση

Συζητούν τι λειτούργησε, τι δεν λειτούργησε και τι θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά σε μια πραγματική κατάσταση.

Η μέθοδος του παιχνιδιού ρόλων, όταν είναι καλά μελετημένη και εφαρμόζεται, μπορεί να προσφέρει μια βαθιά και αποτελεσματική μαθησιακή εμπειρία κατάλληλη για μια ποικιλία θεμάτων και πλαισίων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης για άτομα που εργάζονται με άτομα με αναπηρίες.

- **Ομαδική εργασία**

Η ομαδική εργασία προάγει τη συνεργασία και την επικοινωνία, οι οποίες είναι απαραίτητες σε κάθε επαγγελματικό και κοινωνικό πλαίσιο. Η ομαδική εργασία είναι μια παιδαγωγική τεχνική που ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων. Αυτός ο τύπος προσέγγισης ταιριάζει απόλυτα σε ένα πλαίσιο εκπαίδευσης ενηλίκων, όπου η εμπειρία και η προοπτική κάθε εκπαιδευόμενου μπορεί να προσθέσει αξία. Για τα άτομα με αναπηρία, η μέθοδος αυτή μπορεί να προσφέρει πολύτιμες ευκαιρίες για κοινωνικοποίηση και ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων, εφόσον η διαχείρισή της γίνεται με τρόπο που να μην περιλαμβάνει αποκλεισμούς.

Στόχοι της ομαδικής εργασίας

- **Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων:** Η ομαδική εργασία συμβάλλει στη βελτίωση των δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας.
- **Εμπλουτισμός περιεχομένου:** Η ανταλλαγή διαφορετικών γνώσεων και προοπτικών μπορεί να οδηγήσει σε βαθύτερη κατανόηση του υλικού του μαθήματος.
- **Αυτοαξιολόγηση και ανατροφοδότηση:** Η εργασία σε μια ομάδα παρέχει την ευκαιρία να δίνετε και να λαμβάνετε ανατροφοδότηση, η οποία είναι απαραίτητη για την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.
- **Ένταξη και ποικιλομορφία:** Δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που ενσωματώνει τις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες.

Προσαρμογή αυτής της μεθόδου για ένα διαδικτυακό μάθημα για άτομα με αναπηρίες

- **Τεχνολογική προσβασιμότητα:** Διασφαλίστε ότι όλες οι διαδικτυακές πλατφόρμες και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται είναι προσβάσιμα σε άτομα με διαφορετικούς τύπους αναπηρίας.
- **Σαφήνεια και δομή:** Κάθε εργασία ή θέμα που συζητείται στην ομάδα πρέπει να είναι σαφές και καλά δομημένο. Αυτό είναι ζωτικής σημασίας για τα άτομα με γνωστικές αναπηρίες.
- **Πρόσθετος χρόνος:** Ορισμένοι εκπαιδευόμενοι μπορεί να χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να επεξεργαστούν τις πληροφορίες ή να απαντήσουν, γι' αυτό είναι σκόπιμο να προγραμματίσετε ευέλικτα χρονικά διαστήματα.
- **Υποστήριξη και πρόσθετοι πόροι:** Κάθε μέλος της ομάδας θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε διδακτικό υλικό σε προσβάσιμες μορφές (π.χ. απομαγνητοφωνήσεις, υπότιτλοι, εικόνες με εναλλακτικό κείμενο κ.λπ.).

Παράδειγμα ομαδικής εφαρμογής

- **Ομαδική μελέτη περίπτωσης** - Οι εκπαιδευόμενοι χωρίζονται σε μικρές ομάδες και σε κάθε ομάδα δίνεται μια μελέτη περίπτωσης για καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν σε ένα εργασιακό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς. Οι ομάδες πρέπει να αναλύσουν τη μελέτη περίπτωσης και να προτείνουν λύσεις.
- **Οδηγούμενες συζητήσεις** - Θέματα όπως "Εμπόδια στην ενταξιακή εκπαίδευση" μπορούν να συζητηθούν σε ομάδες, με κατανομή ρόλων ώστε να διασφαλιστεί ότι κάθε φωνή θα ακουστεί.
- **Ομαδικό έργο** - Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να συνεργαστούν για την ανάπτυξη ενός έργου που ενσωματώνει αρχές σχεδιασμού χωρίς αποκλεισμούς, όπως ένα πρόγραμμα κατάρτισης ή μια προσβάσιμη διαδικτυακή εφαρμογή.

Παράδειγμα ομαδικής αλληλεπίδρασης

Εκπαιδευτής: "Θα χωρίσουμε την τάξη σε τρεις ομάδες. Σε κάθε ομάδα θα δοθεί μια μελέτη περίπτωσης σχετικά με την πρόσληψη ενός ατόμου με αναπηρία. Η ομάδα θα πρέπει να αναλύσει την κατάσταση και να καταλήξει σε συστάσεις".

Μαθητής με προβλήματα όρασης: "Είναι ευκολότερο για μένα να έχω πρόσβαση σε ακουστικό υλικό. Μπορεί κάποιος από την ομάδα να μου διαβάσει τη μελέτη περίπτωσης;"

Ένας άλλος εκπαιδευόμενος: "Φυσικά, θα το διαβάσω δυνατά".

Αφού οι ομάδες παρουσιάσουν τα ευρήματά τους, ο εκπαιδευτής διευκολύνει μια γενική συζήτηση, εξετάζοντας πιθανά εμπόδια και λύσεις για τη διασφάλιση της ένταξης όλων των μαθητών.

Εφαρμόζοντας τη μέθοδο της ομαδικής εργασίας με συνειδητό και χωρίς αποκλεισμούς τρόπο, οι εκπαιδευτές όχι μόνο εμπλουτίζουν τη μαθησιακή εμπειρία για όλους τους συμμετέχοντες, αλλά και προωθούν ένα ποικιλόμορφο και προσβάσιμο μαθησιακό περιβάλλον.

- **Μέθοδος μάθησης - Μάθηση βασισμένη σε έργα (PBL)**

Η μάθηση με βάση το έργο (Project Based Learning - PBL) είναι μια μαθητοκεντρική παιδαγωγική προσέγγιση στην οποία ο μαθητής γίνεται ο κύριος συντελεστής της μαθησιακής διαδικασίας, εκτελώντας ένα σύνθετο έργο από τη σύλληψη έως την υλοποίηση. Η μέθοδος αυτή είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για την ανάπτυξη ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων, από τεχνικές έως ομαδικές δεξιότητες και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων.

Στόχοι της μάθησης με βάση το έργο

- **Εφαρμογή της γνώσης** - Οι εκπαιδευόμενοι εφαρμόζουν ό,τι έχουν μάθει σε ένα πραγματικό ή προσομοιωμένο πλαίσιο, το οποίο βελτιώνει την κατανόηση και τη διατήρηση των πληροφοριών.
- **Ανάπτυξη ήπιων δεξιοτήτων** - Βελτιώνει δεξιότητες όπως η ομαδική εργασία, η επικοινωνία, ο προγραμματισμός και η αυτοαξιολόγηση.
- **Αυτονομία και αυτοκαθοδήγηση** - Ενθαρρύνει την ανεξαρτησία και την προσωπική ευθύνη αναλαμβάνοντας ένα έργο από την αρχή μέχρι το τέλος.
- **Διεπιστημονική κατανόηση** - Τα έργα είναι συχνά πολύπλοκα και περιλαμβάνουν γνώσεις και δεξιότητες από διάφορους τομείς.

Ειδικά χαρακτηριστικά για διαδικτυακά μαθήματα για άτομα με αναπηρίες

- **Προσβασιμότητα** - Διασφαλίστε ότι το έργο και όλοι οι σχετικοί πόροι είναι προσβάσιμοι σε μαθητές με αναπηρίες, χρησιμοποιώντας πολλαπλές μορφές και υποστηρικτικές τεχνολογίες, εάν είναι απαραίτητο.
- **Ευελιξία** - Ο σχεδιασμός του έργου θα πρέπει να επιτρέπει επαρκή ευελιξία ώστε να ανταποκρίνεται στις ποικίλες ανάγκες των εκπαιδευομένων, συμπεριλαμβανομένων ευέλικτων προθεσμιών ή εργασιών που μπορούν να προσαρμοστούν ανάλογα με την ικανότητα.
- **Πρόσθετη υποστήριξη** - Παρέχετε λεπτομερείς οδηγούς, παραδείγματα και συνεχή ανατροφοδότηση για να υποστηρίξετε τη μάθηση και να καταστήσετε τη διαδικασία όσο το δυνατόν σαφέστερη.
- **Συνεργασία χωρίς αποκλεισμούς** - Εάν το έργο εκτελείται σε ομάδα, φροντίστε να διευκολύνετε τη συνεργασία μεταξύ όλων των μελών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες τεχνολογίες επικοινωνίας.

Παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου

Εκπαιδευτής - "Σε αυτό το μάθημα, ο καθένας από εσάς θα εργαστεί πάνω σε ένα έργο με στόχο τη βελτίωση της προσβασιμότητας στη διαδικτυακή εκπαίδευση. Το έργο μπορεί να γίνει ατομικά ή ομαδικά. Είστε ελεύθεροι να επιλέξετε το θέμα σας, αλλά πρέπει να ενσωματώνει τα στοιχεία της προσβασιμότητας που συζητήθηκαν στο μάθημα".

Εκπαιδευόμενος με κινητική αναπηρία - "Θα ήθελα να διερευνήσω τρόπους για να καταστήσω το υλικό των μαθημάτων πιο προσβάσιμο για άτομα με κινητική αναπηρία. Σκεφτόμουν να δημιουργήσω μια πρωτότυπη διεπαφή που θα είναι εύκολη στην πλοήγηση".

Εκπαιδευτής - "Εξαιρετικό, αυτό είναι ένα πολύ σχετικό έργο. Λάβετε υπόψη σας να ενσωματώσετε ανατροφοδότηση από τους συναδέλφους σας και από ανθρώπους που αντιμετωπίζουν αυτές τις προκλήσεις στην πραγματική ζωή."

Η μάθηση με βάση το έργο προσφέρει έναν εξαιρετικό τρόπο για τη δημιουργία ενός ενεργού, αφοσιωμένου και χωρίς αποκλεισμούς μαθησιακού περιβάλλοντος, ενώ παράλληλα ανταποκρίνεται στις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες.

- **Μέθοδος μάθησης - Προσομοιώσεις και πρακτικές ασκήσεις**

Οι προσομοιώσεις και οι πρακτικές ασκήσεις είναι εκπαιδευτικές τεχνικές που δίνουν στους εκπαιδευόμενους την ευκαιρία να πειραματιστούν σε ελεγχόμενο περιβάλλον με διαφορετικές καταστάσεις, τεχνικές ή προσεγγίσεις. Μπορούν να είναι πολύ αποτελεσματικές στην ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων, στην κατανόηση αφηρημένων εννοιών και στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Οι εκπαιδευόμενοι έχουν την ευκαιρία να δοκιμάσουν, να αποτύχουν και να μάθουν από τα λάθη τους σε ένα περιβάλλον χωρίς κίνδυνο.

Στόχοι των προσομοιώσεων και των πρακτικών ασκήσεων

- **Εφαρμοσμένη κατανόηση** - Οι εκπαιδευόμενοι εφαρμόζουν τις θεωρητικές γνώσεις σε ένα προσομοιωμένο πλαίσιο, διευκολύνοντας την κατανόηση και τη διατήρηση του υλικού.
- **Ανάπτυξη δεξιοτήτων** - Οι προσομοιώσεις βοηθούν στην ανάπτυξη ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων, από τεχνικές δεξιότητες έως δεξιότητες λήψης αποφάσεων και επίλυσης προβλημάτων.
- **Άμεση ανατροφοδότηση** - Επιτρέπει την αξιολόγηση της απόδοσης σε πραγματικό χρόνο, παρέχοντας άμεσες ευκαιρίες για διόρθωση και βελτίωση.
- **Αυτοπεποίθηση και αυτονομία** - Η εμπειρία που αποκτάται στις προσομοιώσεις μπορεί να αυξήσει την εμπιστοσύνη των εκπαιδευομένων στις ικανότητές τους.

Ειδικά χαρακτηριστικά για διαδικτυακά μαθήματα για άτομα με αναπηρίες

- **Προσβασιμότητα** - Οι προσομοιώσεις και οι ασκήσεις θα πρέπει να είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να είναι προσβάσιμες σε όλους τους εκπαιδευόμενους, ανεξάρτητα από το είδος της αναπηρίας που έχουν.
- **Σαφείς οδηγίες και οδηγοί** - Η παροχή σαφών και ρητών οδηγιών, ενδεχομένως σε πολλαπλές μορφές (ήχος, βίντεο, κείμενο), μπορεί να είναι απαραίτητη για τους μαθητές με γνωστικές ή μαθησιακές δυσκολίες.
- **Πολλαπλές επιλογές αλληλεπίδρασης** - Η παροχή πολλαπλών τρόπων αλληλεπίδρασης με την προσομοίωση μπορεί να βοηθήσει στην ένταξη μαθητών με διαφορετικούς τύπους αναπηρίας.
- **Πρόσθετη υποστήριξη** - Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι απαραίτητη η παροχή πρόσθετης υποστήριξης ή προσαρμοσμένων εκδόσεων ασκήσεων.

Παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου

- **Προσομοίωση συνέντευξης** - Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να εξασκηθούν σε μια συνέντευξη για δουλειά, ενσωματώνοντας στοιχεία μη λεκτικής επικοινωνίας, τόνου και τεχνικής γλώσσας.
- **Προσομοίωση διαχείρισης κρίσεων** - Μπορεί να προσομοιωθεί μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης στην οποία οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να λάβουν γρήγορες αποφάσεις, αξιολογώντας έτσι τις ικανότητές τους στη λήψη αποφάσεων υπό πίεση.

Σενάριο εφαρμογής της μεθόδου

Εκπαιδευτής - "Σήμερα θα πραγματοποιήσουμε μια προσομοίωση στην οποία ο καθένας από εσάς θα παίξει το ρόλο ενός διαχειριστή έργου. Θα σας δοθεί μια σειρά υποθετικών καταστάσεων στις οποίες θα πρέπει να λάβετε αποφάσεις. Στη συνέχεια θα συζητήσουμε τις επιλογές και τα αποτελέσματα".

Μαθητής με προβλήματα ακοής - "Μπορείτε να παρέχετε υπότιτλους ή διερμηνέα νοηματικής γλώσσας για αυτή την προσομοίωση;"

Εκπαιδευτής - "Φυσικά, θα έχουμε ενεργές λεζάντες καθ' όλη τη διάρκεια της προσομοίωσης και ένας διερμηνέας νοηματικής γλώσσας θα είναι διαθέσιμος σε ξεχωριστό παράθυρο βίντεο."

Στο τέλος της προσομοίωσης, ο εκπαιδευτής και οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να επανεξετάσουν τις αποφάσεις που ελήφθησαν, εξετάζοντας τόσο τα δυνατά σημεία όσο και τους τομείς που χρήζουν βελτίωσης.

- **Η "μέθοδος του ενυδρείου"**

Η μέθοδος "Fishbowl" είναι μια τεχνική ομαδικής εκπαίδευσης και συζήτησης που χρησιμοποιείται συχνά για τη διευκόλυνση του διαλόγου πάνω σε σύνθετα ή αμφιλεγόμενα θέματα. Σε αυτή τη μορφή, μια μικρή ομάδα συμμετεχόντων (στο "fishbowl") συζητά ένα συγκεκριμένο θέμα, ενώ οι υπόλοιποι εκπαιδευόμενοι παρακολουθούν και ακούν χωρίς να παρεμβαίνουν. Αφού τελειώσει η συζήτηση στο "fishbowl", η μεγάλη ομάδα έχει την ευκαιρία να σχολιάσει, να κάνει ερωτήσεις και να προβληματιστεί σχετικά με τη συζήτηση.

Στόχοι

- **Εμβάθυνση και ανάλυση** - Διευκολύνει μια λεπτομερή συζήτηση για ένα συγκεκριμένο θέμα, επιτρέποντας την ανάλυση σε βάθος και τη διερεύνηση των θεμάτων.
- **Επιλεκτική συμμετοχή** - Ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή, αλλά παρέχει επίσης την ευκαιρία να είστε ενεργός παρατηρητής.
- **Αυτοαξιολόγηση και ανακλαστικότητα** - Μέσω της παρατήρησης, οι μαθητές μπορούν να αξιολογήσουν τις δικές τους προοπτικές και να συνειδητοποιήσουν την ποικιλομορφία των απόψεων.

Ειδικά χαρακτηριστικά για μαθητές με αναπηρίες

- **Προσβασιμότητα** - Εάν χρησιμοποιείται σε διαδικτυακό περιβάλλον, βεβαιωθείτε ότι η τεχνολογία είναι προσβάσιμη σε όλους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- **Ένταξη** - Εάν υπάρχουν μαθητές με επικοινωνιακές δυσκολίες, βεβαιωθείτε ότι υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι για να εκφράσουν τις απόψεις τους ή να συμμετάσχουν στη συζήτηση.
- **Διάφορες οδηγίες** - Παρέχετε οδηγίες σε διάφορες μορφές, όπως ήχο, βίντεο και κείμενο, ώστε να διασφαλίζεται ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτές.

Παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου

Για ένα διαδικτυακό μάθημα σχετικά με την ένταξη στην εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία, ο εκπαιδευτής επιλέγει τη μέθοδο "Ενυδρείο".

- **Εκπαιδευτής** - "Σήμερα θα χρησιμοποιήσουμε τη μέθοδο του "Ενυδρείου" για να συζητήσουμε τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στην πρόσβαση στην εκπαίδευση. Έχουμε τέσσερις εθελοντές που θα ξεκινήσουν τη συζήτηση. Οι υπόλοιποι είναι παρατηρητές και θα έχουν την ευκαιρία να σχολιάσουν στη συνέχεια".
- **Εκπαιδευόμενος σε ενυδρείο με προβλήματα όρασης** - "Από την εμπειρία μου, η πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό αποτελεί συχνά σημαντικό εμπόδιο. Για παράδειγμα, τα βιβλία δεν είναι πάντα διαθέσιμα σε γραφή Braille ή σε ηλεκτρονική μορφή".
- **Aquarium Cursant** - "Ναι, ακόμη και οι διαδικτυακές πλατφόρμες μπορεί να είναι δύσκολες στην πλοήγηση αν δεν έχουν σχεδιαστεί για προσβασιμότητα."

Αφού τελειώσει η συζήτηση στο "fishbowl", οι υπόλοιποι μαθητές μπορούν να κάνουν ερωτήσεις και να προσθέσουν νέες προοπτικές.

- **Εκπαιδευτής** - "Ποιες παρατηρήσεις κάνατε ακούγοντας τη συζήτηση;"
- **Παρατηρητικός μαθητής με προβλήματα ακοής (μέσω συνομιλίας):** "Συμφωνώ με το θέμα της προσβασιμότητας του υλικού. Επιπλέον, οι υπόλοιποι είναι συχνά ανακριβείς στο υλικό βίντεο, γεγονός που δυσχεραίνει τη μάθηση".

Η μέθοδος του "Ενυδρείου" είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την τόνωση της συζήτησης και του προβληματισμού, και είναι ευέλικτη και προσαρμόσιμη για την κάλυψη διαφορετικών αναγκών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των ατόμων με αναπηρίες.

- **Μέθοδος μωσαϊκού**

Η μέθοδος του μωσαϊκού, γνωστή επίσης ως "Τάξη με παζλ" στη βιβλιογραφία, είναι μια παιδαγωγική προσέγγιση που περιλαμβάνει τη διαίρεση ενός σύνθετου θέματος σε διάφορα συστατικά μέρη. Κάθε μέλος ή υποομάδα ειδικεύεται σε ένα συγκεκριμένο μέρος του θέματος και στη συνέχεια μοιράζεται αυτά που έχει μάθει με τα άλλα μέλη της ευρύτερης ομάδας. Αυτό επιτρέπει τη συνεργατική και αμοιβαία μάθηση μεταξύ των συμμετεχόντων.

Στόχοι

- **Συνεργατική μάθηση** - Προωθεί τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μαθητών.
- **Ενεργός δέσμευση** - Όλοι οι εκπαιδευόμενοι γίνονται εμπειρογνώμονες σε μια συγκεκριμένη υποπεριοχή, αυξάνοντας το επίπεδο δέσμευσης και ευθύνης τους.
- **Ποικιλομορφία προοπτικών** - Καθώς κάθε υποομάδα εστιάζει σε μια διαφορετική πτυχή, προωθείται η ολιστική κατανόηση του θέματος.

Ειδικά χαρακτηριστικά για μαθητές με αναπηρίες

- **Προσβασιμότητα** - Τα υλικά και οι πόροι πρέπει να είναι προσβάσιμα, προσαρμοσμένα στις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών.
- **Ευελιξία** - Η μέθοδος επιτρέπει προσαρμογές για να ταιριάζει σε διαφορετικά στυλ μάθησης και ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρίες.
- **Πρόσθετη υποστήριξη** - Οι εκπαιδευτές μπορούν να παρέχουν πρόσθετους πόρους ή τρόπους υποστήριξης όσων το χρειάζονται.

Παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου

Φανταστείτε ένα διαδικτυακό μάθημα με θέμα "Υποστηρικτικές τεχνολογίες για άτομα με αναπηρίες". Το θέμα χωρίζεται σε διάφορα μέρη: "Τεχνολογίες για οπτικές αναπηρίες", "Τεχνολογίες για ακουστικές αναπηρίες", "Τεχνολογίες για κινητικές αναπηρίες" και "Προσβασιμότητα στον Παγκόσμιο Ιστό".

- **Εκπαιδευτής:** "Σήμερα θα χρησιμοποιήσουμε τη μέθοδο του μωσαϊκού. Έχουμε χωρίσει το θέμα "Υποστηρικτικές τεχνολογίες" σε τέσσερις συνιστώσες. Κάθε υποομάδα θα γίνει ειδικός σε έναν από αυτούς τους τομείς και στη συνέχεια θα μοιραστεί τις γνώσεις της με την υπόλοιπη τάξη".
- **Μαθητής με κινητική αναπηρία:** "Θα επικεντρωθώ στις "Τεχνολογίες για άτομα με κινητική αναπηρία". Χρειαζόμαστε μια διαδικτυακή πλατφόρμα που να επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση για όλους. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε συνεργατικό λογισμικό που είναι προσβάσιμο;"
- **Εκπαιδευτής:** "Φυσικά, θα χρησιμοποιήσουμε μια πλατφόρμα που είναι συμβατή με προγράμματα ανάγνωσης οθόνης και άλλες υποστηρικτικές τεχνολογίες, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν όλοι".

Αφού κάθε ομάδα παρουσιάσει τα συμπεράσματά της, ο εκπαιδευτής μπορεί να ανοίξει μια συζήτηση για ερωτήσεις, διευκρινίσεις και εφαρμογή των γνώσεων σε πρακτικά πλαίσια.

Η μέθοδος Mosaic είναι χρήσιμη όχι μόνο για την εμπάθυνση της κατανόησης ενός θέματος, αλλά και για την καλλιέργεια κοινωνικών και ομαδικών δεξιοτήτων, γεγονός που την καθιστά πολύ κατάλληλη για την εκπαίδευση ενηλίκων και την ένταξη ατόμων με αναπηρίες.

Μέθοδος Brainstorming στην εκπαίδευση ενηλίκων για άτομα με αναπηρίες

Ο "καταιγισμός ιδεών", ή "παραγωγή ιδεών" σε μια πρόχειρη μετάφραση, είναι μια ομαδική τεχνική που χρησιμοποιείται για την επίλυση προβλημάτων, την παραγωγή ιδεών και την τόνωση της δημιουργικής σκέψης. Σε μια τυπική συνεδρία καταιγισμού ιδεών, οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να σκεφτούν ελεύθερα και να παρουσιάσουν όσο το δυνατόν περισσότερες ιδέες που σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο θέμα ή πρόβλημα, χωρίς αυτολογοκρισία ή κριτική.

Στόχοι

- ***Τόνωση της δημιουργικότητας:*** Η μέθοδος αυτή αποσκοπεί στην τόνωση της πλάγιας σκέψης και στη δημιουργία πληθώρας ιδεών.
- ***Συνεργασία και ποικιλομορφία προοπτικών:*** Με την ενθάρρυνση της συμμετοχής όλων, η μέθοδος επιτρέπει τη συγκέντρωση ενός ευρέος φάσματος ιδεών και απόψεων.
- ***Ταχύτητα και αποτελεσματικότητα:*** Ο καταιγισμός ιδεών είναι συχνά γρήγορος και μπορεί να οδηγήσει σε καινοτόμες λύσεις σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα.

Ειδικά χαρακτηριστικά για μαθητές με αναπηρίες

- ***Προσβασιμότητα:*** Οι πλατφόρμες και το υλικό πρέπει να είναι προσβάσιμα σε όλους τους συμμετέχοντες, ανεξάρτητα από τις αναπηρίες τους.
- ***Συμμετοχικότητα:*** Οι εκπαιδευτές πρέπει να δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου όλοι οι εκπαιδευόμενοι αισθάνονται άνετα να εκφράζουν τις ιδέες τους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες.
- ***Προσαρμοστικότητα:*** η μέθοδος μπορεί να προσαρμοστεί ώστε να συμπεριλάβει διαφορετικές μορφές επικοινωνίας, όπως η νοηματική γλώσσα, οι υποστηρικτικές τεχνολογίες κ.λπ.

Παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου

Σε ένα διαδικτυακό μάθημα με θέμα "Προσβασιμότητα στην εκπαίδευση", ο εκπαιδευτής προτείνει μια συνεδρία καταιγισμού ιδεών για τον εντοπισμό διαφόρων εμποδίων στην εκπαίδευση για τα άτομα με αναπηρία.

- **Εκπαιδευτής:** Σήμερα θα κάνουμε καταιγισμό ιδεών για να εντοπίσουμε τι είδους εμπόδια εμποδίζουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση. Σας ενθαρρύνω να σκεφτείτε όποιες ιδέες μπορείτε να σκεφτείτε. Θα χρησιμοποιήσουμε έναν ηλεκτρονικό πίνακα όπου μπορείτε να γράψετε ή να προσθέσετε ιδέες σε μορφή ήχου ή βίντεο, αν το προτιμάτε".
- **Μαθητής με προβλήματα ακοής (μέσω της νοηματικής γλώσσας και με τη βοήθεια διερμηνέα):** "Ένα σημαντικό εμπόδιο είναι η έλλειψη διερμηνέων νοηματικής γλώσσας σε πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα".
- **Μαθητής με προβλήματα όρασης (μέσω ήχου):** "Το μη προσβάσιμο εκπαιδευτικό υλικό, όπως τα βιβλία χωρίς εκδόσεις Braille ή ήχου, αποτελεί σημαντικό εμπόδιο".

Μετά τον καταιγισμό ιδεών, ο εκπαιδευτής μπορεί να συνθέσει τις ιδέες και να καθοδηγήσει την ομάδα σε πιθανές λύσεις ή μελλοντικές δράσεις.

Ο καταιγισμός ιδεών είναι εξαιρετικά ευέλικτος και μπορεί να προσαρμοστεί ώστε να ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες και συνθήκες διαφόρων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες. Η τεχνική αυτή προάγει την ελεύθερη και δημιουργική σκέψη και είναι πολύτιμη σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια.

- **Πλεονεκτήματα των ενεργητικών-συμμετοχικών μεθόδων στη διαδικτυακή εκπαίδευση ατόμων με αναπηρίες**

Πρωθεί την ανεξάρτητη μάθηση

Οι ενεργητικές-συμμετοχικές μέθοδοι ενθαρρύνουν τους εκπαιδευόμενους να γίνουν αυτοκατευθυνόμενοι και υπεύθυνοι για τη δική τους μάθηση. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα άτομα με αναπηρίες, τα οποία συχνά αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση στα παραδοσιακά εκπαιδευτικά συστήματα.

Ένταξη και Διαφορετικότητα

Αυτές οι μέθοδοι μπορούν να προσαρμοστούν ώστε να ενσωματώσουν διαφορετικά στυλ μάθησης και ατομικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των ατόμων με αναπηρίες.

Αυτό διευκολύνει ένα περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς, όπου κάθε συμμετέχων έχει την ευκαιρία να εκφραστεί και να συμμετάσχει.

Αυξημένη δέσμευση και κίνητρα

Οι ενεργητικές-συμμετοχικές προσεγγίσεις τείνουν να είναι πιο ελκυστικές και διεγερτικές από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας. Τα αυξημένα επίπεδα εμπλοκής είναι ευεργετικά για όλους τους μαθητές, αλλά μπορεί να είναι ιδιαίτερα πολύτιμα για τα άτομα με αναπηρίες που μπορεί να χρειάζονται επιπλέον διέγερση και κίνητρα.

Ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων

Η αλληλεπίδραση και η συνεργασία αποτελούν συχνά βασικά συστατικά των ενεργητικών συμμετοχικών μεθόδων. Αυτό παρέχει πολύτιμες ευκαιρίες για την ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, οι οποίες είναι απαραίτητες τόσο στην επαγγελματική όσο και στην προσωπική ζωή.

Μαθαίνοντας με την πράξη

Οι περισσότερες ενεργητικές-συμμετοχικές μέθοδοι περιλαμβάνουν κάποιο βαθμό πρακτικής μάθησης. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τους μαθητές με αναπηρίες, οι οποίοι μπορεί να χρειάζονται ένα εφαρμοσμένο πλαίσιο για να κατανοήσουν τις θεωρητικές έννοιες.

Διεγείρει την κριτική σκέψη και την επίλυση προβλημάτων

Αυτές οι μέθοδοι προωθούν μια διερευνητική προσέγγιση στη μάθηση, η οποία μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης και δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων.

Άμεση ανατροφοδότηση

Μέθοδοι όπως τα παιχνίδια ρόλων, οι ομαδικές συζητήσεις ή οι μελέτες περιπτώσεων επιτρέπουν την άμεση και εποικοδομητική ανατροφοδότηση τόσο από τους εκπαιδευτές όσο και από τους συναδέλφους. Αυτού του είδους η ανατροφοδότηση είναι ζωτικής σημασίας για τη συνεχή βελτίωση και την προσαρμογή στις εκπαιδευτικές ανάγκες κάθε εκπαιδευόμενου.

Προσαρμοστικότητα σε ποικίλα μαθησιακά περιβάλλοντα

Οι μέθοδοι ενεργητικής συμμετοχής μπορούν εύκολα να προσαρμοστούν σε διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένης της διαδικτυακής μάθησης, η οποία είναι συχνά πιο προσιτή για άτομα με ορισμένες αναπηρίες.

Θετικές επιδράσεις στους εκπαιδευτές

Δεν επωφελούνται μόνο οι εκπαιδευόμενοι, αλλά και οι ίδιοι οι εκπαιδευτές μπορούν να κατανοήσουν βαθύτερα τις ανάγκες των εκπαιδευομένων τους και να αναπτύξουν καλύτερες δεξιότητες επικοινωνίας και προσαρμοστικότητας.

7.4 Συμπέρασμα

Στο πλαίσιο ενός μεταβαλλόμενου εκπαιδευτικού τοπίου, το οποίο επηρεάζεται από την τεχνολογία και τις ανάγκες ενός ολοένα και πιο ποικιλόμορφου πληθυσμού, οι παραδοσιακές προσεγγίσεις στη διδασκαλία και τη μάθηση είναι συχνά ανεπαρκείς. Το έλλειμμα αυτό γίνεται ακόμη πιο έντονο όταν μιλάμε για την εκπαίδευση και την κατάρτιση των ατόμων με αναπηρία, ένα τμήμα που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή για να εξασφαλιστεί η προσβασιμότητα, η δέσμευση και η αποτελεσματικότητα της μαθησιακής διαδικασίας.

Οι ενεργητικές συμμετοχικές μέθοδοι δεν αποτελούν μόνο μια λύση σε αυτές τις προκλήσεις, αλλά και μια ευκαιρία να επανεφεύρουμε τον τρόπο με τον οποίο σκεφτόμαστε για την εκπαίδευση. Οι μέθοδοι αυτές εστιάζουν στον μαθητή ως άτομο και στην ικανότητά του να συμβάλλει ενεργά στη δική του μάθηση και στη μάθηση των άλλων. Προσφέρουν σημαντικά οφέλη, όπως η προώθηση της αυτονομίας, η αύξηση της δέσμευσης, η ανάπτυξη κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων και πολλά άλλα.

Στην περίπτωση της κατάρτισης των ατόμων με αναπηρία, οι μέθοδοι ενεργητικής συμμετοχής παρέχουν ένα ευέλικτο και προσαρμόσιμο πλαίσιο που μπορεί να προσαρμοστεί στις ειδικές ανάγκες αυτής της δημογραφικής ομάδας. Με την εμπλοκή των εκπαιδευομένων με τρόπο που εκτιμά και αξιοποιεί τη διαφορετικότητά τους, οι εκπαιδευτές όχι μόνο εμπλουτίζουν τη μαθησιακή εμπειρία για όλους, αλλά και δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου οι διαφορές δεν είναι απλώς ανεκτές, αλλά γιορτάζονται και εκτιμώνται.

Συνεπώς, η χρήση μεθόδων ενεργού συμμετοχής στην ηλεκτρονική κατάρτιση για άτομα με αναπηρία δεν θα πρέπει να θεωρείται επιλογή, αλλά αναγκαιότητα. Στο παρόν κεφάλαιο δόθηκε μια λεπτομερής ματιά στο τι μπορούν να προσφέρουν αυτές οι μέθοδοι στην εκπαίδευση, υπογραμμίζοντας τη σημασία τους για τη δημιουργία ενός δίκαιου, χωρίς αποκλεισμούς και αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Με δέσμευση, δημιουργικότητα και άνοιγμα στην καινοτομία, οι εκπαιδευτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτές τις μεθόδους για να δημιουργήσουν μαθήματα που όχι μόνο εκπαιδεύουν, αλλά και ενδυναμώνουν, εμπνέουν και αλλάζουν ζωές.

Σε έναν κόσμο όπου η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση για όλους θα πρέπει να αποτελεί όχι απλώς στόχο αλλά δικαίωμα, οι μέθοδοι ενεργού συμμετοχής στηρίζουν μια προσέγγιση που κάνει αυτό το ιδανικό πραγματικότητα.

7.5 Παραδείγματα: Μελέτη περίπτωσης και σενάριο προς επεξεργασία με τους συμμετέχοντες στο μάθημα

7.5.1 Μελέτη περίπτωσης: "Υποστηρικτική τεχνολογία και προσβασιμότητα στην τάξη"

Ιστορικό

Το πρόγραμμα "Μάθε με να βοηθήσω" επικεντρώνεται στην κατάρτιση εκπαιδευτών σε μεθόδους διδασκαλίας και διευκόλυνσης μαθημάτων για άτομα με διάφορους τύπους αναπηρίας. Η μελέτη περίπτωσης είναι ένα σημαντικό εργαλείο σε αυτό το έργο για να δώσει στους εκπαιδευτές πρακτική εμπειρία και να τους βοηθήσει να αναπτύξουν κρίσιμες δεξιότητες.

Σενάριο

Η Laura είναι εκπαιδευτρια με πενταετή διδακτική εμπειρία, αλλά χωρίς εμπειρία στη συνεργασία με άτομα με αναπηρία. Της έχει ανατεθεί να διευθύνει ένα μάθημα ψηφιακού μάρκετινγκ για μια ομάδα 10 ενηλίκων, τρεις από τους οποίους έχουν αναπηρίες:

- Ο Αντρέι έχει σοβαρή οπτική αναπηρία.
- Η Σάρα έχει κινητικές αναπηρίες και χρησιμοποιεί αναπηρικό αμαξίδιο.
- Ο Mihai έχει πρόβλημα ακοής και χρησιμοποιεί ακουστικό βαρηκοΐας.

Η Laura θέλει να διασφαλίσει ότι όλοι συμμετέχουν και μαθαίνουν σε ένα προσβάσιμο και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλον. Δεν είναι σίγουρη για τις προσαρμογές που απαιτούνται και για την υποστηρικτική τεχνολογία που πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

Καθήκοντα για τους εκπαιδευτές

- Προσδιορίστε τις προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσει η Laura στην τάξη με αυτή τη διαφορετική ομάδα.
- Προτείνετε πρακτικές λύσεις για να καταστήσετε το μάθημα προσβάσιμο σε όλους τους συμμετέχοντες.

- Δημιουργήστε ένα απλό σχέδιο μαθήματος για την πρώτη ημέρα, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες όλων των μαθητών.

Ξεδιπλώνεται

- Οι εκπαιδευτές (οι εκπαιδευόμενοι σε αυτό το πλαίσιο) χωρίζονται σε μικρές ομάδες και τους δίνεται χρόνος για να αναλύσουν την υπόθεση και να απαντήσουν σε εργασίες.
- Κάθε ομάδα παρουσιάζει τις λύσεις της και το σχέδιο μαθήματος.

Δείγμα λύσεων και σχεδίου μαθήματος που προτείνεται από μια ομάδα

Προκλήσεις

- Το υλικό του μαθήματος μπορεί να μην είναι προσβάσιμο στον Andrei.
- Η περιορισμένη κινητικότητα της Σάρα στην τάξη.
- Η δυσκολία του Michael να ακούει και να συμμετέχει σε συζητήσεις.

Λύσεις

- Υλικό μαθημάτων σε ψηφιακή και έντυπη μορφή, συμβατό με προγράμματα ανάγνωσης οθόνης για τον Andrei.
- Παροχή ενός προσβάσιμου χώρου εργασίας για τη Σάρα.
- Χρήση συστήματος ενίσχυσης ήχου και υποτιτλισμού σε πραγματικό χρόνο για τον Michael.

Σχέδιο μαθήματος της πρώτης ημέρας

- Εισαγωγή και προσδοκίες (10 λεπτά)
- Συζήτηση σχετικά με το τι είναι το ψηφιακό μάρκετινγκ (15 λεπτά)
- Ομαδική άσκηση: Δημιουργία μιας απλής στρατηγικής ψηφιακού μάρκετινγκ (20 λεπτά)
- Ανατροφοδότηση και ερωτήσεις (15 λεπτά)

Η χρήση μιας μελέτης περίπτωσης όπως αυτή στο πλαίσιο του προγράμματος "Μάθε με να βοηθήσω" βοηθά τους εκπαιδευτές να εξοικειωθούν με τις πολυπλοκότητες της διδασκαλίας μιας διαφορετικής ομάδας και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για να καταστήσουν την εκπαίδευση προσβάσιμη και αποτελεσματική για όλους.

7.5.2 Σενάριο παιχνιδιού ρόλων: Διαχείριση μιας κατάστασης με ένα άτομο με αναπηρία σε ένα διαδικτυακό μάθημα

Ιστορικό

Ο εκπαιδευτής και οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν σε ένα μάθημα για τις μεθόδους ενεργού συμμετοχής στην εκπαίδευση. Ένας από τους διαδικτυακούς εκπαιδευόμενους έχει πρόβλημα ακοής και χρησιμοποιεί λογισμικό απομαγνητοφώνησης για να κατανοήσει τις συζητήσεις.

Χαρακτήρας

- Εκπαιδευτής - Laura
- Μαθητής με προβλήματα ακοής - David
- Άλλος μαθητής - Ana

Μαθησιακοί στόχοι

- Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις ανάγκες των μαθητών με αναπηρίες σε διαδικτυακά περιβάλλοντα μάθησης.
- Βελτίωση της ικανότητας προσαρμογής και τροποποίησης των μεθόδων διδασκαλίας ώστε να είναι χωρίς αποκλεισμούς.

Οδηγίες

Ο εκπαιδευτής εξηγεί τον σκοπό του παιχνιδιού ρόλων και τους ρόλους που θα έχει κάθε συμμετέχων.

Παιχνίδι

Laura (Εκπαιδευτής)

Γεια σε όλους και καλώς ήρθατε σε αυτή τη διαδικτυακή συνεδρία για τις μεθόδους ενεργού συμμετοχής! Πριν ξεκινήσουμε, θέλω να βεβαιωθώ ότι όλοι αισθάνονται άνετα και έχουν πρόσβαση σε όλους τους πόρους. Ντίβιντ, ξέρω ότι χρησιμοποιείς λογισμικό μεταγραφής. Λειτουργεί καλά μέχρι στιγμής;

David (μαθητής με προβλήματα ακοής)

Ναι, λειτουργεί αρκετά καλά, αλλά υπάρχει μια μικρή καθυστέρηση. Αν μπορείτε να μιλάτε λίγο πιο αργά, αυτό θα ήταν μεγάλη βοήθεια.

Ana (Alt Cursant)

Φυσικά, Ντέιβιντ. Ευχαριστώ που το ανέφερες αυτό.

Laura

Καταλαβαίνω, θα προσπαθήσω να μιλήσω πιο αργά για να βοηθήσω το λογισμικό να μεταγράψει σωστά. Λοιπόν, σήμερα θα μιλήσουμε για...

(Η συζήτηση συνεχίζεται, με τη Λάουρα να παρουσιάζει το υλικό και να θέτει ερωτήσεις για αλληλεπίδραση.)

Laura

Τώρα θα ήθελα να κάνω μια ομαδική άσκηση. Θα χωρίσουμε τους συμμετέχοντες σε δύο ομάδες και κάθε ομάδα θα χρησιμοποιήσει ξεχωριστή συνομιλία για να συζητήσει. Ντέιβιντ, αν θέλεις, μπορώ να σου στείλω τις ερωτήσεις και τις συζητήσεις της συνομιλίας ως μήνυμα κειμένου σε ιδιωτικό μήνυμα.

David

Αυτό θα ήταν πολύ χρήσιμο. Σας ευχαριστώ!

Απολογισμός και ανατροφοδότηση*Laura (Εκπαιδευτής)*

Θα ήθελα να μάθω πώς σας φάνηκε αυτή η εμπειρία και αν έχετε προτάσεις για το μέλλον.

David (Cursant)

Ήταν μια χαρά, ειδικά με τις προσαρμογές που έγιναν. Μου άρεσε που στείλατε τις πληροφορίες μέσω ιδιωτικού μηνύματος ώστε να μπορώ να συμμετέχω στη συζήτηση.

Ana (Alt Cursant)

Έμαθα πολλά για το πώς να είμαι πιο προσεκτικός στις ανάγκες των άλλων σε ένα διαδικτυακό περιβάλλον.

Συμπέρασμα

Ο εκπαιδευτής τονίζει ότι ένα περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς είναι επωφελές για όλους τους εκπαιδευόμενους και τους ενθαρρύνει να συνεχίσουν να αναζητούν τρόπους για να κάνουν τα μαθήματα προσβάσιμα σε όλους.

Μέσω αυτού του **παιχνιδιού ρόλων**, οι εκπαιδευόμενοι και ο εκπαιδευτής αποκτούν βαθύτερη κατανόηση του τρόπου διαχείρισης καταστάσεων με άτομα με αναπηρίες σε ένα διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης χωρίς να διακυβεύεται η ποιότητα της μάθησης.

Βιβλιογραφία

1. Knowles, M. S., Holton III, E. F., & Swanson, R. A. (2015): "Ο ενήλικας εκπαιδευόμενος: το οριστικό κλασικό βιβλίο για την εκπαίδευση ενηλίκων και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού". Routledge.
2. Kolb, D. A. (2014): "Βιωματική μάθηση: Η εμπειρία ως πηγή μάθησης και ανάπτυξης". Pearson Education.
3. Vygotsky, L. S. (1978) "Ο νους στην κοινωνία: ανάπτυξη ανώτερων ψυχολογικών διεργασιών". Harvard University Press.
4. Bonwell, C., & Eison, J. (1991) "Ενεργητική μάθηση: Δημιουργώντας ενθουσιασμό στην τάξη". ASHE-ERIC Higher Education Report No.1. George Washington University.
5. Rose, D. H., & Meyer, A. (2002): "Διδάσκοντας κάθε μαθητή στην ψηφιακή εποχή: καθολικός σχεδιασμός για μάθηση". Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD).
6. Hockings, C. (2010) "Ενταξιακή μάθηση και διδασκαλία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: μια σύνθεση της έρευνας". Ακαδημία Ανώτατης Εκπαίδευσης.
7. Brown, J. S., Collins, A., & Duguid, P. (1989): "Situated Cognition and the Culture of Learning". Educational Researcher, 18(1), 32-42.
8. Moore, M. G., & Kearsley, G. (2011): "Εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Μια συστημική θεώρηση της διαδικτυακής μάθησης". Cengage Learning.
9. Mayes, T., & de Freitas, S. (2004): "Ανασκόπηση των θεωριών, πλαισίων και μοντέλων ηλεκτρονικής μάθησης". JISC e-Learning Models Desk Study.
10. Κατευθυντήριες γραμμές συμμόρφωσης με τον Αμερικανικό νόμο περί αναπηρίας (ADA) για την ηλεκτρονική εκπαίδευση.
11. W3C Web Accessibility Initiative (WAI) (2021) "Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1.", σύνδεσμος <https://www.w3.org/TR/WCAG21/>
12. Fisher, M., & Baird, D. E. (2005): "Σχεδιασμός διαδικτυακής μάθησης που ενισχύει την υποστήριξη, την αυτορρύθμιση και τη διατήρηση των μαθητών". Campus-Wide Information Systems.
13. "Βέλτιστες πρακτικές για τη διδασκαλία στο διαδίκτυο: Διδάσκοντες: Οδηγός για το Διδακτικό Προσωπικό. Κέντρο Διδασκαλίας και Μάθησης, Πανεπιστήμιο του Τέξας.
14. Gilly Salmon (2000) "E-Moderating: The Key to Online Teaching and Learning". Kogan Page.
15. Fink, L. D. (2013). "Δημιουργία σημαντικών μαθησιακών εμπειριών: Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για το σχεδιασμό μαθημάτων στο κολέγιο". Jossey-Bass.
16. Gagne, R. (1985) "Οι συνθήκες μάθησης". Holt, Rinehart & Winston.
17. Smith, M. K. (1996, 2000) "Curriculum theory and practice" The encyclopedia of pedagogy and informal education, link www.infed.org/biblio/b-curric.htm.

Κεφάλαιο 8 - Μέθοδοι στερέωσης και παγίωσης

8.1 Εισαγωγή

Το κεφάλαιο αυτό επικεντρώνεται στις μεθόδους που εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα και τον διαρκή αντίκτυπο των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων που δημιουργούνται από επαγγελματίες του συστήματος κοινωνικής φροντίδας. Ο στόχος είναι να παγιωθεί η πρόοδος που έχει επιτευχθεί και να διασφαλιστεί ότι οι στόχοι αυτών των διαδικτυακών πρωτοβουλιών θα διατηρηθούν με την πάροδο του χρόνου. Οι μέθοδοι σταθεροποίησης περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση των αλλαγών και των βελτιώσεων στο οικοσύστημα της κοινωνικής φροντίδας, ενώ η σταθεροποίηση δίνει έμφαση στην ενίσχυση και τη βελτιστοποίηση των στρατηγικών που εφαρμόζονται. Η φάση αυτή είναι κρίσιμη για την εδραίωση των αποτελεσμάτων αυτών των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων, την καλλιέργεια μιας κουλτούρας συνεχούς βελτίωσης και τη μεγιστοποίηση των οφελών τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους εκπαιδευόμενους. Με την εφαρμογή αποτελεσματικών μεθόδων σταθεροποίησης και παγίωσης, οι επαγγελματίες στοχεύουν στη δημιουργία μόνιμων αλλαγών στις εκπαιδευτικές πρακτικές, οδηγώντας τελικά σε ενισχυμένες μαθησιακές εμπειρίες και βελτιωμένα αποτελέσματα.

8.2 Fixation Methods

To ensure the sustainability and long-term effectiveness of online courses and programs, it's crucial to embed the changes and improvements generated by these initiatives into the social care system. This goes beyond merely implementing isolated interventions; it involves proper integration and assimilation into existing educational practices. By embedding these changes, the educational system can fully embrace and adopt the new knowledge, skills, and approaches developed through these online initiatives, leading to a transformative shift in educational practices.

The significance of embedding changes lies in the potential for systemic transformation within social care organizations. This comprehensive approach requires the incorporation of the outcomes of these online courses and programs into policies, procedures, and daily teaching routines. This process enables educators to internalize the knowledge and skills gained and apply them consistently in their interactions with learners. Furthermore, embedding the changes within the educational system fosters sustainability, as they become an integral part of routine practice rather than a temporary initiative.

Strategies for institutionalizing the outcomes of these online initiatives might include integrating new protocols, guidelines, or training programs into existing educational frameworks. To achieve this, align the objectives of these online initiatives with established educational policies and frameworks to ensure seamless integration and compatibility. Collaborate with key stakeholders, including educators, administrators, and relevant educational bodies, to gain their support and endorsement for the outcomes of these online courses and programs. Integrating new protocols and guidelines into existing educational frameworks involves creating standardized procedures and best practices that reflect the knowledge and insights gained from these initiatives. These protocols can guide educators in delivering effective and inclusive online education, promoting a culture of continuous learning and improvement.

Recognize the pivotal role of leadership support and organizational commitment in facilitating fixation. Strong and visionary leadership is crucial for driving change and garnering support from stakeholders. Leaders should communicate the importance of the objectives and outcomes of these online initiatives, demonstrating a clear commitment to effective online education, inclusivity, and continuous improvement. Organizational commitment is equally important, as it provides the necessary resources, infrastructure, and policies to support the fixation efforts. This commitment involves allocating funding for training programs, incorporating the outcomes of these online courses and programs into performance evaluation metrics, and providing ongoing support and mentorship for educators. Moreover, organizational leaders should foster a culture that values and rewards the implementation of the objectives of these online initiatives, creating an environment where educators are encouraged and empowered to embrace the changes and improvements brought about by these online programs.

In conclusion, fixation methods within the context of online courses and programs involve embedding the changes and improvements into the social care ecosystem to ensure sustained impact. By integrating these outcomes into existing educational frameworks and collaborating with key stakeholders, educators can facilitate the long-term adoption of effective and inclusive online teaching practices. The role of leadership support and organizational commitment cannot be understated, as their involvement is crucial in driving change, securing resources, and fostering a supportive environment for educators. Through the implementation of effective fixation strategies, professionals can bring about enduring transformation in educational practices, ultimately improving the learning experiences and outcomes of their learners.

8.2 Μέθοδοι στερέωσης

Για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα και η μακροπρόθεσμη αποτελεσματικότητα των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων, είναι ζωτικής σημασίας να ενσωματωθούν οι αλλαγές και οι βελτιώσεις που δημιουργούνται από αυτές τις πρωτοβουλίες στο σύστημα κοινωνικής φροντίδας. Αυτό υπερβαίνει την απλή εφαρμογή μεμονωμένων παρεμβάσεων- περιλαμβάνει την κατάλληλη ενσωμάτωση και αφομοίωση στις υπάρχουσες εκπαιδευτικές πρακτικές. Με την ενσωμάτωση αυτών των αλλαγών, το εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να αγκαλιάσει και να υιοθετήσει πλήρως τις νέες γνώσεις, δεξιότητες και προσεγγίσεις που αναπτύσσονται μέσω αυτών των διαδικτυακών πρωτοβουλιών, οδηγώντας σε μια μετασχηματιστική αλλαγή στις εκπαιδευτικές πρακτικές.

Η σημασία της ενσωμάτωσης των αλλαγών έγκειται στη δυνατότητα συστημικού μετασχηματισμού στους οργανισμούς κοινωνικής φροντίδας. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση απαιτεί την ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων αυτών των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων σε πολιτικές, διαδικασίες και καθημερινές ρουτίνες διδασκαλίας. Η διαδικασία αυτή επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να εσωτερικεύσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτούν και να τις εφαρμόζουν με συνέπεια στις αλληλεπιδράσεις τους με τους εκπαιδευόμενους. Επιπλέον, η ενσωμάτωση των αλλαγών στο εκπαιδευτικό σύστημα προάγει τη βιωσιμότητα, καθώς γίνονται αναπόσπαστο μέρος της συνήθους πρακτικής και όχι μια προσωρινή πρωτοβουλία.

Οι στρατηγικές για τη θεσμοθέτηση των αποτελεσμάτων αυτών των διαδικτυακών πρωτοβουλιών θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση νέων πρωτοκόλλων, κατευθυντήριων γραμμών ή προγραμμάτων κατάρτισης σε υφιστάμενα εκπαιδευτικά πλαίσια. Για να επιτευχθεί αυτό, ευθυγραμμίστε τους στόχους αυτών των διαδικτυακών πρωτοβουλιών με τις καθιερωμένες εκπαιδευτικές πολιτικές και πλαίσια, ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη ενσωμάτωση και συμβατότητα. Συνεργαστείτε με τους βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, των διοικητικών υπαλλήλων και των σχετικών εκπαιδευτικών φορέων, για να κερδίσετε την υποστήριξη και την έγκρισή τους για τα αποτελέσματα αυτών των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων. Η ενσωμάτωση νέων πρωτοκόλλων και κατευθυντήριων γραμμών στα υπάρχοντα εκπαιδευτικά πλαίσια περιλαμβάνει τη δημιουργία τυποποιημένων διαδικασιών και βέλτιστων πρακτικών που αντικατοπτρίζουν τη γνώση και τις γνώσεις που αποκτήθηκαν από αυτές τις πρωτοβουλίες. Αυτά τα πρωτόκολλα μπορούν να καθοδηγήσουν τους εκπαιδευτικούς στην παροχή αποτελεσματικής και χωρίς αποκλεισμούς διαδικτυακής εκπαίδευσης, προωθώντας μια κουλτούρα συνεχούς μάθησης και βελτίωσης.

Αναγνωρίστε τον καθοριστικό ρόλο της υποστήριξης της ηγεσίας και της οργανωτικής δέσμευσης στη διευκόλυνση της αποτύπωσης. Η ισχυρή και οραματική ηγεσία είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της αλλαγής και τη συγκέντρωση υποστήριξης από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι ηγέτες θα πρέπει να επικοινωνούν τη σημασία των στόχων και των αποτελεσμάτων αυτών των διαδικτυακών πρωτοβουλιών, επιδεικνύοντας σαφή δέσμευση για αποτελεσματική διαδικτυακή εκπαίδευση, συμμετοχικότητα και συνεχή βελτίωση. Η οργανωτική δέσμευση είναι εξίσου σημαντική, καθώς παρέχει τους απαραίτητους πόρους, την υποδομή και τις πολιτικές για την υποστήριξη των προσπαθειών στερέωσης. Η δέσμευση αυτή περιλαμβάνει τη διάθεση χρηματοδότησης για προγράμματα κατάρτισης, την ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων αυτών των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων στις μετρήσεις αξιολόγησης των επιδόσεων και την παροχή συνεχούς υποστήριξης και καθοδήγησης για τους εκπαιδευτικούς. Επιπλέον, οι οργανωτικοί ηγέτες θα πρέπει να προωθήσουν μια κουλτούρα που εκτιμά και επιβραβεύει την υλοποίηση των στόχων αυτών των διαδικτυακών πρωτοβουλιών, δημιουργώντας ένα περιβάλλον όπου οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται και ενδυναμώνονται να αγκαλιάσουν τις αλλαγές και τις βελτιώσεις που επιφέρουν αυτά τα διαδικτυακά προγράμματα.

Εν κατακλείδι, οι μέθοδοι αποτύπωσης στο πλαίσιο των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση των αλλαγών και των βελτιώσεων στο οικοσύστημα της κοινωνικής φροντίδας για να εξασφαλιστεί ο διαρκής αντίκτυπος. Με την ενσωμάτωση αυτών των αποτελεσμάτων στα υπάρχοντα εκπαιδευτικά πλαίσια και τη συνεργασία με τους βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διευκολύνουν τη μακροπρόθεσμη υιοθέτηση αποτελεσματικών και χωρίς αποκλεισμούς διαδικτυακών πρακτικών διδασκαλίας. Ο ρόλος της υποστήριξης της ηγεσίας και της οργανωτικής δέσμευσης δεν μπορεί να υποτιμηθεί, καθώς η συμμετοχή τους είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της αλλαγής, την εξασφάλιση πόρων και την καλλιέργεια ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τους εκπαιδευτικούς. Μέσω της εφαρμογής αποτελεσματικών στρατηγικών στερέωσης, οι επαγγελματίες μπορούν να επιφέρουν διαρκή μετασχηματισμό στις εκπαιδευτικές πρακτικές, βελτιώνοντας τελικά τις μαθησιακές εμπειρίες και τα αποτελέσματα των μαθητών τους.

8.4 Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην εκτίμηση της προόδου και του αντίκτυπου των προσπαθειών ενοποίησης στο πλαίσιο των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων. Οι διαδικασίες αυτές παρέχουν μια συστηματική προσέγγιση για τη συλλογή δεδομένων, τη μέτρηση των αποτελεσμάτων και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των

εφαρμοζόμενων στρατηγικών. Χρησιμοποιώντας αυστηρούς μηχανισμούς παρακολούθησης και αξιολόγησης, οι εκπαιδευτικοί και οι οργανισμοί κοινωνικής φροντίδας μπορούν να παρακολουθούν την πρόοδο, να εντοπίζουν τομείς επιτυχίας ή βελτίωσης και να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις για περαιτέρω ενοποίηση.

Οι μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων για τη μέτρηση των βιώσιμων αποτελεσμάτων των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση του μακροπρόθεσμου αντίκτυπού τους. Ποσοτικά δεδομένα μπορούν να συγκεντρωθούν μέσω διαφόρων πηγών, όπως έρευνες, ερωτηματολόγια και αρχεία επιδόσεων των εκπαιδευομένων. Αυτές οι πηγές δεδομένων μπορούν να παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα των εκπαιδευομένων, τα επίπεδα ικανοποίησης, την τήρηση βέλτιστων πρακτικών και άλλους μετρήσιμους δείκτες. Ποιοτικά δεδομένα, όπως συνεντεύξεις ή ομάδες εστίασης, μπορούν να παράσχουν μια βαθύτερη κατανόηση των εμπειριών και των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευομένων σχετικά με αυτές τις διαδικτυακές πρωτοβουλίες. Συνδυάζοντας ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα, μπορεί να επιτευχθεί μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση των βιώσιμων αποτελεσμάτων.

Τεχνικές ανάλυσης δεδομένων, όπως στατιστικές αναλύσεις ή θεματική κωδικοποίηση, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον εντοπισμό μοτίβων, τάσεων και συσχετίσεων εντός των συλλεχθέντων δεδομένων. Η ανάλυση των δεδομένων επιτρέπει τον εντοπισμό των παραγόντων που συμβάλλουν στα επιτυχή αποτελέσματα και των τομέων που ενδέχεται να απαιτούν περαιτέρω προσοχή ή βελτίωση. Με τη διενέργεια αυστηρής ανάλυσης δεδομένων, τα διαδικτυακά μαθήματα και προγράμματα μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις και προσαρμογές των στρατηγικών τους βάσει στοιχείων, εξασφαλίζοντας τη διαρκή αποτελεσματικότητά τους.

Οι βρόχοι ανατροφοδότησης και η συνεχής βελτίωση αποτελούν κρίσιμα στοιχεία της διαδικασίας εδραίωσης. Οι βρόχοι ανατροφοδότησης περιλαμβάνουν την ενεργή αναζήτηση εισροών και γνώσεων από εκπαιδευτικούς, εκπαιδευόμενους και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων. Η ανατροφοδότηση μπορεί να συλλεχθεί με διάφορα μέσα, όπως έρευνες, ομάδες εστίασης ή τακτικές συναντήσεις, για τη συλλογή απόψεων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών, τον εντοπισμό προκλήσεων και τη λήψη προτάσεων για βελτίωση. Με την ενσωμάτωση της ανατροφοδότησης, αυτές οι διαδικτυακές πρωτοβουλίες μπορούν να αντιμετωπίσουν τυχόν κενά, να κάνουν τις απαραίτητες προσαρμογές και να βελτιώσουν τις στρατηγικές με βάση τις εμπειρίες και τις γνώσεις του πραγματικού κόσμου.

Η συνεχής βελτίωση είναι μια επαναληπτική διαδικασία που βασίζεται στην ανατροφοδότηση που λαμβάνεται και στα πορίσματα της αξιολόγησης. Περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων που συλλέγονται, τον εντοπισμό τομέων για βελτίωση και την εφαρμογή αλλαγών για τη βελτίωση των στρατηγικών και των αποτελεσμάτων. Η διαδικασία αυτή διασφαλίζει ότι τα διαδικτυακά μαθήματα και προγράμματα εξακολουθούν να ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευομένων και να διατηρούν τη συνάφεια και την αποτελεσματικότητά τους με την πάροδο του χρόνου. Η συνεχής βελτίωση επιτρέπει τη συνεχή μάθηση και προσαρμογή, καλλιεργώντας μια κουλτούρα καινοτομίας και βελτίωσης της ποιότητας στους οργανισμούς.

Εν κατακλείδι, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην εκτίμηση της προόδου και του αντίκτυπου των προσπαθειών ενοποίησης στο πλαίσιο διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων. Με τη χρήση ισχυρών μεθόδων συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, μπορούν να μετρηθούν και να αξιολογηθούν τα βιώσιμα αποτελέσματα αυτών των πρωτοβουλιών. Οι βρόχοι ανατροφοδότησης και η συνεχής βελτίωση διευκολύνουν την ενσωμάτωση των γνώσεων των ενδιαφερομένων και εξασφαλίζουν τη συνεχή βελτίωση και βελτιστοποίηση των στρατηγικών. Μέσω ενός ολοκληρωμένου πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης, τα διαδικτυακά μαθήματα και προγράμματα μπορούν να αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητά τους, να λαμβάνουν αποφάσεις με βάση τα δεδομένα και να βελτιώνουν την ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχεται στους εκπαιδευόμενους.

8.5 Βιωσιμότητα

Η βιωσιμότητα των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων είναι μια κρίσιμη πτυχή που πρέπει να εξεταστεί για να εξασφαλιστεί ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος και τα οφέλη τους. Η βιωσιμότητα αναφέρεται στην ικανότητα αυτών των πρωτοβουλιών να διατηρήσουν τα επιθυμητά αποτελέσματα και να συνεχίσουν τις παρεμβάσεις τους μετά την αρχική φάση υλοποίησης. Η επίτευξη της βιωσιμότητας απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό, συνεχή δέσμευση και ενσωμάτωση των αρχών και πρακτικών αυτών των πρωτοβουλιών στον ιστό του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ένα βασικό στοιχείο για την προώθηση της βιωσιμότητας είναι η δημιουργία ισχυρών συμπράξεων και συνεργασιών. Με την εμπλοκή βασικών ενδιαφερομένων, όπως εκπαιδευτικών, διοικητικών στελεχών, φορέων χάραξης πολιτικής και εκπαιδευτικών οργανώσεων, οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να δημιουργήσουν ένα δίκτυο υποστήριξης και συλλογικής ευθύνης. Αυτές οι συμπράξεις μπορούν να διευκολύνουν την ανταλλαγή πόρων, τεχνογνωσίας

και βέλτιστων πρακτικών, διασφαλίζοντας ότι οι παρεμβάσεις των πρωτοβουλιών ενσωματώνονται στις υπάρχουσες εκπαιδευτικές δομές.

Ένας άλλος κρίσιμος παράγοντας για τη βιωσιμότητα είναι η ενσωμάτωση των αλλαγών και των βελτιώσεων που παράγονται από αυτές τις πρωτοβουλίες, μέσω της ευθυγράμμισης των στόχων των πρωτοβουλιών με τους στρατηγικούς στόχους και τις πολιτικές του οργανισμού. Με την ενσωμάτωση των πρωτοκόλλων, των κατευθυντήριων γραμμών ή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που αναπτύχθηκαν μέσω αυτών των πρωτοβουλιών στις συνήθεις πρακτικές, τα επιθυμητά αποτελέσματα μπορούν να διατηρηθούν ακόμη και όταν το προσωπικό αλλάζει ή οι οργανωτικές προτεραιότητες μετατοπίζονται. Η ενσωμάτωση αυτή συμβάλλει στη θεσμοθέτηση των παρεμβάσεων των πρωτοβουλιών και διασφαλίζει τη μακροβιότητά τους.

Η οικονομική βιωσιμότητα είναι επίσης μια ζωτικής σημασίας πτυχή που πρέπει να εξεταστεί. Η εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης για την υποστήριξη της συνεχιζόμενης υλοποίησης και συντήρησης αυτών των πρωτοβουλιών είναι απαραίτητη. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται τη διερεύνηση ποικίλων πηγών χρηματοδότησης, όπως κρατικές επιχορηγήσεις, φιλανθρωπικές οργανώσεις ή συνεργασίες με φορείς του ιδιωτικού τομέα. Η ανάπτυξη ενός βιώσιμου οικονομικού μοντέλου εξασφαλίζει τη διαθεσιμότητα πόρων για την κατάρτιση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση και τις προσπάθειες συνεχούς βελτίωσης.

Επιπλέον, η ανάπτυξη ικανοτήτων και η μεταφορά γνώσεων διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη βιωσιμότητα. Η διασφάλιση ότι οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις για να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τις στρατηγικές που αναπτύσσονται μέσω αυτών των πρωτοβουλιών είναι ουσιαστικής σημασίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή ευκαιριών συνεχούς κατάρτισης, τη δημιουργία κοινοτήτων πρακτικής ή την προώθηση προγραμμάτων καθοδήγησης. Με την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών να αναλάβουν την ευθύνη για τις παρεμβάσεις αυτών των πρωτοβουλιών, μπορεί να επιτευχθεί βιωσιμότητα μέσω μιας κουλτούρας συνεχούς μάθησης και επαγγελματικής ανάπτυξης.

Επιπλέον, η καλλιέργεια μιας κουλτούρας συνεχούς βελτίωσης είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση του αντίκτυπου αυτών των πρωτοβουλιών. Με την υιοθέτηση βρόχων ανατροφοδότησης, τη λήψη αποφάσεων με βάση τα δεδομένα και τη δέσμευση για συνεχή αξιολόγηση, οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να προσαρμόζονται και να βελτιώνονται τις παρεμβάσεις τους ώστε να αντιμετωπίζουν τις αναδυόμενες ανάγκες και προκλήσεις. Αυτή η νοοτροπία συνεχούς βελτίωσης διασφαλίζει ότι οι πρωτοβουλίες αυτές παραμένουν σχετικές, ευέλικτες και αποτελεσματικές σε ένα δυναμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Συμπερασματικά, η βιωσιμότητα των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος και τα οφέλη τους. Με τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων, την ενσωμάτωση της αλλαγής στο σύστημα κοινωνικής φροντίδας, τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας, την ανάπτυξη ικανοτήτων και την προώθηση μιας κουλτούρας συνεχούς βελτίωσης, οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να διατηρήσουν τα επιθυμητά αποτελέσματά τους και να συμβάλουν στη συνεχή βελτίωση της παροχής εκπαίδευσης στο σύστημα κοινωνικής φροντίδας. Μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού και της συνεργατικής προσέγγισης, οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να αφήσουν μια διαρκή κληρονομιά μαθησιακών εμπειριών και βελτιωμένης επαγγελματικής πρακτικής.

8.6 Εμπλοκή των ενδιαφερομένων μερών

Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο για τη διασφάλιση της επιτυχίας και της βιωσιμότητας των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων. Ενισχύει τη συνεργασία, την ιδιοκτησία και τη συλλογική ευθύνη, η οποία τελικά οδηγεί στην επιτυχία αυτών των πρωτοβουλιών. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ενδιαφερόμενοι αναφέρονται σε άτομα ή ομάδες που έχουν άμεσο συμφέρον ή επηρεάζονται άμεσα από αυτές τις διαδικτυακές πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, των διοικητικών υπαλλήλων, των φορέων χάραξης πολιτικής, των εκπαιδευομένων και των εκπαιδευτικών ή/και κοινωνικών οργανώσεων. Η εμπλοκή των ενδιαφερομένων περιλαμβάνει την ενεργό συμμετοχή των ενδιαφερομένων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, τη διερεύνηση της συμβολής και των απόψεών τους και τη δημιουργία κοινού οράματος και δέσμευσης για τους στόχους των πρωτοβουλιών.

Πρώτα απ' όλα, η συμμετοχή των εκπαιδευτικών είναι ζωτικής σημασίας, καθώς εμπλέκονται άμεσα στην υλοποίηση και την υλοποίηση αυτών των πρωτοβουλιών. Με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών από διαφορετικά υπόβαθρα και εμπειρίες, η τεχνογνωσία και οι προοπτικές τους μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη και τη βελτίωση των στρατηγικών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω τακτικών συναντήσεων, ομάδων συζήτησης ή εργαστηρίων όπου οι εκπαιδευτικοί μπορούν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους, τις προκλήσεις και τις προτάσεις τους για βελτίωση. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις πρωτοβουλίες δημιουργεί αίσθημα ευθύνης και αυξάνει τα κίνητρά τους για ενεργό συμμετοχή στην εφαρμογή και διάδοση των στρατηγικών.

Η συμμετοχή της δημόσιας διοίκησης και των φορέων χάραξης πολιτικής είναι εξίσου σημαντική, καθώς η υποστήριξή τους και η ευθυγράμμισή τους με τους στόχους των πρωτοβουλιών μπορεί να διευκολύνει την ενσωμάτωσή τους στο σύστημα κοινωνικής φροντίδας. Με τη συμμετοχή σε

διάλογο με τη διοίκηση και τους φορείς χάραξης πολιτικής, οι πρωτοβουλίες μπορούν να ευαισθητοποιήσουν τη σημασία των στόχων και των αποτελεσμάτων τους. Η οικοδόμηση σχέσεων με αυτούς τους ενδιαφερόμενους φορείς και η επίδειξη της αξίας των πρωτοβουλιών μέσω στοιχείων και ιστοριών επιτυχίας μπορεί να συμβάλει στην εξασφάλιση της δέσμευσης και της υποστήριξής τους όσον αφορά την κατανομή των πόρων, την ενσωμάτωση των παρεμβάσεων των πρωτοβουλιών στις πολιτικές και τις κατευθυντήριες γραμμές και την προώθηση της βιωσιμότητάς τους σε συστημικό επίπεδο.

Οι εκπαιδευόμενοι και οι εκπαιδευτικοί/κοινωνικοί οργανισμοί είναι ζωτικής σημασίας ενδιαφερόμενοι για τα διαδικτυακά μαθήματα και προγράμματα, καθώς βρίσκονται στο επίκεντρο της παροχής εκπαίδευσης και αισθάνονται τον άμεσο αντίκτυπο των παρεμβάσεων. Η συμμετοχή των εκπαιδευομένων περιλαμβάνει την ενεργό αναζήτηση των συνεισφορών, των προοπτικών και της ανατροφοδότησής τους καθ' όλη τη διάρκεια της ανάπτυξης και της εφαρμογής των πρωτοβουλιών. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω συμβουλευτικών επιτροπών εκπαιδευομένων, ερευνών ή ομάδων εστίασης, όπου οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να μοιραστούν τις ...εμπειρίες, τις προτιμήσεις και τις ανάγκες τους σχετικά με τα διαδικτυακά μαθήματα και προγράμματα. Επιπλέον, η συνεργασία με εκπαιδευτικούς οργανισμούς και οργανισμούς κοινωνικής φροντίδας μπορεί να προσφέρει πολύτιμες συνεισφορές και να βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι οι πρωτοβουλίες αυτές αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ανησυχίες και προτεραιότητες τόσο των εκπαιδευομένων όσο και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Για την αποτελεσματική εμπλοκή των εκπαιδευομένων και των εκπαιδευτικών οργανισμών, είναι σημαντικό να δημιουργηθούν σαφείς δίαυλοι επικοινωνίας και να δημιουργηθεί ένα συμμετοχικό περιβάλλον που ενθαρρύνει τον ανοιχτό διάλογο και τη συνεργασία. Η τακτική επικοινωνία μέσω ενημερωτικών δελτίων, συναντήσεων ή διαδικτυακών πλατφορμών μπορεί να ενημερώνει τα ενδιαφερόμενα μέρη για την πρόοδο, τα επιτεύγματα και τις μελλοντικές δραστηριότητες αυτών των πρωτοβουλιών. Η δημιουργία ευκαιριών για τα ενδιαφερόμενα μέρη να παρέχουν ανατροφοδότηση και προτάσεις συμβάλλει στη διασφάλιση ότι οι φωνές τους ακούγονται και ενσωματώνονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Επιπλέον, η συμμετοχή τους στους βρόχους αξιολόγησης και ανατροφοδότησης των πρωτοβουλιών επιτρέπει τη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή με βάση τις απόψεις και τις εμπειρίες τους.

Συμπερασματικά, η συμμετοχή των εκπαιδευομένων και των εκπαιδευτικών οργανισμών είναι ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση και τον καθορισμό των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων. Με τη συμμετοχή τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, τη διερεύνηση των απόψεών τους και την προώθηση ενός συμμετοχικού περιβάλλοντος, οι πρωτοβουλίες αυτές

μπορούν να επωφεληθούν από τις ποικίλες προοπτικές, την εμπειρογνωμοσύνη και την υποστήριξή τους, οδηγώντας σε βελτιωμένα αποτελέσματα και μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στην εκπαίδευση.

8.7 Συμπέρασμα

Συμπερασματικά, οι μέθοδοι σταθεροποίησης και παγίωσης που περιγράφονται στο παρόν κεφάλαιο είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και του μακροπρόθεσμου αντίκτυπου των διαδικτυακών μαθημάτων και προγραμμάτων που αναπτύσσονται από επαγγελματίες του συστήματος κοινωνικής φροντίδας. Το ταξίδι από τη σύλληψη στην υλοποίηση είναι πολύπλοκο και στα στάδια της σταθεροποίησης και της παγίωσης αποδίδεται η πραγματική μετασχηματιστική δύναμη αυτών των πρωτοβουλιών.

Οι μέθοδοι σταθεροποίησης επικεντρώνονται στην ενσωμάτωση των αλλαγών και των βελτιώσεων που δημιουργούνται από αυτές τις πρωτοβουλίες στο εκπαιδευτικό σύστημα. Με την ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων των πρωτοβουλιών στα υφιστάμενα πλαίσια, όπως μέσω της ανάπτυξης νέων πρωτοκόλλων, κατευθυντήριων γραμμών και προγραμμάτων κατάρτισης, οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί μπορούν να διευκολύνουν τη μακροπρόθεσμη υιοθέτηση καινοτόμων και αποτελεσματικών εκπαιδευτικών πρακτικών. Η υποστήριξη της ηγεσίας και η οργανωτική δέσμευση είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση αυτής της διαδικασίας, δημιουργώντας ένα περιβάλλον όπου οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται και ενδυναμώνονται να αγκαλιάσουν τις αλλαγές και τις βελτιώσεις που επιφέρουν αυτές οι πρωτοβουλίες.

Οι μέθοδοι ενοποίησης, από την άλλη πλευρά, συμβάλλουν καθοριστικά στην ενίσχυση και τη βελτιστοποίηση των στρατηγικών που εφαρμόζονται. Οι αυστηρές διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης παρέχουν τις πληροφορίες που βασίζονται σε δεδομένα και είναι απαραίτητες για την εκτίμηση του αντίκτυπου αυτών των πρωτοβουλιών και τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων για περαιτέρω βελτίωση. Οι βρόχοι ανατροφοδότησης και οι μηχανισμοί συνεχούς βελτίωσης διασφαλίζουν ότι οι πρωτοβουλίες εξακολουθούν να ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες των εκπαιδευτικών και των μαθητών, καλλιεργώντας μια κουλτούρα καινοτομίας και βελτίωσης της ποιότητας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

Η βιωσιμότητα είναι ο άξονας που συγκρατεί την όλη διαδικασία. Η ικανότητα διατήρησης των επιθυμητών αποτελεσμάτων και η συνέχιση αυτών των παρεμβάσεων πέραν της αρχικής φάσης υλοποίησης αποτελεί απόδειξη της επιτυχίας τους. Η βιωσιμότητα απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό, συνεχή δέσμευση και ενσωμάτωση των αρχών και πρακτικών αυτών των πρωτοβουλιών στον

ίδιο τον ιστό του εκπαιδευτικού συστήματος. Βασίζεται σε ισχυρές συμπράξεις, οικονομική βιωσιμότητα, ανάπτυξη ικανοτήτων, μεταφορά γνώσεων και κουλτούρα συνεχούς βελτίωσης.

Η εμπλοκή των ενδιαφερομένων μερών είναι το νήμα που διατρέχει όλη τη διαδικασία, συνδέοντας εκπαιδευτικούς, διοικητικούς υπαλλήλους, φορείς χάραξης πολιτικής, μαθητές και εκπαιδευτικούς οργανισμούς σε μια συλλογική προσπάθεια. Με την ενεργό συμμετοχή των ενδιαφερομένων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, την αναζήτηση της συμβολής τους και τη δημιουργία ενός κοινού οράματος, οι πρωτοβουλίες αυτές επωφελούνται από διαφορετικές προοπτικές, εμπειρογνωμοσύνη και υποστήριξη, εξασφαλίζοντας την επιτυχία και τη βιωσιμότητά τους.

Τελικά, μέσω αποτελεσματικών μεθόδων στερέωσης και εδραίωσης, σε συνδυασμό με τη βιωσιμότητα και τη δέσμευση των ενδιαφερόμενων μερών, αυτά τα διαδικτυακά μαθήματα και προγράμματα γίνονται καταλύτες για διαρκή αλλαγή στο σύστημα κοινωνικής φροντίδας. Έχουν τη δυνατότητα να φέρουν επανάσταση στον τρόπο παροχής εκπαίδευσης, να ενισχύσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις των επαγγελματιών και τελικά να βελτιώσουν την ποιότητα της φροντίδας και της υποστήριξης που παρέχεται στα άτομα με αναπηρία. Καθώς οι επαγγελματίες του συστήματος κοινωνικής φροντίδας ξεκινούν το ταξίδι της δημιουργίας και της παροχής διαδικτυακών μαθημάτων, όχι μόνο διαμορφώνουν το μέλλον της εκπαίδευσης, αλλά και συμβάλλουν σε μια πιο περιεκτική και συμπονετική κοινωνία.

Βιβλιογραφία

1. Barton, L. E., & Smith, J. D. (2015). "Επιδράσεις μιας συσκευής αυτοελέγχου στη συμπεριφορά κατά την εργασία μαθητών με αναπηρία σε περιβάλλοντα γενικής εκπαίδευσης". *Journal of Behavioral Education*
2. Bennett S. et al (2013) "Engaging Stakeholders in Implementation Research: Health Systems Research Program Experience" (Μαθήματα από την εμπειρία του Future Health Systems Research Program)
3. Mastropieri, M. A., & Scruggs, T. E. (2010). "Η τάξη χωρίς αποκλεισμούς: Στρατηγικές για αποτελεσματική διαφοροποιημένη διδασκαλία". Pearson.
4. Nierengarten, Mary Beth (2018) Health literacy: Επιστημονική επάρκεια: Μια πρόκληση σε διαφορετικούς πληθυσμούς. *Contemporary Pediatrics*,
5. Pagliari, C., & Grimshaw, J. (2002). Επίδραση της δομής και της διαδικασίας των ομάδων στην ανάπτυξη κατευθυντηρίων οδηγιών με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία σε διεπιστημονικό επίπεδο: Μια μελέτη παρατήρησης. *Journal of Evaluation in Clinical Practice* (Περιοδικό για την αξιολόγηση στην κλινική πρακτική).
6. Shine, K. I. (2002). Ποιότητα της υγειονομικής περίθαλψης και πώς να την επιτύχουμε. *Ακαδημαϊκή Ιατρική*,
7. Tucker, A. L., & Edmondson, A. C. (2003). Γιατί τα νοσοκομεία δεν μαθαίνουν από τις αποτυχίες: Οργανωτικές και ψυχολογικές δυναμικές που εμποδίζουν την αλλαγή του συστήματος. *California Management Review*

Κεφάλαιο 9 - Δημιουργία του μαθήματος

Κάθε άτομο είναι διαφορετικό από ένα άλλο, και η ίδια η λέξη "άτομο" μας θυμίζει την "ατομικότητα", η οποία είναι

"η ιδιότητα ή ο χαρακτήρας ενός συγκεκριμένου προσώπου ή πράγματος που το διακρίνει από άλλα του ίδιου είδους, ιδίως όταν είναι έντονα χαρακτηρισμένο"(Oxford Languages, 2023).

Τούτου λεχθέντος, μπορεί να είναι δύσκολο να προσαρμόσετε μια διάλεξη ή μια συνεδρία, γενικεύοντας ταυτόχρονα την ομάδα-στόχο. Κάθε άτομο έχει διαφορετικές ανάγκες και διαφορετικό εύρος προσοχής. Σε αυτό το κεφάλαιο θα μάθουμε τι είναι η προσοχή και τα είδη αναπηριών που μπορεί να επηρεάσουν την προσοχή ενός ατόμου, καθώς και ποιες μεθοδεύσεις μπορεί να χρησιμοποιήσει ο κοινωνικός λειτουργός για να δημιουργήσει ένα μάθημα και να καταλάβει πότε είναι ώρα για διάλειμμα.

Εικόνα 1: <https://practicalpie.com/cocktail-party-effect-examples/>

9.1 Τι είναι η προσοχή;

Η προσοχή είναι, όπως δήλωσε ο Ουίλιαμ Τζέιμς στο βιβλίο του *The Principles of Psychology* του 1890,

"η κατάληψη από το μυαλό, με σαφή και ζωντανή μορφή, ενός από αυτά που μπορεί να φαίνονται πολλά ταυτόχρονα πιθανά αντικείμενα ή σκέψεις ανεπαγεται απόσυρση από ορισμένα πράγματα προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά άλλα"(James. 1890 στο Cherry, 2022),
ή, απλά,

"η ικανότητα να επεξεργάζεσαι πληροφορίες αγνοώντας άλλες λεπτομέρειες". (Cherry, 2022).

Υπάρχουν ποικίλοι τύποι προσοχής, όπως (Cherry, 2022)

- Η συνεχής προσοχή ή συγκέντρωση είναι η ικανότητα κάποιου να εστιάζει σε ένα μόνο πράγμα για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο το άτομο διατηρεί την προσοχή του σε ένα έργο κάθε φορά και συνεχίζει να ασχολείται με το έργο μέχρι να το ολοκληρώσει.
- Εναλλασσόμενη προσοχή, η οποία περιλαμβάνει την πολυδιεργασία ή τη μετατόπιση της προσοχής μεταξύ δύο ή περισσότερων εργασιών με διαφορετικές γνωστικές απαιτήσεις, δηλαδή όχι δύο πράγματα ταυτόχρονα, αλλά εναλλαγή μεταξύ εργασιών.
- Επιλεκτική προσοχή, που σημαίνει να μπορείς να επιλέγεις και να επιλέγεις επιλεκτικά ένα ερέθισμα στο περιβάλλον, ενώ ταυτόχρονα κρατάς άλλα πράγματα εκτός εστίασης. Για παράδειγμα, παρακολούθηση μιας ταινίας ενώ αγνοείτε το χτύπημα του τηλεφώνου.
- Η εστιασμένη προσοχή, η οποία αφορά το άτομο που είναι σε θέση να προσελκύσει γρήγορα ένα συγκεκριμένο ερέθισμα. Είναι ένας τρόπος ξαφνικής αντίδρασης σε ένα εξωτερικό ερέθισμα, όπως θόρυβος, λάμψη φωτός, οπτικά, ακουστικά ή απτικά ερεθίσματα, σε μια κατάσταση όπου το περιβάλλον απαιτεί άμεση δράση και προσοχή από το άτομο.
- Η περιορισμένη προσοχή ή διαιρεμένη προσοχή, περιλαμβάνει την πολυδιεργασία, αλλά με διαφορετικό τρόπο από ό,τι στην περίπτωση της εναλλασσόμενης προσοχής, η προσοχή κατανέμεται μεταξύ πολλαπλών εργασιών ταυτόχρονα και ανταποκρίνεται σε διαφορετικές εργασίες και ερεθίσματα ταυτόχρονα.

Το φαινόμενο του κοκτέιλ πάρτι είναι η ικανότητα κατανόησης μιας κατάστασης ακόμη και σε ένα ενοχλητικό περιβάλλον με πολλούς ενοχλητικούς ήχους και παράλληλες συζητήσεις που συμβαίνουν στο παρασκήνιο. Μπορεί επίσης να ονομαστεί επιλεκτική ακουστική προσοχή ή επιλεκτική ακοή (Pellegrino, 2022). Σε ένα έγγραφο, με ημερομηνία 1953 και γραμμένο από το MIT, διατυπώθηκε η θεωρία ότι θα μπορούσαν να υπάρχουν πέντε πιθανοί τρόποι με τους οποίους ένας άνθρωπος θα μπορούσε να διαχωρίσει τη φωνή του ατόμου με το οποίο μιλάει από τις φωνές άλλων συνομιλιών που συμβαίνουν στο παρασκήνιο, όπως (Pellegrino, 2022):

- Η κατεύθυνση από την οποία προέρχεται η φωνή
- Γλώσσα του σώματος, όπως η ανάγνωση των χειλιών και οι χειρονομίες
- Διαφορές στις φωνές ομιλίας, όπως η ταχύτητα, το ύψος, το φύλο)
- Διαφορές στην προφορά
- Πιθανότητες μετάβασης

Το πιο σημαντικό πράγμα για τους ανθρώπους, ακούγοντας ένα συγκεκριμένο άτομο σε ένα δυνατό περιβάλλον, είναι η ικανότητα του ακροατή να προβλέψει τις λέξεις που δεν μπόρεσε να ακούσει, συνήθως ακολουθούμενη από τον ήχο της φωνής του ομιλητή στον οποίο μιλάει.

Υπάρχουν ορισμένοι λόγοι για τους οποίους μπορούμε να επικεντρωθούμε στο πρόσωπο που μιλάει και να ξεπεράσουμε τους ενοχλητικούς θορύβους στο παρασκήνιο (Pellegrino, 2022):

- Ειδική συνέχεια, οι άνθρωποι μπορούν να εστιάσουν καλύτερα σε ένα μήνυμα αν το πρόσωπο στο οποίο μιλούν βρίσκεται στο ίδιο μέρος με τον ακροατή.

- Ηχηρότητα, κάποιος που μιλάει πιο δυνατά από τον περιβάλλοντα θόρυβο θα είναι πιο εύκολο να τον ακούσει κανείς και να τον ξεχωρίσει από την κορώνα και τους θορύβους.
- Συνέχεια, όταν μιλάτε με κάποιον, η φράση του παραμένει συνεχής: η συχνότητα, η ένταση και η χωρική προέλευση παραμένουν σταθερές όσο διαρκεί η συζήτηση.
- Ο εγκέφαλός μας συνδέει αυτόματα τον ήχο με τις εικόνες, με τα ηχεία.

Πολλοί από εμάς πιστεύουμε ότι η επιλογή ενός ερεθίσματος ή η ικανότητα να εστιάζουμε την προσοχή μας σε ένα πράγμα, ενώ αποκλείουμε άλλα ερεθίσματα που αποσπούν την προσοχή, είναι κάτι που κάνουμε αυτόματα, ωστόσο, η ικανότητα κάποιου να εστιάζει επιλεκτικά την προσοχή του σε ένα συγκεκριμένο ερέθισμα, αγνοώντας τα άλλα, μπορεί να είναι αρκετά περίπλοκη. Υπάρχουν ορισμένες στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βελτιώσετε την προσοχή σας και να διατηρήσετε την εστίαση σε μια εργασία ταυτόχρονα (Cherry, 2022):

- Αποφύγετε το multitasking
- Κοιμηθείτε αρκετά
- Εξασκηθείτε στην ενσυνειδητότητα

Εικόνα 2:
<https://indianexpress.com/article/opinion/our-understanding-of-disability-must-expand-to-include-people-with-invisible-disabilities-5476146/>

9.2 Τύποι αναπηριών και διαταραχών που σχετίζονται με την προσοχή

Οι αναπηρίες δεν έχουν πάντα σωματική μορφή, αλλά μπορεί να έχουν και αόρατη μορφή, όπως οι ψυχολογικές ή νευροαναπτυξιακές αναπηρίες.

Για να αναφέρουμε μερικές από τις αναπηρίες που μπορεί να βρεθούν ανάμεσα στην προσοχή και το άτομο (John Hopkins University, n.d.):

- ADD ή ADHD (Διαταραχή ελλειμματικής προσοχής, διαταραχή ελλειμματικής προσοχής/υπερκινητικότητας), την οποία θα δούμε με μεγαλύτερη ακρίβεια στις επόμενες σελίδες.
- Οι εγκεφαλικές κακώσεις είναι ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τύπους αναπηρίας. Μπορεί να προκληθούν συνήθως από ατυχήματα, ανεπαρκές οξυγόνο, εγκεφαλικό επεισόδιο, δηλητηρίαση ή μόλυνση. Ανάλογα με την περιοχή του εγκεφάλου που έχει πληγεί, ένα άτομο μπορεί να δυσκολεύεται με την οργάνωση των σκέψεων, την επίλυση προβλημάτων, τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, τη γενίκευση και την ενσωμάτωση δεξιοτήτων, τη βραχυπρόθεσμη μνήμη, την επικοινωνία και την ομιλία. Ορισμένες στρατηγικές διδασκαλίας μπορεί να περιλαμβάνουν την παροχή στους μαθητές μαγνητοφώνων ή υπολογιστών- παρατεταμένο χρόνο για τις εξετάσεις- διαλείμματα κατά τη διάρκεια των εξετάσεων- εξετάσεις σε περιβάλλον χωρίς περισπασμούς- συνοπτικές προφορικές οδηγίες κ.λπ.
- Οι μαθησιακές δυσκολίες έχουν νευρολογική βάση και μπορούν να επηρεάσουν την ακρόαση, την ομιλία, την ανάγνωση, τη γραφή και τη λογική. Μπορεί να χαρακτηρίζεται από ασυμφωνία μεταξύ των ακαδημαϊκών επιδόσεων και του γνωστικού δυναμικού. Δυσκολίες μπορεί να παρατηρηθούν στην προφορική και γραπτή έκφραση: κατανόηση και δεξιότητες ανάγνωσης- επίλυση προβλημάτων- επιλεκτική ακρόαση κατά τη διάρκεια διαλέξεων- ερμηνεία κοινωνικών ενδείξεων- μαθηματικοί υπολογισμοί- διαχείριση χρόνου- οργάνωση εργασιών- ακολουθία οδηγιών και εστίαση- βραχυπρόθεσμη μνήμη.

Τα άτομα στο φάσμα του αυτισμού μπορεί επίσης να δυσκολεύονται να δώσουν προσοχή και να συγκεντρωθούν σε πράγματα που δεν τους ενδιαφέρουν πραγματικά, γι' αυτό είναι σημαντικό να επιλέγετε ενδιαφέρουσες δραστηριότητες με σαφή καταληκτικά σημεία, να δίνετε αποτελεσματικές οδηγίες και να μοντελοποιείτε τα καθήκοντά τους. Ο θόρυβος, οι άνθρωποι και άλλοι περισπασμοί μπορεί να δυσκολέψουν τον μαθητή να συγκεντρωθεί και να διατηρήσει την προσοχή του. Είναι σημαντικό να ελαχιστοποιούνται αυτοί οι παράγοντες πριν από την έναρξη μιας διάλεξης ή μιας δραστηριότητας (Raising Children Network, 2021).

Η διαταραχή ελλειμματικής προσοχής/υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ) είναι ίσως μία από τις πιο γνωστές νευροαναπτυξιακές διαταραχές που επηρεάζουν την ικανότητα του ατόμου να εστιάζει και να διατηρεί την προσοχή του. Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα μάθουμε τι είναι η ΔΕΠΥ και τον επίσημο τρόπο με τον οποίο οι ψυχολόγοι και οι ψυχίατροι κάνουν τη διάγνωση, χρησιμοποιώντας την πέμπτη έκδοση του διαγνωστικού και στατιστικού εγχειριδίου ψυχικών διαταραχών (DSM-5) (APA, 2013). Οι περισσότεροι άνθρωποι υποθέτουν ότι μόνο τα παιδιά μπορούν να λάβουν διάγνωση ΔΕΠΥ/ΥΔΕ, αλλά αυτό δεν είναι αλήθεια. Πολλοί ενήλικες υποφέρουν από συμπτώματα που τυπικά συνδέονται με τη ΔΕΠΥ, το πρόβλημα είναι ότι πολλοί από αυτούς επίσης τείνουν να υποθέτουν ότι αυτό οφείλεται απλώς στην έλλειψη ύπνου ή στο υπερβολικό άγχος. Αυτό το υποκεφάλαιο δεν αποσκοπεί στο να δώσει διαγνώσεις στους ανθρώπους, είναι γραμμένο με καθαρά ενημερωτικό τρόπο. Αν πιστεύετε ότι μπορεί να έχετε ΔΕΠΥ ή κάποιο γνωστό σας πρόσωπο, θα πρέπει πάντα να μιλάτε πρώτα με έναν γιατρό ή ψυχολόγο πριν δώσετε ή λάβετε διαγνώσεις.

Τα άτομα με ΔΕΠΥ έχουν συνήθως προβλήματα στην προσοχή, έχουν ελεγκτική ή παρορμητική συμπεριφορά ή είναι υπερβολικά δραστήρια. Τα άτομα με ΔΕΠΥ τείνουν να ονειροπολούν πολύ,

να χάνουν ή να ξεχνούν πράγματα, να μιλούν πολύ, να παίρνουν περιττά ρίσκα ή απρόσεκτα λάθη, να έχουν προβλήματα να περιμένουν τη σειρά τους ή να τα πηγαίνουν καλά με τους άλλους (Centers for Disease Control and Prevention, n. d.). Όπως προαναφέρθηκε, η ΔΕΠΥ είναι στην πραγματικότητα Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας, πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχουν δύο τύποι ΔΕΠΥ (Centers for Disease Control and Prevention, n. d.):

I. Κυρίως απροσεξία, όπου οι άνθρωποι τείνουν να δυσκολεύονται να οργανώσουν ή να ολοκληρώσουν μια εργασία που τους ανατέθηκε, να δώσουν προσοχή στις λεπτομέρειες ή να ακολουθήσουν οδηγίες ή συζήτηση. Το άτομο αποσπάται εύκολα η προσοχή του.

II. Κυρίως υπερκινητικό-παρορμητικό, όπου τα άτομα τρεμοπαίζουν ή μιλούν πολύ. Τους είναι δύσκολο να μείνουν ακίνητοι για παρατεταμένο χρονικό διάστημα και μπορεί να αισθάνονται ανήσυχoi και παρορμητικοί. Τα άτομα μπορεί να διακόπτουν τους άλλους ενώ μιλούν, να μιλούν σε ακατάλληλες στιγμές ή να ακούνε ενώ περιμένουν τη σειρά τους.

και ένα τρίτο

III. Συνδυασμένη, η οποία σχηματίζεται και από τους δύο τύπους και τα συμπτώματα μπορεί να είναι εξίσου παρόντα.

Τα αίτια της ΔΕΠΥ είναι ακόμη άγνωστα, αλλά υπάρχουν έρευνες που δείχνουν ότι η ΔΕΠΥ μπορεί να συνδέεται με γενετικούς παράγοντες. Εκτός από τους γενετικούς παράγοντες, μπορεί να υπάρχουν και άλλες πιθανές αιτίες για τις διαταραχές αυτές, οι οποίες μπορεί να είναι (Centers for Disease Control and Prevention, n. d.):

- Τραυματισμός εγκεφάλου
- Έκθεση σε περιβαλλοντικούς κινδύνους κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ή σε νεαρή ηλικία
- Χρήση αλκοόλ και καπνού κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης
- Πρόωρος τοκετός
- Χαμηλό βάρος γέννησης

Table 1

DSM-5 Diagnostic Criteria for ADHD

Inattentive Type

Symptoms and/or behaviors that have persisted ≥ 6 mo in ≥ 2 settings (e.g., school, home, church). Symptoms have negatively impacted academic, social, and/or occupational functioning. In patients aged <17 y, ≥ 6 symptoms are necessary; in those aged ≥ 17 y, ≥ 5 symptoms are necessary.

- A. Displays poor listening skills
- B. Loses and/or misplaces items needed to complete activities or tasks
- C. Sidetracked by external or unimportant stimuli
- D. Forgets daily activities
- E. Diminished attention span
- F. Lacks ability to complete schoolwork and other assignments or to follow instructions
- G. Avoids or is disinclined to begin homework or activities requiring concentration
- H. Fails to focus on details and/or makes thoughtless mistakes in schoolwork or assignments

Hyperactive/Impulsive Type

Symptoms and/or behaviors that have persisted ≥ 6 mo in ≥ 2 settings (e.g., school, home, church). Symptoms have negatively impacted academic, social, and/or occupational functioning. In patients aged <17 y, ≥ 6 symptoms are necessary; in those aged ≥ 17 y, ≥ 5 symptoms are necessary.

Hyperactive Symptoms:

- A. Squirms when seated or fidgets with feet/hands
- B. Marked restlessness that is difficult to control
- C. Appears to be driven by "a motor" or is often "on the go"
- D. Lacks ability to play and engage in leisure activities in a quiet manner
- E. Incapable of staying seated in class
- F. Overly talkative

Impulsive Symptoms:

- A. Difficulty waiting turn
- B. Interrupts or intrudes into conversations and activities of others
- C. Impulsively blurts out answers before questions completed

Additional Requirements for Diagnosis

Symptoms present prior to age 12 y
 Symptoms not better accounted for by a different psychiatric disorder (e.g., mood disorder, anxiety disorder) and do not occur exclusively during a psychotic disorder (e.g., schizophrenia)
 Symptoms not exclusively a manifestation of oppositional behavior

Classification

Combined type: Patient meets both inattentive and hyperactive/impulsive criteria for past 6 mo
Predominantly inattentive type: Patient meets inattentive criterion, but not hyperactive/impulsive criterion, for past 6 mo
Predominantly hyperactive/impulsive type: Patient meets hyperactive/impulsive criterion, but not inattentive criterion, for past 6 mo
 Symptoms may be classified as mild, moderate, or severe based on symptom severity

ADHD: attention-deficit/hyperactivity disorder; DSM-5: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th edition. Source: Reference 1.

Εικόνα 3: <https://journalce.powerpak.com/courses/116566/tbl1.gif>

Η παρακάτω εικόνα δείχνει τα διαγνωστικά κριτήρια του DSM-5 (APA, 2013) για τη ΔΕΠΥ.

Σύμφωνα με πληθώρα μελετών, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι στα άτομα με ΔΕΠΥ, ορισμένες περιοχές του εγκεφάλου είναι μικρότερες από τους μέσους όρους: υποφλοιώδεις δομές, βαθιά στο κέντρο του εγκεφάλου, όπως η αμυγδαλή, ο ιππόκαμπος και ο πυρήνας του πυρήνα του εγκεφάλου, που όλες παίζουν ρόλο στη νόσηση, ιδίως στη ρύθμιση των συναισθημάτων και τη μνήμη (Lockett, 2022). Σύμφωνα με εικόνες και μελέτες fMRI, τα άτομα με ΔΕΠΥ παρουσιάζουν διαταραχές σε διάφορες λειτουργίες του εγκεφάλου, ιδίως στις εκτελεστικές λειτουργίες (σχεδιασμός, συγχρονισμός, προσοχή, μνήμη εργασίας), εκτός από διαφορετικές δομές σε περιοχές που αφορούν τα κίνητρα και τον συναισθηματικό έλεγχο. Άλλες μελέτες έχουν διαπιστώσει ελλείμματα σε περιοχές λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με την ανταμοιβή (Lockett, 2022).

Ορισμένες διευκολύνσεις που μπορεί να λάβει ο μαθητής μπορεί να περιλαμβάνουν αντίγραφα των σημειώσεων του καθηγητή- παρατεταμένο χρόνο για τις εξετάσεις- εξετάσεις σε ήσυχο και μη ενοχλητικό περιβάλλον- πολλαπλά διαλείμματα κατά τη διάρκεια των εξετάσεων ή γραπτά που δίνονται ανά τμήματα- σαφή διάταξη των στοιχείων στο χαρτί- αριθμομηχανή, θησαυρό,

αναγνώστη ή γραφέα κατά τη διάρκεια των εξετάσεων, χρήση κενής κάρτας ή χαρτιού- φορητοί υπολογιστές- μαγνητοσκοπημένα κείμενα και υλικό της τάξης- χρήση φυλλαδίων και οπτικών βοηθημάτων- εκτεταμένος χρόνος για τη διόρθωση της ορθογραφίας, της στίξης και της γραμματικής- άμεσες προφορικές οδηγίες- πρόγραμμα σπουδών που παρέχεται πριν από την έναρξη του εξαμήνου (John Hopkins University, n. d.).

Η μαθησιακή δυσκολία είναι μια κατάσταση που χαρακτηρίζεται από μείωση της γνωστικής απόδοσης (Hatton, 2000 στο Sterr, 2003). Τα πειράματα αναπτυξιακής νευροβιολογίας (Emerson et al., 2000 στο Sterr, 2003) δείχνουν ότι οι δυσλειτουργίες των προ- ή μεταγεννητικών νευροαναπτυξιακών διαδικασιών θα μπορούσαν να είναι οι κύριοι παράγοντες που συμβάλλουν στις μαθησιακές δυσκολίες. Η υπόθεση αυτή μπορεί να υποστηριχθεί από το γεγονός ότι οι μαθησιακές δυσκολίες συχνά συνδέονται με άλλες νευρολογικές διαταραχές, όπως η επιληψία και η εγκεφαλική παράλυση (McLaren & Bryson, 1987 στο Sterr, 2003). Δεν μπορούμε να αμφισβητήσουμε το γεγονός ότι η γνωστική απόδοση, η μνήμη και η μάθηση εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους μηχανισμούς προσοχής. Οι Johnson, Altmaier και Richman (1999) υποστηρίζουν ότι οι μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να περιπλέκονται από προβλήματα προσοχής (Sterr, 2003), μάλιστα, μια μελέτη νευροαπεικόνισης που διεξήχθη από τους Hari, Renvall & Tanskanen (2001) έδειξε ότι τα άτομα με δυσλεξία τείνουν να έχουν λειτουργικό έλλειμμα επιλεκτικής προσοχής (Sterr, 2003).

Εικόνα 4:
<https://socialcare.blog.gov.uk/2020/12/16/respecting-diversity-in-social-care-we-must-do-better/>

9.3 Μέθοδοι που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένας κοινωνικός λειτουργός με άτομα με αναπηρία κατά την εκπαιδευτική διαδικασία

Το Εθνικό Κέντρο για τις Μαθησιακές Δυσκολίες (2017) πρότεινε ορισμένους τρόπους για να βοηθηθούν τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες ή δυσκολίες προσοχής:

- Αύξηση της ευαισθητοποίησης: για τους ανθρώπους που συνήθως δεν εργάζονται με άτομα με προβλήματα μάθησης και προσοχής, τα προβλήματα αυτά μπορεί να θεωρηθούν ως

τεμπελιά ή έλλειψη νοημοσύνης. Γι' αυτό είναι σημαντικό να ευαισθητοποιήσουμε τους ανθρώπους σχετικά με την ύπαρξη αυτών των προβλημάτων, ώστε να μπορούν να λάβουν την υποστήριξη που χρειάζονται και να ελαχιστοποιήσουμε το στίγμα.

- **Εξοπλισμός των εκπαιδευτικών:** οι εκπαιδευτικοί και οι κοινωνικοί λειτουργοί χρειάζονται περισσότερες γνώσεις και στρατηγικές για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μαθητών.
- **Εξατομίκευση της μάθησης:** είναι σημαντικό να εξατομικεύεται η μαθησιακή διαδικασία σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα, τις δυνάμεις και τις ανάγκες των μαθητών, ώστε να είναι σε θέση να βοηθήσει τον μαθητή να αισθανθεί ότι τον καταλαβαίνουν και να διευκολύνει τη διαδικασία της μάθησης, ανεξάρτητα από τα προβλήματα προσοχής και τις μαθησιακές δυσκολίες του.
- **Ενσωμάτωση της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης**
- **Ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτοσυνηγορίας:** είναι σημαντικό να βοηθήσετε τους μαθητές να αναγνωρίσουν τα συναισθήματά τους και να τους βοηθήσετε να μάθουν πώς να ζητούν βοήθεια και διευκολύνσεις για τα προβλήματα ή τις αδυναμίες τους.
- **Υποστήριξη της αύξησης της χρηματοδότησης για την παροχή υποστήριξης και υπηρεσιών για άτομα με διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες.**

Αν δεν αντιμετωπιστούν, οι μαθησιακές δυσκολίες και τα προβλήματα προσοχής μπορεί να οδηγήσουν σε ακρότητες και καταστάσεις που μπορεί να ωθήσουν τους μαθητές από το σχολείο στη φυλακή. Μια μελέτη διαπίστωσε ότι ένας τεράστιος αριθμός νέων ενηλίκων με προβλήματα μάθησης ή προσοχής έχουν, κάποια στιγμή, εμπλακεί με το σύστημα δικαιοσύνης, καθώς και ότι το ποσοστό ολοκλήρωσης των σπουδών τους στο κολέγιο είναι περίπου 41%, σε σύγκριση με το 52% των μαθητών χωρίς προβλήματα μάθησης ή προσοχής. Στην περίπτωση της ολοκλήρωσης, μόνο το 46% των ενηλίκων σε ηλικία εργασίας με μαθησιακές δυσκολίες έχουν επιτυχία στην εύρεση και διατήρηση μιας θέσης εργασίας. Συγκρίνοντας τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες με τα άτομα χωρίς, οι ενήλικες με αυτά τα προβλήματα έχουν διπλάσιες πιθανότητες να μείνουν χωρίς δουλειά (National Center for Learning Disabilities, 2017).

Κατά τη μαθησιακή διαδικασία, είναι σημαντικό ο δάσκαλος ή/και ο κοινωνικός λειτουργός να αναγνωρίζει τις ανάγκες του μαθητή, ιδίως στις ιδιωτικές διαλέξεις, όταν είναι πιο εύκολο να αναγνωριστούν οι μαθησιακές δυσκολίες και τα προβλήματα προσοχής. Είναι γνωστό ότι για να μπορέσει κανείς να μελετήσει καλύτερα και να θυμάται πράγματα πρέπει πάντα να κάνει παύσεις μετά από μία ή δύο ώρες που βρίσκεται πίσω από τα βιβλία, αλλά τα άτομα με μικρό εύρος προσοχής μπορεί να τις χρειάζονται συχνότερα. Μια μέθοδος για να διατηρηθεί η προσοχή του μαθητή, για παράδειγμα σε ιδιαίτερα μαθήματα ή διαλέξεις, θα μπορούσε να είναι η προσαρμογή της συνεδρίας μελέτης με τρόπο που να κρατάει το ενδιαφέρον του μαθητή, όπως η εύρεση κάποιων πρακτικών παραδειγμάτων που ανταποκρίνονται στα χόμπι ή τα ενδιαφέροντά του, η χρήση διαφορετικών εργαλείων για την τόνωση του ενδιαφέροντος και της προσοχής του. Ορισμένοι άνθρωποι μπορεί να έχουν μικρότερη διάρκεια προσοχής και άλλοι μεγαλύτερη. Όταν ο μαθητής θα αρχίσει να χάνει το ενδιαφέρον ή την προσοχή του κατά την εκτέλεση μιας εργασίας, πιθανότατα ο καθηγητής θα το αναγνωρίσει αυτό. Όταν συμβαίνει αυτό, συνιστάται να κάνετε μια

σύντομη παύση, ίσως πηγαίνοντας μια βόλτα ή αναπνέοντας καθαρό αέρα, ώστε ο μαθητής να μπορεί να "φορτίσει τις μπαταρίες του". Ο δάσκαλος ή ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να έχει πολλή υπομονή και να αφήσει τη σκέψη ότι το άτομο που έχει απέναντί του είναι απλώς τεμπέλης ή αδιάφορος, καθώς, όπως είδαμε και προηγουμένως, οι μαθητές αυτοί ζουν με διαφορετικό τρόπο από ό,τι οι υπόλοιποι άνθρωποι, και εξαιτίας αυτού μπορεί να έχουν και χαμηλή αυτοεκτίμηση. Αν ο μαθητής πιστεύει ότι δεν είναι ικανός να λύσει ένα μαθηματικό πρόβλημα επειδή το βρίσκει δύσκολο, ο δάσκαλος θα πρέπει να τον καθησυχάσει ότι αυτό δεν σημαίνει ότι δεν είναι ικανός να το λύσει, αλλά απλώς χρειάζεται λίγο περισσότερο χρόνο και λίγη περισσότερη βοήθεια για να μπορέσει να επικεντρωθεί κατάλληλα στο πρόβλημα.

Τα εξατομικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα (IEP) είναι προγράμματα προσαρμοσμένα ως εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, επιλέξιμα για άτομα με παθήσεις όπως ADHD, αυτισμό, γνωστικές προκλήσεις, αναπτυξιακές καθυστερήσεις, συναισθηματικές διαταραχές, προβλήματα ακοής, μαθησιακά προβλήματα, σωματικές αναπηρίες, διαταραχές λόγου ή ομιλίας και προβλήματα όρασης. Το IEP μπορεί να προσφέρεται σε ένα γενικό σχολικό περιβάλλον, όπως σε μια κανονική τάξη, συγκεντρώνοντας μαθητές με παρόμοιες ανάγκες, ή σε μια εξειδικευμένη τάξη, η οποία θα μπορούσε να είναι ένα πιο κατάλληλο μέρος για τις ανάγκες τους, επιτρέποντας περισσότερες αλληλεπιδράσεις ένας προς έναν (O'Shea, 2022).

Βιβλιογραφία

1. Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων. (n.d.). *Τι είναι η ΔΕΠΥ;*
<https://www.cdc.gov/ncbddd/adhd/facts.html>
2. Lockett, E. (26.10.2022). *Πώς επηρεάζει η ΔΕΠΥ τον εγκέφαλο;*. Healthline.
<https://www.healthline.com/health/adhd-neurology>.
3. Pellegrino, N. (13.3.2022). *Επίδραση κοκτέιλ πάρτι + παραδείγματα*. Πρακτική Ψυχολογία.
<https://practicalpie.com/cocktail-party-effect-examples/>
4. Cherry, K. (10.11.2022). *Πώς οι ψυχολόγοι ορίζουν την προσοχή*. Verywell Mind.
<https://www.verywellmind.com/what-is-attention-2795009>
5. Πανεπιστήμιο John Hopkins. (n.d.) *Τύποι αναπηριών*.
<https://studentaffairs.jhu.edu/disabilities/about/types-of-disabilities/>
6. Sterr, A. M. (2004). *Επιδόσεις προσοχής σε νεαρούς ενήλικες με μαθησιακές δυσκολίες. Learning and Individual Differences, 14(2), 125-133.* <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2003.10.001>
7. Εθνικό Κέντρο Μαθησιακών Δυσκολιών. (24.1.2017). *Κατανόηση των προβλημάτων μάθησης και προσοχής*.
<https://www.nclld.org/news/state-of-learning-disabilities/understanding-learning-and-attention-issues/>
8. Raising Children Network (Αυστραλία). (19.5.2021). *Προσοχή: αυτιστικά παιδιά και έφηβοι*.
<https://raisingchildren.net.au/autism/communicating-relationships/communicating/paying-attention-asd>
9. O'Shea, C. (03.2022). *Εξατομικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα (IEP)*.
<https://kidshealth.org/en/parents/iep.html>

Εικόνες

Εικόνα 1: <https://practicalpie.com/cocktail-party-effect-examples/>

Εικόνα 2:

<https://indianexpress.com/article/opinion/our-understanding-of-disability-must-expand-to-include-people-with-invisible-disabilities-5476146/>

Εικόνα 3: <https://journalce.powerpak.com/courses/116566/tbl1.gif>

Εικόνα 4:

<https://socialcare.blog.gov.uk/2020/12/16/respecting-diversity-in-social-care-we-must-do-better/>

Κεφάλαιο 10 - Παραγωγή οπτικών στοιχείων για το μάθημα

Για να φτιάξετε ένα μάθημα, ειδικά τα οπτικά στοιχεία του, είναι σημαντικό να διατηρήσετε μια ορισμένη αρμονία όσον αφορά τα σχήματα και τα χρώματα, καθώς αν όλα αναμειγνύονται χωρίς λογική, το μάθημα και τα οπτικά στοιχεία μπορεί να φαίνονται ανοργάνωτα, μη σοβαρά ή ψεύτικα. Σε αυτό το κεφάλαιο θα αποκτήσουμε κάποιες γνώσεις σχετικά με την ψυχολογία των χρωμάτων και των σχημάτων, ώστε να μπορέσουμε να συνθέσουμε καλύτερα τα γραφικά του μαθήματος.

Εικόνα 1: <https://uxstudioteam.com/>

10.1 Η ψυχολογία των χρωμάτων

Τα χρώματα μπορούν να επηρεάσουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων των ανθρώπων, οπότε σε αυτό το υποκεφάλαιο θα γνωρίσουμε λίγο περισσότερο τα μυστικά πίσω από την ψυχολογία των χρωμάτων. Μελέτες που καλύπτουν τις ψυχολογικές επιδράσεις των χρωμάτων στην ανθρώπινη συμπεριφορά δείχνουν ότι ένας πελάτης χρειάζεται περίπου 90 δευτερόλεπτα για να σχηματίσει γνώμη για ένα προϊόν και το 90% των περιπτώσεων, η γνώμη αυτή επηρεάζεται από τα χρώματα, κάνοντάς μας να καταλάβουμε ότι παρά το γεγονός ότι το χρώμα θεωρείται συνήθως ως μια αισθητική απόφαση των σχεδιαστών, εντούτοις αποτελεί βασικό στοιχείο για τον γνωστικό και συναισθηματικό αντίκτυπο ενός σχεδιασμού στους χρήστες (Βατόμουρο, 2019). Αν ενδιαφέρεστε για το νόημα πίσω από κάθε χρώμα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το διαδραστικό εργαλείο του Canva σχετικά με το νόημα και το συμβολισμό σε κάθε χρώμα, εκτός από το να πάρετε μια ιδέα για μερικές ωραίες παλέτες χρωμάτων που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για τον οδηγό: <https://www.canva.com/colors/color-meanings/>

Μια καλά μελετημένη χρωματική παλέτα μπορεί να αναβαθμίσει έναν σχεδιασμό από μέτριο σε εξαιρετικό, ενώ μια άθλια χρωματική παλέτα μπορεί να μειώσει την εμπειρία του χρήστη από τον οδηγό και ακόμη και να παρεμβαίνει στην κατανόησή του. Το φως και το χρώμα μπορούν να επηρεάσουν τη διάθεσή μας, τον ύπνο, τον καρδιακό ρυθμό, την ευεξία μας κ.λπ. Για παράδειγμα, το μπλε και το πράσινο φως μας ενθαρρύνουν να ξυπνήσουμε το πρωί (μπλε για τον ουρανό, πράσινο για τη φύση): γι' αυτό και πολλοί επαγγελματίες μας συνιστούν να μην χρησιμοποιούμε

κινητές συσκευές πριν πάμε για ύπνο, καθώς το φως της οθόνης μπορεί να προκαλέσει αύπνία και να μας κρατήσει ξύπνιους (Βατόμουρο, 2019).

Ανάλογα με την ηλικία, το φύλο και την παρορμητικότητα του χρήστη, οι χρήστες μπορεί να έχουν διαφορετικές αντιδράσεις σε διαφορετικά χρώματα και αποχρώσεις. Κατά τη σύνταξη ενός οδηγού, είναι σημαντικό να γνωρίζετε ποιο είναι το κοινό-στόχος σας, ώστε να τον προσαρμόσετε ανάλογα: πρόκειται για παιδιά, ενήλικες, ηλικιωμένους ή φοιτητές; Είναι κυρίως γυναίκες ή άνδρες; Αποτελείται η ομάδα-στόχος σας από πολίτες της ΕΕ ή πολίτες εκτός ΕΕ;

Η ηλικία του κοινού-στόχου σας θα επηρεάσει τις αντιλήψεις του για τα υλικά και τα κείμενα, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι οι χρωματικές προτιμήσεις και προτιμήσεις ποικίλλουν ανάλογα με την ηλικία. Στο βιβλίο του, ο Faber Birren διερευνά τις διαφορετικές προτιμήσεις στο χρώμα σε διάφορες ηλικιακές ομάδες. Διαπίστωσε ότι το μπλε προτιμάται σταθερά σε όλη τη διάρκεια της ζωής, ενώ το κίτρινο προτιμάται περισσότερο στην παιδική ηλικία. Καθώς οι άνθρωποι μεγαλώνουν, τείνουν να προτιμούν χρώματα μικρότερου μήκους κύματος (μπλε, πράσινο, βιολετί), παρά χρώματα μεγαλύτερου μήκους κύματος (κόκκινο, πορτοκαλί, κίτρινο). Οι ηλικιωμένοι άνθρωποι θεωρούν ότι τα χρώματα που φέρνουν είναι απωθητικά, οπότε αν οι ηλικιωμένοι είναι η ομάδα-στόχος σας, θα πρέπει να αποφύγετε εντελώς τη χρήση φωτεινών χρωμάτων όπως το κίτρινο, το ροζ και το πορτοκαλί!

Έρευνες σχετικά με την αντίληψη των χρωμάτων δείχνουν ότι οι άνδρες προτιμούν τα φωτεινά και αντιθετικά χρώματα, ενώ οι γυναίκες προτιμούν τις πιο απαλές αποχρώσεις: τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες αρέσει το μπλε και το πράσινο, ενώ το μοβ χρώμα απωθεί τους άνδρες αλλά λατρεύεται από τις γυναίκες.

Εκτός από την ηλικία και το φύλο, η κουλτούρα είναι επίσης ένας παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει τις χρωματικές προτιμήσεις. Στους περισσότερους δυτικούς πολιτισμούς, το λευκό χρώμα συνδέεται με την προσδοκία, την αθωότητα, την αγνότητα και την ελπίδα, αλλά σε ορισμένα μέρη της Ασίας, το χρώμα αυτό μπορεί να συνδέεται με την κακή τύχη, τον θάνατο και το πένθος, πράγμα που σημαίνει ότι είναι ζωτικής σημασίας να έχετε ένα υπόβαθρο σε άλλες πολιτισμικές συνδηλώσεις των χρωματικών παλετών, ειδικά αν το προϊόν προορίζεται να μοιραστεί σε ένα ευρύτερο και παγκόσμιο κοινό (Raspberry, 2019).

Ωστόσο, ειδικά αν σκοπεύετε να δημιουργήσετε έναν ιστότοπο ή μια εφαρμογή που θα συνοδεύει τον οδηγό σας, υπάρχουν ορισμένες ερωτήσεις που μπορείτε να κάνετε στο κοινό-στόχο σας σχετικά με τις χρωματικές του επιλογές (Raspberry, 2019):

1. Πριν επισκεφθείτε αυτόν τον οδηγό/ιστοσελίδα/εφαρμογή, πείτε μας πώς περιμένετε να είναι;
2. Πώς θα θέλατε να περιγράψετε αυτόν τον ιστότοπο/εφαρμογή/οδηγό;
3. Ποιες είναι οι πρώτες σας εντυπώσεις; Μοιραστείτε τις πρώτες λέξεις-κλειδιά που σας έρχονται στο μυαλό όταν βλέπετε τον ιστότοπο/την εφαρμογή/τον οδηγό;
4. Σε μια κλίμακα από το 1 (πολύ κακό) έως το 5 (πολύ καλό), πώς σας έκανε να νιώσετε αυτός ο ιστότοπος/η εφαρμογή/οδηγός;
5. Πόσο πιθανό ή απίθανο είναι να εμπιστευτείτε αυτόν τον οδηγό;

Τώρα που γνωρίζουμε κάποια βασικά στοιχεία για τα χρώματα και τον τρόπο με τον οποίο αλλάζει η αντίληψή τους ανάλογα με την ηλικία, το φύλο και τον πολιτισμό, ας δούμε την ψυχολογική σημασία που κρύβεται πίσω από ορισμένα χρώματα (colorpsychology.org, n.d.):

- Κόκκινο

Είναι ένα από τα πιο υποβλητικά χρώματα του ορατού φάσματος. Είναι ένα πρωτογενές χρώμα, που σημαίνει ότι δημιουργείται εξ ολοκλήρου από μόνο του. Το κόκκινο χρώμα συνδέεται με την ενέργεια, τον πόλεμο, τον κίνδυνο, τη δύναμη, τη δύναμη, την αποφασιστικότητα, το πάθος, την επιθυμία και την αγάπη. Φυσιολογικά, το κόκκινο χρώμα μπορεί να ενισχύσει τον ανθρώπινο μεταβολισμό, να αυξήσει τον ρυθμό αναπνοής και να αυξήσει την αρτηριακή πίεση. Επίσης, προσελκύει την προσοχή περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο χρώμα!

- Πράσινο

Το πράσινο χρώμα παραπέμπει στην πρωτόγονη σχέση μας με τη φύση. Είναι επίσης ένα πρωταρχικό χρώμα. Το πράσινο χρώμα θεωρείται το βασικό χρώμα που αντιπροσωπεύει την καθαρότητα, την υγεία, τη φρεσκάδα, την ειλικρίνεια, την ανάπτυξη, την αρμονία και τη γονιμότητα και έχει συνδεθεί με μάρκες που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη, τη ζωτικότητα και την παραγωγικότητα. Αυτό το χρώμα αντιπροσωπεύει επίσης τη σύνδεση, καθώς είναι απαλό, αναζωογονητικό και χαλαρωτικό. Σύνδεση με τον εαυτό μας και τις ήσυχες στιγμές της ζωής μας, καθώς δεν είναι τυχαίο ότι οι άνθρωποι τρέχουν μακριά από το τσιμέντο της πόλης για να κρυφτούν στην ερημιά της φύσης. Το πράσινο σημαίνει την επιστροφή στις αρχέγονες ρίζες, στο παρθένο βασίλειο της εσωτερικής γαλήνης και ηρεμίας. Φυσιολογικά, το πράσινο χρώμα επιβραδύνει τον ανθρώπινο μεταβολισμό και δημιουργεί ένα ηρεμιστικό αποτέλεσμα, καθώς συνδέεται έντονα με την ηρεμία και την γαλήνη.

- Μπλε

Το μπλε συνδέεται με την ηρεμία και τη γαλήνη: αν σας ζητήσω να φανταστείτε μια ήρεμη σκηνή, ποιες είναι οι πιθανότητες να φανταστείτε μια σκηνή με πολύ μπλε; Πιθανώς με τη μορφή μιας λίμνης, ενός ωκεανού, μιας θάλασσας ή ενός ποταμού; Το μπλε αντιπροσωπεύει την αίσθηση της εσωτερικής περισυλλογής. Φυσιολογικά, έρευνες έχουν δείξει ότι η επίδραση του μπλε στο σώμα είναι το εντελώς αντίθετο του κόκκινου, με αποτέλεσμα να μειώνεται ο καρδιακός ρυθμός και να επιβραδύνεται ο μεταβολισμός. Οι άνθρωποι στους οποίους αρέσει το μπλε χρώμα είναι συνήθως ενθουσιώδεις, συμπαθητικοί και τείνουν να αναζητούν νόημα και σημασία στη ζωή. Αυτοί οι άνθρωποι είναι ζεστοί, επικοινωνιακοί και συμπονετικοί, ενώ είναι ιδεαλιστές, πνευματικοί και ειλικρινείς. Οι άνθρωποι που τους αρέσει το μπλε νοιάζονται για ό,τι κάνουν, εκτιμούν την ακεραιότητα και την ενότητα στις σχέσεις και είναι φυσικοί ρομαντικοί.

- Καφέ

Παραδοσιακά συνδεδεμένο με τη σοβαρότητα, τη σταθερότητα και τη σοφία, αυτό το χρώμα φοριέται κυρίως από ανθρώπους που επιβάλλουν σεβασμό και εκτίμηση μέσω της θέσης τους. Οι περισσότεροι άνθρωποι αισθάνονται ασφαλείς κοντά σε ανθρώπους που φορούν καφέ, επειδή αντιπροσωπεύουν τη σοβαρότητα, την εμπιστοσύνη και την υποστήριξη, καθώς συνδέεται με τα χαρακτηριστικά της αξιοπιστίας, της φερεγγυότητας και της ανθεκτικότητας. Ενώ το ανοιχτό καφέ

αντιπροσωπεύει την ειλικρίνεια και τη σταθερότητα, το σκούρο καφέ θεωρείται πιο ώριμο, προβλέψιμο και βαρετό. Οι άνθρωποι που αγαπούν αυτό το χρώμα είναι συχνά συγκρατημένοι και δεν επιδιώκουν να τραβήξουν την προσοχή.

- Πορτοκαλί

Το πορτοκαλί συνδυάζει την ενέργεια του κόκκινου και την ευτυχία του κίτρινου: καθώς το κόκκινο δηλώνει αγάπη και κυριαρχία και το κίτρινο αισιοδοξία και ευθυμία, το πορτοκαλί βρίσκεται ακριβώς ανάμεσα σε αυτά τα άκρα, καθώς προωθεί την αναζωογόνηση, την επικοινωνία και τον θετικισμό. Ενισχύει επίσης την εξωστρέφεια, επιτρέποντας στους ανθρώπους να αφήσουν τις αναστολές τους και να εκφραστούν πιο ελεύθερα. Συνδέεται με τη χαρά, την ηλιοφάνεια και τους τροπικούς, ενώ αντιπροσωπεύει τον ενθουσιασμό, τη γοητεία, την ευτυχία, τη δημιουργικότητα, την αποφασιστικότητα, την έλξη, την επιτυχία, την ενθάρρυνση και την τόνωση.

- Κίτρινο

Χρησιμοποιείται συνήθως σε εικόνες που απεικονίζουν φρέσκες ιδέες, δημιουργικά έργα ή νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Αυτό το χρώμα έχει αποδειχθεί επιστημονικά ότι ενισχύει τη νοητική δραστηριότητα και αυξάνει την ευαισθητοποίηση και τα επίπεδα ενέργειας: τώρα μπορείτε επίσης να καταλάβετε το νόημα που κρύβεται πίσω από τη λάμπα σε εικόνες ανθρώπων που κάνουν καταιγισμό ιδεών! Το κίτρινο μπορεί να θεωρηθεί ως το χρώμα του πρωινού, όταν είστε πιο προσεκτικοί, διορατικοί και αναλυτικοί: αυτό το χρώμα έχει συνδεθεί με την αυξημένη δραστηριότητα της αριστερής πλευράς του εγκεφάλου, της ατμομηχανής της λογικής σκέψης. Το κίτρινο υποδηλώνει τιμή και πίστη, αν και το κίτρινο μπορεί επίσης να συνδεθεί με τη δειλία. Όταν χρησιμοποιείται υπερβολικά, αυτό το χρώμα μπορεί να έχει ενοχλητική επίδραση: τα μωρά τείνουν να κλαίνε περισσότερο σε κίτρινα δωμάτια. Ξέρετε γιατί τα ταξί είναι συνήθως βαμμένα σε κίτρινο χρώμα; Επειδή αυτό το χρώμα τραβάει τέλεια την προσοχή!

- Ροζ

Το ροζ είναι ένα από τα πιο απαλά χρώματα που μπορείτε να πάρετε, αν και ποικίλλει ανάλογα με το περιβάλλον. Είναι ένα μείγμα μεταξύ κόκκινου και λευκού. Αυτό το χρώμα αντιπροσωπεύει έναν απαλό τύπο αγάπης, καθώς αντιπροσωπεύει την τρυφερότητα, την ευπάθεια και τη νεότητα. Συνδέεται με την αθωότητα, την ελπίδα και την αισιοδοξία και αντιπροσωπεύει την παραδοσιακή θηλυκότητα, την παιδική γλυκύτητα, την αθωότητα.

- Λευκό

Αυτό το χρώμα μας κάνει να σκεφτόμαστε νέα ξεκινήματα, τελειότητα, κομψότητα και γαλήνη: όταν έχετε έναν κενό καμβά, είναι πιο εύκολο να ξεκινήσετε κάτι νέο, να αφήσετε τις ιδέες σας να σας πάρουν το χέρι και να κινηθούν προς κάθε δυνατή κατεύθυνση. Το λευκό συναντάται επίσης στα ιατρεία, καθώς συνδέεται με την καθαριότητα, την τάξη και την αποτελεσματικότητα, δίνοντας στους ασθενείς την αίσθηση της εμπιστοσύνης στις προσφερόμενες υπηρεσίες. Αυτό το χρώμα συνδέεται επίσης με την αγνότητα, την παρθενία, την πίστη και την τελειότητα. Αλλά προσοχή! Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το χρώμα αυτό γίνεται διαφορετικά αντιληπτό σε άλλους πολιτισμούς.

- Μαύρο

Είναι ένα από τα πιο σύνθετα χρώματα του φάσματος: ανάλογα με την οπτική γωνία που το προσεγγίζεις, μπορείς να το δεις κομψό, μυστηριώδες ή ακόμα και καταθλιπτικό. Αυτό το χρώμα μπορεί να συνδεθεί με το φόβο και το άγνωστο, με τη δύναμη, την κομψότητα και την τυπικότητα, αλλά και με το θάνατο, το κακό και το μυστήριο. Συνήθως έχει αρνητική χροιά. Είναι επίσης το σύμβολο της θλίψης.

Το χρώμα διεγείρει τον εγκέφαλό μας και από την αρχαιότητα έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί μια χρήσιμη εναλλακτική λύση στην ψυχοθεραπεία: Οι Αιγύπτιοι και οι Κινέζοι χρησιμοποιούσαν τα χρώματα για να θεραπεύσουν, μια διαδικασία που ονομάζεται χρωματοθεραπεία. Αν ενδιαφέρεστε για τη συμβολική σημασία κάθε χρώματος, δοκιμάστε να ελέγξετε την ιστοσελίδα <https://www.colorpsychology.org>.

Εικόνα 2: Renaldo, R. μέσω Vecteezy.com

10.2 Η ψυχολογία των σχημάτων

Τα σχήματα, οι μορφές και οι φιγούρες είναι ψυχολογικά ισχυρά για να μας επηρεάσουν, καθώς παρέχουν το πλαίσιο για τον φυσικό λόγο και επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον χώρο που μας περιβάλλει. Κατά τη δημιουργία των οπτικών στοιχείων για τον οδηγό, είναι σημαντικό να ακολουθηθεί μια συγκεκριμένη λογική και αισθητική. Για να δείτε κάποια φανταστική τέχνη που περιλαμβάνει πολλά σχήματα, δείτε τον ζωγράφο Wassily Kandinsky. Θα κάνουμε τώρα έναν κατάλογο με ορισμένα ψυχολογικά σημαντικά σχήματα (Verzosa, ό.π.):

- Τρίγωνα

Τα τρίγωνα χρησιμοποιούνται συχνά για να αντιπροσωπεύουν την επιμονή και την επίτευξη. Η βάση παραπέμπει στους αγώνες του ταξιδιού και η κορυφή ενσαρκώνει τον στόχο ή την "κορυφή". Στη γραφική τέχνη, το τρίγωνο συμβολίζει την ισορροπία και τη σταθερότητα. Πολλοί φωτογράφοι και καλλιτέχνες χρησιμοποιούν στις συνθέσεις τους τον "κανόνα του χρυσού τριγώνου", που σημαίνει ότι διατάσσουν τα στοιχεία σε ένα τρίγωνο για να δημιουργήσουν μια εικόνα γεμάτη αρμονία και συμμετρία: η κορυφή του τριγώνου θα είναι σε αυτή την περίπτωση το σημείο εστίασης. Το τρίγωνο μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να τραβήξει το βλέμμα του θεατή προς το σημείο ενδιαφέροντος της εικόνας, καθώς οι άνθρωποι το βλέπουν συνήθως ως σύμβολο κατεύθυνσης που ενστικτωδώς ακολουθούν.

- Τετράγωνα

Τα τετράγωνα και τα ορθογώνια είναι τα πιο συνηθισμένα σχήματα που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή αντικειμένων: από κορνίζες μέχρι μεγάλα κτίρια. Τα τετράγωνα είναι απλά, ισορροπημένα, στερεά και ασφαλή, αλλά τα θετικά χαρακτηριστικά του τετραγώνου δεν περιορίζονται σε φυσικές οντότητες, αλλά προσθέτουν επίσης συναισθηματικά και αισθητικά επίπεδα στις εικόνες. Οι γραμμές και οι γωνίες του δημιουργούν ένα τέλειο πλαίσιο για μια σκηνή σε μια φωτογραφία, και αν τοποθετηθούν μαζί δημιουργούν ένα μοτίβο που μοιάζει τακτοποιημένο και βιομηχανικό. Τα τετράγωνα μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν ως "κουτιά" σε μια εικόνα: μπορούν να απομονώσουν διαφορετικά στοιχεία που υπάρχουν σε μια φωτογραφία. Η τοποθέτηση της σύνθεσης σε τετράγωνα μπορεί να την κάνει να φαίνεται πιο οργανωμένη και τακτοποιημένη. Οι τακτοποιημένες γωνίες του τετραγώνου μπορούν να συμβολίσουν την αρρενωπότητα, τη δύναμη, τη σταθερότητα και την αξιοπιστία. Ωστόσο, οι σκληρές γωνίες και η ακαμψία του μπορούν να ερμηνευτούν αρνητικά, καθώς η αδυναμία του να ρέει μπορεί να το εμποδίσει να συνδεθεί συναισθηματικά με τους ανθρώπους.

- Κύκλοι

Πολλοί θεωρούν ότι ο κύκλος είναι το σύμβολο του κύκλου της ζωής, καθώς συναντάται σε διάφορες μορφές στη φύση. Οι κύκλοι είναι ομαλοί και δεν έχουν αιχμηρές γωνίες (όπως τα τετράγωνα), γεγονός που τους καθιστά ευχάριστους στο μάτι, δίνοντας στην εικόνα μια νεανική, χαρούμενη και ανέμελη αίσθηση. Όταν είναι τοποθετημένος σε ένα μοτίβο, ο κύκλος μπορεί να κάνει τη φωτογραφία να αισθάνεται συνεργική λόγω των ηρεμιστικών ιδιοτήτων του, και στην περίπτωση που μια εικόνα ή ένα μοτίβο έχει πολλές ή υπερβολικά πολλές γραμμές, η εισαγωγή ενός κύκλου μπορεί να βοηθήσει να γίνει το μοτίβο πιο ισορροπημένο. Ακριβώς όπως και το τρίγωνο, ο κύκλος έλκει φυσικά τα μάτια προς το κύριο σημείο ενδιαφέροντος, καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να πλαισιώσει μια εικόνα.

- Πολύγωνα

Το πολύγωνο, όταν στοιβάζεται μαζί για να σχηματίσει μια κηρήθρα, δημιουργεί ένα στιβαρό πλαίσιο, καθιστώντας το ένα εντυπωσιακό μηχανικό κατόρθωμα που ακόμη και οι μέλισσες χρησιμοποιούν για να χτίσουν τις κυψέλες τους. Η πολυπλοκότητα του σχήματος του πολύγωνα μπορεί να μεταδώσει μια φουτουριστική αύρα, και αυτός είναι ο λόγος που εμφανίζονται κάθε τόσο σε ταινίες επιστημονικής φαντασίας. Τα περίπλοκα γεωμετρικά μοτίβα τους μπορούν να απασχολήσουν τα μάτια, παρέχοντας ψευδαισθήσεις απείρου σε ορισμένες γωνίες.

- Καμπύλες

Ενώ η ευθεία γραμμή είναι άκαμπτη και αμετακίνητη, η καμπύλη είναι ομαλή, δίνοντάς μας ανθρώπους την τάση να αντιδρούμε πιο θετικά σε μια καμπύλη από ό,τι σε μια ευθεία γραμμή, καθώς μας κάνει να αισθανόμαστε ήρεμοι και χαλαροί. Η καμπύλη μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να αναπαραστήσει τον αισθησιασμό, και συχνά υπερβαίνει την ανθρώπινη φιγούρα: ακόμη και η αρχιτεκτονική ή τα αυτοκίνητα μπορούν να θεωρηθούν αισθησιακά αν έχουν καμπυλωτό σχεδιασμό: τα αντικείμενα που έχουν καμπύλες φαίνονται πιο κομψά και σύγχρονα. Οι καμπύλες μπορούν να επιτρέψουν στον θεατή να εξερευνήσει τη σύνθεση χωρίς να κουράσει τα μάτια. Αν μια σύνθεση φαίνεται πολύ κιβωτιόσχημη με σκληρές γωνίες σχεδόν παντού, η

ενσωμάτωση καμπυλών μπορεί να βοηθήσει στην προσθήκη μιας αίσθησης ρευστότητας στην εικόνα: οι ευθείες γραμμές, οι καμπύλες και οι κύκλοι αλληλοσυμπληρώνονται οπτικά, οπότε μη φοβάστε να τις βάλετε μαζί σε μια δημιουργία ή φωτογραφία!

- Σπείρες

Οι σπείρες μπορούν να δώσουν σε κάποιον την αίσθηση ότι παρακολουθεί μια οπτική ψευδαίσθηση, καθώς οδηγούν το μάτι προς το κέντρο της φωτογραφίας, κάνοντάς τον να αισθάνεται υπνωτισμένος και ζαλισμένος ταυτόχρονα. Έχετε ακούσει ποτέ για τη χρυσή σπειροειδή αναλογία, γνωστή και ως αναλογία του Φιμπονάτσι; Διαθέτει επίσης μια σπείρα και χρησιμοποιείται από καλλιτέχνες και φωτογράφους από την Αναγέννηση για τη δημιουργία μιας μαθηματικά τέλει και αρμονικής σύνθεσης. Ωστόσο, όπως και στην περίπτωση της σπειροειδούς σκάλας, το να κοιτάμε προς τα κάτω μοιάζει στοιχειωμένο και επικίνδυνο, μπορεί να προκαλέσει μυστήριο, ειδικά όταν δεν μπορούμε να δούμε τι κρύβεται στον πάτο. Όταν η σπείρα κινείται, μπορεί να προκαλέσει ζάλη ή ίλιγγο: οι ταινίες χρησιμοποιούν τις σπείρες ως μέσο για να δείξουν την ανισοροπία.

- Γραμμές

Οι γραμμές είναι επίσης απίστευτα ευέλικτα οπτικά εργαλεία: διαφορετικές γραμμές έχουν διαφορετικές επιδράσεις στον θεατή. Η οριζόντια γραμμή είναι ευθυγραμμισμένη με τη Γη και κάνει τον θεατή να αισθάνεται προσγειωμένος και η περιοχή να φαίνεται πιο εκτεταμένη. Μια κάθετη γραμμή μοιάζει ουράνια, αφού δείχνει προς τα πάνω, και μια στήλη από κάθετες γραμμές μπορεί να κάνει μια εικόνα ή ένα πρόσωπο να φαίνεται ψηλότερο. Η διαγώνια γραμμή μπορεί να προκαλέσει ανασφάλεια με την ασταθή γωνία της και μπορεί να δημιουργήσει την ψευδαίσθηση ότι μια εικόνα είναι εκτός κλίματος. Οι γραμμές χρησιμοποιούνται συνήθως για την κατάδυση στοιχείων σε μια εικόνα, για να δημιουργηθεί μια πιο ισορροπημένη σύνθεση: οι θεατές μπορούν να προσλάβουν ευκολότερα μια σκηνή αν είναι χωρισμένη σε διαφορετικά τμήματα, δίνοντας τάξη σε κάτι που θα μπορούσε να θεωρηθεί ακατάστατη διάταξη.

Τώρα που είδαμε πώς τα σχήματα και οι γραμμές επηρεάζουν την αντίληψη της εικόνας και του χώρου, μπορείτε να αρχίσετε να τα χρησιμοποιείτε στις δημιουργίες σας για να κλειδώσετε στο υποσυνείδητο του χρήστη, αλλά να θυμάστε! Υπάρχει πάντα κάτι περισσότερο σε μια εικόνα από ό,τι φαίνεται με το μάτι, τα σχήματα και τα χρώματα που χρησιμοποιούνται μόνο τους δίνουν την οπτική ποιότητα, αλλά αν δοκιμάσετε να τα χρησιμοποιήσετε μαζί, μπορείτε να δώσετε στη σύνθεση ένα συναισθηματικό αντίκτυπο.

Δεδομένου ότι η συμμετοχικότητα αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία, θα ήταν καλό να προσπαθήσετε να κάνετε τον οδηγό σας όσο το δυνατόν πιο περιεκτικό, με τη χρήση συσκευών ανάγνωσης ήχου για άτομα με προβλήματα όρασης.

10.3 Εργαλεία σχεδιασμού για τη δημιουργία ενός οδηγού

Ας δούμε μερικά σχεδιαστικά εργαλεία για να δημιουργήσετε μερικά φτηνά και γρήγορα οπτικά στοιχεία για τον οδηγό σας (Warnimont, 2023):

- Canva

Παρέχει χώρο για το σχεδιασμό παρουσιάσεων και ιστολογίων, καθώς και για αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και βασική επεξεργασία φωτογραφιών.

- Adobe spark

Μπορείτε να επιλέξετε από χιλιάδες δωρεάν εικονίδια και εικόνες, χωρίς κανένα περιορισμό, για να φτιάξετε σχέδια για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και μάρκετινγκ: αρκεί να μην έχετε πρόβλημα με το υδατογράφημά του. Το Adobe spark προσφέρει πολλά πρότυπα για μοναδικά σχέδια και διαφορετικές περιστάσεις, με δυνατότητα δημιουργίας εμπορικού σήματος για να συμπεριλάβετε το λογότυπό σας, τον συνδυασμό χρωμάτων και τη γραμματοσειρά σας.

- Visme

Είναι ιδανικό για τη δημιουργία διαγραμμάτων και widgets για κοινή χρήση.

- Crello

Είναι παρόμοιο με το Canva, με μια γραμμή γρήγορης αναζήτησης για την αναζήτηση χιλιάδων προτύπων και προκαθορισμένων ρυθμίσεων για συγκεκριμένα σχέδια. Μπορείτε να προσθέσετε αντικείμενα, παλέτες χρωμάτων με το kit επωνυμίας σας και να σύρετε και να αποθέσετε αντικείμενα και πλαίσια κειμένου οπουδήποτε θέλετε. Προσφέρει επίσης ένα εργαλείο επεξεργασίας ήχου για να προσθέσετε μουσική σε εικόνες και ήχο σε βίντεο.

- Στενσιλ

- Snappa

Λειτουργεί καλά για τη δημιουργία γραφικών για σελίδες μέσων κοινωνικής δικτύωσης και διαθέτει εξαιρετικές επιλογές για bloggers. Διαθέτει εκατομμύρια δωρεάν φωτογραφίες υψηλής ανάλυσης για να σας βοηθήσει να κάνετε μια γρήγορη διαδικασία σχεδιασμού και μπορείτε επίσης να ανεβάσετε τη δική σας γραμματοσειρά σε αυτό.

- Pixlr X

- Easil

- Fotor

- Piktochart

- BeFunky

- DesignBold

- Desygner

- Venngage +

- Microsoft Word & Pages

Αν είστε απλούστερος τύπος, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το Microsoft Word (για τη Microsoft) ή το Pages (για το OS) για να φτιάξετε τον οδηγό, καθώς μπορείτε να βρείτε στον παγκόσμιο ιστό πολλά έτοιμα πρότυπα που μπορείτε απλώς να συμπληρώσετε με τις πληροφορίες και το κείμενό σας και εικόνες χωρίς πνευματικά δικαιώματα. Απλά θυμηθείτε να τα αναφέρετε για να αποφύγετε τη λογοκλοπή!

Όποιο εργαλείο κι αν αποφασίσετε να χρησιμοποιήσετε, αν δεν είστε και καλλιτέχνης, πιθανότατα θα χρειαστείτε επίσης κάποιες εικόνες ή απεικονίσεις για να χρησιμοποιήσετε στα νέα σας σχέδια, οπότε ας δούμε μερικές ιστοσελίδες με φωτογραφίες χωρίς πνευματικά δικαιώματα (Osman, 2023):

stocksnap.io	Canva	MyStockPhotos	Flickr
Φωτογραφίες αρχείου Startup	Αρνητικός χώρος	Picjumbo	Θάνατος στο απόθεμα Φωτογραφία
Freerange	Jay Mantri	Kaboompics	Φανταχτερό λαχτάρα
Morguefile	Η ζωή των Pix	Δημοκρατία ISO	Γκρατισογραφία
LibreShot	Ελάφι	Έκρηξη py Shopify	Skitterphoto

Εκτός από τις φωτογραφίες, για να κάνετε το σχέδιο πιο χαριτωμένο και απλό, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε και εικόνες, εδώ είναι μερικές ιστοσελίδες όπου μπορείτε να τις βρείτε (Ivanovs, 2023):

Illu-station	unDraw	Σχεδιασμός IRA	DrawKit
Παράλογες εικονογραφήσεις	ManyPixels	Προμήθεια Freebie	Ωχ!
Vivid.js	Humaaans	Interfacer	Ανοιχτά Doodles

Βιβλιογραφία

1. Colorpsychology.org (n.d.). *The Psychology of Colors and Their Meanings*.
<https://www.colorpsychology.org>.
2. Verzosa, C. (n. d.) Η επιστήμη των σχημάτων: Μάθετε την ψυχολογία πίσω από τις βασικές μορφές και σχήματα στη φωτογραφία.
<https://www.canva.com/learn/science-shapes-learn-psychology-behind-basic-forms-figures-photography/>.
3. Βατόμουρο, Η. (20.11.2019). Ψυχολογία χρωμάτων - λαμπρή χείρα βοήθειας στο σχεδιασμό UX. <https://uxstudioteam.com/ux-blog/color-psychology-in-ux-design/>
4. Warnimont, J. (26.3.2023). Σύγκριση των 6 καλύτερων εναλλακτικών λύσεων του Canva (υπάρχουν και δωρεάν επιλογές). <https://themeisle.com/blog/canva-alternatives/#gref>
5. Osman, M. (23.3.2023). Οι καλύτερες ιστοσελίδες δωρεάν φωτογραφιών αρχείου: 21 επιλογές με εικόνες που κόβουν την ανάσα.
<https://themeisle.com/blog/best-free-stock-photo-sites/>
6. Ivanovs, A. (23.2.2023). 10+ Καλύτερα σημεία για να βρείτε δωρεάν εικονογραφήσεις για το επόμενο σχεδιαστικό σας έργο. <https://themeisle.com/blog/free-illustrations/>

Εικόνες

Εικόνα 1: <https://uxstudioteam.com/>

Εικόνα 2: Renaldo, R. via Vecteezy.com

<https://www.vecteezy.com/vector-art/7036493-set-of-100-geometric-shapes-memphis-design-retro-elements-for-web-vintage-advertisement-commercial-banner-poster-leaflet-billboard-sale-collection-trendy-half-tone-vector-geometric-shapes>

Συμπεράσματα

Ο Πρακτικός Οδηγός για τον Σχεδιασμό και την Ανάπτυξη ενός Διαδίκτυακού Μαθήματος στον Τομέα της Εκπαίδευσης στην Κοινωνική Εργασία που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου Erasmus -KA220-VET-000085029 - Teach Me to Help καταφέρει να συνθέσει βασικό περιεχόμενο στον τομέα των εκπαιδευτικών επιστημών σε μια μορφή που είναι εύκολα προσβάσιμη και χρησιμοποιήσιμη για τον σκοπό της διδασκαλίας στον τομέα της κοινωνικής βοήθειας, προσαρμοσμένη για εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς που διευκολύνεται από το ψηφιακό περιβάλλον.

Το έργο απευθύνεται σε κοινωνικούς λειτουργούς, μια επαγγελματική κατηγορία που αναπτύχθηκε κυρίως με τον προσανατολισμό του παραδείγματος της κοινωνικής βοήθειας από τη βοήθεια στον υλικό τομέα, της κοινωνικής προστασίας στην εκπαίδευση, με σημαντική έμφαση στην ένταξη των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Στο πλαίσιο αυτό, οι σημερινοί κοινωνικοί λειτουργοί καλούνται να πραγματοποιήσουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες, διδάσκοντας σε τυπικούς και ειδικούς ωφελούμενους διάφορα χρήσιμα περιεχόμενα. Μια πρόσθετη πρόκληση ήρθε με την ψηφιοποίηση που προκάλεσε η πανδημία του Covid. Έτσι, αφενός οι κοινωνικοί λειτουργοί καλούνται να έχουν ψυχοπαιδαγωγικές γνώσεις για τη διδασκαλία, ειδικές ψυχοπαιδαγωγικές γνώσεις για την ενταξιακή εκπαίδευση και, επιπλέον, ψηφιακές διδακτικές γνώσεις που επιβάλλονται από τους νέους τρόπους επίτευξης της διαδικτυακής εκπαίδευσης.

Αυτός ο οδηγός προσπαθεί να μετατρέψει τις μεγάλες προκλήσεις των εργαζομένων στην κοινωνική φροντίδα: την ψυχοπαιδαγωγική κατάρτιση, την εκπαιδευτική ένταξη και την ψηφιοποίηση της διδασκαλίας σε επαγγελματική ανάπτυξη και επικαιροποίηση στο σημερινό κοινωνικό πλαίσιο. Η πορεία του έργου παρέχει ένα επικαιροποιημένο γενικό πλαίσιο παιδαγωγικών γνώσεων, εύκολο να το ακολουθήσουν όσοι έχουν ή δεν έχουν αρχική παιδαγωγική κατάρτιση, ειδικά για το πλαίσιο της ψηφιακής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Ο διδακτικός οδηγός δείχνει πώς να σχεδιάζεται ένα πρόγραμμα σπουδών, ξεκινώντας από τη διατύπωση των διδακτικών στόχων, τη σωστή διατύπωσή τους και τον ορισμό των προβλημάτων που αντιμετωπίζονται, και συνεχίζει με τον προσδιορισμό των μεθόδων διδασκαλίας, οι οποίες θα αποτελέσουν τα μέσα με τα οποία θα επιτευχθούν οι στόχοι. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη μετάβαση από τις παραδοσιακές στις ψηφιακές μεθόδους: η κλασική διάλεξη μετατρέπεται σε ψηφιοποιημένη παρουσίαση, η διδακτική συνομιλία-αποστολή μηνυμάτων, οι ασκήσεις επικαιροποιούνται σε εφαρμογές και λογισμικό. Παρουσιάζονται ενεργητικά συμμετοχικές

μέθοδοι, καθώς και εκείνες για τον καθορισμό και την εμπέδωση της γνώσης, έτσι ώστε ο εκπαιδευτής να μπορεί να εξασφαλίσει τη δέσμευση και την αποτελεσματικότητα της δραστηριότητάς του. Στο τελευταίο μέρος του οδηγού, οι πληροφορίες που παρουσιάζονται στην πορεία συγκεντρώνονται στα πραγματικά βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν για τη δημιουργία ενός μαθήματος, ποιος είναι ο σχεδιασμός ενός μαθήματος και πώς κατασκευάζονται τα οπτικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται.

Στα κεφάλαια του έργου παρουσιάζονται πολυάριθμα παραδείγματα και παραπομπές σε ιδιαίτερα χρήσιμες ψηφιακές πηγές, ευέλικτες στη διδασκαλία, εύκολα προσβάσιμες, ελεγμένες από τους ειδικούς που συνέταξαν τον οδηγό, με σεβασμό σε μια αυστηρή επιστημονική βιβλιογραφία. Όλο αυτό το ψηφιακό άλμα προσφέρει μια εξαιρετική ευκαιρία στους δικαιούχους των υπηρεσιών κοινωνικής βοήθειας με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίοι υπό παραδοσιακές συνθήκες θα είχαν πολύ πιο δύσκολη ή καθόλου πρόσβαση στις υπηρεσίες εκπαίδευσης. Παράλληλα, διευκολύνει τη δράση των κοινωνικών λειτουργών στην εκπαίδευση, έναν τομέα που είναι δύσκολο να ασκηθεί με τις κλασικές μεθόδους του παρελθόντος.

Τέλος, μέσω του τρόπου υλοποίησης που περιλαμβάνει μια ευρεία προοπτική για τη διδασκαλία της κοινωνικής αρωγής από τους πέντε εταίρους από 4 διαφορετικά ευρωπαϊκά κράτη, προσφέρει μια ιδιαίτερα πολύτιμη συνοχή στη θεωρητική προσέγγιση του θέματος αυτού. Οι συγγραφείς των φορέων-εταίρων είναι πεπεισμένοι ότι το έργο αυτό θα βρει τη χρήση του στο έργο των κοινωνικών λειτουργών με την πιλοτική προώθηση που ξεκινούν οι εταίροι του έργου αυτού. Η πρακτική εφαρμογή των θεωρητικών στοιχείων που καταγράφονται στον οδηγό, μέσω των εκπαιδευτικών μαθημάτων των εταίρων σε ομάδες επαγγελματιών κοινωνικής βοήθειας στη Ρουμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία και την Κύπρο, αποτελεί απόδειξη της χρησιμότητας του *Πρακτικού Οδηγού για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενός διαδικτυακού μαθήματος στον τομέα της εκπαίδευσης στην κοινωνική εργασία* που θα αναπαραχθεί παντού.

Co-funded by
the European Union

